

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมอารมณ์
ของบุคคลช่วงวาระฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ปิยดา สมบัติวัฒนา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
กรกฎาคม 2554

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมอารมณ์
ของบุคคลช่วงวาระฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ปิยดา สมบัติวัฒนา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

กรกฎาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมอารมณ์
ของบุคคลช่วงวาระฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง

บทคัดย่อ
ของ
ปิยดา สมบัติวัฒนา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
กรกฎาคม 2554

ปิยดา สมบัติวัฒนา. (2554). *แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง*. ปริญญาโท วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล, อาจารย์ ดร. สชญ ภูงค์.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสำหรับอธิบายปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม โดยใช้การมีเงินออมเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม 3) เพื่อศึกษาความแตกต่างของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม โดยใช้การคาดการณ์รายได้ในอนาคตเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลาราชการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตโชติเวช ที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายคือ เป็นผู้ที่มีการตั้งเป้าหมายการออมช่วงปีพ.ศ. 2551-2552 สถานที่ทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล ประกอบด้วย จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี และมีอายุไม่เกิน 35 ปี จำนวน 406 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.3760 ถึง 0.9277 ผู้วิจัยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์สำหรับการวิเคราะห์สถิติพรรณนา และใช้โปรแกรม LISREL 8.72 ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่า

1) พฤติกรรมการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะออม และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมาย และการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการออมได้ร้อยละ 89

2) สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมกรรมการออม และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความผูกพันกับเป้าหมาย และความตั้งใจที่จะออม โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้ร้อยละ 1

3) ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมายและการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ

และการตั้งเป้าหมายการออม โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจที่จะออมได้ร้อยละ 52

4) ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางตรงจากการตั้งเป้าหมายการออม และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความผูกพันกับเป้าหมายได้ร้อยละ 51

5) การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ และความพึงพอใจต่อผลของการออม และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากรายได้ โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการตั้งเป้าหมายการออมได้ร้อยละ 70

6) การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออมและรายได้ โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎได้ร้อยละ 26

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลองระหว่างบุคคลที่มีเงินออมและไม่มีเงินออม พบว่า รูปแบบของแบบจำลองของบุคคลที่มีเงินออมและไม่มีเงินออมไม่แตกต่างกัน และค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในและค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลองระหว่างบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นและบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมา พบว่า รูปแบบของแบบจำลองของบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นและบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมาไม่แตกต่างกัน และค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในและค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในไม่แตกต่างกัน

CAUSAL MODEL OF CONTROLLING SAVING BEHAVIOR OF
EARLY-ESTABLISHMENT-STAGE PERSONS IN METROPOLITAN AREA

AN ABSTRACT
BY
PIYADA SOMBATWATTANA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Philosophy Degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University

July 2011

Piyada Sombatwattana. (2011). *Causal model of Controlling Saving Behavior of Early-Establishment-Stage Persons in Metropolitan Area*. Dissertation, Ph.D. (Applied Behavioral Science Research) Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Adviser Committee: Assoc Prof. Dr. Dusadee Yoelao, Assoc. Prof. Dr. Thumrong Udornpittikul, Dr. Sadhon Bhookong.

The purpose of this study were 1) to develop the causal model for saving behavior based on Control Theory variables, Behavioral Life-Cycle Hypothesis variable, and the Permanent-Income Theory of Consumption. 2) to study the invariance of linear structural relations model among these variables between saver and non-saver 3) to study the invariance of linear structural relations model among these variables between the persons who differed in the directions of three-year-average revenue expectation. Selected samples were part-time Master degree programs of Srinakharinwirot University, one class of Faculty of Business Administration of National Institute of Development Administration, two programs of Faculty of Business Administration and two programs of Faculty of Education of Kasetsart University and one class of Faculty of Home Economics Technology of Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. Four hundred and six of these students were congruence with the sampling selection criteria that were having saving goal setting between 2008 – 2009, lived in Bangkok and 3 provinces which are vicinity, age equal or less than 35 years-old. Instruments for collecting data were questionnaires that their reliabilities were between 0.3760 and 0.9277. Data were analyzed by Social Science Statistics Program and LISREL 8.72 program.

The main research findings presented that the causal model for saving behavior based on Control Theory variables, Behavioral Life-Cycle Hypothesis variable, and the Permanent-Income Theory of Consumption was fitted with the empirical data. Details of linear structural equation model were as follows:

1) Saving behavior was directly effected by intention and indirectly effected by self-efficacy in saving, past saving performance satisfaction, saving goal setting, goal commitment and mental accounting, which explained the 89 percent of the variation in saving behavior

2) Savings to income ratio was directly effected by saving goal setting and indirectly effected by goal commitment and intention, which explained the 1 percent of the variation in savings to income ratio.

3) Intention was directly effected by goal commitment and mental accounting and indirectly effected by self-efficacy in saving, past saving performance satisfaction, which explained the 52 percent of the variation in intention

4) Goal commitment was directly effected by saving goal setting and indirectly effected by self-efficacy in saving, past saving performance satisfaction, mental accounting, which explained the 51 percent of the variation in goal commitment.

5) Saving goal setting was directly effected by self-efficacy in saving, mental accounting and past saving performance satisfaction and indirectly effected by income, which explained the 70 percent of the variation in saving goal setting

6) Mental accounting was directly effected by self-efficacy in saving and income, which explained the 26 percent of the variation in mental accounting.

The form of causal relations was similar between plan-and-do group and plan-in-vain group. There was invariance in path coefficients between extraneous variables on internal variables and path coefficients between internal variables on internal variables.

The form of causal relations was similar between higher revenue expectancy group and near-by revenue expectancy group. There was invariance in path coefficients between extraneous variables on internal variables and path coefficients between internal variables on internal variables.

ปริญญาโทฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก

มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและ
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ประจำปีพ.ศ. 2553

และ

โครงการเครือข่ายเชิงกลยุทธ์เพื่อการผลิตและพัฒนาอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
ทุนศึกษาหลักสูตรปริญญาเอกในประเทศ
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประจำปี 2551

ปริญญาบัตร

เรื่อง

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมอารมณ์

ของบุคคลช่วงวาระฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง

ของ

ปิยดา สมบัติวัฒนา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา)

(รองศาสตราจารย์ ดร. โสทธิธร มัลลิกะมาส)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล)

(รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. สรณ ภู่ง)

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. สรณ ภู่ง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิลาศลักษณ์ ชวัลลสี)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยจากมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ซึ่งยังความปลื้มปิติ ภาคภูมิใจ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณแก่ผู้วิจัยเป็นล้นพ้น ขอกราบขอบพระคุณท่านคณะกรรมการและ คณะอนุกรรมการของมูลนิธิฯ ผู้พิจารณาให้ทุนการศึกษาเพื่อใช้ในการค้นคว้าวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่พิจารณาสนับสนุน ทุนการศึกษาระดับปริญญาเอกในโครงการเครือข่ายเชิงกลยุทธ์เพื่อการผลิตและพัฒนาอาจารย์ใน สถาบันอุดมศึกษาแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. ชุภะภี โยเหลา ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รศ.ดร. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล อ.ดร. สรณ ภู่งง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ทั้งสามท่านได้กรุณาให้ คำแนะนำ ความรู้และกำลังใจแก่ผู้วิจัยจนสามารถทำงานได้สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ตั้งแต่งานวิจัยเล่ม หนึ่ง งานวิจัยเล่มสอง จวบจนถึงปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. โสติดิธร มัลลิกะมาส และ ผศ.ดร. วิลาสลักษณ์ ชวัลลี ที่กรุณา รับเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. อรพินท์ ชูชม อ.ดร. พรรณี บุญประกอบ ผศ.ดร. วินัย คำสุวรรณ และ อ.ดร. สิทธิเดช พงศ์กิจวรสิน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. ทิพย์รัตน์ เลหาวิเชียร ผศ.ดร. ยุรพร ศุภรัตน์ ผศ.ดร. กนกพร นาคทับที อ.ดร. อนุชัย รามวงษ์ อ.ดร. ปิยะนันท์ หิรัญย์โชทร อ.ดร. วิฑิตมา เวชพงศ์ และคณาจารย์ คณะสังคมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่อนุเคราะห์ผู้วิจัยให้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตที่ท่านสอน รวมถึงขอบคุณ นิสิตนักศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยความตั้งใจ

ขอขอบพระคุณ อ.ดร. นำชัย สุภฤกษ์ชัยสกุล อ. วิไลลักษณ์ ลังกา ที่กรุณาให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลแก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความเมตตา ด้วยการให้กำลังใจและให้ความกรุณาด้วยการให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่องานวิจัยทั้งสามเล่ม

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ เพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องของสถาบันฯ ที่สนับสนุนการทำงาน วิจัยของผู้วิจัยด้วยไมตรีจิต ซึ่งช่วยเสริมสร้างพลังใจในการทำงานอย่างดียิ่ง

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบน้อมรำลึกถึงพระคุณของคุณสัณญา-คุณปราณี สุจิระพันธุ์ บิดาและ มารดา ผู้เป็นแรงผลักดันสำคัญให้ชวนขวายใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยความมานะพยายามอย่างสม่ำเสมอ ขอขอบคุณพี่สาว สามีและลูกทั้งสองคนที่อยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
นิยามปฏิบัติการตัวแปร.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
พฤติกรรมกรออม: ความหมายและวิธีวัด.....	14
ทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายการควบคุมพฤติกรรมกรออม.....	19
ทฤษฎีควบคุม.....	19
ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน.....	23
ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร.....	30
สมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม.....	33
ตัวแปรควบคุมพฤติกรรมกรออม.....	38
ตัวแปรตามระบบควบคุมการกระทำของกิน.....	38
ความพึงพอใจต่อผลของการออม.....	38
การรับรู้ความสามารถของตนในการออม.....	40
ปัจจัยทางสังคม.....	41
การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม.....	42
การถ่ายทอดทางสังคม.....	43
การตั้งเป้าหมายการออม.....	45
ความผูกพันกับเป้าหมาย.....	46
ความตั้งใจที่จะออม.....	47
ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ตัวแปรตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร.....	49
รายได้.....	49
การคาดการณ์รายได้ในอนาคต.....	50
จำนวนผู้ฟังฟัง.....	51
ตัวแปรตามสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม.....	52
การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีจิตใจและการสร้างกฎ.....	52
การแบ่งช่วงวัยทำงาน.....	53
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	56
สมมติฐานการวิจัย.....	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
การกำหนดประชากรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง.....	62
ประชากร.....	62
กลุ่มตัวอย่าง.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
การสร้างเครื่องมือวัด.....	64
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	71
วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
การจัดกระทำข้อมูล.....	77
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร.....	85

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร.....	85
การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	89
ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างการวัด.....	93
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย.....	94
ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุม พฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงต้นวัยสร้างรากฐานในเขตเมืองหลวง....	94
ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุม พฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลที่ไม่มีเงินออม.....	104
ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุม พฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคต แตกต่างกัน.....	106
ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม.....	109
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	115
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	117
วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1.....	117
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.....	119
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.....	119
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3.....	121
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4.....	123
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5.....	125
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6.....	129
วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2.....	131
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7.....	132
วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3.....	132
สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 8.....	133

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ข้อเสนอแนะ.....	135
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	135
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	136
บรรณานุกรม.....	138
ภาคผนวก.....	152
ภาคผนวก ก.....	153
ภาคผนวก ข.....	155
ภาคผนวก ค.....	166
ภาคผนวก ง.....	169
ภาคผนวก จ.....	173
ภาคผนวก ฉ.....	177
ภาคผนวก ช.....	180
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	183

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แบบจำลองระบบควบคุมการกระทำ.....	21
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	57
3 โมเดลสมมติฐานการวิจัย.....	59
4 ผลการประมาณค่าแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรม การออมของบุคคลวัยทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง ก่อนปรับเส้นอิทธิพลที่ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออก.....	95
5 ผลการประมาณค่าแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรม การออม หลังตัดเส้นอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ.....	109
6 ผลการประมาณค่าแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรม การออม หลังตัดเส้นอิทธิพลจากปัจจัยภายในที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ.....	110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษา.....	63
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล.....	72
3 จำนวนข้อ การให้คะแนนและค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของเครื่องมือวัดที่ใช้ในการ ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง.....	73
4 สัญลักษณ์แทนค่าสถิติ.....	81
5 อักษรย่อแทนตัวแปร.....	82
6 จำนวนและร้อยละของบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางชีวสังคม และภูมิหลัง.....	83
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่งของข้อมูลที่ได้จาก การวัดตัวแปรสังเกตในการวิจัย ในกลุ่มรวม.....	86
8 ค่าเฉลี่ย ค่าทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่งของตัวแปรแฝง ในกลุ่มบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลที่ ไม่มีเงินออม.....	87
9 ค่าเฉลี่ย ค่าทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่งของตัวแปรแฝงในกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์ว่ารายได้เฉลี่ย ปี พ.ศ. 2553 – 2555 ใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย ปีพ.ศ. 2551 – 2552 และบุคคล ที่คาดการณ์ว่ารายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2553 – 2555 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ย ปีพ.ศ. 2551 – 2552.....	88
10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตในกลุ่มรวม.....	90
11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง ในกลุ่มบุคคลที่มีเงินออม.....	91
12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง ในกลุ่มบุคคลที่ไม่มีเงินออม.....	91
13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง ในกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์ว่า รายได้ เฉลี่ยปีพ.ศ. 2553 – 2555 ใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2551 – 2552.....	92
14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง ในกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์ว่า รายได้ เฉลี่ยปีพ.ศ. 2553 – 2555 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2551 – 2555.	92
15 ค่าสถิติทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโครงสร้างการวัดของตัวแปรสังเกต.	93
16 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุที่ ส่งผลต่อตัวแปรผล และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสองของตัวแปร	96

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 ผลการประมาณค่าความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลองและค่าพารามิเตอร์ ในแบบจำลองระหว่างผู้ที่มีเงินออมและผู้ที่ไม่เงินออม.....	105
18 ผลการประมาณค่าความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลองและค่าพารามิเตอร์ ในแบบจำลองระหว่างบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับ 2 ปี ที่ผ่านมาและบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้น.....	107
19 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุที่ ส่งผลต่อตัวแปรผล และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสองของตัวแปร	111
20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (R) และค่าความ เชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการตั้งเป้าหมายการออม.....	156
21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (R) และค่าความ เชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามความตั้งใจที่จะออม (วัดจากการมีเจตนา).....	157
22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (R) และค่าความ เชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามความตั้งใจที่จะออม (วัดจากความพยายาม).	158
23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (R) และค่าความ เชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนในการออม.....	159
24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (R) และค่าความ เชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม.....	160
25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (R) และค่าความ เชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการได้รับถ่ายทอดทางสังคมด้านการออม.....	161
26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (R) และค่าความ เชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีจิตใจและการสร้างกฎ	162
27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (R) และค่าความ เชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามความผูกพันกับเป้าหมาย	163
28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (R) และค่าความ เชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการออม.....	164
29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (R) และค่าความ เชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการ ออมที่ทำได้.....	165

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ทั้งการผลิต การบริโภค การซื้อขายและแลกเปลี่ยน ล้วนแล้วแต่ใช้เงินเป็นสื่อกลางเพื่อให้เกิดกิจกรรมดังกล่าว บุคคลจะได้บริโภคสิ่งต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนได้ ก็ต่อเมื่อมีเงินหรือทรัพย์สินที่สามารถแปลงเป็นเงินมาใช้แลกเปลี่ยนเป็นสินค้าและบริการ บุคคลจึงต้องทำงานเพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนในรูปของเงินตรา จะได้นำเงินตราเหล่านั้นไปใช้สำหรับจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการที่ตนเองต้องการ แต่อย่างไรก็ตาม ช่วงเวลาแห่งการทำงานหารายได้สำหรับคนส่วนใหญ่แล้ว มักจะทำได้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งของชีวิตเท่านั้น ยามเมื่อสุขภาพไม่เอื้ออำนวยหรืออายุการทำงานในที่ทำงานสิ้นสุดลงตามกำหนดเวลา บุคคลก็จะไม่มีเงินรายได้จากการทำงานอีกต่อไป ดังนั้น เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีพได้หลังจากที่ไม่ได้ทำงานหรือไม่สามารถทำงานได้แล้ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเก็บสะสมเงินรายได้บางส่วนไว้เพื่อให้เพียงพอกับการใช้จ่ายในยามที่ไม่มีรายได้ดังกล่าว เงินที่เก็บสะสมไว้นั้นเรียกว่า เงินออมหรือเงินเก็บออม นอกจากจะเก็บไว้ใช้ในเวลาที่ไม่ได้ทำงานแล้ว หลายครั้งการเก็บออมอาจเป็นไปเพื่อจะทำให้มีกำลังความสามารถในการซื้อสินค้าที่มูลค่าสูงได้ หรือเก็บไว้เพื่อนำมาใช้จ่ายหากเกิดเหตุจำเป็นฉุกเฉินขึ้น ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้มีทั้งที่สามารถวางแผนได้ล่วงหน้าและไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ด้วยเหตุนี้ การเก็บออมเงินจึงเป็นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับบุคคล และไม่เพียงเท่านั้น การเก็บออมเงินของบุคคลยังมีความสำคัญสำหรับประเทศด้วย เพราะถ้าหากคนในประเทศหนึ่ง ๆ มีเงินเก็บออมรวมกันเป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้ประเทศสามารถนำเงินเก็บออมนั้นไปใช้เพื่อเป็นทุนในการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศผ่านกลไกทางการเงินของประเทศได้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ฐานเงินทุนจากเงินออมของคนในประเทศเป็นหลักจะเป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สร้างเสถียรภาพให้กับประเทศได้เป็นอย่างดี ดังนั้น เงินเก็บออมจึงมีความสำคัญทั้งในระดับบุคคลและระดับประเทศ

สำหรับประเทศไทย ระดับการออมของภาคครัวเรือนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตเมื่อถึงวัยสูงอายุ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา อัตราการออมของประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 33.3 ในปี 2541 ลดลงเหลือร้อยละ 29.6 ในปี 2549 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551: online) โดยการออมของภาคครัวเรือนและหน่วยงานเอกชนที่ไม่หวังผลกำไรอยู่ที่ระดับร้อยละ 10.96 ในปีพ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2009: online) สาเหตุที่ทำให้การออมภาคครัวเรือนลดลง เนื่องจากการให้สวัสดิการต่าง ๆ ของรัฐทำให้ประชาชนเห็นความจำเป็นในการเก็บออมน้อยลง ทั้งโครงการประกันสุขภาพ

ถั่วหน้า โครงการกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา 12 ปีให้เด็กเรียนฟรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และการขยายขอบเขตการประกันสังคม ขณะเดียวกัน สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทำให้ประชาชนมีข้อจำกัดในการออม ทั้งอัตราเงินเพื่อสะท้อนจากราคาสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างมาก ปัญหาความไม่สงบในประเทศด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของต่างประเทศที่จะค้าขายกับประเทศไทย การเกิดโรคระบาดของภูมิภาค ภาวะภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงกระทบต่อพืชผลทางการเกษตรที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนและประเทศชาติ กอปรกับ ผลตอบแทนและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในอัตราต่ำก็เป็นปัจจัยทำให้แรงจูงใจในการเก็บออมเงินของประชาชนต่ำลงไปด้วย การมีเงินออมต่ำอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตที่ยากลำบากในยามที่เกษียณจากการทำงานแล้ว พฤติกรรมการออมจึงเป็นอีกพฤติกรรมหนึ่งที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่มีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว (คาดว่าจะเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปีพ.ศ. 2553 และเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มตัวในปีพ.ศ. 2573) ทั้งนี้ พฤติกรรมการออมของคนไทยในปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นการออมแบบผูกพันหรือไม่ผูกพัน ซึ่งความไม่เพียงพอของการออมของประชาชนเกิดจากปัจจัยหลายประการ ซึ่งการแก้ปัญหาต้องทำอย่างเชื่อมโยงเป็นองค์รวม (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548) ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสังคมอาจเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนระดับบุคคล/ครัวเรือนหรือระดับประเทศด้วยการกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในท้ายที่สุดแล้วก็คือการที่บุคคลในสังคมส่วนใหญ่ต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปสู่รูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

การวิจัยครั้งนี้ จะได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรมการออมในระดับบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลอายุน้อยที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมือง เนื่องจากผลการศึกษาของไทยในอดีตชี้ให้เห็นว่า บุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง (ในเขตเทศบาล) มีการออมน้อยกว่าบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท (นอกเขตเทศบาล) (สมปอง แจ็งสุบิน. 2544; สุจิตรา บัวใบ. 2527; Sussangkarn. 1989) และผู้ที่มีอายุน้อย จะมีการออมน้อยกว่าผู้ที่มีอายุมาก (ธีระวัฒน์ จันทิก. 2550; พนม กิตติวง. 2543; ธีรพล บุญฤทธิ์; และคณะ. 2549) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรทำความเข้าใจถึงปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะดังกล่าว เพื่อจะได้นำไปสู่การค้นหาแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการออมของบุคคลที่ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการปูพื้นฐานไปสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในระยะเวลายันใกล้นี้ของประเทศไทย

ด้วยเหตุที่ การออมจัดเป็นพฤติกรรมที่เป็นผลจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจดังที่กล่าวแล้ว ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับการออมที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จึงใช้ฐานคิดจากทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เป็นหลัก แบบจำลองวัฏจักรชีวิตการบริโภคและการออม (The Life-Cycle Model of Consumption and Saving) ของฟรังโก โมดิกลีอานี (Franco Modigliani) และริชาร์ด บรูมเบิร์ก (Richard Brumberg) และ ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร (The Permanent-Income Theory of Consumption) ของมิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) เป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้อ้างอิงในการอธิบายการออม

นับตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา (Sachs; & Larrain. 1993: 90-103; Deaton. 2005: 1) ทั้งสองทฤษฎีมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการออมด้านปริมาณเงินออมที่วัดจากส่วนต่างระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่ายของครัวเรือน เมื่อใช้ข้อมูลทางเศรษฐกิจระดับมหภาค ทั้งสองทฤษฎีสรุปว่า ปริมาณเงินออมของระบบเศรษฐกิจหนึ่งจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอายุและรายได้ของผู้ออม แต่ก็ยังมีรายงานการวิจัยบางเล่มนำเสนอปัจจัยที่กำหนดการออมปัจจัยอื่น เช่น งานวิจัยของไดมอนด์ และ ฮาวส์มัน (Diamond; & Hausman. 1984) ซึ่งศึกษาอัตราการออมระยะยาวต่อรายได้ โดยใช้ข้อมูลจาก The National Longitudinal Survey ปีค.ศ. 1966, 1969, 1971 และ 1976 พบว่า นอกจากปัจจัยตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แล้ว เชื้อชาติ (ชนผิวขาว) การศึกษาที่สูงขึ้น การมีสถานภาพสมรส เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้อัตราการออมต่อรายได้เพิ่มขึ้น แต่การมีบุตรและสุขภาพที่ไม่ดีส่งผลต่ออัตราการออมต่อรายได้ในทางลบ

อนึ่ง งานวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการออมของคนไทย ที่มีการศึกษาวิจัยมาก่อนหน้านี้ ส่วนใหญ่จะศึกษาถึง ปัจจัยที่กำหนดปริมาณเงินออมและรูปแบบการออมของบุคคล โดยใช้แนวทางตามที่ทฤษฎีทั้งสองได้เสนอไว้ โดยปัจจัยที่นำมาศึกษาจะเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมต่าง ๆ เช่น อายุ รายได้ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อัตราการพึ่งพิง เป็นต้น

ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการออมในประเทศไทยจากงานวิจัยเหล่านั้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการทำนายพฤติกรรมกรรมการออมด้วยปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์และปัจจัยทางประชากรศาสตร์สามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการออมได้สูงสุดร้อยละ 52.40 ทั้งนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ที่มีผลต่อการออม เช่น รายได้ การคาดการณ์รายได้ในอนาคต อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก อัตราเงินเฟ้อ สัดส่วนทรัพย์สินทางการเงิน ดัชนีราคาตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น งานวิจัยเหล่านั้นมีการศึกษาปัจจัยบางตัวในหลาย ๆ งานวิจัยแล้วพบว่า ปัจจัยนั้นมีอิทธิพลต่อการออมอย่างสอดคล้องกัน ปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านรายได้ ที่พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการออม (องอาจ รังสิโรตม์โกมล. 2543; สุชาติ กงกะนันท์. 2549; สุนันทา คุบ่อทอง. 2541; สิทธิพร โสทธิสุพร. 2547; สุจิตรา บัวใบ. 2527; Sussangkarn. 1989; ไตรรงค์ วันอารีย์. 2546; พนารัตน์ วงศ์คุณาศานติ. 2540; สุวิไล ศรีคณานต์กุล. 2534; โสภณ โรจน์ธำรงค์. 2528; จิตรา โมธินา. 2547; จิระ บุรีคำ. 2544; พนม กิติวัง. 2543) และ (2) ปัจจัยด้านการคาดการณ์รายได้ในอนาคต ที่พบว่า การคาดการณ์รายได้ในอนาคตมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการออม (วันชนวี เจริญเฝ้า. 2548; สมชาย ธนุทิพกุล. 2549) ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์นอกจากสองปัจจัยนี้แล้ว ผลกระทบที่มีต่อพฤติกรรมการออมยังมีความแตกต่างกันในเรื่องทิศทางของผลกระทบที่มีต่อการออม เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (สุวิไล ศรีคณานต์กุล. 2534; อุดม โฟพี. 2535; บุษบง ศรีสันต์. 2542; Sussangkarn. 1989; กิตติชัย เล้าสกุล. 2541; ทิพย์วาริ สุปรียศิลป์. 2550; ไพเราะ เพชรประพันธ์. 2548; ศุภชัย ชำรงสกุลศิริ. 2536; สมปอง แจ้งสุบิน. 2544; อนุวัตร หรรวธรณะ. 2540) อัตราเงินเฟ้อหรือดัชนีราคาผู้บริโภค (Sussangkarn. 1989; พรเพ็ญ ภูวิทย์พันธ์. 2540)

นอกจากปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์แล้ว ยังมีการศึกษาถึงปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการออม เช่น เพศ ระดับการศึกษา อายุ อัตราการพึ่งพิง อาชีพ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่ผลการวิจัยส่วน

ใหญ่พบว่า มีอิทธิพลต่อการออมในทิศทางที่สอดคล้องกันในหลายงานวิจัย ได้แก่ การพึ่งพิง ซึ่งวัดจากจำนวนคนที่อยู่ในความดูแลทางการเงิน (Sussangkarn. 1989; โสภณ โรจน์ธำรงค์. 2528; จิระ บุรีคำ. 2544) การพึ่งพิงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการออม แม้จะพบว่า การพึ่งพิงในประเทศไทยจะมีแนวโน้มลดลงโดยตลอด (พิพัฒน์ นวเรียร. 2541) แต่ในอนาคต การพึ่งพิงนี้น่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจากการเพิ่มขึ้นของประชากรวัยชรา (ธีระวัฒน์ จันทิก. 2550; คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548)

แม้ว่า การวิจัยในประเทศไทยข้างต้นส่วนใหญ่เป็นการศึกษาผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจ ศาสตร์และปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีต่อการออม สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาพฤติกรรมกรรมการออมในต่างประเทศแต่เดิม แต่อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาค้นคว้าในต่างประเทศช่วงไม่กี่ปีมานี้ เผยให้เห็นว่า แนวทางการศึกษาการออมด้วยปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์หรือปัจจัยทางประชากรศาสตร์ตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นั้น ไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจพฤติกรรมกรรมการออมระดับบุคคล เมื่อนักวิจัยมุ่งทำความเข้าใจพฤติกรรมดังกล่าวในระดับจุลภาคหรือระดับบุคคล การศึกษาค้นคว้าเหล่านั้นกลับพบว่า แม้บุคคลจะมีคุณลักษณะด้านรายได้หรืออายุตามทฤษฎี ก็อาจไม่ได้สะสมเงินรายได้เหลือไว้เก็บออมหรือใช้จ่ายทรัพย์สินที่เกิดจากการเก็บออมเงินตามแนวทางที่ทฤษฎีได้กล่าวอ้างไว้ (O'Donoghue; & Rabin. 1996; Banks; Blundell; & Tanner. 1998; Hurd; & Rohwedder. 2004; Levin. 1998) จึงเป็นเหตุให้นักวิจัยหลากหลายสาขากันค้นหาเพื่อเปิดเผยเหตุปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อการทำพฤติกรรมกรรมการออม จนพบข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า สิ่งสำคัญที่อาจจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการสร้างเงินออมในระดับบุคคลคือ ปัจจัยทางจิตวิทยา อันได้แก่ การควบคุมตนเอง (self-control) (Benhabib; & Bisin. 2002; Starr. 2007) และปัจจัยอันเกิดจากกระบวนการรู้คิดของบุคคล คือ การคิดเชิงบัญชี (mental accounting) (Shefrin; & Thaler. 1988; Thaler. 1990; Xiao; & Olson. 1993; Winnett; & Lewis. 1995; Graham; & Isaac. 2002; Rabinovich; & Webley. 2007; Wells. 2000; Van de Water, IV. 2004)

สำหรับการวิจัยในประเทศไทยที่ทำการศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีต่อการออมมีไม่มากนัก งานวิจัยเหล่านี้ได้แก่ งานวิจัยของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) เรื่อง พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า การปฏิบัติทางพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .508$) การควบคุมตนเองและการมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .407$ และ $.294$ ตามลำดับ) งานวิจัยของปิยดา สมบัติวัฒนา (2550) เรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) ร่วมกับเงินได้ในปัจจุบัน รายได้ของบิดามารดา เจตนาในการทำพฤติกรรมการออมร่วมกันทำนายพฤติกรรมการออมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 สามารถทำนายได้ร้อยละ 20.00 มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐานของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม (วัดทางตรง) สูงที่สุด เท่ากับ .281 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .001

จากการศึกษาทั้งในและต่างประเทศข้างต้นต่างก็ชี้ให้เห็นว่า การควบคุมตนเองเป็นปัจจัยสำคัญต่อการทำพฤติกรรมการออม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า แนวคิดของทฤษฎีควบคุม (Control Theory) น่าจะเป็นแนวคิดทฤษฎีอีกลักษณะหนึ่งที่เหมาะสมกับการนำมาศึกษาพฤติกรรมการออม เนื่องจากแนวคิดทฤษฎีควบคุมแต่เดิมนั้น เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายกระบวนการตามลำดับขั้นในการทำงานของสิ่งประดิษฐ์ทางวิศวกรรมไฟฟ้าและมีผู้นำมาประยุกต์สู่การอธิบายระบบสังคม (Social Systems) โดยกล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กรมีการมีลำดับขั้นตามระบบควบคุมเช่นกัน (วินัย ดำสุวรรณ. 2542: 26; อ้างอิงจาก Lawler. 1976. *Control System in Organization*. pp.1248) สำหรับสาขาจิตวิทยา การควบคุมได้รับการอธิบายว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลบรรลุสู่เป้าหมาย (วินัย ดำสุวรรณ. 2542: 26; อ้างอิงจาก Marken. 1988. *The Nature of Behavior: Control as Fact and Theory*. pp.197) ซึ่งแนวคิดระบบควบคุมการกระทำ (Action Control System) ของกิน (Geen. 1995: 55-57) เป็นแนวคิดหนึ่งที่อาศัยฐานรากของทฤษฎีควบคุมที่มุ่งศึกษาการทำพฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า พฤติกรรมการออมเป็นอีกพฤติกรรมหนึ่งของบุคคลที่จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีการตั้งเป้าหมายการออม ไม่เช่นนั้นคงเกิดเงินออมส่วนบุคคลขึ้นได้ยาก เพราะบุคคลส่วนใหญ่มักเห็นความสำคัญของความสุขที่ได้จากการบริโภคในปัจจุบันมากกว่าความสุขที่คาดว่าจะได้รับจากการบริโภคในอนาคตที่มาจากเงินที่เก็บออมไว้ในปัจจุบัน เพราะการคาดการณ์ระดับความสุขในอนาคตเป็นเรื่องยากกว่าการประเมินความสุขที่ได้รับในปัจจุบัน ดังนั้น การที่บุคคลจะมีเงินออมได้ คงไม่เพียงเป็นเงินเหลือจากการบริโภคในปัจจุบันเท่านั้น แต่น่าจะเป็นเงินที่ตั้งใจให้เหลือด้วย ดังนั้น ทฤษฎีควบคุมที่เป็นทฤษฎีนำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะเป็นทฤษฎีที่เหมาะสมกับการนำมาประยุกต์เพื่ออธิบายพฤติกรรมการออมได้

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออมตามแนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม เซฟรินและทาลเลอร์เสนอสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม (Behavioral Life-Cycle Hypothesis) (Shefrin; & Thaler. 1988) ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการรู้คิด (cognitive process) ที่เรียกว่า การคิดเชิงบัญชี (Mental Accounting) ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้บุคคลสามารถทำพฤติกรรมการออมได้ และเมื่อได้มีผู้นำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวไปศึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นก็พบว่าข้อเสนอของสมมติฐานมีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเมื่อได้มีการศึกษาในระดับบุคคล (Rabinovich; & Webley. 2007; Van de Water, IV. 2004; Graham; & Isaac. 2002)

จากข้อเสนอของทฤษฎีและผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการคิดเชิงบัญชีมาศึกษากับคนไทยในการวิจัยเรื่อง ระบบการคิดเชิงบัญชีเพื่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของนิสิตปริญญาโทสาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2554) พบผลว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นนิสิตที่ใช้เงินออมของตนเองในการลงทะเบียนเรียนระดับปริญญาโทส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีกระบวนการรู้คิดแบบการคิดเชิงบัญชี กล่าวคือ ผู้ให้ข้อมูลหลาย

คนมีการจัดแบ่งเงินรายได้ตามความต้องการและนำเงินแต่ละส่วนไปเก็บหรือฝากไว้ต่างรูปแบบหรือต่างบัญชีกัน ผู้ให้ข้อมูลเหล่านั้นมีความเคร่งครัดต่อการนำเงินแต่ละส่วนไปใช้ตามที่ตนเองตั้งใจไว้ และมักจะไมยอมให้มีการละเมิดข้อตกลงที่ตนเองได้สร้างขึ้น หากมีการละเมิด ก็จะรีบปรับเปลี่ยนการนำเงินรายได้ที่ได้รับในภายหลังมาชดเชยคืนให้จนกว่าจะครบจำนวนที่ตั้งใจ ผู้ให้ข้อมูลบางคนมีการแบ่งประเภทค่าใช้จ่าย และกำหนดจำนวนเงินเพื่อค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทไว้เป็นการล่วงหน้า เมื่อมีการใช้จ่ายจริงในระหว่างช่วงเวลาที่วางแผน (เช่น เป็นเดือน) ก็จะมุ่งมั่นควบคุมไม่ให้มีการใช้จ่ายเกินกว่าที่กำหนดไว้ แม้ว่ารายการค่าใช้จ่ายบางหมวดยังมีวงเงินเหลืออยู่ก็ไม่ให้นำวงเงินดังกล่าวไปจัดสรรให้กับรายการค่าใช้จ่ายหมวดที่เกิดขึ้นจริงสูงกว่าที่กำหนดไว้ จากการกระทำที่สะท้อนถึงความคิดที่มีการคิดเชิงบัญชีเป็นพื้นฐาน ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเหล่านี้สามารถเก็บออมเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายสำหรับการศึกษาของตนเองตามที่ตั้งใจไว้ได้ จากผลการวิจัยข้างต้นทั้งในและต่างประเทศชี้ให้เห็นว่า การคิดเชิงบัญชีเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการบรรลุเป้าหมายการออม และเมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับแบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกินแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า การคิดเชิงบัญชีเป็นส่วนหนึ่งของการคิดอย่างรอบคอบ ซึ่งเป็นตัวแปรเชื่อมแทรกกระหว่างปัจจัยภายนอกด้านต่าง ๆ กับการตั้งเป้าหมายการออมและความตั้งใจในการทำพฤติกรรมการออม

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความเข้าใจต่อพฤติกรรมการออมระดับบุคคลของคนไทย ผู้วิจัยจึงศึกษาพฤติกรรมการออม โดยมุ่งเน้นที่กลไกทางจิตวิทยาของบุคคลที่ควบคุมการมีพฤติกรรมตอบสนองความต้องการมีเงินออมเป็นของตนเอง การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการบูรณาการความรู้ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เข้าด้วยกัน และเพื่อให้เกิดความเข้าใจพฤติกรรมการออมในหลายแง่มุม ผู้วิจัยจึงจะศึกษาพฤติกรรมการออมสองระดับ คือ ระดับการกระทำที่มุ่งหวังว่าจะทำให้มีเงินออมและระดับผลอันเกิดจากการกระทำ นั่นคือ ปริมาณเงินออมที่บุคคลสามารถเก็บรวบรวมได้ ปริมาณเงินออมนี้เองที่เป็นพฤติกรรมการออมที่เศรษฐศาสตร์ให้ความสำคัญด้วยการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด ผู้วิจัยหวังว่า วิธีการศึกษาพฤติกรรมการออมตามแนวทางนี้จะขยายองค์ความรู้เพิ่มเติมจากงานวิจัยที่เคยมีผู้วิจัยมาก่อนหน้าเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตวิทยาและด้านเศรษฐศาสตร์ที่เป็นเหตุปัจจัยของพฤติกรรมการออมทั้งในแง่พฤติกรรมและผลของพฤติกรรม

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออม ซึ่งประยุกต์มาจากแบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen. 1995: 55-57) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของพฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นเพียงใด

2. แบบจำลองเชิงสาเหตุของบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลที่ไม่มีเงินออมแตกต่างกันหรือไม่ หากมีความแตกต่างกัน ตัวแปรการคิดเชิงบัญชีมีส่วนอย่างสำคัญต่อความแตกต่างนั้นหรือไม่

3. แบบจำลองเชิงสาเหตุของบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตแตกต่างกันมีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสำหรับอธิบายปัจจัยควบคุมพฤติกรรม การออม
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุม พฤติกรรมการออม โดยใช้การมีเงินออมเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุม พฤติกรรมการออม โดยใช้การคาดการณ์รายได้ในอนาคตเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แนวทางการประยุกต์แบบจำลองตามทฤษฎีควบคุมมาใช้ในการวิจัยพฤติกรรม การออม และอาจนำไปสู่การประยุกต์ทฤษฎีและแบบจำลองดังกล่าวเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ อื่น เช่น การบริโภค เป็นต้น
2. ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมการออมแก่บุคคลกลุ่ม อื่น ที่พักอาศัยอยู่ในเขตเมืองหลวง รวมทั้งเขตเมืองใหญ่ต่อไป
3. สร้างองค์ความรู้ในการอธิบายพฤติกรรมการออมด้วยวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยการประสานความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ และความรู้ทางด้านจิตวิทยาเข้าด้วยกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การควบคุม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลนำข้อมูลที่ผ่านมาผนวกกับความต้องการของ สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมายของตนเองและดำเนินการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้มากที่สุด ภายใต้กระบวนการดังกล่าว บุคคลจะตรวจสอบความ ชัดแย้งระหว่างผลที่เกิดขึ้นจริงของการกระทำและเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น จะทำให้เกิดการปรับเป้าหมาย ปรับยุทธวิธีปฏิบัติ และหรือปรับการกระทำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายใน ที่สุด

การคิดเชิงบัญชี หมายถึง กระบวนการทางจิตวิทยาด้านการรู้คิดของบุคคลที่ใช้ในการ จัดการและการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง (Financial Activities) ทั้งนี้อาจเป็น กิจกรรมที่เคยเกิดขึ้นแล้ว กำลังเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยบุคคลจะบันทึกการ เกิดขึ้น (หรือคาดว่าจะเกิดขึ้น) ของกิจกรรมพร้อมกับบริบทของกิจกรรมนั้น วิเคราะห์กิจกรรม แบ่งแยกจัดประเภทเงินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับกิจกรรม ตัดสินใจเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำกิจกรรม ดังกล่าว และจดจำผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้น ซึ่งบุคคลอาจจะนำผลที่เกิดขึ้นมาใช้เป็นข้อมูล

ประกอบความคิดวิเคราะห์ตัดสินใจจัดการกับกิจกรรมที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกันที่เกิดขึ้นในอนาคตได้

การออม หมายถึง การเก็บสะสม สงวน รักษาเงินรายได้ที่ได้รับจากการทำงานและรายได้อื่น ๆ เพื่อรองรับค่าใช้จ่ายอันอาจเกิดขึ้นในอนาคต

ช่วงวางรากฐานการทำงาน หมายถึง ช่วงวัยการทำงานของบุคคลที่เริ่มสร้างความมั่นคงในอาชีพที่ตนเองเลือก อาจมีการเปลี่ยนสายงานบ้างในตอนต้น แต่ส่วนใหญ่แล้วมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนอาชีพหรือสายงานน้อยมากเมื่อเข้าสู่ช่วงครึ่งหลังของช่วงวัยนี้

นियามปฏิบัติการตัวแปร

ความพึงพอใจต่อผลของการออม หมายถึง ความรู้สึกของผู้ตอบที่มีต่อการเก็บสะสมเงินและการนำเงินออมมาใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของตนและครัวเรือน ทั้งเงินออมที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเงินออมที่ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ตั้งแต่แรก แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบวัดความพึงพอใจต่อผลของการออมใช้มาตรวัดแบบมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ระดับ “พอใจมากที่สุด” จนถึง “ไม่พอใจเลย” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ค่าคะแนนจะถูกแบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ มิติที่ 1 ความพึงพอใจต่อผลของการออมที่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะ ค่าคะแนนถูกนำมาจัดกระทำโดยการหาค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนความพึงพอใจรวม ผู้ที่มีค่าคะแนนสูง เป็นผู้ที่มีความพึงพอใจสูงต่อผลของการออมที่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะ มิติที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลของการออมที่ไม่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะ ค่าคะแนนถูกนำมาจัดกระทำโดยการหาค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนความพึงพอใจรวมในแต่ละมิติ ผู้ที่มีค่าคะแนนสูงเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจสูงต่อผลของการออม

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม หมายถึง การรับรู้ข้อมูลที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้บุคคลต้องการทำพฤติกรรมการออม แสดงถึงผลประโยชน์การออม วิธีการออม การทำการออมของบุคคลสำคัญผ่านสื่อมวลชนรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ นิตยสาร วารสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แบบวัดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แบบวัดการรับรู้ข่าวสารในงานวิจัยต่าง ๆ (พัชรี รัตนพันธ์. 2551; วรรณะ บรรจง. 2546; วิวัฒน์ โชตนะพันธ์. 2547) เป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถามตามนियามเชิงปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ แบบวัดเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” จนถึง “ไม่เคยเลย” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ผู้ที่มีคะแนนสูง แสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมมาก

การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม หมายถึง การรับรู้การแสดงออกหรือวิธีการของบุคคลอื่นที่ทำให้เกิดเงินออม ประกอบด้วย การรับรู้อย่างเป็นทางการโดยการเข้าร่วมฝึกอบรม การเรียน การเข้าร่วมงานสัมมนา/นิทรรศการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการออมเงินกับหน่วยงานต่าง ๆ และการรับรู้อย่างไม่เป็นทางการโดยการได้เห็น ได้ฟัง ได้รับทราบจากบุคคลที่ใกล้ชิด ได้แก่ บิดามารดา

พี่น้อง คนรัก/สามีหรือภรรยา เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน แสดงถึงการทำพฤติกรรมการออมของเขา โดยพิจารณาการรับรู้จากปริมาณการได้รับการถ่ายทอด การวัดการถ่ายทอดทางสังคมในครั้งนี้ ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นจากแบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมที่สร้างขึ้นโดยวิริตี ปานศิลา (2542) และ กรรณิกา ศิลปะพรหมมาศ (2547) วัดจากสองทางคือ การวัดปริมาณการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการโดยการฝึกอบรม การเรียน การจัดประชุม การอบรมสัมมนา การจัดนิทรรศการของหน่วยงานต่าง ๆ แบบวัดเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “บ่อยครั้ง” จนถึง “ไม่เคยเลย” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 และการวัดปริมาณการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ บิดามารดา พี่น้อง คนรัก/สามีหรือภรรยา เพื่อนสนิท และเพื่อนร่วมงาน แบบวัดเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” จนถึง “ไม่เคยเลย” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ผู้ที่มีคะแนนสูง แสดงว่า เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมสูง

การรับรู้ความสามารถของตนในการออม หมายถึง ความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลว่า มีความสามารถที่จะทำกิจกรรมที่ทำให้ตนเองมีเงินออมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้เป็นผลสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ ประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตนในการเก็บออมเงิน และการรับรู้ความสามารถของตนในการทำกิจกรรมเพื่อเก็บออมเงิน แบบวัดที่ใช้ในการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเป็นแบบวัดตามแนวทางที่แบนดูราได้เสนอไว้ (Bandura. 2000: 42–46) การวัดการรับรู้ความสามารถของตนทำการวัดทั้งสามมิติ คือ วัดระดับ วัดกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการออมและวัดความมั่นใจต่อความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น โดยใช้รูปแบบการวัดแบบคำถามเดี่ยว (Single-judgment format) แนวคำถามเป็นการถามถึงความมั่นใจที่จะทำกิจกรรมหรือการกระทำได้ มาตราวัดเป็นมาตราวัดที่มีค่าระหว่าง 10 ถึง 0 ค่าคะแนนเท่ากับ 10 หมายถึง “มั่นใจมาก” ค่าคะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง “ไม่มั่นใจเลย” ค่าคะแนนที่ได้เป็นรายข้อนำมารวมกัน ผู้ที่มีค่าคะแนนรวมสูง เป็นผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการออมสูง

จำนวนผู้ฟังฟัง หมายถึง จำนวนคนที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้การเล็งดูหรือดูแลทางการเงินเพื่อการดำรงชีพของเขาเหล่านั้น แบบวัดที่ใช้เป็นการสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลจำนวนคนที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องให้การเล็งดูหรือดูแลทางการเงินตามความเป็นจริง

รายได้ หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับเป็นค่าตอบแทนจากการทำงาน และรายได้อื่นนอกเหนือจากการทำงานในปี พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2552 แบบวัดที่ใช้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้เติมข้อมูลของตนเองที่ตรงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ หมายถึง ความคิดเห็นต่อการแบ่งแยกประเภทของรายได้ตามลักษณะการได้รับเงินรายได้ด้านปริมาณและความสม่ำเสมอที่จะส่งผลต่อการนำเงินรายได้ประเภทนั้นมาใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในปัจจุบัน และ ความคิดเห็นต่อการแบ่งแยกค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพออกเป็นหมวดหมู่ที่จะส่งผลต่อการนำเงินไปใช้จ่ายสำหรับ

ค่าใช้จ่ายหมวดต่าง ๆ แบบวัดนี้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสอบถามถึงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการกระทำที่สะท้อนถึงการคิดเชิงบัญชีในรูปแบบต่าง ๆ มาตรฐานเป็นมาตรฐานวัดประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ผู้ที่มีค่าคะแนนรวมสูง เป็นผู้ที่มีการคิดเชิงบัญชีมาก

การตั้งเป้าหมายการออม หมายถึง ความคิดที่ผู้ตอบมีต่อการกระทำหรือการแสดงออกของตนเองที่เป็นส่วนประกอบสาระการกำหนดเป้าหมายทางการเงินที่จะทำให้เกิดการสะสมเงินรายได้ขึ้น ในปีพ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 ส่วนประกอบของสาระการกำหนดเป้าหมายประกอบด้วย ความจำเพาะเจาะจงของเป้าหมายและความยากของเป้าหมาย แบบวัดที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบวัดที่ใช้มาตรฐานวัดประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ แบบวัดความจำเพาะเจาะจงของเป้าหมายใช้มาตรฐานวัดประเมินรวมค่าตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 แบบวัดความยากของเป้าหมายใช้มาตรฐานวัดประเมินรวมค่าตั้งแต่ “เป็นไปได้อย่างแน่นอน” จนถึง “เป็นไปได้ไม่แน่นอน” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ผู้ที่มีค่าคะแนนมากกว่าแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการตั้งเป้าหมายการออมอย่างจำเพาะเจาะจงมากและเป้าหมายมีความยากมากกว่า

ความผูกพันกับเป้าหมาย หมายถึง ความคิดเห็นต่อการใช้ความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายและความรู้สึกที่ต้องการจะบรรลุเป้าหมาย แบบวัดที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของเรนนและคณะ (Renn; et al. 1999) ข้อคำถามมีจำนวน 7 ข้อ ใช้มาตรฐานวัดแบบมาตรฐานวัดประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” จนถึง “น้อยที่สุด” มีค่าคะแนนระหว่าง 7 ถึง 1 ผู้ที่มีค่าคะแนนสูงเป็นผู้ที่มีความผูกพันกับเป้าหมายสูง

ความตั้งใจที่จะออม หมายถึง ความคิดเห็นที่แสดงถึงการมีเจตนาและความพยายามของบุคคลที่จะทำพฤติกรรมการออม แบบวัดที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางของไอเซน (Ajzen. 2009b) โดยวัดแต่ละกิจกรรมใน 2 มิติ คือ มิติการมีเจตนาที่จะออม มาตรฐานวัดประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” ถึง “ไม่มีเจตนาเลย” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 และมิติความพยายามที่จะออม มาตรฐานวัดประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” ถึง “ไม่พยายามเลย” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ผู้ที่มีค่าคะแนนสูงเป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่จะออมสูง

ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ หมายถึง การรับรู้ความแตกต่างระหว่างเป้าหมายที่บุคคลตั้งไว้กับเงินออมที่บุคคลสามารถทำได้จริง แบบวัดที่ใช้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบวัดความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายและผลิตรายการวิจัยของวินัย คำสุวรรณ (2542: 95) ใช้มาตรฐานวัดแบบมาตรฐานวัดประเมินรวมค่า 7 ระดับ แบบขั้วบวกขั้วลบของออสกู๊ด (Osgood) มีค่าคะแนนระหว่าง +3 ถึง -3 โดยใช้คำคู่ที่มีความหมายตรงข้าม เช่น “ต่ำกว่าที่ตั้งใจไว้” กับ “สูงกว่าที่ตั้งใจไว้” ค่าคะแนนถูกนำมาจัดกระทำโดยการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความขัดแย้ง

รวม ผู้ที่มีค่าความขัดแย้งรวมเป็นบวก เป็นผู้ที่มีความขัดแย้งแบบการออมที่เกิดขึ้นจริงสูงกว่า เป้าหมายที่ตั้งไว้ ยิ่งค่าความขัดแย้งมีค่าเป็นบวกมาก ผู้นั้นยิ่งรับรู้ว่าคุณเองเป็นผู้ที่ทำการออมได้ดีกว่าเป้าหมายมาก สำหรับผู้ที่มีค่าความขัดแย้งรวมเป็นลบ เป็นผู้ที่มีความขัดแย้งแบบการออมที่เกิดขึ้นจริงต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ยิ่งค่าความขัดแย้งเป็นลบมาก ผู้นั้นยิ่งรับรู้ว่าคุณเองเป็นผู้ที่ทำการออมได้ต่ำกว่าเป้าหมายมาก

พฤติกรรมกรรมการออม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่จะทำให้บรรลุความตั้งใจที่จะเก็บสะสม รักษา สงวนเงินรายได้ที่ได้รับตลอดปีพ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 สำหรับการใช้จ่ายในอนาคต ประกอบด้วย การวางแผนการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะและเงินที่มีอยู่ การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บสะสมไว้ใช้จ่ายในอนาคตก่อนการนำไปใช้ซื้อสินค้าและบริการเพื่อการบริโภค การกำหนดวงเงินการใช้จ่ายแบ่งออกตามประเภทค่าใช้จ่าย การเก็บรักษาเงินที่จะใช้จ่ายในอนาคตไว้แยกต่างหากจากเงินที่ใช้จ่ายประจำวัน การลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงิน (เช่น บัญชีเงินฝากธนาคาร กองทุนรวม ประกันชีวิตแบบออมทรัพย์ ตราสารหนี้) โดยมุ่งนำเงินลงทุนและผลตอบแทนไปใช้จ่ายในอนาคต การกำหนดวงเงินใช้จ่ายของตนเองสำหรับช่วงเวลาหนึ่ง ได้แก่ รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน การใช้จ่ายไม่เกินกว่าที่ตนเองกำหนดไว้ การควบคุมการใช้จ่ายให้ไม่เกินรายได้ของตนเอง การใช้จ่ายโดยนึกถึงความพอเหมาะพอดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน การยับยั้งความต้องการของตนอันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่พอสมควร การจดบันทึกการใช้จ่าย การวัดทำโดยการใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นมาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “ทำเป็นประจำ” จนถึง “ไม่ได้ทำเลย” มีคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ผู้ที่มีคะแนนสูงเป็นผู้ที่ทำพฤติกรรมกรรมการออมมากกว่าผู้ที่มีคะแนนต่ำ

สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ หมายถึง อัตราส่วนระหว่างมูลค่าทรัพย์สินเพื่อการออมที่เพิ่มขึ้นในปีพ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 กับรายได้ที่ได้รับ ในปี พ.ศ. 2551 และ 2552 สัดส่วนดังกล่าวคำนวณได้จากสูตร

มูลค่าของทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นในช่วงปีพ.ศ. 2551 - 2552

รายได้ปี พ.ศ. 2551 - 2552

มูลค่าของทรัพย์สินเพื่อการออมที่เพิ่มขึ้นในช่วงปีพ.ศ. 2551 - 2552 หมายถึง มูลค่าทรัพย์สินที่ผู้ตอบนำเงินรายได้ในปีพ.ศ. 2551 และ 2552 ไปจ่ายลงทุนหรือจ่ายซื้อ เพื่อให้ได้ครอบครองทรัพย์สินนั้น

ทั้งนี้ทรัพย์สินเพื่อการออม หมายถึง ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ผู้ตอบเป็นเจ้าของหรือครอบครองอันเกิดจากการนำรายได้ของตนเองไปเก็บสะสมไว้ โดยคาดหวังว่าทรัพย์สินนั้นจะให้ผลตอบแทนหรือมีมูลค่าเพิ่มขึ้นหรือให้เงินคืนแก่ผู้ตอบไม่น้อยกว่าที่จ่ายลงไป และเป็นทรัพย์สินที่ผู้ตอบมีวัตถุประสงค์การถือครองเกินกว่าปีพ.ศ. 2552 ทรัพย์สินดังกล่าวอาจอยู่ในรูปทรัพย์สินที่จับต้องได้

(Tangible assets) เช่น บ้าน ที่ดิน รถยนต์ เครื่องประดับ ทองคำ เป็นต้น ทรัพย์สินทางการเงินในระบบและนอกระบบ (Intangible assets) เช่น หุ้่นสามัญ หุ้่นกู้ พันธบัตร กรมธรรม์ประกันชีวิตแบบจ่ายเงินคืนตามระยะหรือเมื่อครบกำหนด กองทุนรวม เงินฝากธนาคารแบบฝากประจำ เงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์ที่มีสัญญากำหนดระยะเวลาผูกพันการฝาก เงินเล่นแชร์ เป็นต้น ทรัพย์สินเพื่อการออมแบบผูกพัน เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ทั้งนี้ มูลค่าของทรัพย์สินเหล่านี้ คิดจากจำนวนเงินที่ผู้ตอบได้ลงไปใทรัพย์สินดังกล่าว หรือเรียกอีกอย่างว่า มูลค่าตามบัญชี (Book value)

การมีเงินออม หมายถึง การรับรู้ว่ ตนเองมีทรัพย์สินเพื่อการออมจากการนำเงินรายได้ในปีพ.ศ. 2551 - 2552 ไปเก็บออมในรูปของบัญชีเงินฝากธนาคารแบบบัญชีเงินฝากประจำ บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ที่มีสัญญากำหนดระยะเวลาผูกพันการฝาก การลงทุนในกองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุน กบข. กองทุนรวมทุนนอกระบบ ได้แก่ การเล่นแชร์ หรือซื้อทรัพย์สินที่บุคคลคาดว่าจะให้ผลตอบแทนหรือมีมูลค่าสูงขึ้นหรือจ่ายเงินให้อย่างน้อยเท่ากับเงินที่ได้ลงไปใทรัพย์สินนั้น ได้แก่ บ้าน ที่ดิน เครื่องประดับ ทองคำ หุ้่นสามัญ หุ้่นกู้ พันธบัตร ผู้ตอบแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่รับรู้ว่ตนเองมีเงินออม และกลุ่มที่รับรู้ว่ตนเองไม่มีเงินออม

การคาดการณ์รายได้ในอนาคต หมายถึง การประมาณการรายได้โดยเฉลี่ยต่อปีช่วงปีพ.ศ. 2553 ถึงปีพ.ศ. 2555 ของผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยต่อปีช่วงปีพ.ศ. 2551 ถึงปีพ.ศ. 2552 ผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่คาดการณ์ว่ตนเองจะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้นในอีก 3 ปีข้างหน้าเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยช่วงปีพ.ศ. 2551 - 2552 กลุ่มที่คาดการณ์ว่ตนเองจะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีในอีก 3 ปีข้างหน้าใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ยช่วงปีพ.ศ. 2551 - 2552 กลุ่มที่คาดการณ์ว่ตนเองจะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีลดลงในอีก 3 ปีข้างหน้าเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยช่วงปีพ.ศ. 2551 - 2552

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลาราชการ ทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ยังอยู่ในระหว่างการเรียนเป็นรายวิชาซึ่งต้องมีการเข้าชั้นเรียนในภาคเรียนฤดูร้อนปีการศึกษา 2552 และ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลาราชการ ของคณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, คณะบริหารธุรกิจและคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนคร วิทยาเขตโชติเวช ที่มีการเรียนในชั้นเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553

2. นักศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาที่ทำงานมีรายได้เพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 และมีการตั้งเป้าหมายเงินออมในปีพ.ศ. 2551 – 2552 นักศึกษากลุ่มดังกล่าวต้องมีอายุอยู่ระหว่าง 20 – 35 ปี และสถานที่ตั้งของสถานที่ทำงานอยู่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

3. พฤติกรรมการออมที่ศึกษาวิจัยเป็นพฤติกรรมการออม เฉพาะการออมที่มีการตั้งเป้าหมายเท่านั้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดของการวิจัย คือ เป็นการศึกษาวุฒิจากอดีตย้อนหลัง (Retrospect) และใช้วิธีการรายงานด้วยตนเอง (Self-report) ดังนั้น อาจมีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากความไม่สมบูรณ์ด้านความจำของผู้ตอบแบบสอบถาม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี

1. พฤติกรรมการออม: ความหมายและวิธีวัด
2. ทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายการควบคุมพฤติกรรมการออม
 - 2.1 ทฤษฎีควบคุม
 - 2.2 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน
 - 2.3 ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร
 - 2.4 สมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม
 - 2.5 ตัวแปรควบคุมพฤติกรรมการออม
 - 2.5.1 ตัวแปรตามระบบควบคุมการกระทำของกิน
 - 2.5.2 ตัวแปรตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร
 - 2.5.3 ตัวแปรตามสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม
3. การแบ่งช่วงวัยทำงาน
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย
5. สมมติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมการออม: ความหมายและวิธีวัด

ความหมาย

การออมเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในทางเศรษฐศาสตร์แบ่งการออมของประเทศออกเป็น การออมภาครัฐ และการออมภาคเอกชน โดยที่การออมภาคเอกชนยังแบ่งออกเป็น การออมภาคธุรกิจ และการออมภาคครัวเรือน (กรรณิการ์ เอกเฝ้าพันธ์ุ. 2548: 42) การออมของประชาชนทั่วไปจัดเป็นการออมภาคครัวเรือนในทางเศรษฐศาสตร์

ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า ออม หมายถึง เก็บหอมรอมริบ เช่น ออมทรัพย์ ออมสิน นอกจากนี้ยังหมายถึง ถนอม, สงวน เช่น ออมแรง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542: 1344) คำว่า เก็บหอมรอมริบ นี้ ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า เก็บรวบรวมไว้ทีละเล็กทีละน้อย (อ้างแล้ว: 139) ส่วนคำว่า ถนอม มีความหมายถึง คอยระมัดระวังประคับประคองไว้ให้ดี, ใช้อย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้เสียหรือหมดเร็ว, เก็บไว้อย่างดี (อ้างแล้ว: 485) สำหรับคำว่า สงวน หมายถึง ถนอมรักษาไว้, หวงแหนไว้ (อ้างแล้ว: 1113)

นอกจากการให้ความหมายคำว่า การออมเป็นการทั่วไปดังเช่นที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นำเสนอไว้ข้างต้นแล้ว ยังได้มีการให้ความหมายของการออมในทางเศรษฐศาสตร์ดังที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ดังนี้

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2540: 259) ให้ความหมาย การออม (Savings) หมายถึง การนำเงินออมไปลงทุนเพื่อหาผลประโยชน์ตอบแทน ในขณะที่ให้ความหมาย เงินออม (Saving) หมายถึง ส่วนหนึ่งของรายได้ปัจจุบันที่ไม่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภค หากแต่เก็บไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้จ่ายต่าง ๆ ในอนาคต

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการออมหรือพฤติกรรมการออมในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยที่ใช้ฐานความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ และหากเป็นการศึกษาวิจัยการออมของภาคครัวเรือน หรือการออมของบุคคล ก็จะเป็นการศึกษาที่มักให้ความหมายการออมว่า คือเงินที่เป็นส่วนต่างของรายได้กับรายจ่ายของบุคคล หรือรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่าย ดังงานวิจัยต่อไปนี้

วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์ และวัลย์ภรณ์ อัดตะนันท์ (ชาดา ชำรงอนันต์สกุล, 2548: 5; อ้างอิงจาก วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์ และวัลย์ภรณ์ อัดตะนันท์, 2530: 33) ให้ความหมายของการออมว่าเป็นรายได้ส่วนที่สามารถใช้จ่ายได้จริง แต่ไม่ได้จ่ายออกไปเพื่อการบริโภคโดยปัจจุบัน

สุจิตรา บัวใบ (2527: 33) กล่าวว่า เงินออมหมายถึง จำนวนรายได้ที่ยังไม่ได้ใช้ไปในการซื้อสินค้าและบริการเพื่ออุปโภคบริโภคในระยะเวลาหนึ่ง หรือหมายถึง ส่วนแตกต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค ซึ่งในการศึกษาวิจัยของสุจิตรา บัวใบ ได้ให้คำจำกัดความเงินออมของครัวเรือนว่า เป็นเงินออมของครัวเรือนเฉลี่ยเป็นรายเดือน ซึ่งได้จากผลลัพธ์ของรายได้หักด้วยรายจ่าย โดยรายจ่ายนี้จะไม่นับรวมค่าใช้จ่ายที่มีลักษณะเป็นการออมทรัพย์ไว้ด้วย

พนม กิติวัง (2543: 6) กล่าวว่า เงินออม หมายถึง ผลต่างระหว่างรายรับและรายจ่ายต่อเดือนของครัวเรือน และได้นำไปฝากไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สถาบันการเงิน ทรัพย์สินเครื่องประดับ เป็นต้น

เสาวลักษณ์ ธรรมที่ปกุล (2539: 87) ให้ความหมายการออมของครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า ฐ.ก.ส. ว่าหมายถึง การออมของครัวเรือน มีหน่วยเป็นบาท ได้มาจากการนำรายได้ของครัวเรือน (อ้างแล้ว: 119) ซึ่งหมายถึง รายได้รวมของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนและเป็นรายได้ในรูปตัวเงิน (Cash income) เท่านั้น โดยจะไม่ครอบคลุมถึงรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (In-kind income) หักออกด้วยรายจ่ายของครัวเรือน (อ้างแล้ว: 120) ได้แก่ รายจ่ายรวมของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนซึ่งครอบคลุมเฉพาะรายจ่ายที่เป็นตัวเงิน (Current expenditure)

ปรารถนา หลีกภัย (2551: 323) ให้ความหมายของการออม หมายถึง การเก็บสะสมเงินที่เล็กน้อยทีละน้อยให้พอกพูนขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสะสมเงินเพื่อให้พอกพูนในระยะสั้น เพื่อไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน โดยมีวิธีการสะสมเป็นเงินฝากธนาคารและบริษัทเงินทุน ซึ่งการออมจะมีความเสี่ยงต่ำมีสภาพคล่องสูง และมีผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย

องอาจ รังสิโรดมโกมล (2543: 3) นิยามการออม หมายถึง ส่วนของรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่ายแล้ว โดยจะนำผลตอบแทนที่ได้รับทั้งหมดรวมเป็นรายได้และหักลบด้วยรายจ่ายที่ผู้ใช้แรงงานมีความจำเป็นต้องใช้ ส่วนที่เหลือเป็นการออม

โสภณ โรจน์ธำรง (2528: 10) เงินออม หมายถึง ผลต่างระหว่างรายได้กับรายจ่าย วัดเป็นยอดเฉลี่ยต่อเดือน

จิระ บุรีคำ (2544: 80) ให้ความหมายการออม หมายถึง ปริมาณการออมของครัวเรือน มีหน่วยเป็นบาท ซึ่งการออมแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ 1) การออมในรูปแบบเป็นทางการในรูปแบบตัวเงินหรือตราสารหนี้อื่นใดกับสถาบันการเงินที่อยู่ในระบบรวมถึงภาระหนี้สินผูกพันที่มีต่อสถาบันการเงิน 2) การออมในรูปแบบไม่เป็นทางการในรูปแบบการเล่นแชร์ การปล่อยเงินกู้ รวมถึงการเป็นสมาชิกฌาปนกิจสงเคราะห์

จิตรา โมธินา (2547: 3) ให้ความหมายการออม หมายถึง จำนวนเงินออมต่อเดือน มีหน่วยเป็นบาท

ไตรรงค์ วันอารีย์ (2546: 88) ให้ความหมายการออม หมายถึง การออมของผู้ฝาก (ลูกค้าสถาบันการเงินอิสลาม) มีหน่วยเป็นบาทต่อปี

สิรินทร เศรษฐฐิธร (2536: 52) ให้ความหมาย เงินออม หมายถึง จำนวนเงินออมในแต่ละเดือน

พลโทอุดม โพธิ์ (2536: 58-59) นิยามให้ เงินออม หมายถึง การออมรวมในสถาบันการออม 9 แห่ง คือ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน ธนาคารออมสิน บริษัทประกัน สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารอาคารสงเคราะห์

นอกจากนี้ ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับการออมที่ใช้ข้อมูลitudinal ของปริมาณการออมภาคครัวเรือนซึ่งเป็นข้อมูลระดับมหภาคที่นำมาจากหน่วยงานทางเศรษฐกิจ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมในระดับมหภาคด้วย แต่ด้วยเหตุที่การวิจัยครั้งนี้ให้ความสนใจต่อการศึกษากการออมในระดับบุคคลหรือหน่วยครัวเรือน จึงไม่ได้นำเสนอรายละเอียดการนิยามความหมายการออมในลักษณะดังกล่าวไว้ในงานวิจัยนี้

สำหรับการวิจัยที่ศึกษาถึงพฤติกรรมการออมมักให้ความหมายพฤติกรรมการออมว่า เป็นการกระทำที่แสดงถึงความมุ่งหวังของผู้กระทำที่จะมีเงินเก็บสะสมโดยการเก็บรักษาเงินหรือสงวนการใช้จ่าย เงินรายได้ที่ตนได้รับ ดังปรากฏในงานวิจัยต่อไปนี้

ไพโรจน์ เภาวิจิตร (2543: 7) ให้ความหมาย พฤติกรรมการออม หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะทำการค้น ทำการเลือก และตัดสินใจที่จะมีการออมทรัพย์ โดยสนองความต้องการหรือความพึงพอใจของตนเองได้ และให้ความหมายการออมทรัพย์ หมายถึง เงินสดส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันที่ต้องการจะเก็บออมไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ฝากไว้กับ

สถาบันการเงิน ซื่อสินทรัพย์ ซื่อกรรมธรรม์ประกันชีวิต ซื่อพันธบัตร หรือนำไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ เพื่อหวังผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย เงินปันผล ตลอดจนการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ เป็นต้น

บุษบง ศรีสันต์ (2542: 8) ให้ความหมาย พฤติกรรมการออม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในการเก็บรายได้ส่วนที่เหลือเมื่อหักรายจ่ายแล้ว ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นปริมาณการออม และรูปแบบการออม ซึ่งปริมาณการออม หมายถึง ปริมาณเงินออมโดยเฉลี่ยต่อเดือน และ รูปแบบการออม หมายถึง ลักษณะการออมทรัพย์ที่จำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ การออมในรูปสินทรัพย์ทางการเงินทั้งในระบบและนอกระบบ และการออมในรูปของสินทรัพย์ถาวร

สรรเกียรติ กุลเจริญ (2539: 41) ให้ความหมายพฤติกรรมการออมของครูประถมศึกษา หมายถึง การเก็บรักษาเงินโดยวิธีการต่าง ๆ ของครูประถมศึกษา

กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์ (2546: 34) ให้ความหมาย พฤติกรรมการออมของนักศึกษา หมายถึง นักศึกษาได้มีการกระทำจริงที่จะทำให้ตนเองได้ใช้จ่ายเงินให้พอเพียงหรือเหลือจากส่วนที่ได้รับ โดยวัดจากความคิดเห็นของนักศึกษาได้กระทำจริงในพฤติกรรมดังกล่าว

ปิยดา สมบัติวัฒนา (2550: 7) ให้ความหมาย พฤติกรรมการออม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับการออม ประกอบด้วย 1) การจัดสรรรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินออมก่อนการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค 2) การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นสอดคล้องกับรายได้และฐานะของตน และ 3) การจดบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นประจำ

อัจฉรา ผ่องอุดม (2546: 33) ให้ความหมาย พฤติกรรมการออม หมายถึง ความคิดเห็นของนิสิตที่เห็นว่า ตนมีการกระทำที่แสดงให้เห็นว่า มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับฐานะและเงินที่มีอยู่ ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและมีการเก็บเงินได้ในรูปแบบต่าง ๆ เก็บออมรายได้และ/หรือรู้จักหารายได้เพิ่ม

รสนันท์ ณ นคร (2550: 37) ให้ความหมาย พฤติกรรมการออมเงินของนักเรียน หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักวางแผนใช้จ่ายเงิน ใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด เหมาะสมกับรายรับและมีการเก็บออม ยับยั้งความต้องการของตนอันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควร รู้จักใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น รู้จักประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่ฟุ่มเฟือย นำเงินที่เหลือจากค่าขนมมาฝากเก็บไว้กับผู้ปกครองหรือธนาคารด้วยตนเอง และมีวินัยในตนเองในเรื่องการเก็บออมเงิน

ณัฐพล บุญฤทธิ์และคณะ (2549: 36) ให้ความหมายพฤติกรรมการออมของข้าราชการสมาชิก กบข. หมายถึง ความถี่ในการเก็บเงินออมต่อปี ความสม่ำเสมอในการออม และจำนวนเงินที่เก็บออม คิดเป็นร้อยละของรายได้

สุนันทา คูบ่อทอง (2541: 36) ให้ความหมายของพฤติกรรมการออมว่า หมายถึง การมีเงินออม ความถี่ในการออม ประเภทของการออม

จากความหมาย การออม และพฤติกรรมการออมข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า การออมในทางวิชาการ หมายถึง การเก็บเงินรายได้ไว้ โดยไม่ได้นำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ซึ่งคือการซื้อสินค้าหรือบริการในช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ การเก็บเงินรายได้ไว้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้จ่ายในอนาคต พฤติกรรมที่แสดงถึงการออมคือการเก็บหอมรอมริบ หรือ “กั้น” เงินรายได้ หรือ นำไปใช้

อย่างระมัดระวัง ดังนั้น การวัดการออมในงานวิจัยต่างๆ ที่ผ่านมาจึงวัดการออมในหลายระดับ นับตั้งแต่ จำนวนเงินออมซึ่งหมายถึงผลต่างระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่ายที่สะสมได้สำหรับรอบระยะเวลาหนึ่ง เช่น สัปดาห์ เดือน ปี เป็นต้น จำนวนเงินลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ เช่น เงินฝากธนาคาร ตราสารหนี้ กรมธรรม์ประกันชีวิต เป็นต้น โดยมุ่งหวังผลตอบแทนในรูปของ ดอกเบี้ย เงินปันผล รวมถึงการเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินทรัพย์ ส่วนการวัดพฤติกรรมการออม มุ่งสู่การ วัดการแสดงออกหรือการกระทำที่เกิดขึ้นจริงที่ต้องการให้มีเงินออม เช่น การวางแผนการใช้จ่ายให้ เหมาะสมกับฐานะและเงินที่ได้รับ การจัดสรรเงินรายได้ก่อนนำไปใช้จ่าย การใช้เงินอย่างคุ้มค่า การ ยับยั้งชั่งใจในการใช้จ่าย การคำนึงถึงความจำเป็นในการซื้อสินค้าและบริการ การมีวินัยในการเก็บ ออม

นอกจากนี้ การสำรวจเบื้องต้นในงานวิจัย 1 เรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒของผู้วิจัย (ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2550) พบว่า การกระทำที่แสดงถึง การออมตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูลมีหลากหลายกิจกรรม เช่น การแบ่งเงินได้ให้เป็นสัดส่วน สำหรับเป็นเงินเก็บ การประหยัด การเก็บหอมรอมริบ การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น การไม่ฟุ่มเฟือย การวางแผนการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า การใช้เงินแบบมีสติ รู้คุณค่า การใช้เงินเท่าที่จำเป็น การนำเงิน เข้าบัญชีธนาคาร การตั้งเป้าหมายจำนวนเงินที่จะเก็บออม การใช้เงินให้สอดคล้องกับรายได้ เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวถึงนี้ จัดได้ว่า เป็นองค์ประกอบย่อยของพฤติกรรมการออมในภาพรวม ดังนั้น นอกจากความหมายของการออมตามเอกสารต่าง ๆ ที่ได้ค้นคว้ามา ผู้วิจัยจะนำมาประมวล รวมกับผลการสำรวจเบื้องต้นในงานวิจัย 1 ด้วย

ดังนั้น พฤติกรรมการออมที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมุ่งศึกษาเพื่อทำความเข้าใจต่อปัจจัยทาง เศรษฐศาสตร์และจิตวิทยาที่มีต่อพฤติกรรมการออมอย่างมีเป้าหมายของบุคคล ผู้วิจัยจึงให้ความ หมายของพฤติกรรมการออมในการวิจัยครั้งนี้ว่าหมายถึง การกระทำของบุคคลที่ทำให้บรรลุความ ตั้งใจที่จะเก็บสะสม รักษา สงวนเงินรายได้ที่ได้รับตลอดปีพ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 สำหรับการ ใช้จ่ายในอนาคต ประกอบด้วย การวางแผนการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับฐานะและเงินที่มีอยู่ การ จัดสรรรายได้เพื่อเก็บสะสมไว้ใช้จ่ายในอนาคตก่อนการนำไปใช้ซื้อสินค้าและบริการเพื่อการบริโภค การกำหนดวงเงินการใช้จ่ายแบ่งออกตามประเภทค่าใช้จ่าย การเก็บรักษาเงินที่จะใช้จ่ายในอนาคต ไว้แยกต่างหากจากเงินที่ใช้จ่ายประจำวัน การลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงิน (เช่น บัญชีเงินฝาก ธนาคาร กองทุนรวม ประกันชีวิตแบบออมทรัพย์ ตราสารหนี้) โดยมุ่งนำเงินลงทุนและผลตอบแทน ไปใช้จ่ายในอนาคต การกำหนดวงเงินใช้จ่ายของตนเองสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่ง ได้แก่ รายวัน ราย สัปดาห์ และรายเดือน การใช้จ่ายไม่เกินกว่าที่ตนเองกำหนดไว้ การควบคุมการใช้จ่ายให้ไม่เกิน รายได้ของตนเอง การใช้จ่ายโดยนึกถึงความพอเหมาะพอดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน การยับยั้ง ความต้องการของตนอันมีผลทำให้เงินอยู่ในขอบเขตที่พอสมควร การจัดบันทึกรายจ่าย

การวัดพฤติกรรมการออม

การวัดพฤติกรรมการออมในงานวิจัยนี้ วัดโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามพฤติกรรมการออมที่มุ่งศึกษาการกระทำการออม ซึ่งมีผู้นำเสนอไว้หลายท่าน (บุษบงศรีสันต์. 2542; ไพโรจน์ เภาวิจิตร. 2543; กวินวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. 2546; อัจฉรา ผ่องอุดม. 2546; ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2550; รสนันท์ ณ นคร. 2550) มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดให้เป็นไปตามนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เป็นมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “ทำเป็นประจำ” จนถึง “ไม่เคยทำเลย” มีคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ผู้ที่มีคะแนนสูงเป็นผู้ที่ทำพฤติกรรมการออมมากกว่าผู้ที่มีคะแนนน้อย การวัดพฤติกรรมการออมครั้งนี้เป็นการวัดด้วยแบบสอบถามโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามย้อนระลึกถึงพฤติกรรมของตนเองในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามถึงผลจากการทำพฤติกรรมการออม ได้แก่ ทรัพย์สินเพื่อการออมที่เกิดจากการนำเงินรายได้ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาไปลงทุนหรือจ่ายซื้อ และได้นำมาคำนวณเปรียบเทียบกับรายได้ที่ได้รับในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ได้เป็นค่าสัดส่วนเงินออมกับรายได้ เพื่อเป็นตัวแปรผลลัพธ์ สำหรับนำไปหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการออมกับผลของการทำพฤติกรรมการออมด้วย

2. ทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายการควบคุมพฤติกรรมการออม

2.1 ทฤษฎีควบคุม

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่า การทำพฤติกรรมการออมมีปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การควบคุมตนเอง (Self-control) (Shefrin; & Thaler. 1992; Benhabib; & Bisin. 2002; Starr. 2007; อัจฉรา ผ่องอุดม. 2546; ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2550) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ทฤษฎีควบคุม (Control Theory)

แนวคิดทฤษฎีควบคุมเริ่มต้นเมื่อช่วงต้นของทศวรรษที่ 1960 ด้วยการนำเสนอแบบจำลองความขัดแย้ง (Discrepancy) ระหว่างระดับที่เป็นเป้าหมายกับระดับที่เกิดขึ้นจริงในเครื่องจักรกล ซึ่งความขัดแย้งระหว่างระดับทั้งสองจะทำให้ตัวจับสัญญาณ (Sensor) ของเครื่องจักรกลทำงานเพื่อควบคุมให้เครื่องจักรกลปรับระบบการทำงานให้ได้ผลตามเป้าหมาย ระบบการทำงานของเครื่องจักรกลโดยใช้ระบบไซเบอร์เนติก (Cybernetic machine) ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในลักษณะส่วนประกอบของเครื่องจักรกลที่เรียกว่า TOTE (Test-Operate-Test-Exit) โดย มิลเลอร์ กาแลนเตอร์และพริบราม (Locke; & Latham. 1990: 19; citing Miller; Galanter; & Pribram. 1960. *Plans and the Structure of Behavior.*)

จากแนวคิดทฤษฎีควบคุมที่ใช้กับเครื่องจักรกลที่กล่าวข้างต้นนั้น เพาเวอร์ส (Powers. 1973) เป็นผู้ที่นำแนวคิดเกี่ยวกับระบบไซเบอร์เนติกที่ใช้เพื่อควบคุมการทำงานของเครื่องจักรกลมาใช้อธิบายการจูงใจของมนุษย์เป็นครั้งแรก ตามแนวคิดของเพาเวอร์สแสดงให้เห็นว่า ระบบ

ดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ได้หลากหลาย สิ่งสำคัญอยู่ที่กระบวนการส่งข้อมูลป้อนกลับ (Feedback loop) ไปยังระบบควบคุมสั่งการ (Central construction) กระบวนการดังกล่าวเป็นเครื่องกำหนดให้มนุษย์สร้างรูปแบบการกระทำที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายอย่างราบรื่น กระบวนการนี้เป็นระบบการตอบสนองอัตโนมัติที่บุคคลแต่ละคนสร้างขึ้นเอง

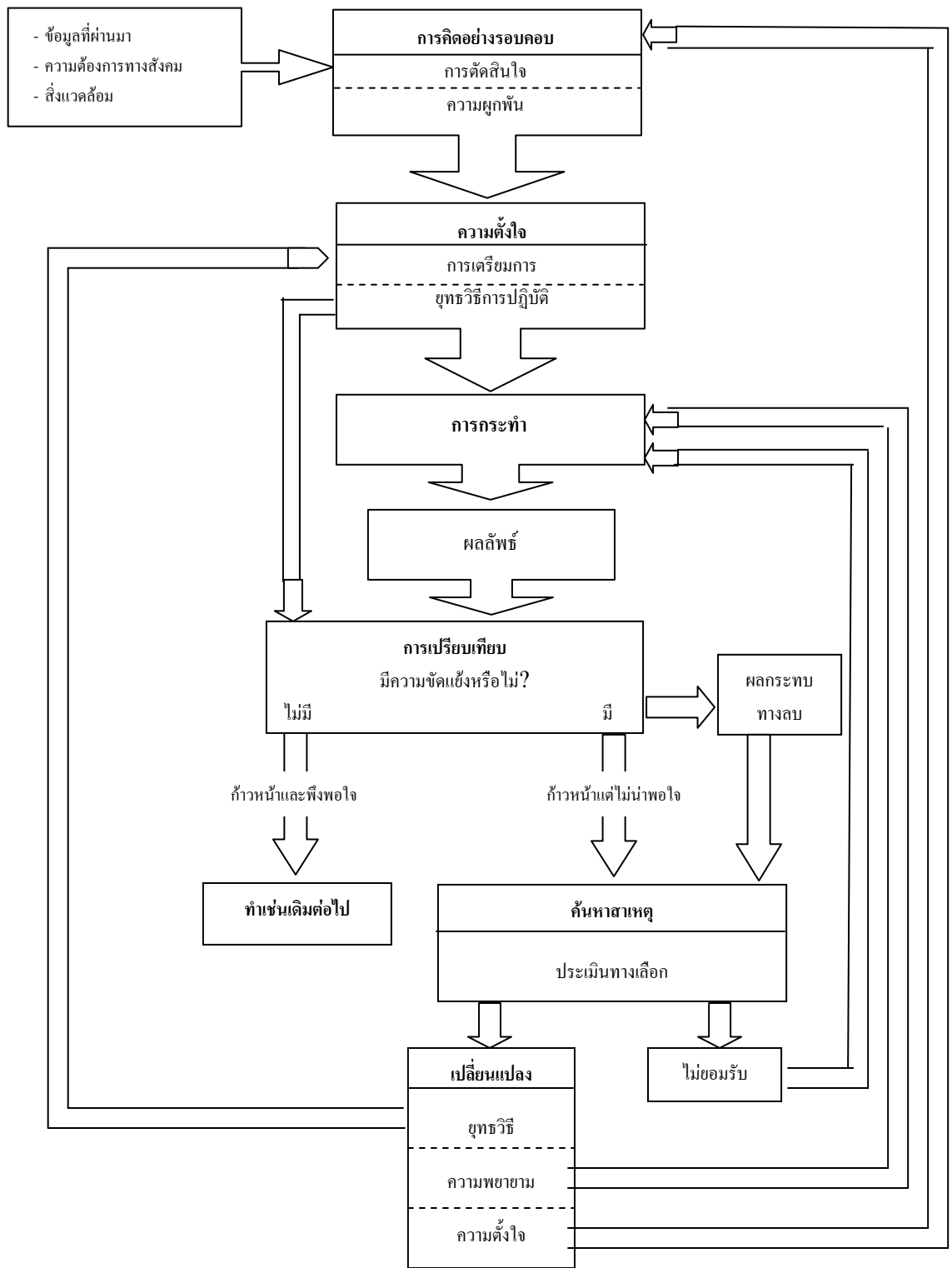
จากแบบจำลองที่เพาเวอร์ส์นำเสนอได้มีผู้พัฒนาแบบจำลองเชิงทฤษฎี (Theoretical model) โดยอาศัยแนวคิดความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นกับเป้าหมายอีกหลายคน (Scheier; & Carver. 1988; Klein. 1989; Hyland. 1988; Kanfer; & Hagerman. 1987; Wicklund. 1975) จากนั้น กีน (Geen. 1995: 56) จึงได้นำแบบจำลองเชิงทฤษฎีของบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมาพัฒนาและนำเสนอเป็นแบบจำลองแรงจูงใจ (Model of human motivation) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์แรงจูงใจทางสังคมของมนุษย์ (Social motivation) ได้อย่างกว้างขวาง แบบจำลองนี้แบ่งการกระทำด้วยแรงจูงใจออกเป็น 6 ขั้นตอนประกอบด้วย

1. การคิดใคร่ครวญอย่างรอบคอบเพื่อกำหนดเป้าหมายของตนเอง (Deliberating)
2. ความตั้งใจ (Intention)
3. การกระทำ (Action)
4. การเปรียบเทียบ (Comparison)
5. การค้นหาสาเหตุ (Attribution)
6. การบรรลุเป้าหมาย (Attainment of the goal)

แบบจำลองของกินได้ผสมผสานกระบวนการของบุคคลเข้ากับบริบทของบุคคลนั้น ๆ เพื่ออธิบายแรงจูงใจในการกระทำของบุคคล

2.1.2 แบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen's action control system)

แบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกิน มีรากฐานมาจากความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายกับสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้บุคคลปรับหรือดำเนินพฤติกรรมที่ทำให้บรรลุเป้าหมายได้ โดยคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลผู้นั้นด้วย ดังภาพประกอบ 1 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แบบจำลองระบบควบคุมการกระทำ (Systematic of an action control system)

ที่มา: Geen, Russell G. *Human Motivation: A Social Psychological Approach*. 1995: 56

แรงจูงใจในการทำพฤติกรรม เริ่มต้นจาก การที่บุคคลต้องการจะทำพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการทางสังคมหรือเป็นไปตามความต้องการของตนเองจากข้อมูลที่ผ่านมาหรือสิ่งแวดล้อม แรงจูงใจในการทำพฤติกรรมจะเกิดจากการสร้างเป้าหมายของตนเองขึ้นมาตามแรงกดดันทางสังคม เช่น ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม หรือเป็นไปตามความต้องการของเขา เช่น ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงนามธรรมเหล่านั้น บุคคลก็จะกำหนดเป้าหมายการกระทำของตนเอง เป้าหมายการกระทำนี้อาจมีหลายเป้าหมาย บุคคลจึงต้องเลือกว่าเป้าหมายใดเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด ความเหมาะสมของเป้าหมายเหล่านั้นจะพิจารณาจาก ก) ความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมาย ข) คุณค่าของเป้าหมาย และ ค) การประเมินระดับความสามารถของตนเองที่จะบรรลุเป้าหมาย เมื่อบุคคลตัดสินใจเลือกเป้าหมายได้แล้วก็จะสร้างความผูกพันกับเป้าหมาย (Commitment) จากนั้น บุคคลจึงแปลงความผูกพันกับเป้าหมายไปเป็นความตั้งใจ (Intention) โดยการเตรียมทำตามความตั้งใจด้วยการกำหนดเจตนาถึงแผนการกระทำว่า จะทำอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเต็มความสามารถ การเตรียมการประกอบด้วย การประเมินทางเลือกที่มีอยู่ไปพร้อม ๆ กับการระลึกย้อนหลังไปว่าวิธีที่เคยทำแล้วบรรลุเป้าหมาย และดูว่า หากนำวิธีเหล่านั้นมาใช้ในปัจจุบันจะสามารถบรรลุผลตามที่มุ่งหวังหรือไม่ ซึ่งกระบวนการนี้เป็นการเลือกพิจารณายุทธวิธีปฏิบัติ (Strategies) ที่เหมาะสมกับตนเอง ในขั้นตอนนี้บุคคลต้องประมวลผลจากการคาดการณ์ด้วยตนเอง (Heuristic) ตามสถานการณ์ที่สร้างขึ้นภายในใจ (Mental scenarios) เป็นขั้นตอนที่การรู้คิดและแรงจูงใจมาทำงานร่วมกัน

เมื่อตัดสินใจเลือกยุทธวิธีปฏิบัติแล้ว บุคคลก็จะทำตามแนวทางที่ตนเองวางแผนไว้ บุคคลจะมีการประเมินผลยุทธวิธีเป็นระยะ ๆ ว่า จะทำให้ตนเองบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ด้วยการเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้น หากสิ่งที่เกิดขึ้นจริงไม่แตกต่างกับสิ่งที่คาดหวัง บุคคลก็จะทำพฤติกรรมเช่นเดิม แต่ถ้าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงไม่เป็นไปตามสิ่งที่คาดหวัง ไม่ว่าจะ มีแนวโน้มไม่ให้ผลตามที่คาดหวังหรือให้ผลตามที่คาดแต่ล่าช้ากว่าที่ตั้งใจ บุคคลจะค้นหาสาเหตุว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ถ้าบุคคลไม่พบว่าปัญหาหรือไม่ยอมรับว่ามีปัญหาเกิดขึ้น บุคคลก็จะยังคงทำเช่นเดิมต่อไป (Janoff-Bulman; & Timko. 1987) แต่ถ้าหากว่าบุคคลยอมรับว่า สิ่งที่เกิดขึ้นจริงแตกต่างไปจากสิ่งที่คาดหวัง สิ่งที่เขาจะทำเพื่อตอบสนองกับความแตกต่างมีหลายวิธีได้แก่

- 1) ปรับเปลี่ยนยุทธวิธีและเปลี่ยนการกระทำเสียใหม่ให้สอดคล้องกับยุทธวิธี
- 2) เพิ่มความพยายามในการทำแบบเดิม หากยังมั่นใจว่า ยุทธวิธีนั้นเหมาะสมแล้ว
- 3) เปลี่ยนเป้าหมายใหม่ ทำให้ต้องเปลี่ยนความตั้งใจ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นกระบวนการทั้งหมดใหม่อีกครั้งหนึ่ง

จากแนวคิดระบบควบคุมการกระทำของกิน ที่อธิบายกระบวนการที่บุคคลจะทำพฤติกรรมโดยมีการตั้งเป้าหมายไว้แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า มีความสอดคล้องกับการทำพฤติกรรมการออม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องมีการตั้งเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต (Rha; Montalto; & Hanna. 2006) และเป็นพฤติกรรมที่บุคคลมักต้องเผชิญกับความยากลำบากในการกระทำ (Shefrin; & Thaler. 1988; Starr. 2007) อันเนื่องมาจากเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความต้องการ

บริโภคสินค้าในปัจจุบันซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์โดยทั่วไป และยังคงอาศัยความมุ่งมั่นในการทำพฤติกรรมตามรูปแบบที่วางแผนไว้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ไม่เช่นนั้น ก็เป็นการยากที่จะบรรลุเป้าหมายการออมได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรนำแนวทางระบบควบคุมการกระทำของกินมาเป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมการออมในครั้งนี้ โดยนำปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์และจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องเข้ามาศึกษาพร้อมด้วยซึ่งปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์ได้แก่ รายได้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออมตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร (The Permanent-Income Theory of Consumption) ของมิลตัน ฟรีดแมน (Friedman. 1961) ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ ตามทฤษฎีวิวัจจักรชีวิตของการบริโภคและการออม (The Life-Cycle Theory of Consumption and saving) ของโมดิกลีอานีและบรูมเบิร์ก (Modigliani; & Brumberg. 1954) และ การคิดเชิงบัญชี (Mental accounting) ซึ่งเป็นเครื่องมือ (Instrument) ที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายการออมตามทฤษฎีวิวัจจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม (Behavioral Life Cycle Theory) ของ เชฟรินและทาลเลอร์ (Shefrin; & Thaler. 1988; Rabinovich; & Webley. 2007; Rha; Montalto; & Hanna. 2006; Levin. 1998; Graham; & Isaac. 2002; Benabou; & Pycia. 2002) ส่วนปัจจัยทางด้านจิตวิทยาได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) ของ แบนดูรา (Bandura. 1999; 2000)

2.2 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy)

กิน กล่าวไว้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนที่นำเสนอโดยแบนดูราในปีค.ศ. 1977 และ ค.ศ. 1982 ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากการเป็นปัจจัยทางจิตวิทยาในการรักษาหรือเยียวยาผู้ป่วย แต่ก็ได้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในปัจจุบันว่า การรับรู้ความสามารถของตนนี้สามารถนำมาใช้กับการกระทำอย่างมีเป้าหมายได้ โดยจัดเป็นสิ่งเดียวกับความสามารถในการทำพฤติกรรมที่มุ่งมาดปรารถนา (Geen. 1995: 124)

แบนดูราให้ความหมาย การรับรู้ความสามารถของตน ไว้ว่า เป็นความเชื่อของบุคคลที่มีต่อความสามารถของตนในการเรียบเรียงสิ่งที่ต้องทำและกระทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อให้บรรลุถึงสถานการณ์ที่คาดหวัง ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนนี้จะมีผลกระทบต่อความคิด ความรู้สึกและแรงจูงใจที่บุคคลจะมีต่อตนเองรวมไปถึงพฤติกรรมที่เขาจะทำด้วย จากผลการวิจัยในอดีตชี้ให้เห็นว่า การรับรู้ความสามารถของตนมีส่วนอย่างสำคัญต่อแรงจูงใจและการบรรลุเป้าหมายของบุคคล (Bandura. 1999: 2-3)

แบนดูรา (ประทีป จินฉี. 2539: 5-8; อ้างอิงจาก Bandura. 1986. *Social Foundations of Thought and Action.*) ได้กล่าวถึง การรับรู้ความสามารถของตนที่มีผลต่อบุคคลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรมในชีวิตประจำวันนั้น บุคคลจะต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา เขาจะต้องทำพฤติกรรมใด และต้องทำอีกนานเท่าใด รวมทั้งต้องตัดสินใจเลือกกิจกรรมต่างๆ การที่บุคคลตัดสินใจว่าจะแสดงพฤติกรรมใดในสภาพการณ์ใดนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้ความสามารถของตน บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงงานหรือสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่าเกินความสามารถ แต่ในขณะเดียวกัน บุคคลจะเลือกทำงานนั้น ถ้าเขาเชื่อว่า เขามีความสามารถ

เพียงพอที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จได้ (ประทีป จินฉ่ำ. อ้างแล้ว: 6; อ้างอิงจาก Bandura. 1977a. *Social Learning Theory.*; 1977b. *Self-Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change.*; Schunk. 1981. *Modeling and Attributional effects on Children's Achievement: A Self-Efficacy Analysis.*) บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงจะเลือกทำงานที่มีลักษณะท้าทาย มีแรงจูงใจในการพัฒนาความสามารถของตนให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำ มักจะหลีกเลี่ยงงาน เกิดความท้อถอย ขาดความมั่นใจในตนเอง ส่วนบุคคลที่ประเมินความสามารถของตนต่ำกว่าความสามารถที่เป็นจริง มักจะขาดความพยายามและความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีความสงสัยเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ดังนั้น ถ้าบุคคลประเมินความสามารถของตนถูกต้องจะส่งผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรม ทำให้การกระทำนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง

2. ผลต่อการใช้ความพยายามและความมุ่งมั่นในการทำงาน การรับรู้ความสามารถของตนของบุคคลนั้น เป็นตัวกำหนดว่าเขาจะต้องใช้ความพยายามมากเท่าไรและจะต้องใช้ความมุ่งมั่นพยายามที่จะเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ หรือ ประสบการณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจไปอีกนานเท่าใด (ประทีป จินฉ่ำ. อ้างแล้ว: 6; อ้างอิงจาก Bandura. 1986. อ้างแล้ว) เมื่อเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ บุคคลซึ่งมีการรับรู้ความสามารถของตนสูง จะมีความกระตือรือร้นและจะใช้ความพยายาม ความมุ่งมั่นในการทำงานนานกว่าคนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำ (ประทีป จินฉ่ำ. อ้างแล้ว: 6; อ้างอิงจาก Bandura; & Cervone. 1983. *Self-Evaluation and Self-Efficacy Mechanism Governing the Motivational Effects of Goal Systems.*) และการที่บุคคลใช้ความพยายามและความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มที่ตลอดเวลา เขาก็มีแนวโน้มที่จะทำงานได้ประสบความสำเร็จสูง

3. ผลต่อการคิดและปฏิกริยาทางอารมณ์ การรับรู้ความสามารถของตนจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการคิดและปฏิกริยาทางอารมณ์ของบุคคลในขณะที่ทำพฤติกรรม และมีผลต่อการคาดคะเนเกี่ยวกับการจัดการกับสภาพแวดล้อมในภายหน้าของเขา บุคคลซึ่งรับรู้ว่ามีความสามารถสูง จะมีความพยายามและเอาใจใส่ในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ มาก และเมื่อพบกับอุปสรรคต่าง ๆ บุคคลก็จะกระตุ้นตนเองให้ใช้ความพยายามมากยิ่งขึ้น ส่วนบุคคลที่รับรู้ว่ามีความสามารถต่ำ มีแนวโน้มที่จะมีปฏิกริยาทางอารมณ์ต่อตนเองทางลบ เช่น ไม่มีความสุข มีความหวาดหวั่น มีความเครียดสูง และเขาจะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างไม่เต็มความสามารถอันจะส่งผลให้บุคคลประสบกับความล้มเหลวในการกระทำพฤติกรรมมากยิ่งขึ้น

4. เป็นผู้กำกับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมมากกว่าเป็นผู้ทำนายพฤติกรรม กล่าวคือ บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงมักจะเป็นคนที่พยายามกระทำพฤติกรรมและจะยอมรับผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำพฤติกรรมของตน จะเลือกการกระทำที่มีลักษณะท้าทาย และจะใช้ความพยายามอย่างมาก เพื่อให้การกระทำนั้นบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าในบางครั้งการกระทำนี้จะประสบความล้มเหลวบ้างก็ตาม เขาก็จะไม่ท้อถอยและจะไม่อ้างว่า เป็นเรื่องโชคชะตา แต่เขาจะให้เหตุผลของความล้มเหลวที่เกิดขึ้นว่า เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อไป ซึ่งต่างจากบุคคลที่มีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองต่ำมักจะเป็นคนที่ไม่ค่อยกระทำพฤติกรรม

จะรอให้ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการกระทำเป็นไปตามความเชื่อหรือคำทำนายและมักจะมีหลีกเลี่ยงการกระทำที่มีลักษณะยากๆ มีความพยายามน้อย ความทะเยอทะยานต่ำ และมีความเครียดสูง เป็นต้น

การที่บุคคลใดมีการรับรู้ความสามารถของตนต่อการกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งสูง บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นสูงด้วยเช่นกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนในการกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำ บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นต่ำหรืออาจไม่ทำพฤติกรรมนั้นเลยก็ได้ การรับรู้ความสามารถของตนมีผลต่อการทำพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านความตั้งใจ (Intention) (Bandura. 2000: 43)

นอกจากนี้ การรับรู้ความสามารถของตนยังมีส่วนอย่างสำคัญต่อการตั้งเป้าหมายของบุคคล ในฐานะที่เป็นแรงกระตุ้นภายในตน (Self-influences) ประเภทหนึ่ง โดยที่แรงกระตุ้นภายในตนนี้ เป็นปัจจัยจูงใจสำคัญ ที่จะทำให้บุคคลกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายการยกระดับมาตรฐานการกระทำของตน (Personal standard) ขึ้นมา (Bandura. 2000: 128) ความต้องการเอาชนะมาตรฐานการกระทำของตนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อการตั้งเป้าหมาย (Locke; & Latham. 1990: 55-58; citing Mento; Steel; & Karren. 1987. *A Meta-Analysis Study of the Effects of Goal Setting on Task Performance*. pp.52-83) หากบุคคลประเมินความสามารถของตนเองสูงก็จะตั้งเป้าหมายสูงและจะสร้างพันธะผูกพันที่เปลี่ยนแปลงยากขึ้น เป้าหมายที่ท้าทายจะเพิ่มระดับของแรงจูงใจ และระดับการกระทำพฤติกรรมที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย (Bandura. 2000: 116)

การรับรู้ความสามารถของตน ยังมีอิทธิพลต่อการทำพฤติกรรมโดยผ่านกระบวนการรู้คิด (Cognitive Process) ในด้านแบบแผนการคิดที่สามารถส่งเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงานได้ บุคคลจะตีความสถานการณ์และคาดการณ์ในอนาคตอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับว่า เขามีความเชื่อในความสามารถของตนเองอย่างไร คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูงจะมองสถานการณ์ที่เขาพบว่า เป็นโอกาส เขาจะมองภาพความสำเร็จและให้เป็นสิ่งที่นำทางการกระทำของเขา ส่วนคนที่คิดว่าตนเองมีความสามารถต่ำจะตีความสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนว่า เป็นความเสี่ยงและมีแนวโน้มจะมองเห็นภาพความล้มเหลวในอนาคต (วิลลาสลักษณะ ชิววัลลี. 2544: 31)

ข้อมูลที่เป็นแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตน แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ การประสบความสำเร็จจากการกระทำ (Enactive mastery experiences) การสังเกตประสบการณ์ของคนอื่น (Vicarious experiences) การพูดจูงใจ (Verbal persuasion) รวมถึงอิทธิพลของสังคมที่บุคคลผู้นั้นมีในสังคม (Allied types of social influences that one possesses certain capabilities) และสภาวะทางกายและอารมณ์ (Physiological and affective states) บุคคลจะตัดสินความสามารถของตนโดยดูจาก ความสามารถ ความเข้มแข็งและความยืดหยุ่นของตัวเองที่มีต่อการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเกิดจากแหล่งข้อมูลอย่างน้อยหนึ่งแหล่งข้อมูล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ล็อกและลาซาม (Locke; & Latham. 1990: 70-72) ศึกษางานวิจัย 13 งาน ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งเป้าหมายของบุคคล (Self-set goal) การรับรู้ความสามารถของตน และผลการกระทำ (Performance) (ประกอบด้วยงานวิจัยของ Bandura; & Cervone. 1986; Dachler; & Mobley. 1973a; 1973b; Garland. 1985; Garland; & Adkinson. 1987; Hollenbeck; & Brief. 1987; Locke; et al. 1984; Meyer; & Gellatly. 1988a; 1988b; Meyer; et al. 1988; Podsakoff; & Farh. 1989; Taylor; et al. 1984 และ Wood; & Locke. 1987) ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,285 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับการตั้งเป้าหมายและระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนกับผลการกระทำมีค่าเท่ากันคือ .39 ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการตั้งเป้าหมายกับผลการกระทำ เท่ากับ .42 กล่าวได้ว่า ผลของการกระทำจึงเกิดจากสิ่งที่บุคคลพยายามจะทำและความมั่นใจของบุคคลที่มีต่อความสามารถของตนเองว่าจะทำสิ่งนั้นได้หรือไม่

วัลภา สบายยิ่ง (2542) ศึกษาการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเองและบุคลิกภาพของผู้จำหน่ายตรงที่ทำธุรกิจขายตรงกับบริษัทที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค และเป็นสมาชิกสมาคมขายตรง (ไทย) จาก 3 บริษัท จำนวน 443 คน พบว่า

การรับรู้ความสามารถของตนเองและการตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล ส่งผลทางตรงต่อผลการปฏิบัติงานด้านคุณภาพ และการรับรู้ความสามารถของตนเองยังส่งผลทางอ้อมต่อผลการปฏิบัติงานด้านคุณภาพโดยผ่านทาง การตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล ประสบการณ์ในการทำงานและเป้าหมายขององค์กรส่งผลทางอ้อมต่อผลการปฏิบัติงานด้านคุณภาพ ผ่านทางการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล ส่วนปัจจัยด้านบุคลิกภาพไม่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานด้านคุณภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเองและการตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล

การรับรู้ความสามารถของตนเอง บุคลิกภาพ และประสบการณ์ในการทำงานส่งผลทางตรงต่อผลการปฏิบัติงานด้านปริมาณ การตั้งเป้าหมายองค์กร บุคลิกภาพและประสบการณ์ในการทำงานส่งผลทางอ้อมต่อผลการปฏิบัติงานด้านปริมาณ โดยผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ส่วนการตั้งเป้าหมายส่วนบุคคลไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านปริมาณ ในขณะที่ บุคลิกภาพไม่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ปรีดา เบ็ญการ (2548) ศึกษาผลการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนในกระบวนการพัฒนาการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีครูผู้ร่วมวิจัย 18 คน จากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า ครูผู้ร่วมวิจัยปฏิบัติการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการ โดยที่ครูมีการรับรู้ความสามารถของตนเองและความสามารถในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปรที่ศึกษา (เจตคติ ความรู้ และทักษะ) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนกับหลังการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตน และ เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนและความสามารถในการวิจัยปฏิบัติการในชั้น

เรียนระหว่างเมื่อสิ้นสุดการส่งเสริมกับหลังการส่งเสริม 1 เดือน ครูมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความสามารถในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน

วรรณะ บรรจง (2551) พัฒนาแบบจำลองโครงสร้างเชิงเส้นความสัมพันธ์ของเอกลักษณ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเป็นครุณักวิจัยและพฤติกรรมครุณักวิจัยของนักศึกษาครูที่กำลัง เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยภาคใต้ 5 แห่ง จำนวน 945 คน พบว่า พฤติกรรมครุณักวิจัยได้รับอิทธิพล จากตัวแปรเอกลักษณ์นักศึกษาครู ความยึดมั่นผูกพันในบทบาท การรับรู้ความสามารถของตนเองใน การเป็นครุณักวิจัย การถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันฝึกหัดครูจากโรงเรียนและจากครอบครัวที่ร่วม กันทำนายพฤติกรรมครุณักวิจัยได้ร้อยละ 66

องค์ประกอบในการวัดการรับรู้ความสามารถของตน

แบนดูรา (Bandura, 2000: 42–46) กล่าวว่า การวัดการรับรู้ความสามารถของตนมีมิติที่ ต้องพิจารณา 3 ประการดังนี้

1. ระดับ (Level) กิจกรรมที่บุคคลกำลังพิจารณาว่าตนมีความสามารถหรือไม่ เป็นกิจกรรม ระดับใด เพราะกิจกรรมแต่ละกิจกรรมมีตั้งแต่ว่าระดับง่ายจนถึงระดับยาก ดังนั้นในการพัฒนาการวัด ระดับการรับรู้ความสามารถของบุคคล นักวิจัยต้องวิเคราะห์แนวคิดและรวบรวมความรู้จากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าวว่า ต้องทำอย่างไรจึงจะทำบรรลุเป้าหมาย ซึ่งข้อมูลข้างต้นอาจได้มา จากการสัมภาษณ์ การสำรวจด้วยคำถามปลายเปิด และแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างจึงจะช่วยให้ ทราบระดับความยากและสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย การสอบถามต้อง ถามถึงความสามารถที่บุคคลรับรู้ว่าจะทำกิจกรรมนั้นได้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอสำหรับช่วงใดช่วง หนึ่ง มิใช่เป็นการทำกิจกรรมนั้นชั่วคราว

การค้นหาและศึกษาประเด็นที่เป็นอุปสรรคหรือสิ่งท้าทายเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามด้วย การสอบถามเบื้องต้น ผู้ให้ข้อมูลต้องแสดงถึงสิ่งที่ขัดขวางหรือท้าทายการทำกิจกรรมที่ถูกสอบถาม นั้นที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ และเมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างเป็นข้อคำถาม ก็ต้องให้ผู้ตอบแบบ สอบถามบอกถึงระดับความสามารถของตนเองที่จะฝ่าฟันอุปสรรคดังกล่าวไปได้

2. ความเกี่ยวข้องกัน (Generality) บุคคลอาจจะตัดสินความสามารถของตนโดยพิจารณาที่ กลุ่มของกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกัน หรือพิจารณาเฉพาะแก่นของกิจกรรม (Activity domains) ก็ได้ ข้อพิจารณาความเกี่ยวข้องกันที่บุคคลจะนำมาใช้ ประกอบด้วย ความคล้ายคลึงกันของกิจกรรม ความสามารถพื้นฐานที่ต้องใช้ ได้แก่ ความสามารถด้านการกระทำ ความสามารถด้านการคิด ความสามารถด้านอารมณ์ ลักษณะสถานการณ์หรือบริบทสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม และ บุคลิกภาพของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมเหล่านั้น การประเมินที่เชื่อมโยงกิจกรรมที่เป็นแก่นกับบริบท สถานการณ์ (Situational contexts) เข้าด้วยกันจะชี้ให้เห็นถึงรูปแบบและระดับของความเกี่ยวข้องกัน ตามความเชื่อของบุคคลด้านความสามารถของตนในเรื่องดังกล่าว ความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนในเรื่องต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นโครงข่าย ซึ่งบางเรื่องบาง

ประเด็นมีความเชื่อมโยงกับความสามารถเรื่องอื่น ๆ มากกว่าบางเรื่องบางประเด็น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่บุคคลสร้างความคิดความเชื่อขึ้นมาในตน ความเชื่อเหล่านี้เองเป็นตัวกำหนดรูปแบบการดำเนินชีวิตของบุคคลผู้นั้น

3. ความเชื่อมั่น (Strength) บุคคลมีความเชื่อมั่นต่อความสามารถของตนเองแตกต่างกันไป หากบุคคลเคยมีประสบการณ์ที่ไม่ดีกับกิจกรรมที่ต้องทำ จะทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นต่อความสามารถของตนเองต่ำ การที่บุคคลมีความเชื่อมั่นต่อความสามารถของตนเองสูง จะทำให้บุคคลมีความมุ่งมั่นที่จะทำกิจกรรมนั้น ยิ่งบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนที่เชื่อมั่นมากขึ้นเพียงใด จะทำให้ความพยายามมากขึ้น และโอกาสประสบความสำเร็จก็เพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น

การสร้างข้อคำถามเพื่อวัดความเชื่อมั่นต่อความสามารถของตนเอง สามารถทำได้ 2 วิธี ได้แก่ 1) วิธี dual ทำได้โดยหลังจากที่สอบถามแล้วได้คำตอบว่า สามารถทำกิจกรรมนั้นได้ ก็ให้สอบถามต่อถึงความหนักแน่นของความเชื่อ โดยใช้มาตรวัดเป็นมาตรวัดความเชื่อมั่น 2) วิธี single ให้สอบถามความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ ด้วยมาตรวัดที่มีค่าระหว่าง 100 ถึง 0 หรือ 10 ถึง 0 ในทุกข้อคำถามของกิจกรรมข้างต้น วิธี single เป็นวิธีที่ให้ข้อมูลที่ง่ายและสะดวกต่อการใช้มากกว่า ค่าคะแนนจากข้อคำถามแต่ละข้อจะถูกนำมารวมกัน แล้วจึงหารด้วยจำนวนข้อคำถาม คิดเป็นค่าคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนในการทำกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายรวม

จากการศึกษาที่ผ่านมาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับการรับรู้ความสามารถของตนสามารถอ้างอิงได้จากงานวิจัยของผู้วิจัย (ปิยดา สมบัติวัฒนา, 2550) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยพบว่า จากการใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (Ajzen, 1991) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavioral control) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการอธิบายพฤติกรรมการออม โดยที่องค์ประกอบหนึ่งของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่ไอเซนได้กล่าวไว้ (Ajzen, 2002) ก็คือการรับรู้ความสามารถของตน (Perceived self-efficacy) ตามแนวคิดของแบนดูรานันท์เอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การรับรู้ความสามารถน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งในการอธิบายพฤติกรรมการออมตามระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen, 1990: 55-57) โดยจัดเป็นปัจจัยทางจิต

การวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการออม

จากองค์ประกอบมิติทั้ง 3 ของการรับรู้ความสามารถของตน จะเห็นได้ว่า การที่จะทราบการรับรู้ความสามารถของตนสำหรับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องทราบถึง ความเชื่อที่บุคคลมีต่อความเกี่ยวพันหรือเชื่อมโยงกันของความสามารถในการทำกิจกรรมอื่นกับความสามารถในการทำกิจกรรมที่สนใจศึกษา เนื่องเพราะการรับรู้ความสามารถของตนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนในเรื่องอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น นักกีฬาว่ายนํ้ามีความเชื่อว่าตนสามารถวิ่งได้ดีอย่างน้อยเพียงใด จะเห็นได้ว่า หากมองอย่างผิวเผินแล้ว อาจคิดได้ว่าการวิ่งเป็น

กิจกรรมที่ใช้ทักษะสมรรถภาพทางกาย ดังนั้น นักกีฬาว่ายน้ำน่าจะมีการรับรู้ความสามารถในการวิ่งของตนเองสูงกว่าคนที่ไม่ได้เป็นนักกีฬาว่ายน้ำ แต่อาจไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไป เพราะนักกีฬาว่ายน้ำอาจคิดว่า การว่ายน้ำใช้กล้ามเนื้อแขนมากกว่ากล้ามเนื้อขา ดังนั้น การรับรู้ความสามารถของเขามีต่อการวิ่งอาจไม่สูงอย่างที่คนอื่นประเมินก็ได้ ด้วยเหตุนี้การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งควรเริ่มต้นจากการศึกษาถึงความเชื่อมโยงหรือเกี่ยวพันกันของการรับรู้ความสามารถของกิจกรรมอื่นที่มีความใกล้เคียงกันก่อน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนในการทำพฤติกรรมการออม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออมเงินที่มีการตั้งเป้าหมาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะสอบถามถึงการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรมอื่นที่มีความใกล้เคียงกับพฤติกรรมการออม เช่น การประหยัดการใช้ทรัพย์สินส่วนตัว และการรับรู้ความสามารถในการบรรลุเป้าหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต เช่น เป้าหมายการเรียน เป้าหมายการงาน

เมื่อทราบถึงความเกี่ยวพันเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่นแล้ว จึงทำการศึกษาระดับของอุปสรรคหรือความท้าทายในการทำพฤติกรรมหลักที่บุคคลรับรู้ว่าจะตนเองจะสามารถก้าวข้ามอุปสรรคหรือความท้าทายดังกล่าวได้หรือไม่ ซึ่งการศึกษาอุปสรรคหรือความท้าทายของพฤติกรรมหลักนี้ ในแต่ละพฤติกรรมมีความแตกต่างกัน ซึ่งแบนดูราได้เสนอให้ทำการสอบถามเบื้องต้น (Preliminary inquiry) ด้วยการสัมภาษณ์สำรวจโดยใช้คำถามปลายเปิดและแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ซึ่งในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับมาจากงานวิจัย 1 และงานวิจัย 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษามาแล้วในช่วงปีพ.ศ. 2549 – 2551 มาเป็นฐานในการสร้างแบบวัด

ตัวเลือกของแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการออมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นตัวเลือกที่แสดงถึงระดับความมั่นใจต่อการรับรู้ความสามารถของตนในการทำพฤติกรรมการออมและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงถึงความมั่นใจ ซึ่งเป็นมิติที่ 3 อันเป็นองค์ประกอบของการวัดการรับรู้ความสามารถของตนตามแบนดูราได้เสนอไว้

การสร้างข้อคำถามเป็นข้อคำถามที่สอบถามถึง “ความสามารถในการทำกิจกรรมหรือการกระทำในช่วงเวลาที่ศึกษา” ซึ่งเป็นการสอบถามเพื่อให้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา คือปีพ.ศ. 2551 – 2552 มาตรวัดที่ใช้มีค่าระหว่าง 10 ถึง 0 พิสัยของมาตรวัดมีค่าเท่ากับ 1 โดยที่มาตรวัดที่มีค่าเท่ากับ 0 หมายถึง “ทำไม่ได้แน่ ๆ” มาตรวัดที่มีค่าเท่ากับ 50 หมายถึง “คาดว่ามันจะทำได้” มาตรวัดที่มีค่าเท่ากับ 100 หมายถึง “ทำได้อย่างแน่นอน” มาตรวัดที่ใช้เป็นมาตรวัดที่มีค่าด้านเดียว (Unipolar) (Bandura. 2000: 44; citing Streiner; & Norman. 1989. *Health Measurement Scales: A Practical Guide to Their Development and Use.*)

2.3 ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้อาวร (The Permanent-Income Theory of

Consumption)

ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้อาวรเริ่มต้นพัฒนาโดยมิลตัน ฟรีดแมน ในทศวรรษที่ 1960 (Sachs; & Larrain. 1992: 95-96; Deaton. 2005: 1) ข้อสมมติฐานที่สำคัญของทฤษฎีนี้คือ หน่วยครัวเรือนจะรักษาระดับการบริโภคให้มีความคงเส้นคงวาแม้ว่าเวลาจะเปลี่ยนแปลงไป จากการศึกษาค้นคว้า ฟรีดแมนพบว่า หน่วยครัวเรือนจะตัดสินใจเกี่ยวกับระดับการบริโภค โดยใช้รายได้เฉลี่ยในระยะยาวเป็นฐานมากกว่าที่จะใช้รายได้ในปัจจุบัน ดังนั้น ถ้าเมื่อใดที่หน่วยครัวเรือนเห็นว่า รายได้ในปัจจุบันสูงกว่ารายได้เฉลี่ยในระยะยาว เมื่อนั้นหน่วยครัวเรือนจะเกิดการออม แต่ถ้าเมื่อใดที่หน่วยครัวเรือนเห็นว่า รายได้ในปัจจุบันต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยในระยะยาว หน่วยครัวเรือนมีแนวโน้มที่จะกู้ยืม เพื่อเป็นการนำเงินในอนาคตมาใช้ก่อน ด้วยเหตุนี้ หน่วยครัวเรือนจะแสดงพฤติกรรมดังกล่าวโดยใช้การคาดการณ์ (Expectation) เป็นสำคัญ เพราะหน่วยครัวเรือนจะต้องคาดการณ์รายได้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจบริโภคในปัจจุบัน ทั้งนี้ รูปแบบการคาดการณ์ที่นำมาใช้ในการตัดสินใจบริโภคจะเป็นการคาดการณ์แบบมีเหตุมีผล (Rational Expectation) เพราะการคาดการณ์แบบมีเหตุมีผลนั้นใช้ฐานแนวคิดที่ว่า หน่วยครัวเรือนจะนำความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบความคิดรวบยอดที่มีรายละเอียดประกอบ (Detailed Conceptual Model of the Economy) มาเป็นส่วนประกอบของการคาดการณ์ ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 1988 ประเทศสหรัฐอเมริกาประสบภาวะแห้งแล้งอย่างมาก ทำให้ผลผลิตข้าวสาลีตกต่ำ ราคาข้าวสาลีจึงสูงขึ้นเกือบ 2 เท่าตัวจากราคาปกติ แต่การเก็บเกี่ยวข้าวสาลีในประเทศอาร์เจนตินากลับมีผลผลิตที่ดี ทำให้ชาวนาของประเทศอาร์เจนตินาสามารถขายข้าวสาลีได้ในราคาที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม ชาวนาประเทศอาร์เจนตินาก็ทราบดีว่า ภาวะแห้งแล้งดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นเช่นนั้นอย่างสม่ำเสมอทุกปี ดังนั้น รายได้จากขายข้าวสาลีที่เพิ่มสูงขึ้นในปีนั้น ชาวนาจึงนำไปเก็บออมไว้มากกว่าที่จะนำไปจับจ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภค

ตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้อาวร จำแนกการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของรายได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การเปลี่ยนแปลงรายได้ปัจจุบันเป็นการชั่วคราว (Temporary Current Shocks) 2) การเปลี่ยนแปลงรายได้เป็นการถาวร (Permanent Shocks) และ 3) การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงรายได้ในอนาคต (Anticipated Future Shocks) ซึ่งการคาดการณ์แต่ละประเภทจะมีผลกระทบต่อการออมต่าง ๆ กันดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงรายได้ปัจจุบันเป็นการชั่วคราว (Temporary Current Shocks) เป็นเหตุการณ์ที่หน่วยครัวเรือนเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ปัจจุบัน แต่หน่วยครัวเรือนคาดว่า การเปลี่ยนแปลงนี้จะเกิดขึ้นกับรายได้ในปัจจุบันเท่านั้น ไม่กระทบต่อรายได้ในอนาคต ดังนั้น จากฐานความคิดที่ว่า หน่วยครัวเรือนจะรักษาระดับการบริโภคให้คงเส้นคงวายุ่เสมอ ถ้าหากหน่วยครัวเรือนเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในปัจจุบันเป็น *ภาวะการลดลงของรายได้* หน่วยครัวเรือนจะต้องทำการกู้ยืมเพื่อนำมาใช้จ่ายในปัจจุบัน (ซึ่งเป็นการนำเงินในอนาคตมาใช้

ก่อน) และจะนำเงินรายได้ในอนาคตที่คาดว่าจะไม่เปลี่ยนแปลงมาชดใช้เงินที่กั๊ยมาในภายหลัง แต่ ถ้าการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในปัจจุบันเป็น *ภาวะการเพิ่มขึ้นของรายได้* หน่วยครัวเรือนจะทำการออมรายได้ส่วนเกินในปัจจุบัน เพราะคาดว่า รายได้ที่เพิ่มขึ้นเพียงชั่วคราวจึงไม่ควรนำไปจับจ่ายใช้สอย แต่ควรเก็บออมไว้

2) การเปลี่ยนแปลงรายได้เป็นการถาวร (Permanent Shocks) เป็นเหตุการณ์ที่หน่วยครัวเรือนเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ทั้งในปัจจุบัน และคาดว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วย โดยที่การเปลี่ยนแปลงของรายได้ทั้งสองคาบเวลาจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในปัจจุบันเป็นไปในทางที่ลดลง หน่วยครัวเรือนก็คาดการณ์ว่า รายได้ในอนาคตก็จะลดลงเช่นเดียวกัน ในทางกลับกัน ถ้าการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในปัจจุบันเป็นไปในทางที่เพิ่มขึ้น หน่วยครัวเรือนก็คาดการณ์ว่ารายได้ในอนาคตก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ในสภาวะการณดังกล่าว หน่วยครัวเรือนจะปรับระดับการบริโภคให้สอดคล้องกับทิศทางของการเปลี่ยนแปลงของรายได้นั้น กล่าวคือ ถ้ารายได้ทั้งสองคาบเวลามีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เพิ่มขึ้น หน่วยครัวเรือนจะบริโภคเพิ่มขึ้น แต่ถ้ารายได้ทั้งสองคาบเวลามีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ลดลง หน่วยครัวเรือนจะบริโภคลดลงด้วย ดังนั้น ในกรณีนี้ การออมของหน่วยครัวเรือนจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้น้อยมาก ไม่ว่าจะรายได้จะมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางใดก็ตาม

3) การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงรายได้ในอนาคต (Anticipated Future Shocks) เป็นเหตุการณ์ที่หน่วยครัวเรือนคาดว่า รายได้ในอนาคตจะเปลี่ยนแปลง โดยที่รายได้ในปัจจุบันยังคงเป็นปกติ (ไม่เปลี่ยนแปลง) ถ้าหน่วยครัวเรือนคาดว่า รายได้ในอนาคตจะลดลง หน่วยครัวเรือนจะปรับลดการบริโภคในปัจจุบันลง เพื่อให้มีรายได้ปัจจุบันเหลือเป็นเงินออมสำหรับการใช้จ่ายในอนาคตที่จะมีรายได้ลดลง ในกรณีนี้เงินออมจะเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าหน่วยครัวเรือนคาดว่า รายได้ในอนาคตจะเพิ่มขึ้น หน่วยครัวเรือนจะปรับเพิ่มการบริโภคขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ดังนั้น เงินออมในปัจจุบันจะลดลง

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการบริโภคนั้น เคนส์ (Keynes) ได้สร้างฟังก์ชันการบริโภคไว้ดังนี้

$$C = a + cY$$

โดยที่ C แทน การบริโภค และ Y แทน รายได้ จากสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างการบริโภคกับรายได้ดังกล่าว ซึ่งให้เห็นว่า การบริโภคมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสัดส่วนกับรายได้ จากสมการดังกล่าวคือ ค่าสัมประสิทธิ์ c ซึ่งค่า c นี้เรียกว่า ค่าความโน้มเอียงการบริโภคหน่วยสุดท้าย (Marginal propensity to consume; MPC) ซึ่งค่านี้จะมีค่าเป็นบวกและมีค่าน้อยกว่า 1 หมายความว่า เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น (ภายใต้ข้อสมมติว่า ปัจจัยอื่นคงที่) ประชาชนมีความโน้มเอียงที่ใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ประชาชนมีความโน้มเอียงที่จะออมเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ฉะนั้น ระบบเศรษฐกิจที่เติบโตเร็วส่งผลให้

ครัวเรือนมีความสามารถที่จะออมสูงขึ้น นอกจากนี้ MPC ในช่วงระยะเวลาสั้นมักจะมีค่าน้อยกว่าในระยะยาว เนื่องจาก ในระยะสั้นการปรับตัวในการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงในรายได้นั้นจะทำได้ไม่สมบูรณ์ ถ้ารายได้เพิ่มก็ไม่อาจบริโภคเพิ่มได้มากนัก หรือถ้ารายได้ลดลง การบริโภคก็ไม่ลดลงมากนัก ส่วนในระยะยาว การปรับตัวของการบริโภคเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ MPC จึงมีค่าสูง แต่อย่างไรก็ตาม รายได้ที่นำมาพิจารณานั้นยังคงหมายถึงรายได้เฉลี่ยระยะยาว (Permanent income) ไม่ใช่รายได้ในปัจจุบัน

จากการศึกษาของมิลตัน ฟรีดแมน สามารถสรุปได้ว่า อัตราการออมจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีการเพิ่มขึ้นของรายได้เพียงชั่วคราว (Temporary income) แต่จะไม่เพิ่มขึ้นหากรายได้เฉลี่ยระยะยาว (Permanent income) มีการเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจากการศึกษาโดยการตรวจสอบกับสถานการณ์จริง (Empirical study) ตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร (The Permanent-Income Theory of Consumption) ซึ่งให้เห็นว่า MPC เมื่อเทียบกับรายได้ปัจจุบันมีค่าระหว่าง 0.2 ถึง 0.3 ในขณะที่ MPC เมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยระยะยาว มีค่าเข้าใกล้ 1.0 (Sachs and Larrain. 1992: 96)

งานวิจัยในประเทศไทยที่พบว่า ระดับรายได้มีผลต่อการออมประกอบด้วย ชำรงศักดิ์ ตีมมงคล (2545) เรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออมของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการออมในทุกกลุ่มจากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) โดยรายได้มีผลต่อการออมร้อยละ 74 และมีค่าความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้าย (Marginal propensity to savings: MPS) เท่ากับ 0.15 สำหรับข้าราชการชั้นสัญญาบัตร รายได้มีผลต่อการออมร้อยละ 69 และมีค่า MPS เท่ากับ 0.13 สำหรับข้าราชการชั้นประทวน และ รายได้มีผลต่อการออมร้อยละ 65 และมีค่า MPS เท่ากับ 0.07 สำหรับลูกจ้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา บัวใบ (2527) เรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบทของประเทศไทย ที่พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการออม งานวิจัยของ บุษบง ศรีสันต์ (2542) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมกรรมการออมในด้านปริมาณการออม นั่นคือ ประชาชนมีรายได้มากขึ้นเท่าใด ก็จะออมมากขึ้นเท่านั้นตามไปด้วย งานวิจัยของ พิรัชฐ์ บุญรักษ์ (2547) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ถ้าข้าราชการมีรายได้ต่อเดือนเพิ่มมากขึ้น มีผลทำให้ข้าราชการจะตัดสินใจออมเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของรายได้กับพฤติกรรมกรรมการออม จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของรายได้ที่เกิดขึ้นกับพฤติกรรมกรรมการออม ซึ่งแบ่งออกเป็นอีก 2 ลักษณะคือ การรับรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงของรายได้นั้นเป็นแบบชั่วคราวหรือแบบถาวร หากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ได้รับการรับรู้ว่าเป็นการชั่วคราว บุคคลจะรักษาระดับการบริโภคให้คงเดิม แต่หากรับรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นแบบถาวร บุคคลจะปรับระดับการบริโภคให้ไปในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลง

ของรายได้ ส่วนที่ 2 การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของรายได้ ซึ่งหมายถึงว่า ในปัจจุบันรายได้อาจยังไม่เปลี่ยนแปลงแต่บุคคลมีการคาดการณ์เกี่ยวกับรายได้ของตนเอง จะส่งผลกระทบต่อการใช้บริโภคและออม โดยบุคคลจะปรับพฤติกรรมการบริโภคให้สอดคล้องกับการคาดการณ์ของตนเอง กล่าวคือ หากบุคคลคาดการณ์ว่า รายได้ในอนาคตจะเพิ่มขึ้น บุคคลจะปรับเพิ่มระดับการบริโภค แต่ถ้าบุคคลคาดการณ์ว่า รายได้ในอนาคตจะลดลง บุคคลจะปรับลดระดับการบริโภคของตนเองลง

งานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงจะทำการศึกษาความเป็นปัจจัยควบคุมพฤติกรรมออมของรายได้ 2 ลักษณะ คือ รายได้ และการคาดการณ์รายได้ในอนาคต โดยให้รายได้ในปัจจุบันเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุของการทำพฤติกรรมการออม โดยเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการใช้เพื่อการออม และการคาดการณ์รายได้ในอนาคตเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมออม

2.4 สมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม (Behavioral Life-Cycle Hypothesis)

การพัฒนาสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากความต้องการที่จะอธิบายพฤติกรรม-การออมโดยคำนึงถึงปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ การควบคุมตนเอง ซึ่งพบว่า เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการทำพฤติกรรมการออมของบุคคล เชฟรินและทาลเลอร์ (Shefrin; & Thaler. 1992) จึงได้นำเสนอข้อสังเกตที่สำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง การออม การควบคุมตนเองและการคิดเชิงบัญชี (Mental accounting) ฐานการพัฒนาข้อสังเกตไปสู่การเป็นข้อเสนอเชิงทฤษฎี มาจากในอดีตได้มีนักเศรษฐศาสตร์หลายรายศึกษาพฤติกรรมการออมโดยใช้ทฤษฎีตามแนวเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Mainstream economics) ได้แก่ ทฤษฎีวัฏจักรชีวิตของโมดิกลีอานีและบรูมเบิร์กและทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวรของฟริตแมนแล้ว พบว่า ข้อสมมติฐานพื้นฐานบางประการของทั้งสองทฤษฎีเกี่ยวกับความมีเหตุผล (Rationality) และความต้องการให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Optimization/ Maximization expected utility) ของผู้บริโภคที่ต้องการรักษาระดับการบริโภคให้คงเส้นคงวาตลอดชีวิต และข้อสมมติฐานเกี่ยวกับการไม่แบ่งแยกประเภทหรือแหล่งที่มาของรายได้ (The fungibility of income) นั้นเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง (Thaler. 1990; Shefrin; & Thaler. 1988; citing Ishikawa; & Ueda. 1984. *The Bonus Payment System and Japanese Personal Savings*; Banks; Blundell; & Tanner. 1998.; Hurd; & Rohwedder. 2004.) เนื่องจากเมื่อติดตามพฤติกรรมการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภคและการออมที่เกิดขึ้นจริงแล้ว พบว่า บุคคลไม่ได้ใช้หลักความมีเหตุผลเพื่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด และแท้ที่จริงแล้ว บุคคลมีการแบ่งแยกประเภทของรายได้ตามแหล่งที่มาอีกด้วย เชฟรินและทาลเลอร์จึงเสนอแนวคิดใหม่เพื่ออธิบายพฤติกรรมการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภคและการออมโดยมีปัจจัยทางจิตวิทยาเข้าร่วมด้วย ให้ชื่อว่า สมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม (Shefrin; & Thaler. 1988)

สมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม (The Behavioral Life-Cycle Hypothesis) นำปัจจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์ที่ไม่ได้ถูกนำเข้าสู่แนวทางการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภคและออมตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ แต่เชื่อว่ามีส่วนอย่างสำคัญต่อการทำพฤติกรรมดังกล่าว ประกอบด้วย

การควบคุมตนเอง (Self-control) การคิดเชิงบัญชี (Mental accounting) การสร้างกฎเพื่อเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค (Psychological Rules) มาช่วยในการอธิบายพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นจริงและแตกต่างไปจากคำอธิบายตามแนวทางของทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Shefrin; & Thaler. 1988: 610)

ข้อเสนอของสมมติฐานวิญจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมกล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้บุคคลไม่กระทำการบริโภคและการออมตามที่ทฤษฎีวิญจักรชีวิตเสนอไว้ก็เนื่องมาจากการขาดการควบคุมตนเอง ซึ่งการควบคุมตนเองในที่นี้หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยใช้ความสามารถด้านการคิด/คำนวณอย่างเต็มที่เพื่อเปรียบเทียบผลดีผลเสียและรู้ว่าสิ่งใดดีกว่า ระหว่างการสนองตอบความต้องการในปัจจุบันด้วยการบริโภคในปัจจุบัน กับ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการบริโภคในอนาคตด้วยการอดออมในปัจจุบัน และจากการศึกษาพบว่า โดยปกติแล้ว ในกระบวนการคิดของบุคคลทั่วไป การได้รับการตอบสนองความต้องการในปัจจุบันมีแรงชักจูง (Temptation) มากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต จึงส่งผลให้การออมเกิดขึ้นน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น เพื่อให้เกิดการประหยัดและอดออมรายได้ที่ได้รับมา บุคคลจึงต้องเกิดความมุ่งมั่น (Willpower) อย่างแรงกล้าที่จะต้านทานแรงชักจูงจากความปรารถนาที่จะสนองความต้องการในปัจจุบัน ซึ่งความมุ่งมั่นนี้จัดว่าเป็นต้นทุนทางจิต (Psychic cost) ซึ่งเป็นต้นทุนที่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักเห็นว่า ขัดกับหลักการความมีเหตุผล (Rationality) จึงไม่มีการนำมาผนวกไว้ในการวิเคราะห์พฤติกรรม การออม เป็นเหตุให้การอธิบายพฤติกรรม การออมตามแนวทางของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักขาดความสมบูรณ์เมื่อนำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมหรือเหตุ การณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับหน่วยย่อย (micro)

สมมติฐานวิญจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมพัฒนาโดยการขยายความ (enhance) ทฤษฎีวิญจักรชีวิตของการบริโภคและการออมโดยการรวมเอาปัจจัยที่สะท้อนถึงต้นทุนทางจิตมาร่วมในการอธิบายพฤติกรรม การบริโภคและการออม โดยอธิบายไว้ว่า การจัดการกับปัญหาความขัดแย้งภายในตนเอง (Internal conflict) ระหว่างการใช้ความมีเหตุผล (Rational aspect) กับการใช้อารมณ์ (Emotional aspect) ในการตัดสินใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง บุคคลจะเลือกใช้บุคลิกที่มีอยู่ในตัวเอง 2 บุคลิกตามแต่ที่ตนเองต้องการ บุคลิกในตัวเองทั้งสองนี้คือ บุคลิกที่คำนึงถึงผลในระยะยาว เรียกว่า นักวางแผน (planner) และบุคลิกที่คำนึงถึงผลในระยะสั้น เรียกว่า นักปฏิบัติ (doer) ความขัดแย้งในตนเองที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองนี้ เกิดจากความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายของบุคลิกทั้งสองในระยะเวลา บุคลิกนักปฏิบัติจะให้ความสำคัญกับการบริโภคในปัจจุบัน ในขณะที่บุคลิกนักวางแผนจะให้ความสำคัญกับการบริโภคตลอดอายุขัย ด้วยเหตุนี้ บุคลิกนักวางแผนจึงวางเป้าหมายที่จะทำให้อัตราผลตอบแทนตลอดอายุขัยของบุคลิกนักปฏิบัติมีค่าสูงที่สุด (maximizing a function of lifetime doer utilities) การที่จะทำเช่นนั้นได้ บุคลิกนักวางแผนจะต้องใช้ความมุ่งมั่น ซึ่งเป็นต้นทุนในจิตใจ มาจัดการกับแรงชักจูงของความต้องการบริโภคในปัจจุบันให้ลดน้อยถอยลง ด้วยเหตุนี้ เซพรีนและทาลเลอร์จึงจัดความมุ่งมั่นว่า เป็นแรงจูงใจทางลบ (Negative sensation) ที่จะทำให้อรรถประโยชน์รวมของบุคลิกนักปฏิบัติลดลง ซึ่งอรรถประโยชน์รวมของบุคลิกนักปฏิบัติ ก็คือ ผลรวมระหว่างอรรถประโยชน์จากการได้บริโภคในปัจจุบัน กับ ต้นทุนความมุ่งมั่นที่ใช้ในการ

ลดทอนการบริโภคในปัจจุบัน จากที่อธิบายแล้ว จะเห็นได้ว่า เนื่องจากต้นทุนความมุ่งมั่นเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ดังนั้น บุคคลต้องแสวงหาวิธีการแก้ปัญหา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการควบคุมตนเองภายในใจเช่นเดียวกัน เชฟรินและทาเลอร์จึงเสนอว่า วิธีการที่บุคคลใช้ในการแก้ปัญหานี้ก็คือ การสร้างกฎข้อบังคับ (Rules) ร่วมกับการใช้การคิดเชิงบัญชี (Mental Accounting)

การสร้างกฎข้อบังคับ (Rules) หมายถึง เครื่องมือหรือวิธีการที่ทำให้เกิดการสร้างพันธะ (Pre-commitment device) เมื่อมีรายได้เข้ามา ซึ่งบุคคลมักวางแผนจะใช้เครื่องมือเหล่านั้นเพื่อลดทางเลือกในการใช้จ่ายสำหรับบุคคลิกนักปฏิบัติ ตัวอย่างเครื่องมือดังกล่าวเช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สำหรับพนักงานเอกชน กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการสำหรับข้าราชการ กองทุนรวมเพื่อการลงทุนระยะยาว เงินฝากประจำ เป็นต้น หากได้มีการสร้างกฎเป็นกรอบกำหนดการใช้จ่ายของบุคคลิกนักปฏิบัติแล้วก็จะช่วยให้ความจำเป็นที่ต้องมีความมั่นคงต่อความมุ่งมั่น (Willpower effort) ที่จะออมเงินก็มีน้อยลงไป อธิบายอย่างง่าย ๆ ได้ว่า เมื่อบุคคลสร้างกฎเกี่ยวกับการใช้จ่ายรายได้ โดยตัดสินใจนำเงินรายได้ส่วนหนึ่งไปเก็บไว้ในรูปของกองทุน หรือ เงินฝากที่ถอนไม่ได้ในทันที จากนั้นบุคคลจะมีความสบายใจที่จะนำเงินรายได้ที่เหลือจากการเก็บออมไว้ไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคประจำวัน ได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้บุคคลสามารถลดความเข้มงวดในการใช้จ่ายเงินรายได้ของตนเองลงไปได้ ด้วยการอธิบายแบบนี้จึงจะสอดคล้องกับแนวทางการอธิบายพฤติกรรมกรบริโภคและการออมตาม ทฤษฎีวิวัจจักรชีวิตของการบริโภคและการออม (Life-cycle Theory of Consumption and Saving) ของ โมดิกลีอานี (Modigliani) และบรูมเบิร์ก (Brumberg) ที่มักจะถูกนำมาใช้เป็นทฤษฎีฐานรากเมื่อมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรออม ดังนั้น ทฤษฎีวิวัจจักรชีวิตของการบริโภคและการออม จึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสมมติฐานวิวัจจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม เมื่อบุคคลไม่จำเป็นต้องใช้ความมุ่งมั่นในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภคและการออมแล้วเท่านั้น (Shefrin; & Thaler. 1988: 613)

จากการสร้างกฎ จะเห็นได้ว่า เครื่องมือต่าง ๆ ที่กล่าวไปแล้วข้างต้นเป็นเครื่องมือควบคุมจากภายนอก (external) เพื่อช่วยให้บุคคลสามารถลดการควบคุมตนเองจากการบริโภคในปัจจุบันลงได้ แต่นอกจากเครื่องมือควบคุมภายนอกแล้วยังมีเครื่องมือควบคุมภายใน (internal) ได้แก่ การบังคับตนเอง (Self-enforced) เช่น การยับยั้งตนเองไม่ให้ยืมเงินมาเพื่อการใช้จ่ายบริโภคในปัจจุบัน ก็ยังเป็นอีกเครื่องมือหนึ่ง แต่เป็นเครื่องมือที่ต้องใช้ความมุ่งมั่นมากกว่าเครื่องมือควบคุมจากภายนอก

นอกจากเครื่องมือควบคุมภายนอกและเครื่องมือควบคุมภายในที่กล่าวไปแล้ว เชฟรินและทาเลอร์ ยังกล่าวอีกว่า บุคคลใช้กระบวนการทางจิตที่เรียกว่า บัญชีคิดในใจ (Mental accounts) ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลแบ่งประเภทของทรัพย์สินสมบัติ (Wealth) ของตนเองออกเป็น 3 ประเภท (Shefrin; & Thaler. 1988: 614–615) ได้แก่ รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้ในปัจจุบัน (Current spendable income) สินทรัพย์ปัจจุบัน (Current assets) และ รายได้ในอนาคต (Future income) โดยที่ค่าความโน้มเอียงในการบริโภค (Marginal propensity to consume wealth) ของบัญชีคิดในใจแต่ละประเภทจะมีค่าที่แตกต่างกันออกไป (Shefrin; & Thaler. 1988: 615) กล่าวคือ บุคคลจะมีค่าความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายรายได้ในปัจจุบันมากที่สุด ในขณะที่บุคคลจะมีค่าความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายรายได้ในอนาคตน้อยที่สุด และค่าความโน้มเอียงในการใช้จ่ายสินทรัพย์ปัจจุบัน จะมีค่าอยู่ระหว่าง

ค่าความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายรายได้ในปัจจุบัน กับ ค่าความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายรายได้ในอนาคต แนวคิดดังกล่าวจึงเป็นที่มาของข้อเสนอตามสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม ซึ่งได้มีผู้นำไปทดสอบและพบว่า สอดคล้องกับ พฤติกรรมการบริโภคและการออมที่เกิดขึ้นจริง มากกว่า การอธิบายพฤติกรรมดังกล่าวด้วยทฤษฎีวัฏจักรชีวิตของการบริโภคและการออมและทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร (Rabinovich; & Webley. 2007; Van de Water, IV. 2004; Graham; & Isaac. 2002)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่สนับสนุนข้อเสนอของสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมและแสดงถึงความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสมมติฐานในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ดังเช่น ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร และ ทฤษฎีวัฏจักรชีวิตของการบริโภคและการออม

เลวิน (Levin. 1998) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุที่อยู่ในวัยเกษียณ พบว่า การบริโภคของกลุ่มผู้สูงอายุ มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้และสินทรัพย์สภาพคล่อง แต่ไม่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของสินทรัพย์ถาวร เช่น บ้าน หรือเงินประกันสังคม ทั้งๆ ที่สินทรัพย์ถาวรเหล่านี้ เป็นสินทรัพย์ที่มีมูลค่ามากกว่าสินทรัพย์ชนิดอื่น ๆ ก็ตาม ผลการวิจัยนี้ยืนยันข้อเสนอของทฤษฎีวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมที่กล่าวว่า บุคคลมีค่าความโน้มเอียงการบริโภค (Marginal propensity to consume: MPC) ตามสินทรัพย์ที่บุคคลนั้นจัดว่าเป็นรายได้ ปัจจุบัน (current income) มากกว่า สินทรัพย์ที่จัดเป็นทรัพย์สินสมบัติปัจจุบัน (current wealth) ในกรณีนี้ รายได้และสินทรัพย์สภาพคล่องจัดเป็นรายได้ปัจจุบัน ส่วนบ้านหรือเงินประกันสังคมจัดเป็นทรัพย์สินสมบัติปัจจุบัน

คาร์ลสัน การ์ลิงและเซลาร์ท (Karlsson; Gärling; & Selart. 1999) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงของรายได้ที่เกิดขึ้นชั่วคราวในช่วงก่อนหน้า กับ การตัดสินใจที่จะซื้อหรือเลื่อนการซื้อออกไป ด้วยการวิจัยเชิงทดลองในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า การใช้การคิดเชิงบัญชีเพื่อควบคุมตนเองในการจัดการรายได้ที่เกิดขึ้นชั่วคราว เป็นวิธีการที่นักศึกษาใช้ในการตัดสินใจที่นำเงินรายได้ดังกล่าวไปซื้อสินค้าในทันทีหรือเลื่อนการซื้อออกไป

แมดเสน และ แมคอะเลีย (Madsen; & McAleer. 2001) ทดสอบข้อสมมติฐานตามทฤษฎีวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมและความไม่แน่นอน (uncertainty) เทียบกับสมมติฐานข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง (Liquidity constraint) ต่อการรักษาระดับการบริโภคให้คงเส้นคงวา ข้อจำกัดด้านสภาพคล่องนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ถูกละเลยอ้างว่า สมมติฐานของทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวรในเรื่องการรักษาระดับการบริโภคไม่เป็นจริง เมื่อนำข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงเข้ามาทดสอบสมมติฐานของทฤษฎี แมดเสนและแมคอะเลียใช้ข้อมูลของกลุ่มประเทศ OECD 22 ประเทศ พบว่า ความยืดหยุ่นส่วนเกินเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลข้ามประเทศจะอ่อนไหวต่ออัตราภาษี การใช้จ่ายของภาครัฐ อัตรากำไรและอัตราการว่างงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมและความไม่แน่นอน (uncertainty) มากกว่าสมมติฐานข้อจำกัดด้านสภาพคล่องของทฤษฎีวัฏจักรชีวิตของการบริโภคและการออม นอกจากนี้ยังพบว่า อัตราการบริโภคมักมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับอัตราการ

ว่างงานและอัตราเงินเฟ้อ รวมถึงค่าความโน้มเอียงในการใช้จ่ายก็มีความอ่อนไหวต่อแหล่งที่มาของรายได้เป็นอย่างมาก

แมตเสนและแมคอะเลีย ค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการกู้ยืมของภาคครัวเรือนกับวัฏจักรเศรษฐกิจและอัตราเงินเฟ้อ กล่าวคือ เมื่ออัตราเงินเฟ้อมีค่าสูงและเศรษฐกิจอยู่ในภาวะตกต่ำ ทำให้เกิดความไม่แน่นอนสูงขึ้น ครัวเรือนจึงมีความโน้มเอียงที่จะบริโภคลดน้อยลง ทำให้มีการเก็บออมเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การตัดสินใจที่จะกู้ยืมหรือไม่ จึงไม่ใช่ปัญหาของการขาดความคล่องตัวในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน แต่เป็นปัญหาของความเชื่อมั่นต่อภาวะเศรษฐกิจมากกว่า

เกรแฮมและไอแซค (Graham; & Isaac. 2002) ศึกษาการตัดสินใจเลือกลักษณะการจ่ายเงินรายได้ของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยอเมริกัน (American University) จำนวน 109 คน พบว่า ส่วนใหญ่เลือกรับรายได้ 12 เดือน มากกว่า 9 เดือน ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ขัดแย้งกับแนวทางการวิเคราะห์เกี่ยวกับค่าปัจจุบันของเงิน ที่การเลือกรับเงินรายได้ 9 เดือนจะได้มูลค่าปัจจุบัน (Present Value) มากกว่าการเลือกรับเงินรายได้ 12 เดือน เกรแฮมและไอแซคสรุปผลการสำรวจว่า แม้ผู้ที่มีความสามารถในการคิดคำนวณสูงเช่นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ยังไม่ใช้วิธีวิเคราะห์ทางการเงินเพื่อการตัดสินใจเช่นที่ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเงินกระแสหลักตั้งสมมติฐานไว้ แต่กลับเลือกที่จะตัดสินใจตามแนวทางของทฤษฎีวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมโดยมีการนำการคิดเชิงบัญชีเป็นองค์ประกอบอันสำคัญ

ราบิโนวิชและเวบลี (Rabinovich; & Webley. 2007) ศึกษากระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อการทำพฤติกรรมการออมหลังจากที่บุคคลมีความตั้งใจที่จะออม โดยใช้ข้อมูลของสองประเทศ คือ เยอรมันและเบลารุส พบว่า ช่วงระยะเวลา (Time horizon) และการใช้กลยุทธ์ในการควบคุมค่าใช้จ่าย (Usage of certain control expenditure techniques) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลทำพฤติกรรมการออมได้ตามที่ตั้งใจไว้มากกว่าการรับรู้ความง่ายในการควบคุมค่าใช้จ่าย (Perceived easiness of expenditure control) ซึ่งปัจจัยเรื่องช่วงระยะเวลาเป็นไปตามสมมติฐาน 2 บุคลิกของทฤษฎีวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมที่กล่าวว่า บุคลิกนักปฏิบัติจะมุ่งผลได้ในระยะสั้น แต่บุคลิกนักวางแผนจะมองการณ์ไกลกว่า ส่วนกลยุทธ์ที่ใช้ในการควบคุมค่าใช้จ่ายนั้นใช้วิธีการที่มีฐานรากมาจากการคิดเชิงบัญชี จากผลการวิจัย ราบิโนวิชและเวบลีจึงสรุปว่า ทฤษฎีวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมมีส่วนอย่างสำคัญ ทั้งในเชิงแนวคิดและการปฏิบัติต่อการบรรลุความตั้งใจในการทำพฤติกรรมการออม

จากข้อเสนอของสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การคิดเชิงบัญชีน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่ควบคุมพฤติกรรมการออมของคนไทย โดยเป็นส่วนหนึ่งของการคิดอย่างรอบคอบในแบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกิน ที่ผู้วิจัยใช้เป็นฐานในการศึกษาครั้งนี้

2.5 ตัวแปรควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม

การประยุกต์ทฤษฎีควบคุมตามแนวคิดระบบควบคุมการกระทำของกินที่กล่าวถึงแรงจูงใจในการทำพฤติกรรมของบุคคลโดยมีการตั้งเป้าหมายและมีการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายเพื่อให้บุคคลบรรลุเป้าหมายพฤติกรรมของตนนั้น เป็นแนวทางที่ผู้วิจัยเห็นว่า มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของบุคคลที่มีความมุ่งหวังให้เกิดการออมเงินของตนเองเพื่อการใช้จ่ายในอนาคต เพราะพฤติกรรมกรรมการออมเป็นพฤติกรรมที่บุคคลต้องใช้ความยับยั้งชั่งใจของตนที่จะนำเงินรายได้ที่ได้รับในปัจจุบันไปใช้จ่ายใช้สอยเพื่อสนองความต้องการของตนเองในปัจจุบัน เพื่อจะได้นำเงินที่เก็บออมนั้นไปใช้จ่ายใช้สอยสนองความต้องการของตนเองในอนาคตโดยทั่วไปแล้ว บุคคลมักให้ความสำคัญต่อการสนองความต้องการของตนเองในปัจจุบันมากกว่าการสนองความต้องการของตนเองในอนาคต เพราะอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ดังนั้นเพื่อเป็นการควบคุมตนเองให้ชะลอการตอบสนองความต้องการของตนในปัจจุบัน บุคคลที่ต้องการมีเงินออมจึงต้องมีการตั้งเป้าหมายการออมเงินอย่างชัดเจน และต้องตรวจสอบว่าเงินออมที่ตนเองทำได้เป็นไปตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ อยู่เสมอ จึงจะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเอาชนะใจตนเองในการออม

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวทางของระบบควบคุมการกระทำของกินมาใช้เป็นพื้นฐานในการประยุกต์เพื่อนำไปสู่การอธิบายพฤติกรรมกรรมการออม ซึ่งได้กำหนดให้มีตัวแปรตามแนวคิดระบบควบคุมการกระทำดังนี้

2.5.1 ตัวแปรตามระบบควบคุมการกระทำของกิน

ตัวแปรตามโครงสร้างระบบควบคุมการกระทำของกิน ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์สู่การอธิบายพฤติกรรมกรรมการออมที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ ความพึงพอใจต่อผลของการออมและการรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) จัดเป็นตัวแปรกลุ่มปัจจัยทางจิต การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมและการถ่ายทอดทางสังคม จัดเป็นตัวแปรกลุ่มปัจจัยทางสังคม ผู้วิจัยกำหนดให้พฤติกรรมกรรมการออมเป็นตัวแปรตาม โดยมีสัดส่วนเงินออมต่อรายได้เป็นผลลัพธ์ของพฤติกรรมดังกล่าว และให้ตัวแปรตามแบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกินเป็นตัวแปรคั่นกลางในกระบวนการควบคุมการทำพฤติกรรมกรรมการออม ประกอบด้วย การตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมาย ความตั้งใจที่จะออม ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายกับการออมที่เกิดขึ้นจริง

ความหมายและการวัดของตัวแปรข้างต้นเป็นดังนี้

2.5.1.1 ความพึงพอใจต่อผลของการออม

แบนดูรา (Bandura, 2000: 80) กล่าวว่าไว้ว่า การประสบความสำเร็จในอดีตจะทำให้บุคคลมีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง ดังนั้นประสบการณ์ที่สร้างความพึงพอใจให้กับบุคคลย่อมเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการตั้งเป้าหมายของบุคคล การตั้งเป้าหมายการออมก็เช่นเดียวกัน หากบุคคลเคยมีประสบการณ์ในการนำเงินออมมาใช้จ่ายเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองที่สร้างความสุขความสมหวังมาแล้ว ย่อมส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายออมเงินของบุคคลผู้นั้น ไม่ว่าจะ เงิน

ออมที่ได้เคยใช้นั้นจะเป็นเงินออมที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจคือใช้ความพยายามในการเก็บออมเงิน หรือเป็นเงินออมที่ไม่ได้ตั้งใจเก็บออมอันอาจเกิดจากการที่มีเงินรายได้สูงกว่ารายจ่ายที่บุคคลจะใช้จ่ายตามปกติก็ตาม ความสุขความสมหวังที่เกิดขึ้นจะสร้างความพึงพอใจทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการออมเงิน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ความพึงพอใจต่อผลของการออมน่าจะส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายการออมของบุคคลในครั้งต่อ ๆ ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เคยได้รับความพึงพอใจจากการใช้จ่ายเงินออมที่มาจากความตั้งใจ กำหนดเป้าหมายของตนเอง ยิงน่าจะส่งผลต่อการที่บุคคลจะตั้งเป้าหมายการออมมากกว่าบุคคลที่เคยได้รับความพึงพอใจจากการใช้จ่ายเงินออมโดยไม่ได้กำหนดหรือตั้งเป้าหมายเอาไว้ตั้งแต่แรก ดังที่วิลาสลักษณ์ ชวัลลี (2542: 32) กล่าวไว้ว่าความสำเร็จทำให้บุคคลประเมินว่าตนเองมีความสามารถสูง จึงส่งผลให้บุคคลที่เคยบรรลุเป้าหมายการออมน่าจะพร้อมที่จะตั้งเป้าหมายการออมในครั้งต่อ ๆ ไปได้ แต่ถ้าหากบุคคลเคยล้มเหลวในการบรรลุเป้าหมายก็จะส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายในทางลบ เพราะความล้มเหลวทำให้บุคคลประเมินความสามารถของตนเองต่ำ (วิลาสลักษณ์ ชวัลลี. อ้างแล้ว) และถ้าล้มเหลวบ่อย ๆ ก็จะประเมินความสามารถของตนต่ำลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าหากความล้มเหลวนั้นเกิดขึ้นก่อนที่บุคคลได้สร้างความรู้สึกว่า ตนมีความสามารถอย่างดีแล้ว สอดคล้องกับที่ แฟรงค์ (Hollenbeck; & Klein. 1987: 216; citing Frank. 1941. *Recent Studies of the Level of Aspiration*. pp.218-226) กล่าวว่า ถ้าบุคคลประสบความสำเร็จในอดีตจะมีการตั้งเป้าหมายในอนาคตมากกว่าบุคคลที่มีประสบการณ์ความล้มเหลว ดังนั้น ความพึงพอใจต่อผลของการออมจึงส่งผลทางตรงต่อการตั้งเป้าหมายการออม

จากที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงศึกษาความพึงพอใจต่อผลของการออมที่แบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ มิติที่ 1 ความพึงพอใจต่อผลของการออมอันเกิดจากการใช้จ่ายด้วยเงินออมที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะ และมิติที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลของการออมอันเกี่ยวเนื่องกับเงินออมที่เก็บสะสมไว้และไม่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะ

ผู้วิจัยจึงให้ความหมาย ความพึงพอใจต่อผลของการออม ว่าหมายถึง ความรู้สึกของผู้ตอบที่มีต่อการได้นำเงินออมมาใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของตนและครัวเรือน ทั้งเงินออมที่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะและเงินออมที่ไม่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะของการนำเงินออมไปใช้จ่ายไว้ตั้งแต่แรก

การวัดความพึงพอใจต่อผลของการออม

แบบวัดที่ใช้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสอบถามถึงความพึงพอใจต่อการใช้จ่ายเงินที่เก็บสะสมไว้เป็นเงินออมในอดีตที่ผ่านมา ประกอบด้วย 1) ความพึงพอใจต่อการเก็บสะสมและใช้จ่ายเงินเก็บนั้นตามที่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะ ได้แก่ การเก็บสะสมสำหรับค่าใช้จ่ายประจำรายปี การเก็บสะสมสำหรับค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของตนเองและบุคคลในครอบครัว การเก็บสะสมสำหรับการซื้อสังหาริมทรัพย์ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ ได้แก่ บ้าน/ที่พักอาศัย รถยนต์ การเก็บสะสมสำหรับการใช้จ่ายเมื่อหยุดทำงานหรือเข้าสู่วัยสูงอายุ การเก็บสะสมสำหรับ

การใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาล การนำเงินออมลงทุนในทรัพย์สินเพื่อการลงทุน สิทธิพยานทางการเงิน และสินค้าอุปโภคบริโภคอื่น 2) ความพึงพอใจต่อการเก็บสะสมและใช้จ่ายเงินเก็บที่ไม่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะไว้

แบบวัดความพึงพอใจต่อผลของการออมใช้มาตรวัดแบบมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ระดับพึงพอใจมากที่สุดจนถึงระดับพึงพอใจน้อยที่สุด มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ค่าคะแนนจะถูกแบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ มิติที่ 1 ความพึงพอใจต่อผลของการออมอันเกิดจากการใช้จ่ายเงินออมตามที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะไว้แต่แรก มิติที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลของการออมอันเกิดจากการใช้จ่ายเงินออมที่สะสมไว้แต่ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์การใช้จ่ายไว้อย่างจำเพาะเจาะจง

2.5.1.2 การรับรู้ความสามารถของตนในการออม

การรับรู้ความสามารถของตนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตั้งเป้าหมายของบุคคล ในฐานะที่เป็นแรงกระตุ้นภายในตนของบุคคล ซึ่งแรงกระตุ้นภายในตนนี้จะทำให้บุคคลกำหนดเป้าหมายที่ทำทลายยกระดับมาตรฐานการกระทำของตนเองให้สูงขึ้น โดยที่ความต้องการเอาชนะมาตรฐานการกระทำของตนเป็นแรงจูงใจอย่างสำคัญต่อการตั้งเป้าหมาย ถ้าหากบุคคลประเมินความสามารถของตนเองสูงก็จะตั้งเป้าหมายสูงและจะสร้างพันธะที่ผูกพันตนเองให้เปลี่ยนแปลงได้ยากขึ้น เป้าหมายที่ทำทลายจะเพิ่มระดับแรงจูงใจและระดับการทำพฤติกรรมที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย (Bandura. 2000: 121-122)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการออม น่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในการตั้งเป้าหมายการออมของบุคคล เนื่องจากการวิจัยที่ผ่านมา (ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2550) ซึ่งให้เห็นว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมการทำพฤติกรรมการออม (Perceived Behavioral Control) เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีนัยสำคัญทางสถิติมากที่สุดต่อการทำพฤติกรรมการออม จากการศึกษาพฤติกรรมการออมตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) ของไอเซน (Ajzen) โดยเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการทำพฤติกรรมการออมทั้งโดยตรงและโดยอ้อมผ่านความตั้งใจในการทำพฤติกรรมการออม ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการทำพฤติกรรมการออม (Ajzen. 2006)

ผู้วิจัยให้ความหมาย การรับรู้ความสามารถของตนในการออม หมายถึง ความเชื่อมั่นในตนเองของบุคคลว่า มีความสามารถที่จะทำกิจกรรมที่ทำให้ตนเองมีเงินออมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้เป็นผลสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้

การวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการออม

แบบวัดที่ใช้ในการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเป็นแบบวัดตามแนวทางที่แบนดูราได้เสนอไว้ (Bandura. 2000: 42-46) การวัดการรับรู้ความสามารถของตนจะทำการวัดความมั่นใจในการทำกิจกรรมการออมและกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการออม โดยใช้รูปแบบการวัดแบบคำถามเดี่ยว (Single-judgement format) ด้วยการนำข้อมูลที่ได้รับการสำรวจเบื้องต้นมาใช้ใน

การสร้างแบบวัด โดยแนวคำถามจะเป็นการถามถึงความสามารถที่จะทำกิจกรรมหรือการกระทำได้อย่างสม่ำเสมอ มาตรฐานวัดเป็นมาตรฐานวัดที่มีค่าระหว่าง 10 ถึง 0 ค่าคะแนนเท่ากับ 10 หมายถึง “มั่นใจมาก” ค่าคะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง “ไม่มั่นใจเลย” ค่าคะแนนที่ได้เป็นรายข้อนำมารวมกัน ผู้ที่มีค่าคะแนนสูง เป็นผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการออมสูง

2.5.1.3 ปัจจัยทางสังคม

ความต้องการของสังคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตั้งเป้าหมายตามแบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen. 1995: 56) ความต้องการทางสังคม หมายถึง ความต้องการการยอมรับในผลงาน ความเอื้ออาทร ความเป็นมิตรที่ดี ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และความรักจากผู้บริหารองค์การและเพื่อนร่วมงาน (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. 2551: 13) ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทางสังคมและการตั้งเป้าหมายนี้ สอดคล้องกับแนวการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรม (ทิพย์สุตา จันทร์แจ่มหล้า. 2544: 18; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิณ. 2541. *รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์*. หน้า 105) ที่กล่าวว่า รูปแบบการวิเคราะห์พฤติกรรมของมนุษย์วิธีหนึ่งคือรูปแบบสถานการณ์นิยม (Situational model) ที่มุ่งเน้นว่า พฤติกรรมของมนุษย์อาจแก้ไขปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงได้ โดยอาศัยสถานการณ์แวดล้อมภายนอก เจือปนไขทางสังคม และสิ่งเร้าต่าง ๆ ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่าง ๆ กัน สถานการณ์เป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลต้องประสบอยู่จากอดีตถึงปัจจุบัน ลักษณะต่าง ๆ ของสถานการณ์ย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของบุคคล (ทิพย์สุตา จันทร์แจ่มหล้า. 2544: 19) สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมนี้อาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า บรรยากาศ หากเป็นการพิจารณาถึงสถานการณ์ ณ ขณะใดขณะหนึ่ง ในการศึกษาเกี่ยวกับการทำงาน นักพฤติกรรมศาสตร์จะใช้ตัวแปรบรรยากาศในองค์การเป็นตัวแปรหนึ่งของการศึกษาวัฒนธรรมในการทำงาน (วินัย คำสุวรรณ. 2542: 57) โดยให้ความหมายของบรรยากาศในองค์การว่า เป็นการรับรู้ทางจิตวิทยาของบุคคลเกี่ยวกับคุณลักษณะของกระบวนการและวิธีปฏิบัติขององค์การ (วินัย คำสุวรรณ. อ้างแล้ว; อ้างอิงจาก Muchinsky. 1993. *Psychology Applied to Work*. pp.271) บรรยากาศขององค์การ คือ ความรู้สึกหรือคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมขององค์การ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของคนในองค์การ บรรยากาศองค์การจะมีลักษณะที่เชื่อมโยงระหว่างด้านที่มองเห็น เช่น กฎเกณฑ์ โครงสร้าง และด้านที่เกี่ยวกับขวัญ กำลังใจ หรือพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งไม่ได้อยู่กับด้านที่มองเห็นอย่างแท้จริง แต่ขึ้นอยู่กับความเชื่อ ความต้องการ และบุคลิกภาพของบุคคล (วินัย คำสุวรรณ. อ้างแล้ว.; อ้างอิงจาก สินีนาถรัตน์มณี. 2538. *การศึกษาบรรยากาศองค์การวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคใต้ กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา*. 37)

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาพฤติกรรมการออมที่เป็นพฤติกรรมทางสังคมอย่างหนึ่ง ดังนั้น น่าจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคมด้วย ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวแปรสถานการณ์ที่ผู้วิจัยนำเข้าสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย ด้วยเชื่อว่า ปัจจัยทางสังคมจะเป็นตัวแปรทำนายหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมีการตั้งเป้าหมายการออม และส่งผลกระทบไปสู่ความตั้งใจที่จะออมซึ่งนำไปสู่การทำพฤติกรรมการออม

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมที่อาจเอื้อหรือขัดขวางการทำพฤติกรรมการออม ประกอบด้วย การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม

ก) การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ประกอบด้วยสถาบันต่าง ๆ นับตั้งแต่สถาบันเล็กที่สุดอันได้แก่ สถาบันครอบครัว ไปจนถึงสถาบันชาติที่มีบทบาทหน้าที่อันซับซ้อน ต่างมีวิธีการสื่อสารไม่ทางตรงก็ทางอ้อมเพื่อถ่ายทอดและดำรงรักษาไว้ซึ่งบทบาทหน้าที่และกิจกรรมในสังคม (พูนทรัพย์ สิทธิพรหม. 2539: 23) การสื่อสารในกลุ่มบุคคลมีหลายระดับนับตั้งแต่ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารในกลุ่มเล็ก เช่น การสนทนากลุ่ม การสื่อสารในกลุ่มใหญ่ เช่น การพูดต่อที่ประชุม การบรรยาย การสื่อสารมวลชนซึ่งเป็นการสื่อสารจากแหล่งกลางไปยังผู้รับสารส่วนบุคคลโดยผ่านสื่อ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ (ณรงค์ สมพงษ์. 2543: 8) อินเทอร์เน็ต (อนุช อาภาภิรม. 2545: 6) การได้รับข้อมูลข่าวสารมากย่อมทำให้บุคคลเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ดังเช่น ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การประหยัดทรัพยากรและการใช้เงิน ในประเทศไทยอย่างน้อย 13 เรื่อง (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. 2551b: 59) ที่พบว่า ผู้ที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์หรือการประหยัดมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมอนุรักษ์และประหยัดมากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารน้อย ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมได้ให้ความเห็นว่า ที่พบผลเช่นนั้นอาจเป็นเพราะการได้รับข่าวสารทำให้เกิดความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการประหยัด ตลอดจน ข่าวสารเหล่านี้อาจเป็นข่าวสารที่เผยแพร่ความรู้ในการอนุรักษ์หรือแนะนำวิธีการประหยัดพลังงานต่าง ๆ ด้วย จึงทำให้มีพฤติกรรมเหล่านี้มากขึ้น สอดคล้องกับที่พูนทรัพย์ สิทธิพรหม (2539: 28) กล่าวว่า การสื่อสารสามารถส่งเสริมการออมเงินของประชาชน การสื่อสารมีส่วนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชน (อ้างแล้ว: 29) และสามารถกระตุ้นให้คนในสังคมมีค่านิยมที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารมวลชน (ณรงค์ สมพงษ์. อ้างแล้ว: 42) ซึ่งนายแพทย์ประสพ รัตนากร ได้ให้ความเห็นไว้ว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทมากที่สุดเกี่ยวกับปฏิภพสังคม เพราะหนังสือพิมพ์แตกต่างจากสื่อสังคมอย่างอื่น เช่น วิทยุ ก็ได้แต่เพียงฟัง โทรทัศน์เห็นแล้วก็หายไป แต่หนังสือพิมพ์นั้น เมื่อดูแล้วอ่านแล้ว ก็ได้เห็นได้จำ และยังได้ติดตามเรื่องราว เกิดความคิดความรู้สึก มีปฏิภพเกิดขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507: 194) ที่เป็นเช่นนั้น ก็ด้วยเหตุที่ว่า บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน คือ การกระทำที่ได้ส่งผล กำลังส่งผล หรือจะส่งผลต่อชีวิตและสังคม จึงมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งระดับสังคมและระดับบุคคล (ณรงค์ สมพงษ์. อ้างแล้ว: 31) สื่อมวลชนเป็นผู้ให้ข่าวสารที่มีสาระและเป็นความจริง และเป็นผู้ให้ข้อคิดและความรู้ สื่อมวลชนมีศักยภาพสูงในกระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากมีความกว้างขวางสามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกหนทุกแห่งทั่วประเทศ เป็นพลังมหาศาลที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนา (วรรณะ บรรจง. 2546: 31) เนื่องจากเป็นเครื่องมือสื่อสารที่รวดเร็วและสามารถเข้าถึงผู้คนได้อย่างกว้างขวาง ปัจจุบันคนใช้เวลาอยู่กับสื่อมากขึ้น ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ซีดี วีซีดี หลายประเทศได้ใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดังกล่าวเพื่อสื่อสารสาระคุณธรรมจริยธรรมสู่กลุ่มเป้าหมาย (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. 2550: 93) ดังนั้น การที่บุคคลได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและ

กว้างขวางนี้จึงเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด อารมณ์ความรู้สึก ไปจนถึงพฤติกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับข้อมูลข่าวสารนั้นได้ (อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. 2549: 9 อ้างอิงจาก Hovland; Janis; & Kelle. 1953. *Communication and Persuasion.*)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมจากสื่อมวลชนเข้าสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย โดยจะเป็นตัวแปรต้นปัจจัยทางสังคม ด้วยเชื่อว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมจากสื่อมวลชนน่าจะทำให้ผู้ตอบมีแนวโน้มปรับพฤติกรรมการออมของตนได้

ผู้วิจัยให้ความหมาย การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม หมายถึง การรับรู้ข้อมูลที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้บุคคลต้องการทำพฤติกรรมการออม อาจแสดงถึงผลประโยชน์การออม วิธีการออม การกระทำการออมของบุคคลสำคัญ ผ่านสื่อมวลชนรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น หนังสือ นิตยสาร วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การวัดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับออม

แบบวัดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แบบวัดการรับรู้ข่าวสารในงานวิจัยต่าง ๆ (พัชรี รัตนพันธ์. 2551; วรณะ บรรจง. 2546; วิวัฒน์ โชตนะพันธ์. 2547) เป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ แบบวัดเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” จนถึง “ไม่เคยเลย” ผู้ที่มีคะแนนสูงแสดงว่า เป็นผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมมาก

ข) การถ่ายทอดทางสังคม

การถ่ายทอดทางสังคม (socialization) เป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ทางสังคมแก่บุคคลผู้เป็นสมาชิกของสังคม จะมีผลต่อความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม แรงจูงใจและบุคลิกภาพของบุคคลโดยรวม โดยผ่านกระบวนการนี้ บุคคลแต่ละคนจะเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐาน จารีต ประเพณี และวิถีปฏิบัติต่าง ๆ ของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ การถ่ายทอดทางสังคมจะหล่อหลอมให้บุคคลมีลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมสอดคล้องกับลักษณะที่สังคมปรารถนาและเห็นว่า เหมาะสมกับบทบาทของบุคคล ทั้งบทบาทที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันและที่จะมีมาในอนาคต ในความซับซ้อนของกระบวนการนี้ สังคมเป็นแหล่งที่กำหนดรางวัล ข้อห้ามหรือบทลงโทษสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้ทำหน้าที่ให้การอบรมแก่สมาชิกของสังคมจะสามารถนำรางวัลและข้อห้ามต่าง ๆ เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมต่อไป (งามตา วณิชานนท์. 2536: 34) ในทางสังคมวิทยา การถ่ายทอดทางสังคม เป็นการควบคุมทางสังคม เนื่องจากสมาชิกถูกโน้มน้าให้ปฏิบัติตามวิถีทางของกลุ่มโดยสมัครใจ โดยการทำให้บรรทัดฐานและค่านิยมต่าง ๆ ของกลุ่มกลับกลายเป็นบรรทัดฐานและค่านิยมของตนเอง โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม ส่งผลให้บุคคลนั้นเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มและสังคม (วิรัตน์ ปานศิลา. 2542: 36; อ้างอิงจาก Goslin. 1973. *Handbook of Socialization: Theory and Research.* p.2)

การถ่ายทอดทางสังคม คือ กระบวนการที่บุคคลยอมรับความรู้ บรรทัดฐาน ค่านิยมจนเกิดเป็นความผูกพันต่อกลุ่มหรือสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่และแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องหรือ

เหมาะสมตามความคาดหวังต่อพฤติกรรมในกลุ่มหรือในสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ การถ่ายทอดทางสังคมจึงเป็นกลไกการควบคุมทางสังคมที่ส่งผลถึงการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดจนถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อไป (วิริตี ปานศิลา. 2542: 37)

การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการ หมายถึง ปริมาณการได้รับการอบรมถ่ายทอด เช่น การฝึกอบรม การปฐมนิเทศ การนิเทศงานและการจัดประชุมต่าง ๆ และการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง ปริมาณการได้รับการถ่ายทอดโดยการสอน การบอกเล่า การแนะนำ การชี้แนะ และการทำเป็นแบบอย่างผ่านการปฏิสังสรรค์กับผู้บริหาร ทีมงาน/ผู้ร่วมงาน เพื่อนร่วมงานอย่างไม่เป็นทางการ อันเป็นการปลูกฝังวิธีการ กระบวนการในการทำงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ตระหนักในความรับผิดชอบและการยอมรับปฏิบัติในการทำงาน (วิริตี ปานศิลา. 2542: 76-77)

การมีแบบอย่างหรือตัวแบบจัดเป็นลักษณะการถ่ายทอดทางสังคมในงานอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ถ่ายทอด (Socializing agents) อาจเป็นพ่อแม่ ครู เพื่อน ผู้ร่วมงาน ตัวแบบในละคร หรือหนังสือ การถ่ายทอดทางสังคมที่พิจารณาได้ว่าเป็นการถ่ายทอดแบบเป็นทางการ ผู้ถ่ายทอดมักได้แก่ นักการศึกษาทุกระดับรวมทั้งผู้ฝึกอบรมในหน่วยงานต่างๆ ส่วนการถ่ายทอดแบบไม่เป็นทางการ ผู้ถ่ายทอดมักได้แก่ พ่อแม่ เพื่อน หรือสื่อสารมวลชนรูปแบบต่างๆ อีกทั้งการถ่ายทอดทางสังคมจะเป็นกระบวนการสองทางที่ผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดสามารถมีอิทธิพลซึ่งกันและกันได้ (กรรณิกา ศิลปะพรหมมาศ. 2547: 30; อ้างอิงจาก วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. 2544. การถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเตรียมบุคคลเข้าสู่การทำงาน. หน้า 1)

โดยสรุปแล้ว การถ่ายทอดทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่เกิดขึ้นมาจากการที่บุคคลนั้นยอมรับความรู้ บรรทัดฐาน ค่านิยมของกลุ่ม/สังคม บุคคลจึงแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามความคาดหวังของกลุ่ม/สังคม ซึ่งการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมเป็นได้ใน 2 ลักษณะคือการได้รับการถ่ายทอดแบบเป็นทางการผ่านการฝึกอบรม การประชุมต่าง ๆ และการได้รับการถ่ายทอดแบบไม่เป็นทางการผ่านการปฏิสังสรรค์กับบุคคลในกลุ่ม/สังคม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้ การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมด้านการออมเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการตั้งเป้าหมายการออม โดยให้หมายความถึง การรับรู้การแสดงออกหรือวิธีการของบุคคลอื่นที่ทำให้เกิดเงินออม ประกอบด้วย การรับรู้อย่างเป็นทางการโดยผ่านการฝึกอบรม การเรียน การเข้าร่วมสัมมนากับหน่วยงานต่าง ๆ และ การรับรู้อย่างไม่เป็นทางการโดยการได้เห็น ได้ฟัง ได้รับทราบจากบุคคลที่ใกล้ชิด ได้แก่ บิดามารดา พี่น้อง คนรัก/สามีหรือภรรยา เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน แสดงถึงการทำพฤติกรรมการออมของเขา โดยพิจารณาปริมาณการรับรู้การได้รับการถ่ายทอด

การวัดการถ่ายทอดทางสังคม

การวัดการถ่ายทอดทางสังคมในครั้งนี้ ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมที่สร้างขึ้นโดยวิริตี ปานศิลา (2542) และกรรณิกา ศิลปะพรหมมาศ (2547) วัดจากสองทางคือ

การวัดปริมาณการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการโดยการฝึกอบรม การเรียน การจัดประชุม การอบรมสัมมนา การจัดนิทรรศการของหน่วยงานต่าง ๆ และการวัดปริมาณการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการจากการปฏิสังสรรค์กับบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ บิดามารดา พี่น้อง คนรัก/สามีหรือภรรยา เพื่อนสนิท และเพื่อนร่วมงาน แบบวัดเป็นแบบมาตราประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” จนถึง “ไม่เคยเลย” ผู้ที่มีคะแนนสูง แสดงว่า เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมด้านการออมสูง

2.5.1.4 การตั้งเป้าหมายการออม

เป้าหมายประกอบด้วย 2 มิติ (Dimension) (Locke; & Latham. 1990: 25–26) คือ สาระ (Goal content) และ ความเข้มงวดต่อเป้าหมาย (Goal intensity)

สาระของเป้าหมาย หมายถึง สิ่งของหรือผลที่ต้องการได้รับ เช่น ซื้อมอเตอร์, ชนะการแข่งขันกีฬา, สอบได้คะแนนไม่น้อยกว่า 80 % เป็นต้น บุคคลทั่วไปมักมีการตั้งเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป้าหมายอาชีพ เป้าหมายการงานรวมถึงเป้าหมายชีวิตอื่น ๆ ซึ่งการตั้งเป้าหมายทางการเงินจัดเป็นการตั้งเป้าหมายชีวิตด้านหนึ่ง เป้าหมายจึงเป็นการกำหนดขีดขั้นต่ำสุดที่บุคคลต้องการบรรลุด้วยความพยายามระดับหนึ่งภายในช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่ง

ความเข้มงวดต่อเป้าหมายประกอบด้วย ลำดับขั้นที่แสดงถึงความเอาจริงเอาจังต่อเป้าหมายที่จะตั้ง ความพยายามที่ต้องใช้ในการบรรลุเป้าหมาย การตระหนักว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นลำดับขั้นใดของเป้าหมายตลอดชีวิตของบุคคลนั้น ความรู้สึกผูกพันต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ และความสำคัญของเป้าหมาย

อารมณร์ รัวอินทร์ (2548) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายการเงินต้องมีความชัดเจน (Specific) วัดค่าได้ (Measurable) อยู่ในความรับผิดชอบของผู้กำหนด (Accountable) สามารถทำได้ (Realistic) และกำหนดเวลาบรรลุเป้าหมาย (Time) ซึ่งเป็นหลักที่เรียกรายย่อว่า “SMART” ทั้งนี้ เป้าหมายทางการเงินแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ เป้าหมายระยะสั้น และเป้าหมายระยะยาว เป้าหมายเงินออมระยะสั้นส่วนใหญ่เป็นการออมไว้สำหรับรายจ่ายประเภทฟุ่มเฟือย (สุพพตา ปิยะเกติน. 2546: 4) เช่น การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ การซื้อเครื่องประดับ การตกแต่งบ้าน (อารมณร์ รัวอินทร์. 2548) ส่วนเป้าหมายเงินออมระยะยาวมักมีวัตถุประสงค์เพื่อการเกษียณอายุ เพื่อการศึกษาของตนเองหรือของบุตร เพื่อการลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ รวมถึงการลงทุนเพื่อทำอาชีพเสริม (สุพพตา ปิยะเกติน. 2546: 4-6)

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการตั้งเป้าหมายการออมในอดีตที่เป็นเป้าหมายเงินออม การออมนี้อาจมีวัตถุประสงค์จำเพาะหรือไม่มีวัตถุประสงค์จำเพาะก็ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการตั้งเป้าหมายการออมในด้านสาระของเป้าหมาย ในส่วนของความเข้มงวดของเป้าหมายจะวัดจากความผูกพันกับเป้าหมายและความตั้งใจที่จะออม

ผู้วิจัยให้ความหมาย การตั้งเป้าหมายการออม ว่าหมายถึง ความคิดที่ผู้ตอบมีต่อการกระทำหรือการแสดงออกของตนเองที่เป็นส่วนประกอบสาระการกำหนดเป้าหมายทางการเงินที่จะทำให้เกิดการสะสมเงินรายได้ขึ้น ในปีพ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552

การวัดการตั้งเป้าหมายการออม

แบบวัดที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางการวัดสาระของเป้าหมาย (Locke; & Latham. 1990: 25–26) และ หลักการกำหนดเป้าหมายทางการเงินของอาร์มอนด์ ริวอินทร์ (2548) เป็นแบบวัดที่ใช้มาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ สำหรับมิติความจำเพาะเจาะจงของเป้าหมาย ใช้มาตราประเมินรวมค่า ตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ส่วนมิติความยากของเป้าหมายใช้มาตราประเมินรวมค่าตั้งแต่ “เป็นไปได้ อย่างแน่นอน” จนถึง “เป็นไปได้ไม่ได้เลย” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ผู้ที่มีค่าคะแนนสูง เป็นผู้ที่มีการกระทำซึ่งเป็นส่วนประกอบของสาระการตั้งเป้าหมายในการออมสูง

2.5.1.5 ความผูกพันกับเป้าหมาย

ลือคและลาธาม (Locke; & Latham. 1990: 125) ให้ความหมาย ความผูกพันกับเป้าหมายว่าหมายถึง การที่บุคคลหนึ่งยึดติดหรือมีความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายโดยไม่คำนึงว่าเป้าหมายนั้นกำหนดมาอย่างไร จากการให้ความหมายดังนี้ จึงสามารถนำมาใช้ได้กับการตั้งเป้าหมายในทุกรูปแบบ ไม่ว่าเป้าหมายนั้นจะเป็นเป้าหมายที่บุคคลนั้นตั้งขึ้นมาเอง หรือร่วมกันตั้งกับผู้อื่น หรือเป็นเป้าหมายที่ได้รับมอบหมายหรือสั่งการมาก็ตาม

ความผูกพันกับเป้าหมายเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย (Locke; & Latham. 1990: 128) เมื่อบุคคลลดความผูกพันกับเป้าหมายลง จะทำให้การบรรลุเป้าหมายทำได้ยากขึ้น (Locke; & Latham. 1990: 128; citing Erez; & Zidon. 1984. *Effect of Goal Acceptance on the Relationship of Goal Difficulty to Performance.* pp.69–78) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยในต่างประเทศอีกอย่างน้อย 27 งานที่สรุปว่า ความผูกพันกับเป้าหมายมีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติ (performance) (Locke; & Latham. 1990: 129)

จากความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันกับเป้าหมายและการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ความผูกพันกับเป้าหมายเป็นตัวแปรคั่นกลางที่สำคัญสำหรับการทำพฤติกรรมการออม ซึ่งแบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกินกำหนดให้ ความผูกพันกับเป้าหมายเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการตั้งเป้าหมายกับความตั้งใจ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ความผูกพันกับเป้าหมายการออม น่าจะเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการตั้งเป้าหมายการออมกับความตั้งใจที่จะออมเช่นเดียวกัน โดยผู้วิจัยให้ความหมาย ความผูกพันกับเป้าหมายการออม ว่าหมายถึง ความรู้สึกต่อแผนการสะสมทรัพย์สินให้บรรลุระดับมูลค่าที่บุคคลต้องการ วัดจากความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายและความรู้สึกที่ต้องการจะบรรลุเป้าหมาย

การวัดความผูกพันกับเป้าหมาย

การวัดความผูกพันกับเป้าหมายสามารถวัดได้ 2 ทางคือ วัดทางตรงและวัดทางอ้อม การวัดทางตรงเป็นการวัดที่มีฐานความคิดจากการที่เชื่อว่า บุคคลมีความรอบรู้เพียงพอที่จะทบทวนได้ว่า ตนเองสามารถปรับระดับความผูกพันกับเป้าหมายได้ ดังนั้นในการวัดทางตรงต้องการให้บุคคลแสดงว่าตนเองมีระดับความผูกพันกับเป้าหมายเพียงใด ในขณะที่การวัดทางอ้อมเป็นการ

วัดความแตกต่างระหว่างระดับเป้าหมายที่ได้รับกับเป้าหมายที่บุคคลคาดว่าตนเองจะทำได้ (Locke; & Latham. 1990: 126; citing Hannan. 1975. *The Effects of Participation in Goal Setting on Goal Acceptance and Performance: A Laboratory Experiment.*)

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการตั้งเป้าหมายการออม ซึ่งมักเป็นเป้าหมายที่บุคคลตั้งขึ้นเองมากกว่าที่จะได้รับมอบหมายหรือสั่งการมาจากผู้อื่น ดังนั้น การวัดความผูกพันกับเป้าหมายจึงใช้วิธีวัดทางตรง ทั้งนี้ ไลเฟอร์และแมคแกนนอน (Locke; & Latham. 1990: 126; citing Leifer; & McGannon. 1986. *Goal Acceptance and Goal commitment: Their Differential Impact on Goal Setting Theory.*) ได้สร้างแบบวัดที่แสดงถึงความกระตือรือร้นของบุคคลที่มีต่อการบรรลุเป้าหมาย การวัดความผูกพันกับเป้าหมายในลักษณะนี้ไม่เพียงทำให้รู้ถึงความคิดที่บุคคลมีต่อการบรรลุเป้าหมาย ยังทำให้เข้าใจความรู้สึกของบุคคลต่อการบรรลุเป้าหมายด้วย เรนน์ และคณะ (Renn; et al. 1999) ได้นำแบบวัดความผูกพันกับเป้าหมายของไลเฟอร์และแมคแกนนอนไปทดสอบความเชื่อมั่นในการวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับและความผูกพันกับเป้าหมายของลูกจ้างจำนวน 196 คน พบว่า แบบวัดความผูกพันของไลเฟอร์และแมคแกนนอนมีความเที่ยงตรงภายใน (Internal consistency reliability) เท่ากับ .88 ทั้งนี้ แบบวัดประกอบด้วยข้อคำถาม 2 กลุ่ม คือ 1) ความผูกพันกับเป้าหมายที่วัดการใช้ความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมาย จำนวน 4 ข้อ และ 2) ความผูกพันกับเป้าหมายที่วัดความรู้สึกที่ต้องการจะบรรลุเป้าหมาย จำนวน 3 ข้อ

แบบวัดที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของเรนน์และคณะ (Renn; et al. 1999) ข้อคำถามมีจำนวน 7 ข้อ ใช้มาตรวัดแบบมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” จนถึง “น้อยที่สุด” มีค่าคะแนนระหว่าง 7 ถึง 1 ผู้ที่มีค่าคะแนนสูง เป็นผู้ที่มีความผูกพันกับเป้าหมายสูง

2.5.1.6 ความตั้งใจที่จะออม

ไอเซน (Ajzen. 2009a) กล่าวว่า ความตั้งใจ หมายถึง เครื่องชี้วัดว่าบุคคลมีความพร้อมที่จะทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ และความตั้งใจนี้เป็นสิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นก่อนการทำพฤติกรรมเสมอ ไอเซนได้เสนอการวัดความตั้งใจเป็น 3 มิติ (Ajzen. 2009b) ได้แก่ มิติที่ 1 ถามความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรม มีมาตรวัดแบบประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “เป็นเช่นนั้นอย่างแน่นอน” ถึง “ไม่เป็นเช่นนั้นอย่างแน่นอน” มิติที่ 2 ถามความพยายามที่จะทำพฤติกรรม มีมาตรวัดแบบประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “เป็นจริงอย่างแน่นอน” ถึง “ไม่เป็นจริงอย่างแน่นอน” มิติที่ 3 ถามการวางแผนที่จะทำพฤติกรรม มีมาตรวัดแบบประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง”

ความตั้งใจเป็นตัวแปรหนึ่งในแบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกินที่เกิดขึ้น หลังจากที่คุณได้ผ่านการคิดและตัดสินใจอย่างรอบคอบแล้วว่า ภายใต้ข้อมูลที่ผ่านมาและสิ่งแวดล้อมของตนเองนั้น เขาต้องตั้งเป้าหมายการกระทำของตนเอง เพื่อให้เขาสามารถยกระดับการกระทำและผลลัพธ์ขึ้นสู่ระดับที่ดีขึ้นกว่าเดิมได้ การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกินเป็นหลัก ดังนั้น ความตั้งใจที่จะออมจึงเป็นตัวแปรคั่นกลางก่อนที่บุคคลจะทำ

พฤติกรรม ผู้วิจัยจึงให้ความหมาย ความตั้งใจที่จะออม หมายถึง ระดับความมุ่งมั่นหรือความพยายามของบุคคลที่จะทำพฤติกรรมการออม

การวัดความตั้งใจที่จะออม

วัดโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางของไอเซน โดยวัดแต่ละกิจกรรมใน 2 มิติ คือ มิติการมีเจตนาที่จะออม มาตราวัดประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” ถึง “ไม่เจตนาเลย” มีค่าคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 และมิติความพยายาม มาตราวัดประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” ถึง “ไม่พยายามเลย” มีคะแนนระหว่าง 6 ถึง 0 ผู้วิจัยนำผลคะแนนทั้งหมดมารวมกัน ผู้ที่มีค่าคะแนนสูง เป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่จะออมสูง

2.5.1.7 ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้

ตามระบบควบคุมการกระทำของกิน บุคคลจะมีการประเมินผลยุทธวิธีเป็นระยะ ๆ ว่า การกระทำตามยุทธวิธีทำให้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ ด้วยการเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้น หากสิ่งที่เกิดขึ้นจริงไม่แตกต่างกับสิ่งที่คาดหวัง บุคคลจะทำพฤติกรรมเดิมต่อไป แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังและบุคคลยอมรับว่ามีความแตกต่าง บุคคลจะปรับเปลี่ยนสิ่งที่อยู่ในขั้นตอนก่อนหน้า เช่น เปลี่ยนยุทธวิธี เปลี่ยนเป้าหมาย เปลี่ยนความตั้งใจ เปลี่ยนการกระทำ ขึ้นอยู่กับว่า บุคคลเห็นว่า สิ่งใดเป็นเหตุให้เกิดความแตกต่างระหว่างเป้าหมายกับผลลัพธ์

วินัย คำสุวรรณ (2542: 71) ศึกษาการมุ่งวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยใช้ทฤษฎีควบคุมเป็นพื้นฐาน กล่าวว่า ตามแบบจำลองพฤติกรรมการทำงานด้วยความมุ่งมั่นของท็อบส์และอิคเคเบิร์ก เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นจากกระบวนการเปรียบเทียบ เทียบความตั้งใจหรือความคลาดเคลื่อนจะเปลี่ยนไป โดยมีกลไกการตัดสินใจเป็นตัวแก้ไข และกำหนดให้กระบวนการของความคาดหวังในการบรรลุเป้าหมายเป็นกลไกการตัดสินใจ แต่ได้ข้อสรุปเชิงวิจัยว่า ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายและผลผลิตการวิจัยไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการมุ่งวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมุ่งวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยผ่านความภาคภูมิใจในตนเอง กล่าวคือ ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นตัวกระตุ้นให้อาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มุ่งวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เมื่อพบว่าผลผลิตด้านการวิจัยที่ผ่านมามีต่ำกว่าที่คาดว่าจะจะเป็นเล็กน้อย

งานวิจัยศึกษาปัจจัยควบคุมพฤติกรรมออมในครั้งนี้ จึงคาดว่า ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายกับผลที่เกิดขึ้นจริงน่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมออม โดยผ่านการตั้งเป้าหมายการออมและความตั้งใจที่จะออม เนื่องจากการออมเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล การตั้งเป้าหมายในการออมจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตน ทำให้บุคคลอาจเลือกที่จะปรับเปลี่ยนเป้าหมายหรือปรับเปลี่ยนความตั้งใจก็เป็นได้

ผู้วิจัยให้ความหมาย ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ หมายถึง การรับรู้ความแตกต่างระหว่างเป้าหมายที่บุคคลตั้งไว้กับเงินออมที่บุคคลสามารถทำได้จริง

การวัดความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้

แบบวัดที่ใช้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัดความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายและผลิตภาพการวิจัยของวินัย คำสุวรรณ (2542: 95) ใช้มาตรวัดแบบมาตราประเมินรวมค่า 7 ระดับ แบบขั้วบวกขั้วลบของออสกู๊ด (Osgood) โดยใช้คำคู่ที่มีความหมายตรงข้าม เช่น “ต่ำกว่าที่ตั้งใจไว้” กับ “สูงกว่าที่ตั้งใจไว้” ผู้ที่มีค่าความขัดแย้งรวมเป็นบวก เป็นผู้ที่มีความขัดแย้งแบบการออมที่เกิดขึ้นจริงสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ยิ่งค่าความขัดแย้งมีค่าเป็นบวกมาก ผู้นั้นก็ยิ่งรับรู้ว่าเป็นผู้ที่ทำการออมได้สูงกว่าเป้าหมายมาก สำหรับผู้ที่มีค่าความขัดแย้งรวมเป็นลบ เป็นผู้ที่มีความขัดแย้งแบบการออมที่เกิดขึ้นจริงต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ยิ่งค่าความขัดแย้งเป็นลบมาก ผู้นั้นก็ยิ่งรับรู้ว่าเป็นผู้ที่ทำการออมได้ต่ำกว่าเป้าหมายมาก

2.5.2 ตัวแปรตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่นำมาใช้ร่วมกับระบบควบคุมการกระทำของกินในการวิจัยนี้ คือ ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร (Friedman, 1961) ประกอบด้วย ตัวแปรรายได้ ตัวแปรการคาดการณ์รายได้ในอนาคต และตัวแปรจำนวนผู้พึ่งพิง ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความหมายและการวัดตัวแปรดังกล่าวไว้ดังนี้

2.5.2.1 รายได้

รายได้ส่งผลต่อเงินออมในทางบวก ตามสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Theory) ของเคนส์ (Keynes) ที่อธิบายถึงความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างรายได้หลังหักภาษี (Disposable Income) กับการบริโภค โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น การบริโภคจะเพิ่มขึ้นด้วย แต่การบริโภคจะเพิ่มขึ้นไม่เท่ากับการเพิ่มขึ้นของรายได้ ดังนั้นจึงมีผลทำให้ส่วนแตกต่างระหว่างรายได้กับการบริโภคจะยิ่งมากขึ้น หรือการออมและค่าความโน้มเอียงในการออมเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้น (สุวิไล ศรีคณานต์กุล, 2534: 31; อ้างอิงจาก John Maynard Keynes, 1936. *The General Theory of Employment: Interest and Money*, pp.96) ซึ่ง มีงานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวหลายงาน (Sussangkarn, 1989: 7) ไม่ว่าจะเป็นเงินออมนั้นจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับจุลภาคที่วัดในรูปของเงินออมต่อระยะเวลา (เดือน / ปี) ของครัวเรือน (ปรารธนา หลีกภัย, 2551; จิตรา โมธินา, 2547; ไตรรงค์ วันอารีย์, 2546; องอาจ รังสิโรดมโกมล, 2543; พนม กิติวัง, 2543; สุนันทา คูบ่อทอง, 2541; สิรินทร เศรษฐีธร, 2536; โสภณ โรจน์ธำรง, 2528; สุจิตรา บัวใบ, 2527) หรือวัดในรูปของสินทรัพย์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเก็บออมรวม ณ เวลาที่ทำการวิจัย (จิระ บุรีคำ, 2544) รวมถึงการสร้างแบบจำลองเงินออมภาคครัวเรือนที่ใช้ข้อมูลระดับมหภาค ก็แสดงให้เห็นว่า เงินออมภาคครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับรายได้ในทางบวก (สิทธิพร โสทธิสุพร, 2547; พนารัตน์ วงศ์คุณาตานติ, 2540; พลโท อุดม โพธิ์, 2536; สุวิไล ศรีคณานต์กุล, 2534)

จากแนวคิดและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออมที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และเงินออมในทางตรง โดยไม่ได้ผ่านกระบวนการรู้คิดซึ่งเป็น

กระบวนการทางจิตที่มีความสำคัญกับการตัดสินใจเลือก ระหว่างการนำเงินรายได้ที่ได้รับไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในปัจจุบัน กับ การนำเงินรายได้ที่ได้รับไปเก็บออมเพื่อการบริโภคในอนาคต ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาถึงกระบวนการที่แสดงถึงการตัดสินใจนำเงินรายได้ไปเก็บออม โดยผ่านการตั้งเป้าหมายการออม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า จะสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีเงินรายได้กับการมีเงินเก็บออมโดยมีกระบวนการทางจิตเป็นส่วนประกอบได้อย่างละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการตั้งเป้าหมายการออมในช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2552 ดังนั้น รายได้ที่ส่งผลกระทบต่อการมีเงินออมในปี พ.ศ. 2551 - 2552 จึงหมายถึง จำนวนเงินรายได้ที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับจากการทำงานและจากทรัพย์สินของตนในปี พ.ศ. 2551 - 2552

การวัดรายได้

แบบวัดที่ใช้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้เติมข้อมูลของตนเองที่ตรงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

2.5.2.2 การคาดการณ์รายได้ในอนาคต

การคาดการณ์รายได้ในอนาคต เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจบริโภคและออม ตามทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร โดยกล่าวว่า หากหน่วยครัวเรือนคาดว่า รายได้ในปัจจุบันมีค่าสูงกว่ารายได้เฉลี่ยตลอดอายุขัย ซึ่งหมายความว่า รายได้ในอนาคตจะลดลง หน่วยครัวเรือนจะปรับลดการบริโภคในปัจจุบันลง เพื่อให้มีรายได้ปัจจุบันเหลือเป็นเงินออมสำหรับการใช้จ่ายในอนาคตที่จะมีรายได้ลดลง ในกรณีนี้ เงินออมในปัจจุบันจะเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าหน่วยครัวเรือนคาดว่า รายได้ในปัจจุบันมีค่าต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยตลอดอายุขัย ซึ่งหมายความว่า รายได้ในอนาคตจะเพิ่มขึ้น หน่วยครัวเรือนจะปรับเพิ่มการบริโภคขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ดังนั้น ในกรณีนี้ เงินออมในปัจจุบันจะลดลง

สมชาย ธนุกิพยกุล (2549) ศึกษาข้อมูลระดับมหภาค พบว่า ครัวเรือนไทยมีแนวโน้มที่จะรักษาระดับการบริโภคของตนเองให้คงที่ ดังนั้น เมื่อครัวเรือนคาดการณ์รายได้ในอนาคตจะลดลง ครัวเรือนก็จะเพิ่มสัดส่วนการออมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมากขึ้น แต่ถ้าหากครัวเรือนคาดการณ์รายได้ในอนาคตจะเพิ่มขึ้น ครัวเรือนจะลดสัดส่วนการออมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน ประเทศลง ซึ่งผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นดัชนีชี้วัดรายได้ประชาชาติตัวหนึ่ง

การวิจัยในครั้งนี้ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับจุลภาค ผู้วิจัยจึงคาดว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการคาดการณ์รายได้ในอนาคตและสัดส่วนการออมต่อรายได้น่าจะมีทิศทางเดียวกับข้อมูลระดับมหภาค ผู้วิจัยศึกษาการคาดการณ์รายได้ในอนาคตในฐานะตัวแปรแบ่งกลุ่ม เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของแบบจำลองระหว่างกลุ่มผู้ที่คาดการณ์รายได้แตกต่างกัน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่คาดการณ์ว่าตนเองจะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีเพิ่มขึ้นในอีก 3 ปีข้างหน้า กลุ่มที่คาดการณ์ว่าตนเองจะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีในอีก 3 ปีข้างหน้าใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ยในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา กลุ่มที่คาดการณ์ว่าตนเองจะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีลดลงในอีก 3 ปีข้างหน้า

การวัดการคาดการณ์รายได้ในอนาคต

แบบวัดเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยให้ผู้ตอบเลือกจาก 3 ตัวเลือก ประกอบด้วย

ตัวเลือกที่ 1 คาดว่าตนเองจะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีช่วงปี พ.ศ. 2553 – 2555 ใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ยต่อปีช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2552 ตัวเลือกที่ 2 คาดว่าตนเองจะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีช่วงปี พ.ศ. 2553 – 2555 มากกว่ารายได้เฉลี่ยต่อปีช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2552 ตัวเลือกที่ 3 คาดว่าตนเองจะมีรายได้เฉลี่ยต่อปีช่วงปี พ.ศ. 2553 – 2555 น้อยกว่ารายได้เฉลี่ยต่อปีช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2552

2.5.2.3 จำนวนผู้พึ่งพิง

ผลจากความสำเร็จในการดำเนินนโยบายประชากรตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ทำให้อัตราเจริญพันธุ์ลดลงอยู่ต่ำกว่าระดับทดแทนประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านระบบสาธารณสุขทำให้คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรในปัจจุบันแตกต่างไปจากเดิม กล่าวคือ ประชากรวัยเด็ก (0 – 14 ปี) จะมีสัดส่วนลดลงอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 45.2 ในปี 2513 จนถึงสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ปี 2554 คาดว่าจะเป็นร้อยละ 21.0 แต่ประชากรวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จะมีสัดส่วนสูงขึ้นจากร้อยละ 5.0 ในปี 2513 จนปี 2554 คาดว่าจะเป็นร้อยละ 11.7 จากสถานการณ์ดังกล่าว ประชากรวัยแรงงานที่คาดว่าจะมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 67.0 ในปี 2554 จะต้องรับภาระในการดูแลประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548)

จำนวนผู้พึ่งพิง (Dependency) หรือผู้ไม่มีเงินได้ทั้งที่อยู่ในวัยเด็กและวัยชรา เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง ซึ่งกำหนดพฤติกรรมกรออม ทั้งนี้เพราะว่า จำนวนผู้พึ่งพิงเป็นภาระแก่ครัวเรือนต้องให้ความอุปการะเลี้ยงดู ทำให้รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้น (โสภณ โรจน์ธำรง. 2528: 19) การวิจัยในประเทศไทยที่ผ่านมาส่วนใหญ่แสดงให้เห็นว่า โดยทั่วไปแล้ว จำนวนผู้พึ่งพิงเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำพฤติกรรมกรออมในทางลบ (โสภณ โรจน์ธำรง. 2528; สรรเกียรติกุลเจริญ. 2539; สุจิตรา บัวใบ. 2527; สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2541; ไตรรงค์ วันอารีย์. 2546; ธาดา ชำรงค์อนันต์สกุล. 2548; จิตรา โมธินา. 2547; ปรรารถนา หลีกภัย. 2551; อาธิ ครุศากยวงศ์. 2537; บุษบง ศรีสันต์. 2542)

จากแบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกิน สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตั้งเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า จำนวนผู้พึ่งพิง เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อการตั้งเป้าหมายการออมของครัวเรือนหรือบุคคล เนื่องจากหากบุคคลมีผู้ที่ต้องเลี้ยงดูมากอาจจะตั้งเป้าหมายการออมได้อย่างไม่เต็มที่ หรือกระทำพฤติกรรมที่ทำให้บรรลุเป้าหมายการออมได้ไม่เต็มที่

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงให้ความหมาย จำนวนผู้พึ่งพิง หมายถึง จำนวนคนที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้การเลี้ยงดูหรือดูแลทางการเงินเพื่อการดำรงชีพของเขาเหล่านั้น

การวัดจำนวนผู้ฟัง

แบบวัดที่ใช้เป็นการสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลจำนวนผู้ที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเลี้ยงดูหรือดูแลทางการเงินตามความเป็นจริง

2.5.3 ตัวแปรตามสมมติฐานวิจัยชีวิตเชิงพฤติกรรม

การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ

จากสมมติฐานวิจัยชีวิตเชิงพฤติกรรม (Shefrin; & Thaler. 1988) ซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ด้านพฤติกรรม (Behavioral Economics) ได้กล่าวไว้ว่า การควบคุมตนเอง (Self-control) เป็นปัจจัยสำคัญต่อการออม เนื่องจากบุคคลมีความขัดแย้งภายในตัวด้วยบุคลิกสองลักษณะของตนเอง กล่าวคือ บุคลิกหนึ่งมุ่งประโยชน์ระยะสั้นจึงมักต้องการตอบสนองความต้องการบริโภคในปัจจุบัน แต่อีกบุคลิกหนึ่งมุ่งประโยชน์ระยะยาว จึงมักต้องการตอบสนองความต้องการบริโภคในอนาคต ด้วยเหตุนี้ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น บุคคลจึงเกิดกระบวนการคิดและสร้างเทคนิคหรือยุทธวิธีเพื่อควบคุมการกระทำของตนเอง ซึ่งเทคนิคหนึ่งที่บุคคลเลือกใช้คือ การคิดเชิงบัญชี (Mental Accounting)

แม้ว่า การคิดเชิงบัญชีจะมีส่วนประกอบอยู่ 3 ส่วนคือ การตัดสินใจโดยใช้การคิดเชิงบัญชีเป็นฐานการคิด การกำหนดบัญชีคิดในใจ และการใช้การคิดเชิงบัญชีอย่างยืดหยุ่นต่อขอบเขตของปัญหา (Thaler. 1999) แต่ส่วนประกอบของการคิดเชิงบัญชีที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการสร้างเงินออม คือ การกำหนดบัญชีคิดในใจ (Mental Account) ซึ่งเป็นการแบ่งทรัพย์สินสมบัติ (หรือรายได้) ของตนเองออกเป็น 3 ประเภทคือ รายได้ปัจจุบัน สินทรัพย์ปัจจุบัน และรายได้อนาคต เมื่อบุคคลนำการคิดเชิงบัญชีที่แบ่งประเภททรัพย์สินสมบัติดังกล่าว นำมาใช้ร่วมกับการสร้างกฎการใช้จ่ายให้กับทรัพย์สินสมบัติแต่ละประเภท ทำให้การใช้จ่ายทรัพย์สินสมบัติแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้จะมุ่งศึกษาถึงการคิดเชิงบัญชีในลักษณะการกำหนดบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงให้ความหมาย การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ หมายถึง ความคิดเห็นต่อการแบ่งแยกประเภทของรายได้ตามลักษณะการได้รับเงินรายได้ด้านปริมาณและช่วงเวลา ที่จะส่งผลต่อการนำเงินรายได้ประเภทนั้นมาใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในปัจจุบัน และ ความคิดเห็นต่อการแบ่งแยกค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพออกเป็นหมวดหมู่ ที่จะส่งผลต่อการนำเงินไปใช้จ่ายสำหรับค่าใช้จ่ายหมวดหมู่ต่าง ๆ

การวัดการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ

แบบวัดนี้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคำถามของเซฟรินและทาเลอร์ (Shefrin; & Thaler. 1988) โดยสอบถามถึงความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการกระทำที่สะท้อนถึงการคิดเชิงบัญชีในรูปแบบต่างๆ มาตราวัดเป็นมาตราวัดประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ผู้ที่มีค่าคะแนนสูง เป็นผู้ที่มีการคิดเชิงบัญชีมาก

3. การแบ่งช่วงวัยทำงาน

การทำงาน เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จะใช้ความรู้ความสามารถของตนไปพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างรายได้มาเป็นเครื่องเลี้ยงชีพสำหรับตนเองและครอบครัว มนุษย์จึงเริ่มทำงานเมื่อมีความพร้อมทางกายและสติปัญญา จวบจนกระทั่งเข้าสู่วัยชราจึงจะหยุดการทำงานเพื่อหารายได้ ไปสู่การพักผ่อนหรือทำงานอดิเรกตามกำลังกายของตน โด널ด์ ซูเปอร์และโรเบิร์ต ฮาวิกิร์สท์ได้แสดงแนวความคิดการแบ่งช่วงวัยทำงานตามระดับความเกี่ยวข้องกับงานของมนุษย์ไว้ดังนี้

โด널ด์ ซูเปอร์ (Craig. 1996: 522; citing Super. 1957. *The Psychology of Careers.*) แบ่งช่วงพัฒนาการของบุคคลเกี่ยวกับงานออกเป็น 5 ช่วง ซูเปอร์ให้ความสำคัญกับการค้นหาตนเองและการแสวงหาอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งช่วงดังกล่าว ซูเปอร์ เชื่อว่าตลอดขั้นตอนการค้นหา บุคคลจะพัฒนาและปรับความคิดของตนเกี่ยวกับงานเสมอ พัฒนาการเกี่ยวกับงานแบ่งออกเป็น 5 ช่วงวัย ประกอบด้วย

ช่วงวัยที่ 1 ช่วงเจริญเติบโต (Growth stage) (แรกเกิดถึงอายุ 14 ปี) เด็กเล็กจะเริ่มพัฒนาความคิดเกี่ยวกับตน (Self-concept) ด้วยการทดลองแสดงบทบาทลักษณะต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อที่จะค้นหาให้พบว่า สิ่งใดที่ทำแล้วสนุกและได้รับผลที่ดีตอบแทนกลับมา ความสนใจในบทบาทหรือกิจกรรมนั้นจะพัฒนาไปสู่อาชีพที่สนใจเมื่อเติบโตใหญ่

ช่วงวัยที่ 2 ช่วงค้นหา (Exploration stage) (อายุ 15 ถึง 24 ปี) วัยนี้เรียกได้ว่า เป็นวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ชอบค้นหาและทดลองที่จะตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยมของตนเองในลักษณะต่าง ๆ ตามที่โอกาสจะเอื้ออำนวยให้ บุคคลในวัยนี้จะเริ่มวาดภาพอาชีพที่ตนเองสนใจไว้อย่างคร่าว คร่าวตามประสบการณ์ที่ผ่านมา และเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นมักจะสามารรถระบุอาชีพที่ตนเองชอบได้และพร้อมเริ่มทำงานในอาชีพดังกล่าว

ช่วงวัยที่ 3 ช่วงวางรากฐาน (Establishment stage) (อายุ 25 ถึง 44 ปี) การทำงานของบุคคลในช่วงวัยนี้จะเริ่มสร้างความมั่นคงในอาชีพที่ตนเองเลือก แม้ว่าอาจจะมีการเปลี่ยนสายงานบ้างในช่วงต้นของวัย แต่ส่วนใหญ่แล้วมีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนอาชีพหรือสายงานน้อยมากเมื่อเข้าสู่ช่วงครึ่งหลังของช่วงวัยที่ 3 ดังนั้น ในช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่บุคคลจะมีความทุ่มเทต่องานของตนสูงที่สุด

ช่วงวัยที่ 4 ช่วงธำรงรักษา (Maintenance stage) (อายุ 45 ถึง 64 ปี) เป็นช่วงการทำงานที่บุคคลมุ่งทำงานเพื่อให้ตนเองยังคงดำรงอยู่ในสายงานนั้นได้

ช่วงวัยที่ 5 ช่วงถดถอย (Decline stage) (อายุ 65 ปีขึ้นไป) เมื่อเข้าสู่ช่วงวัยนี้ พลังกำลังทั้งทางกายและทางใจของบุคคลมักจะลดน้อยถอยลงไปเป็นลำดับ ลักษณะงานที่ทำได้จึงต้องปรับเปลี่ยนไปตามความสามารถที่ยังคงมีอยู่ จนในที่สุดกิจกรรมการทำงานก็จะสิ้นสุดลง

โรเบิร์ต ฮาวิกิร์สท์ (Craig. 1996: 523; citing Havighurst. 1964. *Stages of Vocational Development.*) นำเสนอการแบ่งช่วงพัฒนาการเกี่ยวกับงาน โดยให้ความสำคัญกับทักษะและ

ทัศนคติที่บุคคลมีต่องานมากกว่าความต้องการและความสามารถของบุคคลคนนั้น ฮาวิเกิร์สท์ จึงแบ่งช่วงวัยทำงานออกเป็น 6 ช่วงวัย ดังนี้

ช่วงวัยที่ 1 ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ (อายุ 5 ถึง 10 ปี) เด็ก ๆ จะรับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพและลักษณะการทำงานของพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ในครอบครัว พร้อมกับสร้างความคิดการทำงานเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความคิดที่เกี่ยวกับตนเอง เช่น จินตนาการว่าตนเองประกอบอาชีพต่าง ๆ

ช่วงวัยที่ 2 เรียนรู้วินัยการทำงานขั้นพื้นฐาน (อายุ 10 ถึง 15 ปี) วัยนี้เป็นวัยเรียนจะได้เรียนรู้ถึงการจัดการเวลาและความสามารถของตนให้สอดคล้องกับงานที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียน นอกจากนี้ ในวัยนี้ยังได้เรียนรู้การตัดสินค่าความสำคัญของกิจกรรมในช่วงวัยของตน เช่น ในบางโอกาส การทำงานต้องมาก่อนการเล่น เป็นต้น

ช่วงวัยที่ 3 เรียนรู้การเป็นผู้ประกอบอาชีพ (อายุ 15 ถึง 25 ปี) เป็นช่วงวัยที่เริ่มเลือกงานที่ตนเองสนใจจะทำและเตรียมตนเองให้มีความพร้อมที่จะทำงานในลักษณะดังกล่าว คนจะเริ่มมีประสบการณ์การทำงานเพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ดีขึ้น

ช่วงวัยที่ 4 สร้างผลงาน (อายุ 25 ถึง 40 ปี) ก้าวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว จึงมีทักษะพร้อมสำหรับอาชีพที่ตนเองวาดหวังและเริ่มเข้าสู่อาชีพอย่างจริงจัง

ช่วงวัยที่ 5 ดำรงอยู่ในสังคมตามผลงานที่ผ่านมา (อายุ 40 ถึง 70 ปี) ช่วงนี้เป็นช่วงที่คนมักจะอยู่ในจุดสูงสุดของอาชีพ คนจึงเริ่มหันสู่การทำกิจกรรมเพื่อสังคมและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงานของตนเอง

ช่วงวัยที่ 6 ดำเนินชีวิตอย่างอึมอึมกับงานที่เคยทำ (อายุ 70 ปีขึ้นไป) เป็นช่วงเวลาที่คุณคนจะหยุดทำงานประจำและหวนระลึกถึงผลงานที่ตนเองได้เคยทำไว้อย่างภาคภูมิใจ

จากการแบ่งช่วงพัฒนาการเกี่ยวกับงานที่กล่าวไปข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นว่า บุคคลเริ่มเข้าสู่การทำงานเมื่อมีอายุราว 15 – 25 ปี และเริ่มสร้างความมั่นคงในสาขาอาชีพของตนหลังจากอายุ 25 ปี ไปจนถึง อายุ 40 ปี แต่อย่างไรก็ตาม การแบ่งช่วงพัฒนาการดังกล่าวเป็นการแบ่งตามลักษณะสังคมตะวันตกที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างจากสังคมตะวันออกอย่างประเทศไทย ทำให้บุคคลในสังคมตะวันตกจะมีความเป็นผู้ใหญ่ด้วยอายุที่น้อยกว่า เช่น สหรัฐอเมริกากำหนดให้บุคคลบรรลุนิติภาวะเมื่ออายุ 18 ปี แต่สำหรับไทย กฎหมายกำหนดให้บุคคลบรรลุนิติภาวะหรือเป็นผู้ใหญ่ในทางกฎหมายเมื่ออายุ 20 ปี (ประณต คำฉิม. 2549: 618)

นอกจากการแบ่งช่วงอายุของบุคคลตามพัฒนาการเกี่ยวกับงานแล้ว ในทางจิตวิทยายังมีการแบ่งช่วงวัยของมนุษย์ตามพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ ที่แบ่งเป็นวัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา สำหรับวัยผู้ใหญ่นั้นก็แบ่งเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 20 – 40 ปี) วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (หรือวัยกลางคน) (อายุ 40 – 60 ปี) ซึ่งในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนี้เองเป็นวัยที่เริ่มมีการปรับตัวเพื่อรับมือกับบทบาทใหม่ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการสร้างครอบครัว สร้างฐานะความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับตนเอง โดยทั่วไปแล้ว วัยที่มักจะเตรียมตัวเพื่อแต่งงานและมีบุตรจะมีอายุโดยประมาณ 20 – 30 ปี (อุบลรัตน์ เฟิงสถิต. 2549) บุคคลในวัยนี้จึงมักมีการวางแผนชีวิตในอนาคตอย่างจริงจัง

มากยิ่งขึ้น ซึ่งการสร้างฐานะการเงินก็เป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างความมั่นคงให้กับบุคคล

จากแนวคิดการแบ่งช่วงพัฒนาการเกี่ยวกับงานและวัฒนธรรมในสังคมตะวันตกตั้งเช่นประเทศไทย ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของบุคคลในครั้งนี้นี้ ควรมุ่งความสนใจไปสู่บุคคลที่อยู่ในวัยสร้างรากฐานตอนต้น (อายุ 20 – 35 ปี) ที่เริ่มมีรายได้เป็นของตนเองจากการทำงานและคาดว่า น่าจะมีการวางแผนจัดการบริหารเงินรายได้ของตนเองเพื่อให้มีเงินออมเพียงพอสำหรับการสร้างฐานะและครอบครัวในอนาคต กลุ่มบุคคลที่มีอายุช่วงนี้ในเขตเมืองส่วนใหญ่มักเป็นกลุ่มบุคคลที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือ ถ้าหากยังศึกษาอยู่ก็ใกล้ที่จะจบปริญญาตรี จนกระทั่งจบปริญญาตรีไปแล้วไม่เกิน 10 ปี ในช่วงวัยดังกล่าว นอกจากการสร้างฐานะการเงินแล้ว การสร้างความมั่นคงในหน้าที่การงานก็เป็นส่วนหนึ่งด้วย การศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลได้รับความเชื่อมั่นด้านความรู้ความสามารถในสถานที่ทำงานจนเป็นโอกาสที่จะสร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงานไปสู่การเป็นหัวหน้างานที่จะทำให้เกิดความมั่นคงให้แก่ตนเองได้ต่อไป

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่ให้การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีในเขตกรุงเทพและปริมณฑลมีอยู่หลายแห่ง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตโชติเวช เป็นสถาบันการศึกษาที่จัดให้มีการเรียนการสอนระดับสูงกว่าปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเหล่านี้จัดให้มีการเรียนการสอนทั้งหลักสูตรที่เรียนในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ ทำให้มีความสะดวกต่อผู้ที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ แม้ว่าจะทำงานประจำก็สามารถเรียนพร้อมกับทำงานไปด้วยได้ สำหรับผู้ที่เข้ารับการศึกษานอกเวลาราชการจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีคุณสมบัติหลากหลายทั้งด้านความรู้, ความชำนาญเฉพาะด้าน, ลักษณะการประกอบอาชีพ, ลักษณะพื้นฐานของครอบครัว ฯลฯ นอกจากนี้ สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งก็มีการกระจายตัวในทิศทางต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่า จะทำให้ได้รับข้อมูลที่มีความหลากหลายครอบคลุมกลุ่มบุคคลที่อยู่ในช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในพื้นที่ต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครรวมถึงปริมณฑลได้ดีพอควร ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การศึกษาปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาโทที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเหล่านี้ที่เป็นหลักสูตรนอกเวลาราชการ เพื่อเป็นตัวแทนของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีอายุอยู่ระหว่าง 20 – 35 ปี ที่มีรายได้จากการทำงานเป็นของตนเองและมีการกระจายของถิ่นพำนักนั้นมีความเหมาะสม และผู้วิจัยคาดหวังว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตกลุ่มนี้ น่าจะให้ข้อมูลที่มีคุณภาพดีเหมาะสมกับการนำไปใช้เพื่อการวิเคราะห์ทางการวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมการออมต่อไป

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

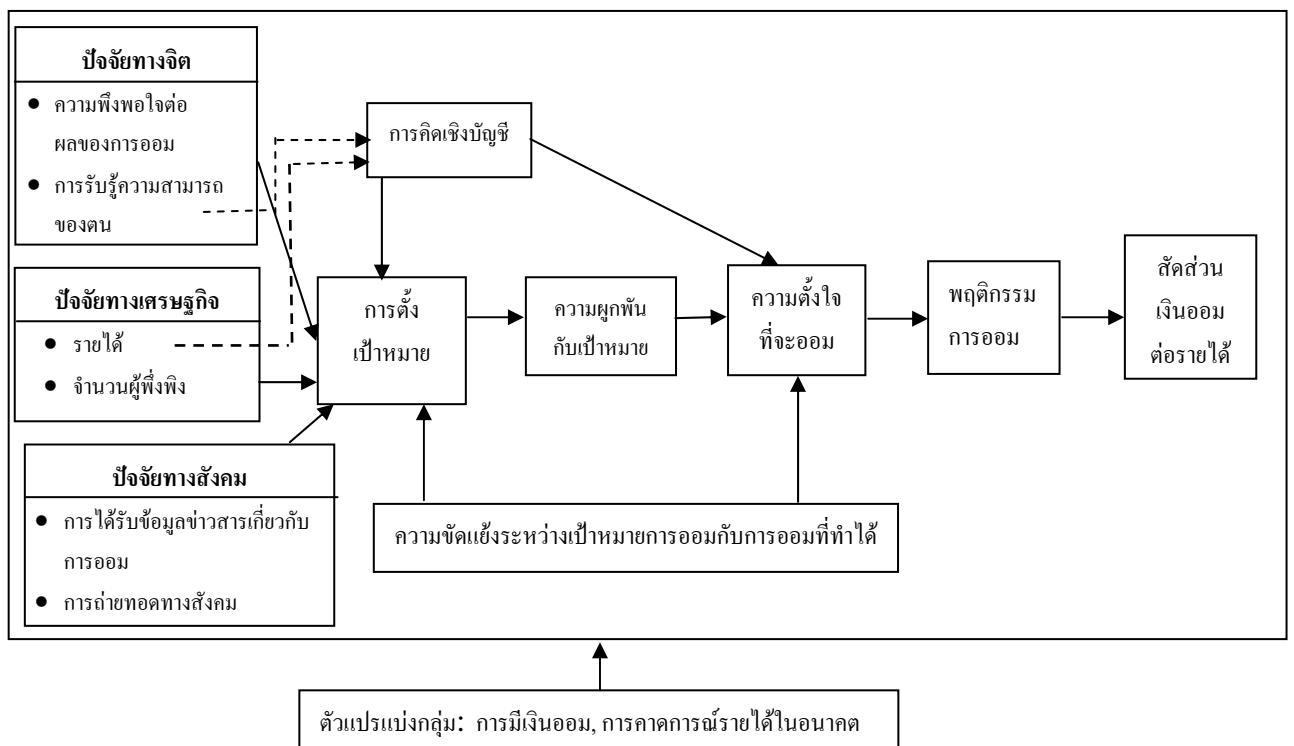
จากผลการศึกษาในอดีต (ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2550; Shefrin; & Thaler. 1992; Benhabib; & Bisin. 2002; Starr. 2007) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) หรือการควบคุมตนเอง (Self-control) เป็นปัจจัยสำคัญในการทำพฤติกรรมการออม ผู้วิจัยจึงประยุกต์ทฤษฎีควบคุมตามแบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen. 1995: 55-57) ร่วมกับการคิดเชิงบัญชี ซึ่งเป็นตัวแปรตามสมมติฐานวิถัจกรชีวิตเชิงพฤติกรรมของเซฟรินและทาเลอร์ (Shefrin; & Thaler. 1988) มาใช้ในการอธิบายกลไกควบคุมพฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้น ผู้วิจัยกำหนดให้ ปัจจัยทางจิต ประกอบด้วย ความพึงพอใจต่อผลของการออมและการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ปัจจัยทางเศรษฐกิจระดับบุคคล ประกอบด้วย จำนวนผู้พึ่งพิงและรายได้ ปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมและการได้รับการถ่ายทอดทางสังคม เป็นตัวแปรภายนอกที่ส่งผลทางตรงต่อการตั้งเป้าหมายการออม ทั้งนี้ การรับรู้ความสามารถของตน (วิลาสลักษณ์ ชวัลลสี. 2543: 29) ส่งผลทางอ้อมต่อการตั้งเป้าหมายการออมผ่านการคิดเชิงบัญชีด้วย รายได้ส่งผลทางตรงต่อการคิดเชิงบัญชี (Thaler. 1999) จากผลการศึกษาของเวลส์ (Wells. 2000) การคิดเชิงบัญชียังส่งผลทางตรงต่อความตั้งใจที่จะออม ส่วนการตั้งเป้าหมายการออมส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออมผ่านความตั้งใจที่จะออมและความผูกพันกับเป้าหมาย ซึ่งความตั้งใจที่จะออมส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมการออม และพฤติกรรมการออมส่งผลทางตรงต่อผลลัพธ์ของการทำพฤติกรรมการออม วัดจากสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ นอกจากนี้ ตามทฤษฎีควบคุม ความขัดแย้งระหว่างผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเป้าหมายจะเป็นสาเหตุให้บุคคลปรับเปลี่ยนยุทธวิธี ความตั้งใจหรือการกระทำ ดังนั้น ความขัดแย้งระหว่างการออมที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายการออมจะส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายการออมและความตั้งใจที่จะออม

แม้ว่า บุคคลจะมีการตั้งเป้าหมายการออมแต่อาจไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งใจไว้ ดังนั้นแบบจำลองเชิงสาเหตุของบุคคลที่รู้ว่าตนเองมีเงินออมและบุคคลที่รู้ว่าตนเองไม่มีเงินออมในช่วงปี พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2552 น่าจะแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดให้การมีเงินออมเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้น เพื่ออธิบายสาเหตุความแตกต่างของพฤติกรรมการออมทั้งสองกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรการคิดเชิงบัญชี ซึ่งฟาน เดอ วอเตอร์ ที่ 4 (Van De Water, IV. 2004) และราบินโนวิชและเวบลีย์ (Rabinovich; & Webley. 2007) พบว่าเป็นปัจจัยสำคัญส่งผลถึงการบรรลุการวางแผนการออม

นอกจากนี้ จากทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวร การคาดการณ์รายได้ในอนาคตเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการทำพฤติกรรมการบริโภคซึ่งส่งผลต่อการออม โดยกล่าวว่า คริวเรือนที่คาดการณ์ว่า รายได้ในปัจจุบันสูงกว่ารายได้เฉลี่ยในระยะยาว มีแนวโน้มที่จะทำการออมส่วนต่างรายได้ดังกล่าว ในขณะที่คริวเรือนที่คาดการณ์ว่า รายได้ในปัจจุบันต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยในระยะยาว มี

แนวโน้มที่จะทำการออมน้อยกว่าหรือไม่ทำการออมเลย ดังนั้น แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตแตกต่างกันน่าจะมี ความแตกต่างกันด้วย ผู้วิจัยจึงกำหนดให้การคาดการณ์รายได้ในอนาคตเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม แบบจำลองปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้น เพื่อ อธิบายความเป็นสาเหตุของการคาดการณ์รายได้ในอนาคตที่ก่อให้เกิดความแตกต่างของ แบบจำลองปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออม

กรอบแนวคิดในการวิจัยที่อธิบายไปข้างต้น เป็นดังนี้

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยที่ประยุกต์แบบจำลองระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen. 1995: 55-57) ร่วมกับการคิดเชิงบัญชี (Mental Accounting) ตามทฤษฎีวิถีชีวิตเชิงพฤติกรรมของเซฟรินและทาลอร์ (Shefrin; & Thaler. 1988) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นที่มีการตั้งเป้าหมายการออม โดยกำหนดให้นิสิตระดับปริญญาโท

หลักสูตรนอกระบบราชการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตโชนดิเวช เป็นตัวแทนของบุคคลกลุ่มดังกล่าว กรอบแนวคิดในการวิจัยอธิบายได้ดังนี้

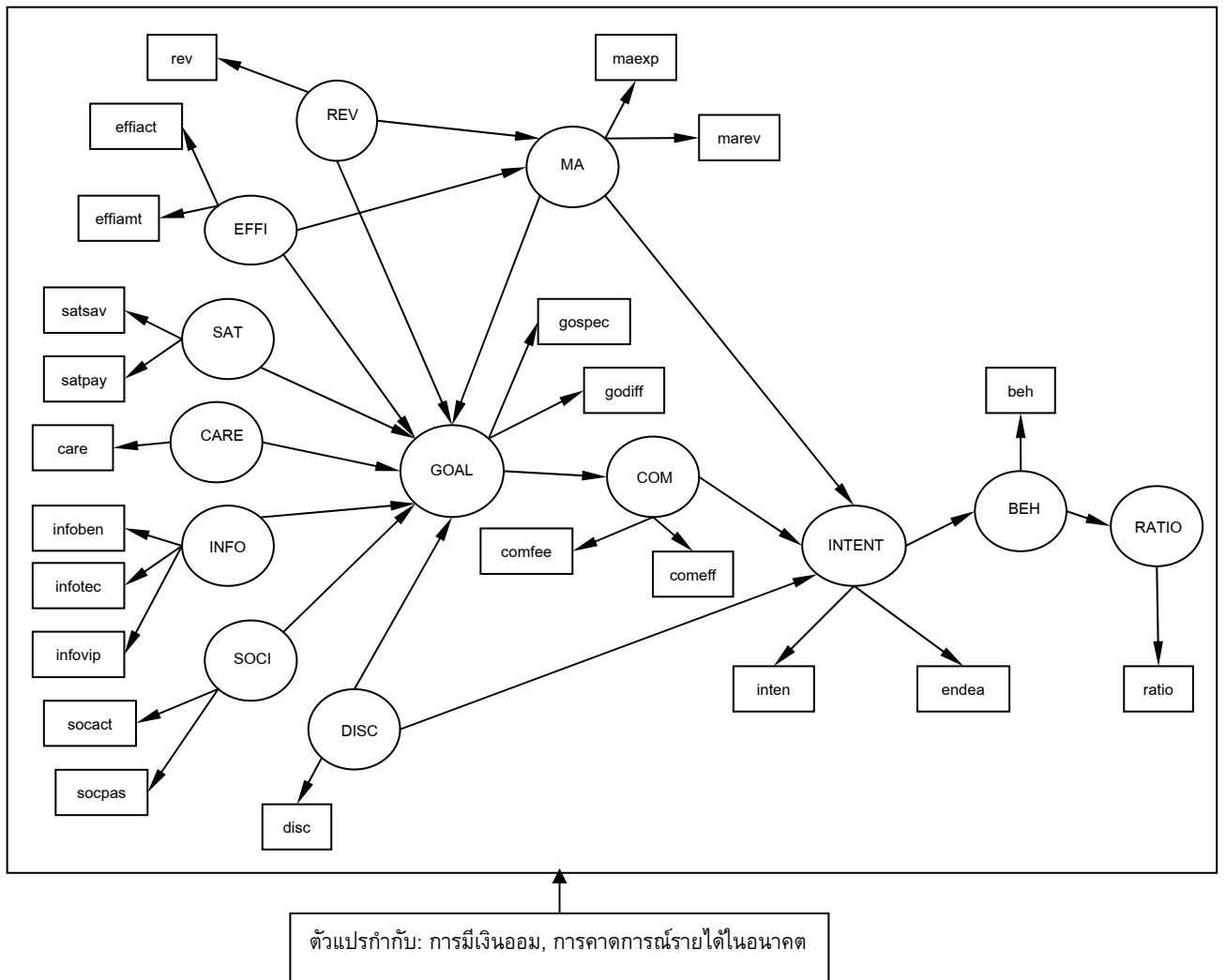
1. สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการออม
2. พฤติกรรมการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะออม
3. ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมาย การคิดเชิงบัญชี และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้
4. ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางตรงจากการตั้งเป้าหมายการออม
5. การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้ การรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การคิดเชิงบัญชี การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม จำนวนผู้ฟังฟัง ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้
6. การคิดเชิงบัญชีได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้และการรับรู้ความสามารถของตนในการออม

จากความคิดรวบยอดของทฤษฎีวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมและผลการวิจัยของราบินอวิช และเวบลี (Rabinovich; & Webley. 2007) และฟาน เดอ วอเตอร์ที่ 4 (Van de Water, IV. 2004) เกี่ยวกับการคิดเชิงบัญชีว่า เป็นตัวแปรที่จำแนกผู้ที่ทำการออมได้สำเร็จตามเป้าหมายและผู้ที่ทำการออมไม่สำเร็จตามเป้าหมาย ทำให้ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานข้อ 7 ดังนี้

7. แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของบุคคลที่มีเงินออมและไม่มีเงินออมแตกต่างกัน โดยการคิดเชิงบัญชีเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญส่งผลต่อความแตกต่างของแบบจำลองของบุคคลสองกลุ่ม

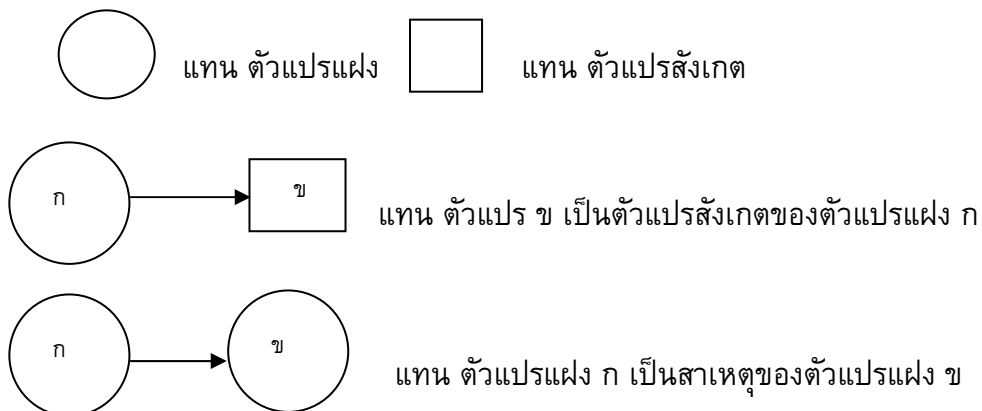
จากความคิดรวบยอดของการบริโภคแบบรายได้ถาวรเกี่ยวกับผลกระทบของการคาดการณ์รายได้ในอนาคตที่มีต่อพฤติกรรมการออม ที่กล่าวว่า คราวเรือนที่คาดการณ์ว่า รายได้ในปัจจุบันสูงกว่ารายได้เฉลี่ยในระยะยาว มีแนวโน้มที่จะทำการออมส่วนต่างรายได้ดังกล่าว ในขณะที่คราวเรือนที่คาดการณ์ว่า รายได้ในปัจจุบันต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยในระยะยาว มีแนวโน้มที่จะทำการอมน้อยกว่าหรือไม่ทำการออมเลย ทำให้ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยข้อ 8 ดังนี้

8. แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้น บุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมา และบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตลดลง มีความแตกต่างกัน

ภาพประกอบ 3 โมเดลสมมติฐานการวิจัย

สัญลักษณ์และคำย่อที่ใช้ในโมเดลสมมติฐานการวิจัย

ตัวแปรสังเกต

rev	แทน	รายได้
care	แทน	จำนวนผู้ฟังฟัง
ratio	แทน	สัดส่วนเงินออมต่อรายได้
satsav	แทน	ความพึงพอใจต่อผลของการออมที่มีวัตถุประสงค์จำเพาะ
satpay	แทน	ความพึงพอใจต่อผลของการออมที่ไม่มีวัตถุประสงค์จำเพาะ
effiamt	แทน	การรับรู้ความสามารถของตนในการเก็บออมเงิน
effiact	แทน	การรับรู้ความสามารถของตนในการทำกิจกรรมเพื่อเก็บออมเงิน
infoben	แทน	การได้รับข้อมูลข่าวสารการออมเกี่ยวกับผลประโยชน์ของการออม
infotec	แทน	การได้รับข้อมูลข่าวสารการออมเกี่ยวกับวิธีการออม
infovip	แทน	การได้รับข้อมูลข่าวสารการออมเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของบุคคลสำคัญ
socact	แทน	การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการ
socpas	แทน	การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ
maexp	แทน	การคิดเชิงบัญชีเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่ค่าใช้จ่าย
marev	แทน	การคิดเชิงบัญชีเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่รายได้
gospec	แทน	ความจำเพาะเจาะจงของเป้าหมาย
godiff	แทน	ความยากของเป้าหมาย
comeff	แทน	ความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมาย
comfee	แทน	ความรู้สึกต้องการที่จะบรรลุเป้าหมาย
inten	แทน	การมีเจตนาที่จะออม
endea	แทน	ความพยายามที่จะออม
disc	แทน	ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้
beh	แทน	พฤติกรรมการณ์การออม

ตัวแปรแฝง

REV	แทน	รายได้
CARE	แทน	จำนวนผู้พึงพิง
RATIO	แทน	สัดส่วนเงินออมต่อรายได้
SAT	แทน	ความพึงพอใจต่อผลของการออม
EFFI	แทน	การรับรู้ความสามารถของตนในการออม
INFO	แทน	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม
SOCI	แทน	การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม
MA	แทน	การคิดเชิงบัญชีเกี่ยวกับบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ
GOAL	แทน	การตั้งเป้าหมายการออม
COM	แทน	ความผูกพันกับเป้าหมาย
INTENT	แทน	ความตั้งใจที่จะทำการออม
DISC	แทน	ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้
BEH	แทน	พฤติกรรมการออม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1.1 การสร้างเครื่องมือวัด
 - 2.1.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ
3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.1 การจัดกระทำข้อมูล
 - 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลาราชการของสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ ที่มีอายุไม่เกิน 35 ปี เริ่มต้นทำงานก่อนหรือตั้งแต่ปีพ.ศ. 2551 มีการตั้งเป้าหมายเก็บออมเงินในช่วงปีพ.ศ. 2551 และ/หรือ พ.ศ. 2552 และสถานที่ทำงานตั้งอยู่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal structural model with latent variable) คอมเรย์และลี (Tabachnick; & Fidell. 2007: 613. citing Comrey; & Lee. 1992. *A First Course in Factor Analysis.*) แนะนำว่า ควรมีกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 300 คน ในขณะที่แอร์และคณะ (Hair; et al. 1998: 164–166) กล่าวว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นสัดส่วนกับจำนวนตัวแปร ในอัตราอย่างน้อย 15 – 20 ต่อหนึ่งตัวแปรอิสระ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนตัวแปรสังเกตทั้งสิ้น 22 ตัว ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงควรมีไม่น้อยกว่า 330 ถึง 440 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยกำหนดคุณลักษณะของประชากรเป็นไปอย่างจำเพาะเจาะจง ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลาราชการที่ลงทะเบียนเรียนภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2552 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลาราชการที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 1 ห้องเรียน, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 2 สาขาวิชา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 2 ห้องเรียน, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 1 ห้องเรียนและคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตโชติเวช จำนวน 1 ห้องเรียน

จากแบบสอบถามที่แจกแก่นิสิตจำนวนทั้งสิ้น 1,398 ชุด ได้รับกลับคืน 864 ชุด โดยเป็นผู้ตอบที่มีคุณลักษณะตรงตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 1) อายุไม่เกิน 35 ปี 2) ทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพและ 3 จังหวัดปริมณฑล และ 3) มีการวางแผนเก็บออมเงินระหว่างปีพ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2552 จำนวน 406 คน ประกอบด้วยแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 366 ชุด แบบสอบถามที่ขาดการตอบ 1 ตัวแปรสังเกต จำนวน 40 ชุด ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการประมาณค่าตัวแปรสังเกตที่ขาดการตอบวิธีการประมาณค่าแบบถดถอย (regression) รวมเป็นจำนวนแบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์จริง 406 ชุด จึงเป็นจำนวนที่ไม่ต่ำกว่าที่กำหนด

รายละเอียดของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา	จำนวนที่แจก (คน)	ได้รับ กลับคืน (คน)	ร้อยละที่ ได้รับกลับคืน	กลุ่มตัวอย่าง	
				จำนวน (คน)	ร้อยละของ กลุ่มตัวอย่าง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	878	530	60.36	258	63.55
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	406	241	59.35	102	25.12
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์	60	49	81.66	37	9.11
มหาวิทยาลัยศิลปากร	30	20	66.66	2	0.49
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชม งคลพระนครวิทยาเขตโชติเวช	24	24	100.00	7	1.73
รวม	1,398	864	61.80	406	100.00

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบวัดรวม 11 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมและตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์ ชุดที่ 2 – ชุดที่ 11 เป็นแบบวัดเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา คือ ความพึงพอใจต่อผลของการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม การคิดเชิงบัญชี การตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมาย ความตั้งใจที่จะออม พฤติกรรมการออม และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้

2.1 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 การสร้างเครื่องมือวัด

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มีแบบสอบถาม 1 ชุด แบบวัด 10 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามลักษณะชีวสังคมและตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์ ถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษา สาขาวิชาเอก คณะ จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ ปีที่เริ่มทำงานมีรายได้ เป็นของตนเอง รายได้จากการทำงานและจากทรัพย์สินที่ได้รับโดยประมาณในปี พ.ศ. 2551 - 2552 การคาดการณ์รายได้เฉลี่ยต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2555 ประเภทและมูลค่าที่ได้ลงไว้ในทรัพย์สินที่เก็บออมได้จากเงินรายได้ในปีพ.ศ. 2551 - 2552 โดยมีเจตนาเพื่อนำไปใช้จ่ายทั้งที่มี วัตถุประสงค์จำเพาะและไม่มีวัตถุประสงค์จำเพาะ

ตัวอย่างคำถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ปี
3. ปีการศึกษาที่เข้าเรียน 2553 2552 2551 หรือก่อนหน้านั้น
4. คณะ.....
5. จำนวนผู้ที่ท่านส่งเสียเลี้ยงดูหรือรับผิดชอบด้านการเงิน (ทั้งหมดหรือบางส่วน)
 ไม่มี มี จำนวน..... คน
6. ท่านเริ่มทำงานมีรายได้ประจำ ตั้งแต่ปี พ.ศ.
7. รายได้ที่ท่านได้รับจากการทำงาน รวมทั้งสิ้นของพ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2552 (รวม 2 ปี) เป็นเงิน
..... บาท

2. แบบวัดความพึงพอใจต่อผลของการออม เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบวัดความพึงพอใจต่อผลของการออมใช้มาตรวัดแบบมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “พึงพอใจมากที่สุด” มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 จนถึง “ไม่พอใจเลย” มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 ค่าคะแนนจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ความพึงพอใจต่อผลของการออมที่มีกำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะ แบบวัดมีจำนวน 8 ข้อ ค่าคะแนนถูกนำมาจัดกระทำโดยการหาค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนความพึงพอใจรวมพิสัยของคะแนนแบบวัดทั้งด้านอยู่ระหว่าง 0 ถึง 6 ผู้ตอบที่มีค่าคะแนนสูงกว่า แสดงว่า เป็นผู้ที่มีความพึงพอใจต่อผลของการออมที่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะสูงกว่าผู้ตอบที่มีค่าคะแนนน้อยกว่า

ตัวอย่างคำถาม

- (0) ก่อนปีพ.ศ. 2551 ท่านเคยตั้งใจเก็บสะสมเงินไว้เพื่อซื้อหรือจ่ายสิ่งใดต่อไปหรือไม่ และถ้ามี ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อผลการเก็บสะสมนั้นเพียงใด

	ระดับความพึงพอใจ					
	มากที่สุด			ไม่พอใจเลย		
☐ บ้าน / ที่พักอาศัย / รถยนต์	⑥	⑤	④	③	②	① ⑦
☐ ค่าใช้จ่ายรายปี เช่น ค่าเบี้ยประกันชีวิต	⑥	⑤	④	③	②	① ⑦

ด้านที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลของการออมที่ไม่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะ แบบวัดมีจำนวน 8 ข้อ ค่าคะแนนถูกนำมาจัดกระทำโดยการหาค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนความพึงพอใจรวมพิสัยของคะแนนแบบวัดทั้งด้านอยู่ระหว่าง 0 ถึง 6 ผู้ตอบที่มีค่าคะแนนสูงกว่า แสดงว่า เป็นผู้ที่มีความพึงพอใจต่อผลของการออมที่ไม่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะสูงกว่าผู้ตอบที่มีค่าคะแนนน้อยกว่า

ตัวอย่างคำถาม

- (00) ก่อนปีพ.ศ. 2551 ท่านเคยนำเงินที่เก็บสะสมไว้โดยไม่กำหนดวัตถุประสงค์ไปใช้จ่ายเพื่อสิ่งใดต่อไปนี้หรือไม่ และถ้ามี ท่านรู้สึกพึงพอใจต่อการนำเงินที่ไปจ่ายเพื่อสิ่งนั้นเพียงใด

	ระดับความพึงพอใจ					
	มากที่สุด			ไม่พอใจเลย		
☐ บ้าน / ที่พักอาศัย / รถยนต์	⑥	⑤	④	③	②	① ⑦
☐ ค่าใช้จ่ายรายปี เช่น ค่าเบี้ยประกันชีวิต	⑥	⑤	④	③	②	① ⑦

3. แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการออม เป็นแบบวัดตามแนวทางที่แบนดูราได้เสนอไว้ (Bandura. 2000: 42–46) การวัดการรับรู้ความสามารถของตนทำการวัดความมั่นใจต่อความสามารถของตนเองในการเก็บออมเงินและการทำกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการออม โดยใช้รูปแบบการวัดแบบคำถามเดี่ยว (single-judgment format)

การสร้างแบบวัดด้วยการนำข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือท้าทายในการทำพฤติกรรมออมและกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการออมที่ได้มาจากงานวิจัย 1 เรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมออมของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2550) และงานวิจัย 2 เรื่อง การคิดเชิงบัญชี

เพื่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของนิสิตปริญญาโทสาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2554) ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้ โดยมุ่งเน้นข้อมูลที่มีแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนจากการประสบความสำเร็จ (หรือความล้มเหลว) จากการกระทำ (Enactive mastery experience) มาสร้างเป็นแบบวัด มาตราวัดเป็นการวัดระดับความมั่นใจที่จะทำกิจกรรมหรือการกระทำดังกล่าวได้อย่างสม่ำเสมอ และมาตราวัดมีค่าระหว่าง 10 ถึง 0 ค่าคะแนนเท่ากับ 10 หมายถึง “มั่นใจมาก” ค่าคะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง “ไม่มั่นใจเลย”

การประเมินการรับรู้ความสามารถของตน ทำโดยนำค่าคะแนนรายข้อมารวมกัน แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการเก็บออมเงิน มีจำนวน 5 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการเก็บออมเงิน อยู่ระหว่าง 0 ถึง 50 แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการทำกิจกรรมเพื่อเก็บออมเงิน มีจำนวน 3 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการทำกิจกรรมเพื่อเก็บออมเงิน อยู่ระหว่าง 0 ถึง 30 ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากกว่า แสดงว่ามีการรับรู้ความสามารถของตนในการออมสูงกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อยกว่า

ตัวอย่างข้อคำถาม

	ระดับความมั่นใจ											
	มั่นใจมาก					ไม่มั่นใจเลย						
(0) ท่านสามารถจัดสรรเงินเดือนและเงินรายได้อื่น												
ให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายของท่าน	⑩	⑨	⑧	⑦	⑥	⑤	④	③	②	①	①	①
(00) ท่านสามารถแบ่งเงินรายได้ส่วนหนึ่งไปเก็บออม												
ได้อย่างสม่ำเสมอ	⑩	⑨	⑧	⑦	⑥	⑤	④	③	②	①	①	①

4. แบบวัดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม ประยุกต์ใช้แบบวัดการรับรู้ข่าวสารในงานวิจัยต่าง ๆ (พัชรี รัตนพันธ์. 2551; วรณะ บรรจง. 2546; วิวัฒน์ โชตนะพันธ์. 2547) เป็นแนวทางการสร้างแบบวัดตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ แบบวัดเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 จนถึง “ไม่เคยเลย” มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 แบบวัดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลประโยชน์ของการออมมีจำนวน 7 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดด้านผลประโยชน์อยู่ระหว่าง 0 ถึง 42 แบบวัดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการออมมีจำนวน 7 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดด้านวิธีการออมอยู่ระหว่าง 0 ถึง 42 แบบวัดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การออมของบุคคลสำคัญมีจำนวน 7 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดด้านพฤติกรรมการณ์การออมของบุคคลสำคัญอยู่ระหว่าง 0 ถึง 42 ผู้ตอบที่มีคะแนนมากกว่า แสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมมากกว่าผู้ที่ตอบที่มีคะแนนน้อยกว่า

ตัวอย่างคำถาม

(0) ท่านรับทราบ ผลประโยชน์จากการออมเงิน จากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้ในระดับใด

	มากที่สุด					ไม่เคยเลย	
1. หนังสือพิมพ์	⑥	⑤	④	③	②	①	⑦
2. วิทยุ	⑥	⑤	④	③	②	①	⑦

(00) ท่านรับทราบ คำแนะนำวิธีการ/เทคนิคการออม จากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้ในระดับใด

	มากที่สุด					ไม่เคยเลย	
1. หนังสือพิมพ์	⑥	⑤	④	③	②	①	⑦
2. วิทยุ	⑥	⑤	④	③	②	①	⑦

(000) ท่านรับทราบ พฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลสำคัญระดับประเทศ เช่น ผู้นำทางสังคม ผู้นำหรือผู้บริหารประเทศ (อดีต - ปัจจุบัน) จากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้ ในระดับใด

	มากที่สุด					ไม่เคยเลย	
1. หนังสือพิมพ์	⑥	⑤	④	③	②	①	⑦
2. วิทยุ	⑥	⑤	④	③	②	①	⑦

5. แบบวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคม การวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในครั้งนี้ ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นจากแบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมที่สร้างขึ้นโดยวิริตี ปานศิลา (2542) และกรรณิกา ศิลปะพรหมมาศ (2547) การวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมวัดจากสองทาง คือ การวัดปริมาณการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการโดยการฝึกอบรม การเรียน การจัดประชุม การอบรมสัมมนา การจัดนิทรรศการของหน่วยงานต่าง ๆ แบบวัดเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “บ่อยครั้ง” มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 จนถึง “ไม่เคยเลย” มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 แบบวัดมีจำนวน 5 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการอยู่ระหว่าง 0 ถึง 30 และการวัดปริมาณการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการจากการปฏิสังสรรค์กับบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ บิดามารดา พี่น้อง คนรัก/สามีหรือภรรยา เพื่อนสนิท และเพื่อนร่วมงาน แบบวัดเป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 จนถึง “ไม่เคยเลย” มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 แบบวัดมีจำนวน 5 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0 ถึง 30 ผู้ตอบที่มีคะแนนมากกว่า แสดงว่า เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมมากกว่าผู้ตอบที่มีคะแนนน้อยกว่า

ตัวอย่างคำถาม

(0) ท่านเข้าร่วมอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการออม หรือการวางแผนการออมที่หน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชนจัดขึ้น

บ่อยครั้ง ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่เคยเลย

(00) ท่านได้เห็น ได้ฟัง ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการออม / วิธีการออมของบิดา / มารดา

มากที่สุด ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่เคยเลย

6. แบบวัดการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสอบถามถึง ความคิดเห็นของผู้ตอบต่อการกระทำที่สะท้อนถึงการคิดเชิงบัญชี มาตรฐานเป็นมาตรฐานประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 จนถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” มีค่าคะแนน 0 แบบวัดวัดการคิดเชิงบัญชีจาก 2 ด้านคือ ด้านการคิดเชิงบัญชีด้านการจัดหมวดหมู่ค่าใช้จ่าย มีจำนวน 6 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดอยู่ระหว่าง 0 ถึง 36 และด้านการคิดเชิงบัญชีด้านการจัดหมวดหมู่รายได้ มีจำนวน 7 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดอยู่ระหว่าง 0 ถึง 42 ผู้ตอบที่มีค่าคะแนนมากกว่า แสดงว่า เป็นผู้ที่มีการคิดเชิงบัญชีมากกว่าผู้ตอบที่มีค่าคะแนนน้อยกว่า

ตัวอย่างคำถาม

- (0) ท่านคิดว่า การแบ่งแยกทรัพย์สินการเงิน เช่น บัญชีเงินฝากออกเป็นหลายบัญชีโดยกำหนดวัตถุประสงค์การนำเงินในแต่ละบัญชีไปใช้จ่ายทำให้ควบคุมการใช้จ่ายได้ดีขึ้น
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- (00) ท่านเลือกนำเงินไปลงทุนในทรัพย์สินประเภทต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน โดยคำนึงถึงระยะเวลาที่ต้องการใช้ประโยชน์จากการลงทุนดังกล่าว
เห็นด้วยอย่างยิ่ง ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7. แบบวัดการตั้งเป้าหมายการออม แบบวัดที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางการวัดสาระของเป้าหมายด้านความจำเพาะเจาะจงของเป้าหมายและด้านความยากของเป้าหมาย (Locke; & Latham. 1990: 25–26) และ หลักการกำหนดเป้าหมายทางการเงินของ อารมณ รวีอินทร์ (2548) สำหรับการวัดสาระของเป้าหมายด้านความจำเพาะเจาะจง (Goal specificity) แบบวัดใช้มาตรประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 จนถึง “ไม่จริงเลย” มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 มีจำนวน 4 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดอยู่ระหว่าง 0 ถึง 24 สำหรับการวัดสาระของเป้าหมายด้านความยาก (Goal difficulty) แบบวัดใช้มาตรประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “เป็นไปได้อย่างแน่นอน” มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 จนถึง “เป็นไปได้ไม่ได้เลย” มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 มีจำนวน 4 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดอยู่ระหว่าง 0 ถึง 24 ผู้ตอบที่มีค่าคะแนนมากกว่า แสดงว่า เป็นผู้ที่มีการตั้งเป้าหมายในการออมอย่างจำเพาะเจาะจงมากและมีความยากกว่าผู้ตอบที่มีค่าคะแนนน้อยกว่า

ตัวอย่างข้อคำถามด้านความจำเพาะเจาะจง

- (0) ท่านกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะนำเงินที่เก็บสะสมไปใช้อย่างชัดเจน
จริงที่สุด ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่จริงเลย
- (00) ท่านกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องการเก็บสะสม
จริงที่สุด ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่จริงเลย

ตัวอย่างข้อคำถามด้านความยาก

- (0) ท่านไม่นำเงินที่เก็บสะสมไว้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด
 เป็นไปได้แน่นอน ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ เป็นไปไม่ได้เลย
- (00) ท่านบรรลุเป้าหมายจำนวนเงินออมขั้นต่ำ
 เป็นไปได้แน่นอน ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ เป็นไปไม่ได้เลย

8. แบบวัดความผูกพันกับเป้าหมาย แบบวัดที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของเรนนีและคณะ (Renn; et al. 1999) ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ แบบวัดความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมาย มีจำนวน 4 ข้อ ใช้มาตรวัดแบบมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” มีค่าคะแนนเท่ากับ 7 จนถึง “น้อยที่สุด” มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 พิสัยของคะแนนแบบวัดอยู่ระหว่าง 4 ถึง 28 และแบบวัดความรู้สึที่ต้องการจะบรรลุเป้าหมาย มีจำนวน 3 ข้อ ใช้มาตรวัดแบบมาตราประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” มีค่าคะแนนเท่ากับ 7 จนถึง “น้อยที่สุด” มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 พิสัยของคะแนนแบบวัดอยู่ระหว่าง 3 ถึง 21 ผู้ตอบที่มีค่าคะแนนสูงกว่า แสดงว่า เป็นผู้ที่มีความผูกพันกับเป้าหมายในการออมมากกว่า ผู้ตอบที่มีค่าคะแนนน้อยกว่า

ตัวอย่างข้อคำถาม

จากการที่ท่านตั้งเป้าหมายในการออมในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

- (0) ท่านใช้ความพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการออมมากแค่ไหน
 มากที่สุด ⑦-----⑥-----⑤-----④-----③-----②-----① น้อยที่สุด
- (00) ท่านทำพฤติกรรมที่เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมายการออมมากน้อยเพียงใด
 มากที่สุด ⑦-----⑥-----⑤-----④-----③-----②-----① น้อยที่สุด

9. แบบวัดความตั้งใจที่จะออม แบบวัดที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางของ ไอเซน (Ajzen. 2009b) โดยวัดแต่ละกิจกรรมใน 2 มิติ คือ มิติการมีเจตนาที่จะออม จำนวน 12 ข้อ มาตรวัดประเมินรวมค่า (Summated rating scale) 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 ถึง “ไม่มีเจตนาเลย” มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 พิสัยของแบบวัดอยู่ระหว่าง 0 ถึง 72 และมิติความพยายามที่จะออม จำนวน 12 ข้อ มาตรวัดประเมินรวมค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 ถึง “ไม่พยายามเลย” มีค่าคะแนนเท่ากับ 0 พิสัยของแบบวัดอยู่ระหว่าง 0 ถึง 72 ผู้ตอบที่มีค่าคะแนนสูงกว่า แสดงว่า เป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่จะออมสูงกว่าผู้ตอบที่มีค่าคะแนนน้อยกว่า

ตัวอย่างข้อคำถาม

ตอนที่ท่านเริ่มตั้งเป้าหมายการออมเมื่อ 2 ปีที่แล้ว ท่านวางแผนที่จะ

(0) กั้นเงินรายได้เพื่อเก็บสะสมไว้ใช้จ่ายในอนาคตก่อนที่จะนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อการดำเนินชีวิต

ระดับการมีเจตนา

มากที่สุด ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่มีเจตนาเลย

ระดับความพยายาม

มากที่สุด ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่พยายามเลย

(00) วางแผนการใช้จ่ายเงินเดือน / เงินพิเศษก่อนนำไปใช้จ่ายจริง

ระดับการมีเจตนา

มากที่สุด ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่มีเจตนาเลย

ระดับความพยายาม

มากที่สุด ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่พยายามเลย

10. แบบวัดความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ แบบวัดที่

ใช้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุง จากแบบวัดความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายและผลิภาพการวิจัยของ วินัย คำสุวรรณ (2542: 95) มีจำนวน 5 ข้อ ใช้มาตรวัดแบบมาตรประเมินรวมค่า 7 ระดับ แบบ ขั้วบวกขั้วลบของออสกู๊ด (Osgood) โดยใช้คำคู่ที่มีความหมายตรงข้าม เช่น “ต่ำกว่าที่ตั้งใจไว้” มีค่าคะแนนเท่ากับ -3 กับ “สูงกว่าที่ตั้งใจไว้” มีค่าคะแนนเท่ากับ +3 ค่าคะแนนถูกนำมาจัดกระทำโดยการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความขัดแย้งรวม ผู้ที่มีค่าความขัดแย้งรวมเป็นบวก เป็นผู้ที่มีความขัดแย้งแบบการออมที่เกิดขึ้นจริงสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ยิ่งค่าความขัดแย้งมีค่าเป็นบวกมาก ผู้นั้นยิ่งรับรู้ว่าตนเองเป็นผู้ที่ทำการออมได้สูงกว่าเป้าหมายมาก สำหรับผู้ที่มีค่าความขัดแย้งรวมเป็นลบ เป็นผู้ที่มีความขัดแย้งแบบการออมที่เกิดขึ้นจริงต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ยิ่งค่าความขัดแย้งเป็นลบมาก ผู้นั้นยิ่งรับรู้ว่าตนเองเป็นผู้ที่ทำการออมได้ต่ำกว่าเป้าหมายมาก พิสัยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 ผู้ตอบที่มีค่าคะแนนสูงกว่า แสดงว่า เป็นผู้ที่มีผลของการออมสอดคล้องกับเป้าหมายมากกว่าผู้ตอบที่มีค่าคะแนนต่ำกว่า

ตัวอย่างข้อคำถาม

จากการตั้งเป้าหมายเงินออมช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ท่านพบว่า ผลการเก็บออมเงินของท่านเป็นอย่างไร

(0) จำนวนเงินที่ท่านเก็บออมได้ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเงินที่ท่านตั้งใจไว้

ต่ำกว่าที่ตั้งใจไว้ _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ สูงกว่าที่ตั้งใจไว้

มากที่สุด มาก น้อย สอดคล้องกัน น้อย มาก มากที่สุด

(00) ระยะเวลาที่ท่านใช้ในการเก็บออมเงิน เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาที่ท่านวางแผนไว้

เร็วกว่าที่วางแผนไว้ _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ นานกว่าที่วางแผนไว้

มากที่สุด มาก น้อย สอดคล้องกัน น้อย มาก มากที่สุด

11. แบบวัดพฤติกรรมกรรมการออม วัดโดยการใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจำนวน 13 ข้อ เป็นมาตรวัดประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ “ทำเป็นประจำ” มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 จนถึง “ไม่เคยทำเลย” มีคะแนนเท่ากับ 0 พิสัยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0 ถึง 78 ผู้ตอบที่มีคะแนนสูงกว่า แสดงว่า เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมกรรมการออมมากกว่าผู้ที่มีคะแนนน้อยกว่า

ตัวอย่างคำถาม

ตลอด 2 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551 และ 2552) ท่านทำพฤติกรรมต่อไปนี้บ่อยแค่ไหน

- (0) กั้นเงินรายได้เพื่อเก็บสะสมไว้ใช้จ่ายในอนาคตก่อนที่จะนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อการดำเนินชีวิต
ทำเป็นประจำ ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่ได้ทำเลย
- (00) เก็บเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายประจำวันไว้เป็นเงินออม
ทำเป็นประจำ ⑥-----⑤-----④-----③-----②-----①-----⑦ ไม่ได้ทำเลย

2.1.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามและแบบวัดที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน (ภาคผนวก ก) เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและแบบวัดตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างการวัด (Measurement Model) ของตัวแปรแฝงที่มีตัวแปรสังเกตมากกว่า 1 ตัวแปร และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวัด โดยนำเครื่องมือที่ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตระดับปริญญาโทที่เรียนหลักสูตรนอกเวลาราชการ 2 หลักสูตรคือ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตและหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ตั้งเป้าหมายในการออมในปีพ.ศ. 2551 และพ.ศ. 2552 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 100 คน

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มที่ใช้ในการทดลองเครื่องมือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	30	30
หญิง	70	70
2. อายุ		
20 – 25 ปี	8	8
26 – 30 ปี	61	61
31 – 35 ปี	24	24
มากกว่า 35 ปี	7	7
3. สาขาวิชา		
บริหารธุรกิจ	67	67
เศรษฐศาสตร์	29	29
ไม่ตอบ	4	4
4. ประเภทของสถานที่ทำงาน		
หน่วยงานรัฐบาล	13	13
รัฐวิสาหกิจ	7	7
กิจการเอกชน	61	61
องค์กรมหาชน	16	16
สมาคม/มูลนิธิ	1	1
อื่นๆ	1	1
ไม่ตอบ	1	1
รวม	100	100

นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาความสอดคล้องภายในด้วยวิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ผลดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนข้อ การให้คะแนน และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของเครื่องมือวัดที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง

ตัวแปร	จำนวนข้อ	การให้คะแนน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
การตั้งเป้าหมายการออม	5	6 ถึง 0	.6771
ความตั้งใจที่จะออม (วัดจากการมีเจตนา)	14	6 ถึง 0	.7085
ความตั้งใจที่จะออม (วัดจากความพยายาม)	14	6 ถึง 0	.6862
การรับรู้ความสามารถของตนในการออม	8	10 ถึง 0	.7233
การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม	21	6 ถึง 0	.9277
การได้รับถ่ายทอดทางสังคมด้านการออม	10	6 ถึง 0	.7972
การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ	10	6 ถึง 0	.6230
ความผูกพันกับเป้าหมาย	7	7 ถึง 1	.9201
พฤติกรรมการออม	13	6 ถึง 0	.6584
ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้	5	-3 ถึง +3	.3760

3. หาอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือวัด โดยใช้ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของทุกข้อ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแต่ละข้อกับข้ออื่น ๆ ในเครื่องมือวัดแต่ละชุด ซึ่งค่า r ที่มีค่าตั้งแต่ .30 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นมีอำนาจจำแนกเหมาะสม เครื่องมือวัดตอนที่ 1 การตั้งเป้าหมายการออม แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .1216 ถึง .5962 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .6771

จากค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อคำถามที่ 5 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า .30 จึงมีการปรับข้อคำถามดังกล่าวออกจากแบบสอบถามและเพิ่มข้อคำถามการตั้งเป้าหมายการออมด้านความยากของเป้าหมาย (goal difficulty) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของเป้าหมาย (Locke; & Latham. 1990: 25–26) จำนวน 4 ข้อ

เครื่องมือวัดตอนที่ 2 ความตั้งใจที่จะออม วัดจากความตั้งใจ แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง -.1827 ถึง .6160 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .7085

ความตั้งใจที่จะออมวัดจากความพยายาม แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง -.1802 ถึง .5770 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .6862

จากค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้อคำถามที่ 7, 9 และ 14 ซึ่งมีค่าต่ำกว่า .30 จึงมีการปรับข้อคำถามดังกล่าวออกจากแบบสอบถาม

เครื่องมือวัดตอนที่ 3 การรับรู้ความสามารถของตนในการออม แต่ละข้อมีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .3016 ถึง .5492 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .7233 ข้อคำถามทุกข้อมีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมมีค่าสูงกว่า .30 ดังนั้น เครื่องมือวัดตอนที่ 3 จึงไม่มีการปรับเปลี่ยน

เครื่องมือวัดตอนที่ 4 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม แต่ละข้อมีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .2214 ถึง .7181 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .9277 มีเพียงข้อคำถามข้อที่ 7 เพียงข้อเดียวที่มีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมต่ำกว่า .30 แต่เนื่องจากข้อคำถามดังกล่าววัดการรับรู้เกี่ยวกับการออมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งยังมีข้อคำถามที่ 14 และ 21 ที่วัดการรับรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกัน แต่มีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมสูงกว่า .30 (.3632 และ .5326 ตามลำดับ) จึงยังคงข้อคำถามนี้ไว้ต่อไป

เครื่องมือวัดตอนที่ 5 การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมด้านการออม แต่ละข้อมีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง -.1517 ถึง .6646 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .7972 มีเพียงข้อคำถามข้อที่ 4 ข้อเดียวที่มีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมต่ำกว่า .30 จึงทำการปรับปรุงค่าที่ใช้ในแบบสอบถาม

เครื่องมือวัดตอนที่ 6 การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ แต่ละข้อมีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .0818 ถึง .4844 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .6230 ผู้วิจัยทำการปรับปรุงภาษาที่ใช้ในข้อคำถามที่มีค่าคะแนนต่ำกว่า .30 และเพิ่มข้อคำถามการคิดเชิงบัญชีเกี่ยวกับบัตรเครดิตจำนวน 3 ข้อเพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นดังกล่าว

เครื่องมือวัดตอนที่ 7 ความผูกพันกับเป้าหมาย แต่ละข้อมีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .6555 ถึง .8214 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .9201 ข้อคำถามทุกข้อมีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมมีค่าสูงกว่า .30 ดังนั้น เครื่องมือวัดตอนที่ 7 จึงไม่มีการปรับเปลี่ยน

เครื่องมือวัดตอนที่ 8 พฤติกรรมการออม แต่ละข้อมีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .0026 ถึง .6398 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .6584 ผู้วิจัยทำการปรับปรุงภาษาที่ใช้ในข้อคำถามที่ 6 และ 8 และขีดเส้นใต้คำที่ต้องการเน้นในข้อคำถามที่ 13

เครื่องมือวัดตอนที่ 9 ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ แต่ละข้อมีค่าความสัมพัทธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง -.4313 ถึง .4309 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .3760 ผู้วิจัยปรับเปลี่ยนภาษาที่ใช้ในตัวเลือกเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สับสนต่อข้อคำถาม

4. เมื่อนำแบบสอบถามไปใช้ในเก็บข้อมูลจริง ผลการวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละชุด มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข)

เครื่องมือวัดตอนที่ 1 การตั้งเป้าหมายการออม ด้านความจำเพาะเจาะจงของเป้าหมาย จำนวน 4 ข้อ แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .574 ถึง .718 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .816 ด้านความยากของเป้าหมาย จำนวน 4 ข้อ แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .131 ถึง .472 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .577

เครื่องมือวัดตอนที่ 2 ความตั้งใจที่จะออม วัตจากการมีเจตนา แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .013 ถึง .622 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .792

ความตั้งใจที่จะออม วัตจากความพยายาม แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง -.046 ถึง .633 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .776

เครื่องมือวัดตอนที่ 3 การรับรู้ความสามารถของตนในการออม ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการเก็บออมเงิน แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .394 ถึง .597 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .720 ด้านการรับรู้ความสามารถของตนต่อการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเก็บออมเงิน แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .192 ถึง .543 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .583

เครื่องมือวัดตอนที่ 4 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมผ่านสื่อสารมวลชน ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลประโยชน์ของการออมแต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .359 ถึง .625 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .743 ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการออม แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .392 ถึง .623 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .774 ด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมของบุคคลสำคัญ แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .604 ถึง .736 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .871

เครื่องมือวัดตอนที่ 5 การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมด้านการออม ด้านการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการ แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .177 ถึง .610 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .689 ด้านการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .422 ถึง .576 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .722

เครื่องมือวัดตอนที่ 6 การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ด้านค่าใช้จ่าย แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .111 ถึง .270

และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .399 ด้านรายได้ แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .025 ถึง .306 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .413

เครื่องมือวัดตอนที่ 7 ความผูกพันกับเป้าหมาย ด้านความพยายาม แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .644 ถึง .765 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .849 ด้านความรู้สึก แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .742 ถึง .786 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .882

เครื่องมือวัดตอนที่ 8 พฤติกรรมการออม แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .124 ถึง .547 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .760

เครื่องมือวัดตอนที่ 9 ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ แต่ละข้อมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .055 ถึง .634 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .634

3. วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่จัดให้มีการเรียนการสอนภาคนอกเวลาราชการ ทั้งสิ้น 8 หลักสูตร 41 สาขาวิชา

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการฝึกอบรมการเก็บแบบสอบถามจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลาราชการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวนทั้งสิ้น 878 คน ซึ่งผู้วิจัยจะทำการติดต่อขอเข้าเก็บข้อมูลโดยการนัดหมายวันเวลาและสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 530 คน จึงทำการคัดเลือกแบบสอบถามเฉพาะผู้ตอบที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้เป็นประชากร ได้แก่ อายุไม่เกิน 35 ปี มีรายได้จากการทำงานก่อนหรือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 มีการตั้งเป้าหมายเงินออมในปีพ.ศ. 2551 - 2552 และสถานที่ทำงานตั้งอยู่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อประมวลผลการวิจัย พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามเพียง 258 คน ที่มีคุณสมบัติครบตามที่กำหนดไว้และตอบแบบสอบถามได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ (จำนวน 231 คน) หรือขาดตัวแปรสังเกต 1 ตัวแปร (จำนวน 27 คน)

4. ผู้วิจัยจึงได้ทำการติดต่อขอความอนุเคราะห์ไปยังคณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตชวติเวช ซึ่งผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักศึกษา 60 คน คณะบริหารธุรกิจ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวนนักศึกษา 406 คน

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักศึกษา 30 คน และคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักศึกษา 24 คน

5. จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน 4 สถาบัน จำนวน 334 ชุด พบว่า มีนักศึกษาที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประชากรที่กำหนดไว้ทั้งสิ้น จำนวน 148 คน โดยเป็นผู้ที่ตอบแบบสอบถามอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 135 คน และเป็นผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่ขาดการตอบตัวแปรสังเกต 1 ตัวแปร จำนวน 13 คน (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 9 ชุด สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 4 ชุด)

4. การจัดการกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดการกระทำข้อมูล

1. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในเครื่องมือวัดแต่ละชุด และใช้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 366 ชุด และข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ขาดความสมบูรณ์ 1 ตัวแปรสังเกต จำนวน 40 ชุด

2. ให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับเครื่องมือวัดแต่ละชุด สำหรับข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ขาดความสมบูรณ์ 1 ตัวแปรสังเกตใช้วิธีการแทนค่าตัวแปรที่ขาดไปด้วยวิธีการประมาณค่า แบบ regression โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์

3. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ซึ่งมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและลักษณะตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ของตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการพัฒนาโมเดลเพื่อทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ในการตอบปัญหาวิจัยแต่ละข้อ ผู้วิจัยใช้สถิติและวิธีการดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออม

2.2 การวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมโดยภาพรวมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และคำนวณขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมด้วยโปรแกรม LISREL 8.72 ในการวิเคราะห์และตรวจสอบมีขั้นตอนดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 23-60)

2.2.1 การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (Specification of the model) ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่า ตัวแปรสาเหตุตัวใดบ้างที่ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อพฤติกรรมการออม โดยผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของโมเดลว่า ความสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive model) ระหว่างตัวแปรภายนอก (Exogenous variable) และตัวแปรภายใน (Endogenous variable)

2.2.2 การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Identification of the model) ผู้วิจัยใช้เงื่อนไขกฎ t (t -rule) นั่นคือ จำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวน – แปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง โดยกฎ t กล่าวว่า โมเดลจะระบุค่าได้พอดีเมื่อ $t \leq (1/2) (p + q (p+q+1))$ และกฎความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive model)

2.2.3 การประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดล (Parameter estimation from the model) ผู้วิจัยใช้การประเมินค่า โดยวิธี ML (Maximum Likelihood) ซึ่งเป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุด เนื่องจากมีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากมาตรวัด

2.3 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Goodness-of-fit measure) เพื่อศึกษาภาพรวมของโมเดลว่า สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด ค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบมีดังนี้

2.3.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่า ฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำมากหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าใดแสดงว่า ข้อมูลโมเดลลิสเรลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Jöreskog & Sörbom. 1993: 122; Hair; et al. 2010: 666, Diamantopoulos & Siguaw. 2000: 83) การตรวจสอบด้วยค่าสถิติไค-สแควร์สามารถตรวจสอบได้สองทางคือ 1) ดูจากค่านัยสำคัญทางสถิติ (p -value) หากค่า p -value มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า ข้อมูลโมเดลลิสเรลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพราะแสดงถึงการที่ข้อมูลโมเดลลิสเรลแตกต่างจากข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างไม่มีนัย สำคัญ 2) ดูจากจำนวนเท่าของค่าสถิติไค-สแควร์ต่อค่าองศาอิสระ หากค่าสถิติไค-สแควร์มี

ค่าน้อยกว่า 3 เท่าของค่าองศาอิสระ (Hair; et al. 2010: 668) ถือได้ว่า ข้อมูลโมเดลอิสระมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.3.2 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness-of-fit Index: GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความกลมกลืนจากโมเดลก่อนและหลังปรับโมเดลกับฟังก์ชันความกลมกลืนก่อนปรับโมเดล ค่า GFI หากมีค่ามากกว่า 0.9 แสดงว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hair; et al. 2010: 667, Kelloway. 1998: 27, Diamantopoulos; & Siguaw. 2000: 87)

2.3.3 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Square of Approximation: RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของแบบจำลองที่สร้างขึ้นกับ เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร ซึ่ง บราวน์และคูเดค (Browne; & Cudeck. 1993: 144) ได้อธิบายว่า ค่า RMSEA ที่น้อยกว่า .05 แสดงว่า มีความกลมกลืนสนิท (close fit) เช่นเดียวกับมารูยามา (Maruyama. 1998: 247) แต่อย่างไรก็ตาม ค่า RMSEA ที่ใช้ได้และถือว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับโมเดลไม่ควรเกิน .08 ซึ่งสอดคล้องกับแฮร์และคณะ (Hair et al. 2010: 667) และ เตียนแมนโทเพาลอสและซิกาว (Diamantopoulos; & Siguaw. 2000: 85) ได้กล่าวไว้ ในขณะที่ สไตเกอร์ (Kelloway. 1998: 27; citing Steiger. 1990. *Structural Model Evaluation and Modification: An Interval Estimation Approach.*) ได้แนะนำว่า ค่า RMSEA ที่ไม่เกิน 0.10 แสดงว่า มีความกลมกลืนดี ถ้าไม่เกิน 0.05 แสดงว่า มีความกลมกลืนดีมาก และถ้าไม่เกิน 0.01 แสดงว่า มีความกลมกลืนอย่างเด่นชัด (Outstanding fit)

2.3.4 ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบค่าการกระจายปกติ (Normed Fit Index: NFI) เป็นค่าอัตราส่วนระหว่างค่าส่วนต่างระหว่างค่าไคสแควร์ของแบบจำลองจากข้อมูลเชิงประจักษ์กับค่าไคสแควร์ของแบบจำลองสมมติฐาน (Null model) กับ ค่าไคสแควร์ของแบบจำลองสมมติฐาน ค่าที่คำนวณได้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ค่า NFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่า โมเดลอิสระมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่าแบบจำลองสมมติฐาน (Hair et al. 2010: 668) เคลโลเวย์ (Kelloway. 1998: 30) เสนอแนะว่า ค่า NFI ที่มีค่าเกิน 0.90 แสดงว่า โมเดลอิสระมีความกลมกลืนดี

2.3.5 ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบค่าการกระจายไม่ปกติ (Non-normed Fit Index: NNFI) เป็นดัชนีที่ปรับวิธีการคำนวณจากแนวคิดการหาค่า NFI มาด้วยการนำค่าองศาอิสระมาประกอบการคำนวณ ค่าที่คำนวณได้จะมีค่ามากกว่า 0 ค่า NNFI ที่เข้าใกล้ 1 แสดงว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่าแบบจำลองสมมติฐาน (Diamantopoulos & Siguaw. 2000: 88) เช่นเดียวกับค่า NFI และค่าที่เกินกว่า 0.90 แสดงว่า มีความกลมกลืนดี (Kelloway. 1998:31)

2.3.6 ค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) เป็นดัชนีที่ปรับปรุงมาจากค่า NFI เช่นเดียวกันแต่เหมาะสำหรับข้อมูลการกระจายของค่าไคสแควร์ที่ไม่มีค่ากลาง (Noncentral chi-square distribution) ค่า CFI ที่เกิน 0.90 แสดงว่า แบบจำลองที่

สร้างขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่าแบบจำลองสมมติฐาน (Kelloway. 1998: 31; Hair et al. 2010: 668–669)

การรายงานดัชนีความกลมกลืน

แฮร์และคณะ (Hair; et al. 2010: 672) เสนอแนะว่า ควรรายงานดัชนีต่าง ๆ ที่ชี้วัดความกลมกลืนของข้อมูลที่โมเดลสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่าง 3 ถึง 4 ดัชนี ก็เป็นการเพียงพอแล้วสำหรับการพิจารณาว่า ข้อมูลที่โมเดลสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกันหรือไม่ โดยต้องรายงานค่าไคสแควร์และค่าองศาอิสระ (degree of freedom) เป็นหลักพร้อมกับรายงานดัชนีแสดงความกลมกลืนอย่างสัมบูรณ์ (Absolute fit indices) และ ดัชนีแสดงความกลมกลืนส่วนเพิ่ม (Incremental fit indices) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ดัชนีแสดงความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative fit indices) (Hair; et al. 2010: 668) อย่างน้อยกลุ่มละ 1 ดัชนี

ซึ่งดัชนีแสดงความกลมกลืนอย่างสัมบูรณ์ที่ใช้กันโดยทั่วไป ประกอบด้วย ค่าไคสแควร์ ค่า GFI ค่า AGFI ค่า RMR ค่า SRMR ค่า RMSEA ส่วนดัชนีแสดงความกลมกลืนส่วนเพิ่ม (ดัชนีแสดงความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ) ที่ใช้กันโดยทั่วไป ประกอบด้วย ค่า NFI ค่า NNFI ค่า CFI

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะแสดงดัชนีชี้วัดความกลมกลืน 5 ดัชนี ประกอบด้วย ค่าไคสแควร์ พร้อมค่าองศาอิสระ ค่า GFI ค่า RMSEA ค่า NNFI ค่า CFI

การปรับแบบจำลอง

หากผู้วิจัยจำเป็นต้องปรับแบบจำลอง การปรับแบบจำลองทำบนพื้นฐานของทฤษฎีและงานวิจัยเป็นหลัก โดยมีการดำเนินการคือ พิจารณาจากรายงานดัชนีปรับแก้ (Modification Index) ซึ่งรายงานให้ผู้วิจัยทราบว่า ควรเพิ่มการประมาณค่าพารามิเตอร์ตัวใดหรือควรตัดพารามิเตอร์บางตัวออกไป เพื่อให้โมเดลมีความกลมกลืนมากขึ้น พร้อมกับพิจารณาความสมเหตุสมผลทางทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานของงานวิจัยนี้ประกอบกัน

หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบจำลองไปแปลความหมายและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออบบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสำหรับอธิบายปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออบ 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออบ โดยใช้การมีเงินออมเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม 3) เพื่อศึกษาความแตกต่างของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออบ โดยใช้การคาดการณ์รายได้ในอนาคตเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

ตาราง 4 สัญลักษณ์แทนค่าสถิติ

สัญลักษณ์	ค่าสถิติ
M	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
$skewness$	ค่าความเบ้
$kurtosis$	ค่าความโด่ง
R	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)
R^2	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Squared multiple correlation)
χ^2	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi – square Statistic)
Df	ค่าองศาอิสระ
GFI	ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness-of-fit index)
RMSEA	ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root mean square error of approximation)
NNFI	ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องแบบค่าการกระจายไม่ปกติ (Non-normed fit index)
CFI	ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเชิงเปรียบเทียบ (Comparative fit index)

ตาราง 5 อักษรย่อแทนตัวแปร

อักษรย่อ	ตัวแปร
rev; REV	รายได้
care; CARE	จำนวนผู้พึงพิง
ratio; RATIO	สัดส่วนเงินออมต่อรายได้
SAT	ความพึงพอใจต่อผลของการออม
satsav	ความพึงพอใจต่อผลของการออมที่มีวัตถุประสงค์จำเพาะ
satpay	ความพึงพอใจต่อผลของการออมที่ไม่มีวัตถุประสงค์จำเพาะ
EFFI	การรับรู้ความสามารถของตนในการออม
effiamt	การรับรู้ความสามารถของตนในการเก็บออมเงิน
effiact	การรับรู้ความสามารถของตนในการทำกิจกรรมเพื่อเก็บออมเงิน
INFO	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม
infoben	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลประโยชน์ของการออม
infotec	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการออม
infovip	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลสำคัญ
SOCI	การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม
socact	การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการ
socpas	การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ
MA	การคิดเชิงบัญชีเกี่ยวกับบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ
marev	การคิดเชิงบัญชีเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่รายได้
maexp	การคิดเชิงบัญชีเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่ค่าใช้จ่าย
GOAL	การตั้งเป้าหมายการออม
gospec	ความจำเพาะเจาะจงของเป้าหมาย
godiff	ความยากของเป้าหมาย
COM	ความผูกพันกับเป้าหมาย
comeff	ความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมาย
comfee	ความรู้สึกต่อการที่จะบรรลุเป้าหมาย
INTENT	ความตั้งใจที่จะทำการออม
inten	การมีเจตนาที่จะออม
endea	ความพยายามที่จะออม
disc; DISC	ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้
beh; BEH	พฤติกรรมการออม

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร
 - 2.1 การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร
 - 2.2 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
3. ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย

1. ข้อมูลคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลา ราชการจำนวนทั้งหมด 406 คน มีคุณลักษณะดังตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทางชีวสังคมและ ภูมิหลัง

	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
1. เพศ					
ชาย	112	27.60			
หญิง	294	72.40			
รวม	406	100.0			
2. อายุ	406		28.88	35	21
3. ชั้นปีที่กำลังศึกษา					
ปี 1	134	33.00			
ปี 2	243	59.90			
ปี 3	29	7.10			
รวม	406	100.0			
4. สถาบันที่กำลังศึกษา					
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	258	63.55			
ส.บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	37	9.11			
ม.เกษตรศาสตร์	102	25.12			
ม.ศิลปากร	2	0.49			
ม.เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตโชนติเวช	7	1.73			
รวม	406	100.0			

ตาราง 6 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
5. ประเภทสถานที่ทำงาน					
ส่วนราชการ	76	18.70			
รัฐวิสาหกิจ	27	6.70			
กิจการเอกชน	278	68.50			
องค์การมหาชน	4	1.00			
อื่น	19	4.60			
ปัจจุบันไม่ได้ทำงาน	1	0.25			
ไม่ตอบ	1	0.25			
รวม	406	100.0			
6. จังหวัดที่ตั้งสถานที่ทำงาน					
กรุงเทพมหานคร	350	86.20			
สมุทรปราการ	14	3.40			
นนทบุรี	20	4.90			
ปทุมธานี	19	4.80			
ปัจจุบันไม่ได้ทำงาน	1	0.20			
ไม่ตอบ	2	0.50			
รวม	406	100.0			
7. อายุการทำงาน	406		6.44	18	2
8. การคาดการณ์รายได้เฉลี่ย ปีพ.ศ.					
2553 – 2555 เมื่อเทียบกับรายได้					
เฉลี่ย ปีพ.ศ. 2551 - 2552					
เพิ่มขึ้น	278	68.50			
ใกล้เคียงกัน	96	23.60			
ลดลง	32	7.90			
รวม	406	100.0			
9. การมีเงินออม					
มีเงินออม	272	67.00			
ไม่มีเงินออม	134	33.00			
รวม	406	100.0			

จากตาราง 6 พบว่า บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 406 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 72.4) มีอายุอยู่ระหว่าง 21 ถึง 35 ปี อายุเฉลี่ย 28.88 ปี เป็นผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมากที่สุด (ร้อยละ 63.55) ส่วนใหญ่กำลัง

ศึกษาชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 59.90) เป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในกิจการเอกชนมากที่สุด (ร้อยละ 68.50) สถานที่ทำงานตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด (ร้อยละ 86.20) ทำงานประจำมานานระหว่าง 2 ถึง 18 ปี โดยเฉลี่ย 6.44 ปี บุคคลที่คาดว่าตนเองจะมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นในอีก 3 ปีข้างหน้าเมื่อเทียบกับ 2 ปีที่ผ่านมามากที่สุด (ร้อยละ 68.50) และเป็นผู้ที่มีเงินออมในช่วง 2 ปีที่ผ่านมามากที่สุด (ร้อยละ 67.00)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร

ผู้วิจัยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

การตรวจสอบการแจกแจงของตัวแปรที่ศึกษา เป็นการตรวจสอบว่ามีการแจกแจงแบบปกติหรือไม่ โดยพิจารณาจากความเบ้ ความโด่ง ซึ่งการแจกแจงของตัวแปรที่เป็นแบบปกติควรมีค่าความเบ้อยู่ระหว่าง ± 1.0 และมีค่าความโด่งอยู่ระหว่าง ± 1.0 (George; & Mallery. 2006: 98–99) แต่อย่างไรก็ตาม ค่าดังกล่าวทั้งสองค่าสามารถขยายขอบเขตได้เป็นค่าที่อยู่ระหว่าง ± 2.0 ค่าการแจกแจงของตัวแปรที่ศึกษาทุกตัวแสดงในตาราง 7

จากตาราง 7 พบว่า ตัวแปรที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามระดับความคิดเห็นหรือความรู้สึกทุกตัวมีค่าความเบ้และค่าความโด่งที่แสดงว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ โดยความพึงพอใจต่อผลของการออมด้านเงินออมที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการออม (satsav) และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมและการออมที่ทำได้ (disc) มีค่าความเบ้ต่ำที่สุด เท่ากับ -0.655 และมีค่าความโด่งสูงที่สุดเท่ากับ 0.850 การคิดเชิงบัญชีด้านการจัดหมวดหมู่รายได้ (marev) มีค่าความเบ้สูงที่สุด เท่ากับ 0.285 และมีค่าความโด่งเท่ากับ 0.519 และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมด้านการกระทำการออมของบุคคลสำคัญ (infovip) มีค่าความโด่งต่ำที่สุดเท่ากับ -0.632 และมีค่าความเบ้เท่ากับ -0.333 จากค่าความเบ้และความโด่งของตัวแปรสังเกตที่วัดจากระดับความคิดเห็นหรือความรู้สึกทุกตัว พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ

ส่วนตัวแปรที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากสอบถามข้อเท็จจริงมีค่าความเบ้และค่าความโด่งที่แสดงว่า ข้อมูลมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ดังนี้ รายได้ (rev) มีค่าความเบ้เท่ากับ 1.753 และมีค่าความโด่งเท่ากับ 4.088 สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ (ratio) มีค่าความเบ้เท่ากับ 1.293 และค่าความโด่งเท่ากับ 0.917 และจำนวนผู้พึ่งพิง (care) มีค่าความเบ้เท่ากับ 1.322 และค่าความโด่งเท่ากับ 0.654

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ของข้อมูลที่ได้จากการวัดตัวแปรสังเกตในการวิจัย ในกลุ่มรวม

ตัวแปร	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Skewness</i>	<i>Kurtosis</i>
satsav	4.13	1.11	0	6	-.655	.850
satpay	3.89	1.37	0	6	-.538	.132
effiamt	31.87	8.34	7	50	.051	-.468
effiact	18.08	5.78	0	30	-.068	-.321
infoben	20.80	7.95	0	42	-.445	.058
infotec	19.93	8.37	0	42	-.308	-.243
infovip	19.09	9.87	0	42	-.333	-.632
socact	11.04	5.83	0	26	.074	-.448
socpas	16.71	5.84	0	30	-.319	.095
maexp	20.46	6.34	4	36	-.047	-.548
marev	24.40	5.26	7	42	.285	.519
gospec	15.53	5.08	0	24	-.648	.361
godiff	12.81	4.12	0	24	-.098	.186
comeff	20.18	4.07	5	28	-.350	.222
comfee	15.79	3.17	6	21	-.362	-.181
inten	46.44	10.77	5	69	-.414	-.140
endea	43.26	10.35	4	72	-.371	.374
disc	-.22	.86	-3	2	-.655	.850
beh	46.85	9.99	18	76	.010	-.205
rev	606,459.15	390,851.91	50,000	2,600,000	1.753	4.088
care	.61	.94	0	4	1.322	.654
ratio	.18	.22	0	.94	1.293	.917

อนึ่ง เนื่องจากพิสัยข้อมูลของตัวแปรรายได้มีความแตกต่างจากตัวแปรสังเกตอื่นมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแปลงข้อมูลของตัวแปรรายได้เป็นคะแนนมาตรฐาน (standard score) ก่อน จากนั้นจึงใช้ข้อมูลตัวแปรทุกตัวที่แปลงเป็น Normal score ในการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้น

นอกจากนี้ เนื่องจากงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมอารมณ์ของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีการมีเงินออมแตกต่างกันและเปรียบเทียบแบบจำลองของบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตแตกต่างกันด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอการแจกแจงของตัวแปรที่จะใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบจำลองด้วย แต่อย่างไรก็ตาม

เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างเมื่อทำการแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มย่อยที่จะใช้ในการเปรียบเทียบ พบว่ากลุ่มบุคคลที่มีเงินออมมีจำนวนทั้งสิ้น 272 คน ในขณะที่กลุ่มบุคคลที่ไม่มีเงินออมมีจำนวนทั้งสิ้น 134 คน ส่วนบุคคลที่คาดว่าจะรายได้เฉลี่ย 3 ปีข้างหน้าจะเพิ่มขึ้นมีจำนวนทั้งสิ้น 278 คน บุคคลที่คาดว่าจะรายได้เฉลี่ย 3 ปีข้างหน้าจะใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนทั้งสิ้น 96 คน และบุคคลที่คาดว่าจะรายได้เฉลี่ย 3 ปีข้างหน้าจะลดลงมีจำนวนทั้งสิ้น 32 คน ซึ่งเห็นได้ว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มย่อยที่ใช้ในการเปรียบเทียบแบบจำลองที่น้อยที่สุดคือ 32 คน ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่คาดว่าจะรายได้เฉลี่ยจะลดลง ซึ่งเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยเกินไป ผู้วิจัยจึงไม่ทำการเปรียบเทียบแบบจำลองของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ ทำให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 96 คน ได้แก่กลุ่มตัวอย่างที่คาดว่าจะรายได้เฉลี่ยจะใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมา ดังนั้น เพื่อให้สามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบจำลองได้ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบจำลองเฉพาะตัวแปรที่เป็นส่วนประกอบหลักของระบบควบคุมการกระทำของกิน อันประกอบด้วย ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ การตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมาย ความตั้งใจที่จะออม และพฤติกรรมการออม และตัวแปรตามสมมติฐานวิจัยชีวิตเชิงพฤติกรรม ได้แก่ การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎเท่านั้น และทำการวิเคราะห์โครงสร้างเชิงเส้นจากคะแนนตัวแปรแฝง (Latent Scores) ทั้ง 6 ตัวที่คำนวณโดยใช้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกต จึงทำให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสมที่จะสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ตามที่แฮร์และคณะ (Hair; et al. 1998: 164–166) กล่าวไว้ว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นสัดส่วนกับจำนวนตัวแปร ในอัตราอย่างน้อย 15 – 20 ต่อหนึ่งตัวแปรอิสระได้ ผู้วิจัยเสนอค่าสถิติแสดงการแจกแจงของข้อมูลไว้ดังต่อไปนี้

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ของตัวแปรแฝง ในกลุ่มบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลที่ไม่มีเงินออม

ตัวแปร	<i>M</i>		Sig.	<i>SD</i>		<i>Skewness</i>		<i>Kurtosis</i>	
	มีเงินออม	ไม่มีเงินออม		มีเงินออม	ไม่มีเงินออม	มีเงินออม	ไม่มีเงินออม	มีเงินออม	ไม่มีเงินออม
MA	0.097	-0.126	.042	1.000	0.981	0.130	0.172	0.011	-0.157
DISC	-0.039	0.079	.115	0.691	0.658	-0.559	-0.073	0.302	0.290
GOAL	-0.038	0.117	.157	1.004	0.985	-0.300	-0.234	0.149	0.136
COM	0.532	0.586	.622	1.004	0.978	-0.244	0.050	-0.205	-0.032
INTENT	1.024	0.951	.504	1.014	0.976	-0.446	-0.212	0.223	-0.354
BEH	1.150	0.695	.630	8.588	8.667	-0.286	-0.025	-0.057	-0.389

จากตาราง 8 พบว่า สำหรับบุคคลที่มีเงินออม ตัวแปรทุกตัวมีการกระจายแบบปกติ (Normal Distribution) กล่าวคือ ค่าความเบ้และค่าความโด่งมีค่าไม่เกิน ± 1.00 โดยตัวแปรความ

ขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้มีค่าความเบ้และค่าความโด่งมากที่สุด คือ 0.559 และ 0.302 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างภูมิ ค่าความเบ้และค่าความโด่งน้อยที่สุด คือ 0.130 และ 0.011

สำหรับบุคคลที่ไม่มีเงินออม พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการกระจายแบบปกติ โดยตัวแปรการตั้งเป้าหมายการออมมีค่าความเบ้มากที่สุด คือ 0.234 ในขณะที่ตัวแปรพฤติกรรมการออมมีค่าความเบ้น้อยที่สุด คือ 0.025 ตัวแปรพฤติกรรมการออมมีค่าความโด่งมากที่สุด คือ 0.389 ในขณะที่ตัวแปรความผูกพันกับเป้าหมายมีค่าความโด่งน้อยที่สุด คือ 0.032

นอกจากนี้เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มบุคคลที่มีเงินออมและกลุ่มบุคคลที่ไม่มีเงินออมพบว่า เฉพาะตัวแปรการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างภูเท่านั้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ของตัวแปรแฝง ในกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์ว่ารายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2553 – 2555 ใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2551 – 2552 และบุคคลที่คาดการณ์ว่ารายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2553 – 2555 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2551 – 2552

ตัวแปร	<i>M</i>		Sig. (2-tailed)	<i>SD</i>		<i>Skewness</i>		<i>Kurtosis</i>	
	ใกล้เคียง	เพิ่มขึ้น		ใกล้เคียง	เพิ่มขึ้น	ใกล้เคียง	เพิ่มขึ้น	ใกล้เคียง	เพิ่มขึ้น
MA	0.077	0.015	.614	0.940	1.010	0.411	0.053	0.854	0.315
DISC	0.017	0.028	.896	0.751	0.655	-0.499	-0.424	1.039	0.173
GOAL	0.161	0.013	.225	1.024	0.979	-0.052	-0.387	-0.123	0.308
COM	0.711	0.523	.126	1.012	0.986	0.021	-0.296	-0.286	-0.069
INTENT	1.109	1.018	.457	0.962	1.003	-0.327	-0.449	-0.286	0.349
BEH	2.310	1.026	.224	8.458	8.588	-0.183	-0.255	-0.464	0.030

จากตาราง 9 พบว่า สำหรับบุคคลที่มีการคาดการณ์ว่ารายได้ในอนาคตอีก 3 ปีข้างหน้า จะใกล้เคียงกับรายได้ช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ตัวแปรเกือบทุกตัวมีการกระจายแบบปกติ โดยมีเพียงความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้เท่านั้นที่มีค่าความโด่งเกินกว่า 1.0 แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังเป็นค่าที่ใกล้เคียง 1.0 จึงยังจัดได้ว่าการกระจายแบบปกติ ตัวแปรความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ยังเป็นตัวแปรที่มีค่าความเบ้มากที่สุด คือ 0.499 ในขณะที่ความผูกพันกับเป้าหมายมีค่าความเบ้น้อยที่สุด คือ 0.021 และการตั้งเป้าหมายการออมมีค่าความโด่งน้อยที่สุด คือ 0.123

ส่วนบุคคลที่มีการคาดการณ์ว่ารายได้ในอนาคตจะเพิ่มขึ้น พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีการกระจายแบบปกติ โดยความตั้งใจที่จะออมมีค่าความเบ้และค่าความโด่งมากที่สุด คือ 0.449 และ

0.349 ตามลำดับ และการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างภูมิคุ้มกันที่น้อยที่สุดคือ 0.053 ในขณะที่พฤติกรรมการออมมีค่าความโต่งน้อยที่สุด คือ 0.030

นอกจากนี้เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมาและกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น พบว่า ตัวแปรทุกตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ในการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง โดยใช้การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว (Bivariate relationship) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

จากตาราง 10 พบว่า ในกลุ่มรวม ตัวแปรสังเกตที่ศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง $-.120$ ($p < .05$) ถึง $.859$ ($p < .01$) โดยพฤติกรรมการออมมีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุดกับการมีเจตนาที่จะออม ($r = .656$, $p < .01$) รองลงมาคือ ความพยายามที่จะออม ($r = .637$, $p < .01$) แต่พฤติกรรมการออมมีความสัมพันธ์ทางลบมากที่สุดกับรายได้ได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสัดส่วนเงินออมต่อรายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุดกับการรับรู้ความสามารถของตนในการเก็บออมเงิน ($r = .231$, $p < .01$) รองลงมาคือ รายได้ ($r = .208$, $p < .01$) แต่สัดส่วนเงินออมต่อรายได้มีความสัมพันธ์ทางลบมากที่สุดกับจำนวนผู้พึงพิงโดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.009$)

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต ในกลุ่มรวม

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1.gospec	1																						
2.godiff	.456**	1																					
3.comeff	.426**	.407**	1																				
4.comfee	.381**	.308*	.752**	1																			
5.inten	.423*	.208**	.443*	.411**	1																		
6.endea	.386**	.177**	.487**	.451**	.720**	1																	
7.beh	.369**	.261**	.589**	.556**	.656**	.637**	1																
8.disc	.202**	.362**	.347**	.296**	.115*	.217**	.290**	1															
9.maexp	.197**	.141**	.204**	.192**	.172**	.191**	.282**	.113*	1														
10.marev	.152**	.156**	.271**	.293**	.299**	.263**	.354**	.162**	.417**	1													
11.effiamt	.436**	.576**	.555**	.447**	.344**	.388**	.502**	.453**	.230*	.306**	1												
12.effiact	.121*	.330**	.225**	.193**	.192**	.238**	.321**	.217**	.090	.126*	.549**	1											
13.satsav	.235**	.200**	.213**	.126*	.149**	.190**	.176**	.143**	.043	.096	.217**	.064	1										
14.satpay	.151**	.072	.159**	.113*	.144**	.171**	.154**	.056	.045	.078	.170**	.111*	.487**	1									
15.socact	.164**	.107*	.103*	.077	.068	.044	.141**	.156**	.080	.065	.070	-.120*	.076	.061	1								
16.socpas	.132**	-.023	.076	.083	.099*	.115*	.111*	.003	.065	.088	.008	-.104*	.109*	.140**	.244**	1							
17.infoben	.171**	-.004	.119*	.130**	.071	.090	.135**	.052	.143**	.085	.041	-.117*	.106*	.057	.361**	.337**	1						
18.infotec	.184**	.015	.160**	.146**	.103*	.113*	.162**	.083	.130**	.074	.052	-.093	.143**	.071	.346**	.332**	.859**	1					
19.infovip	.151**	.006	.110*	.107*	.070	.075	.132**	.084	.109*	.103*	.024	-.085	.113*	-.012	.330**	.313**	.608**	.639**	1				
20.care	.131**	.031	.058	.063	.093	.073	.104*	-.041	.066	.037	.060	-.029	.012	.041	.003	-.010	.001	.015	-.024	1			
21.rev	.051	.053	.028	.001	-.065	-.050	-.034	.076	.241**	.181**	.137**	.010	.088	.038	.103*	-.025	.095	.050	.082	.052	1		
22.ratio	.149**	.150**	.139**	.059	.050	.024	.099*	.051	.168**	.162**	.231**	.074	.052	.086	.067	.005	.016	.066	.015	-.009	.208**	1	

** , * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ตาราง 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในกลุ่มบุคคลที่มีเงินออม

ตัวแปร	MA	DISC	GOAL	COM	INTENT	BEH
MA	1.000					
DISC	0.302	1.000				
GOAL	0.529	0.621	1.000			
COM	0.389	0.450	0.706	1.000		
INTENT	0.472	0.338	0.574	0.680	1.000	
BEH	0.444	0.327	0.543	0.654	0.942	1.000

จากตาราง 11 พบว่า บุคคลที่มีเงินออม ตัวแปรที่ศึกษา มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกทุกตัว ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.302 – 0.942 โดยความตั้งใจที่จะออมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมมากที่สุดคือ 0.942 ในขณะที่ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้มีความสัมพันธ์กับการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎน้อยที่สุด คือ 0.302

ตาราง 12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในกลุ่มบุคคลที่ไม่มีเงินออม

ตัวแปร	MA	DISC	GOAL	COM	INTENT	BEH
MA	1.000					
DISC	0.106	1.000				
GOAL	0.418	0.405	1.000			
COM	0.241	0.317	0.721	1.000		
INTENT	0.408	0.328	0.509	0.658	1.000	
BEH	0.405	0.290	0.466	0.603	0.945	1.000

จากตาราง 12 พบว่า บุคคลที่ไม่มีเงินออม ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.106 – 0.945 โดยพฤติกรรมการออมมีความสัมพันธ์มากที่สุดกับความตั้งใจที่จะออม คือ 0.945 ในขณะที่ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดกับการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ คือ 0.106

ตาราง 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์ว่า รายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2553 – 2555 ใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2551 – 2552

ตัวแปร	MA	DISC	GOAL	COM	INTENT	BEH
MA	1.000					
DISC	0.288	1.000				
GOAL	0.481	0.555	1.000			
COM	0.343	0.464	0.722	1.000		
INTENT	0.460	0.338	0.499	0.687	1.000	
BEH	0.433	0.346	0.495	0.658	0.945	1.000

จากตาราง 13 พบว่า เมื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์ว่า รายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2553 – 2555 ใกล้เคียงกับกับรายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2551 – 2552 ตัวแปรทุกตัว มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.288 – 0.945 โดยพฤติกรรมกรออมมีความสัมพันธ์มากที่สุดกับความตั้งใจที่จะออม คือ 0.945 ในขณะที่ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดกับการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ คือ 0.288

ตาราง 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์ว่า รายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2553 – 2555 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ยปีพ.ศ. 2551 – 2552

ตัวแปร	MA	DISC	GOAL	COM	INTENT	BEH
MA	1.000					
DISC	0.193	1.000				
GOAL	0.475	0.542	1.000			
COM	0.350	0.371	0.706	1.000		
INTENT	0.468	0.321	0.565	0.661	1.000	
BEH	0.458	0.287	0.523	0.617	0.941	1.000

จากตาราง 14 พบว่า สำหรับบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมา ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.193 – 0.941 โดยพฤติกรรมกรออมมีความสัมพันธ์ที่สุดกับความตั้งใจที่จะออม คือ 0.941 ในขณะที่ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดกับการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ คือ 0.193

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร แฮร์และคณะ (Hair; et al. 2010: 200) กล่าวว่า ถ้าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูงกว่า .90 จะเกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีเพียงตัวแปรความตั้งใจที่จะออมและตัวแปรพฤติกรรมการออมในกลุ่มย่อยเท่านั้นที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกิน .90 แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงทั้งสองตามตาราง 10 พบว่า มีค่าเท่ากับ .656 และ .637 ซึ่งมีค่าไม่เกิน .90 ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ตัวแปรที่ศึกษาเกือบทั้งหมดไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

3. ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างการวัด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างการวัด (Measurement Model) ของตัวแปรแฝงที่มีตัวแปรสังเกตมากกว่า 1 ตัวแปร ได้แก่ ความพึงพอใจต่อผลของการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม การคิดเชิงบัญชีเกี่ยวกับบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ การตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมาย ความตั้งใจที่จะออม โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน

ตาราง 15 ค่าสถิติทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโครงสร้างการวัดของตัวแปรสังเกต

ดัชนี	χ^2	df	p-value	χ^2 / df	GFI	RMSEA	CFI	NNFI
เกณฑ์ที่ พิจารณา	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ		>.05	<3	>.90	<.08	>.90	>.90
SAT	0	0	1.00	0	-	-	-	-
EFFI	0	0	1.00	0	-	-	-	-
INFO	1.58	1	0.21	1.58	1.00	0.038	1.00	1.00
SOCI	0	0	1.00	0	-	-	-	-
MA	0.011	1	0.92	0.011	1.00	0.0	1.0	1.02
GOAL	0	0	1.00	0	-	-	-	-
COM	0	0	1.00	0	-	-	-	-
INTENT	0	0	1.00	0	-	-	-	-

จากตาราง 15 พบว่า ตัวแปรดังกล่าวทุกตัวมีแบบจำลองโครงสร้างการวัดสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ ค่า p-value มากกว่า .05 ยกเว้นตัวแปรการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม, ค่า χ^2 / df น้อยกว่า 3, GFI มากกว่า .90, RMSEA น้อยกว่า 0.08, ค่า CFI มากกว่า 0.90, ค่า NNFI มากกว่า 0.90

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามรูปแบบการวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรกเป็นผลการทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรออม ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ส่วนที่สองเป็นการเปรียบเทียบแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรออมของบุคคลที่รับรู้การมีเงินออมของตนเองแตกต่างกัน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และส่วนที่สาม เป็นการเปรียบเทียบแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรออมของบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตแตกต่างกัน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

4.1 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรม

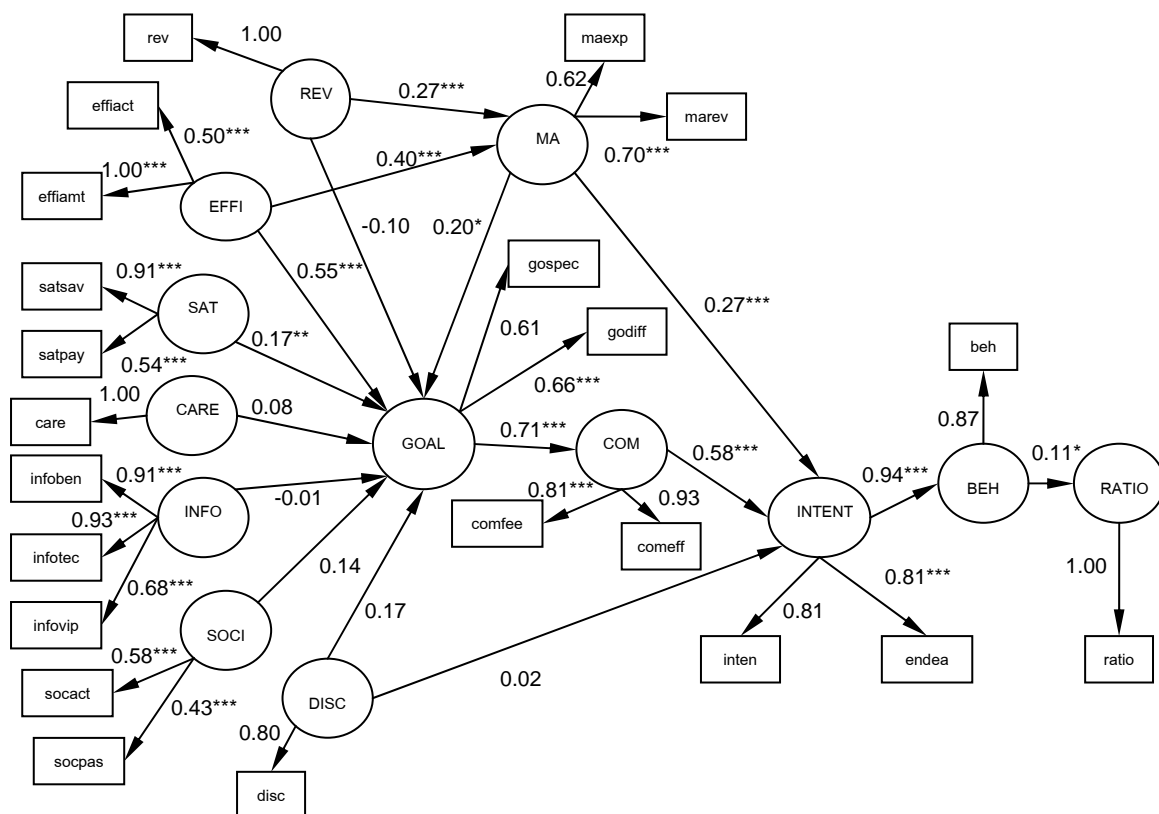
การออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ที่ต้องการพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสำหรับอธิบายปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรออม ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยการหาขนาดอิทธิพลที่ปรากฏในความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นและทดสอบว่าแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ หากพบว่า แบบจำลองไม่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจะทำการปรับแบบจำลองให้มีความกลมกลืนมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากค่าดัชนีการปรับแก้ (Modification Index) พร้อมกับเหมาะสมและความเป็นไปได้เชิงแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตามแนวคิดเริ่มแรก พบผลว่าโปรแกรมไม่สามารถแสดงผลได้ ผู้วิจัยจึงทำการคำนวณค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน (Error variance) ของตัวแปรสังเกตที่เป็นตัวแปรสังเกตเดี่ยวของตัวแปรแฝงและมีข้อคำถามมากกว่า 1 ข้อคำถาม ได้แก่ ตัวแปรพฤติกรรมกรออม และตัวแปรความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ โดยทำการคำนวณจากสูตร $(1 - \text{ค่าความเชื่อมั่น}) \times \text{ค่าความแปรปรวน}$ และ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของตัวแปรที่เป็นตัวแปรสังเกตเดี่ยวของตัวแปรแฝงแต่มีข้อคำถามเพียง 1 ข้อคำถาม ได้แก่ ตัวแปรจำนวนผู้พึ่งพิง ตัวแปรรายได้ และตัวแปรสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ให้เท่ากับ 0.00 เพื่อลดจำนวนพารามิเตอร์ที่โปรแกรมต้องประมาณค่าลง

จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ (ภาคผนวก ค) ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 365.84, $df = 177$ (p-value = 0.00), GFI = 0.92, RMSEA = 0.053, CFI = 0.96, NNFI = 0.95 เมื่อพิจารณาค่าสถิติตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องโดยรวมแสดงให้เห็นว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ ค่า χ^2/df น้อยกว่า 3, GFI มากกว่า .90, RMSEA น้อยกว่า 0.08, ค่า CFI มากกว่า 0.90, ค่า NNFI มากกว่า 0.90

แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วง
วางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง เป็นดั่งภาพประกอบ 4

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

ภาพประกอบ 4 ผลการประมาณค่าแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม
ก่อนปรับเส้นอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออก

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผล
ต่อตัวแปรผล และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสองของตัวแปร

ตัวแปร สาเหตุ	ตัวแปรผล									
	RATIO			BEH			INTENT			
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
REV		.01 (.00)	.01 (.00)		.05 (.40)	.05 (.40)		.05 (.05)	.05 (.05)	
EFFI		.04 (.01)	.04 (.01)		.34 (2.95)***	.34 (2.95)***		.36 (.36)***	.36 (.36)***	
SAT		.01 (.00)	.01 (.00)		.07 (.57)**	.07 (.57)**		.07 (.07)**	.07 (.07)**	
MA		.04 (.01)	.04 (.01)		.33 (2.81)***	.33 (2.81)***	.27 (.27)***	.08 (.08)*	.35 (.35)***	
INFO		.00 (.00)	.00 (.00)		.00 (-.03)	.00 (-.03)		.00 (.00)	.00 (.00)	
SOCI		.01 (.00)	.01 (.00)		.05 (.46)	.05 (.46)		.06 (.06)	.06 (.06)	
CARE		.00 (.00)	.00 (.00)		.03 (.28)	.03 (.28)		.03 (.03)	.03 (.03)	
GOAL		.04 (.01)	.04 (.01)		.39 (3.33)***	.39 (3.33)***		.41 (.41)***	.41 (.41)***	
COM		.06 (.01)*	.06 (.01)*		.54 (4.67)***	.54 (4.67)***	.58 (.58)***		.58 (.58)***	
DISC		.01 (.00)	.01 (.00)		.09 (1.07)	.09 (1.07)	.02 (.03)	.07 (.10)	.09 (.13)	
INTENT		.11 (.02)*	.11 (.02)*	.94 (8.10)***		.94 (8.10)***				
BEH	.11 (.00)*		.11 (.00)*							
R^2		0.01			0.89			0.52		

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

หมายเหตุ: ค่าที่อยู่นอกวงเล็บเป็นคะแนนมาตรฐาน ค่าที่อยู่ในวงเล็บเป็นคะแนนดิบ

RATIO: สัดส่วนเงินออม BEH: พฤติกรรม INTENT: ความตั้งใจ COM: ความผูกพัน GOAL: การตั้งเป้าหมาย
 MA: การคิดเชิงบัญชี REV: รายได้ EFFI: การรับรู้ความสามารถ SAT: ความพึงพอใจ INFO: ข้อมูลข่าวสาร
 SOCI: การถ่ายทอด CARE: การพึ่งพิง DISC: ความขัดแย้ง

ตาราง 16 (ต่อ)

ตัวแปร สาเหตุ	ตัวแปรผล								
	COM			GOAL			MA		
DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
REV	-.04 (-.04)	-.04 (-.04)	-.10 (-.10)	.05 (.05)*	-.05 (-.05)	.27 (.27)***		.27 (.27)***	
EFFI	.45 (.45)***	.45 (.45)***	.55 (.55)***	.08 (.08)*	.63 (.63)***	.40 (.40)***		.40 (.40)***	
SAT	.12 (.12)**	.12 (.12)**	.17 (.17)**		.17 (.17)**				
MA	.14 (.14)*	.14 (.14)*	.20 (.20)*		.20 (.20)*				
INFO	-.01 (-.01)	-.01 (-.01)	-.01 (-.01)		-.01 (-.01)				
SOCI	.10 (.10)	.10 (.10)	.14 (.14)		.14 (.14)				
CARE	.06 (.06)	.06 (.06)	.08 (.08)		.08 (.08)				
GOAL	.71 (.71)***		.71 (.71)***						
COM									
DISC		.12 (.18)	.12 (.18)	.17 (.25)		.17 (.25)			
INTENT									
BEH									
R^2	0.51			0.70			0.26		

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ
 หมายเหตุ: ค่าที่อยู่นอกวงเล็บเป็นคะแนนมาตรฐาน ค่าที่อยู่ในวงเล็บเป็นคะแนนดิบ

RATIO: สัดส่วนเงินออม BEH: พฤติกรรม INTENT: ความตั้งใจ COM: ความผูกพัน GOAL: การตั้งเป้าหมาย
 MA: การคิดเชิงบัญชี REV: รายได้ EFFI: การรับรู้ความสามารถ SAT: ความพึงพอใจ INFO: ข้อมูลข่าวสาร
 SOCI: การถ่ายทอด CARE: การพึ่งพิง DISC: ความขัดแย้ง

จากทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ผู้วิจัยนำเสนอค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อตัวแปรผล ดังตาราง 16

จากแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคล และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลแต่ละตัวแปรดังแสดงในตาราง 16 ผู้วิจัยอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 – ข้อที่ 6 ซึ่งเป็นสมมติฐานการวิจัยของวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 พร้อมผลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.1.1 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 “สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของบุคคลได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมกรรมการออม”

ผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของบุคคลได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมกรรมการออมโดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .11 เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

นอกจากนี้ สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของบุคคลยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความตั้งใจที่จะออมและความผูกพันกับเป้าหมาย โดยความตั้งใจที่จะออมส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านพฤติกรรมกรรมการออม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .11 และความผูกพันกับเป้าหมายส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านความตั้งใจที่จะออมและพฤติกรรมกรรมการออม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .06 เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรทั้งสองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลรวมต่อสัดส่วนเงินออมต่อรายได้มากที่สุด คือ พฤติกรรมกรรมการออมและความตั้งใจที่จะออม ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .11 และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน รองลงมาคือ ความผูกพันกับเป้าหมาย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .06 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำรายได้ รายได้ จำนวนผู้ฟังฟัง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การตั้งเป้าหมายการออม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันทำนายสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้ร้อยละ 1

4.1.2 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 “พฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะออม”

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะออม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .94 เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่า

สัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการออมของบุคคลยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความผูกพันกับเป้าหมาย การตั้งเป้าหมายการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ความพึงพอใจต่อผลของการออม โดย

1) ความผูกพันกับเป้าหมายส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออมโดยผ่านความตั้งใจที่จะออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .54

2) การตั้งเป้าหมายการออมส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออม โดยผ่านความผูกพันกับเป้าหมายและความตั้งใจที่จะออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .39

3) การรับรู้ความสามารถของตนในการออมส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออม โดยมีเส้นทางอิทธิพล 3 เส้นทาง คือ ก) ผ่านการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ และความตั้งใจที่จะออม ข) ผ่านการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ การตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมายและความตั้งใจที่จะออม ค) ผ่านการตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมายและความตั้งใจที่จะออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .34

4) การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออม โดยมีเส้นทางอิทธิพล 2 เส้นทาง คือ ก) ผ่านความตั้งใจที่จะออม ข) ผ่านการตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมายและความตั้งใจที่จะออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .33

5) ความพึงพอใจต่อผลของการออมส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออม โดยผ่านการตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมายและความตั้งใจที่จะออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .07

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความผูกพันกับเป้าหมาย การตั้งเป้าหมายการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม และการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมการออมมากที่สุด ได้แก่ ความตั้งใจที่จะออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .94 รองลงมาคือ ความผูกพันกับเป้าหมาย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .54 ลำดับถัดมาคือ การตั้งเป้าหมายการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .39 การรับรู้ความสามารถของตนในการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .34 การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .33 ลำดับสุดท้ายคือ ความพึงพอใจต่อผลของการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ .07 การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความ

ตั้งใจที่จะออม ความผูกพันกับเป้าหมาย การตั้งเป้าหมายการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนรายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม จำนวนผู้ฟังฟัง และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 89

4.1.3 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 “ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมาย การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้”

ผลการวิจัยพบว่า ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมาย และการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ แต่ไม่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ โดยความผูกพันกับเป้าหมายมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .58 และการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .27 การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรทั้งสองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 เพียงบางส่วน

นอกจากนี้ยังพบว่า ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการตั้งเป้าหมายการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม และการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ โดย

1) การตั้งเป้าหมายการออมส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจที่จะออม โดยผ่านความผูกพันกับเป้าหมาย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .41

2) การรับรู้ความสามารถของตนในการออมส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจที่จะออม โดยมีเส้นทางอิทธิพล 3 เส้นทาง คือ ก) ผ่านการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ข) ผ่านการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ การตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมาย ค) ผ่านการตั้งเป้าหมายการออมและความผูกพันกับเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .36

3) การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจที่จะออม โดยผ่านการตั้งเป้าหมายการออมและความผูกพันกับเป้าหมาย มีสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .08

4) ความพึงพอใจต่อผลของการออมส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจที่จะออม โดยผ่านการตั้งเป้าหมายการออมและความผูกพันกับเป้าหมาย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .07

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการตั้งเป้าหมายการออมและการรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อความตั้งใจที่จะออมมากที่สุด คือ ความผูกพันกับเป้าหมาย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .58 รองลงมาคือ การตั้งเป้าหมายการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .41 ลำดับถัดมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .36 และการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .35 ลำดับสุดท้ายคือ ความพึงพอใจต่อผลของการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .07 การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความผูกพันกับเป้าหมาย การตั้งเป้าหมายการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม และการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนรายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม จำนวนผู้พึงพิง และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันทำนายความตั้งใจที่จะออมได้ร้อยละ 52

4.1.4 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 “ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางตรงจากการตั้งเป้าหมายการออม”

ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางตรงจากการตั้งเป้าหมายการออม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .71 เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

นอกจากนี้ยังพบว่า ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม และการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ โดย

1) การรับรู้ความสามารถของตนในการออมส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันกับเป้าหมาย โดยมีเส้นทางอิทธิพล 2 เส้นทาง คือ ก) ผ่านการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ และการตั้งเป้าหมายการออม ข) ผ่านการตั้งเป้าหมายการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .45

2) การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันกับเป้าหมาย โดยผ่านการตั้งเป้าหมายการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .14

3) ความพึงพอใจต่อผลของการออมส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันกับเป้าหมาย โดยผ่านการตั้งเป้าหมายการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .12

เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อความผูกพันกับเป้าหมายมากที่สุด คือ การตั้งเป้าหมายการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .71 รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .45 ถัดมาคือ การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .14 และลำดับสุดท้ายคือ ความพึงพอใจต่อผลของการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .12 เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการตั้งเป้าหมายการออมและการรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม จำนวนผู้ฟัง ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม และรายได้ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันทำนายความผูกพันกับเป้าหมายได้ร้อยละ 51

4.1.5 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 “การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้ การรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับถ่ายทอดทางสังคม จำนวนผู้ฟัง ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้”

ผลการวิจัยพบว่า การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ แต่ไม่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม จำนวนผู้ฟัง และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ โดยการรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .55 การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจต่อผลของการออม มีสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .17 เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ

ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 เพียงบางส่วน

นอกจากนี้ยังพบว่า การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากรายได้และการรับรู้ความสามารถของตนในการออม โดย

1) การรับรู้ความสามารถของตนในการออมส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อการตั้งเป้าหมายการออมผ่านการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .08

2) รายได้ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อการตั้งเป้าหมายการออมผ่านการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .05

เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนในการออมและรายได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อตัวแปรการตั้งเป้าหมายการออมมากที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนในการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .63 รองลงมาคือ การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .20 ถัดมาคือ ความพึงพอใจต่อผลของการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .17 เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม จำนวนผู้ฟังฟัง และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับรายได้แม้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมจะแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม แต่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมมาตรฐานมีค่าเท่ากับ .05 เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรทั้งหมดรวมกันทำนายการตั้งเป้าหมายการออมได้ร้อยละ 70

4.1.6 สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 “การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้และการรับรู้ความสามารถของตนในการออม”

ผลการวิจัยพบว่า การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้และการรับรู้ความสามารถของตนในการออม โดยการรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .40 และรายได้มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .27 เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนในการออมและรายได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ตัวแปร

เหล่านี้ร่วมกันทำนายนการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎไ้ร้อยละ 26 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6

4.2 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรม การออมของบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลที่ไม่มีเงินออม

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ที่ต้องการวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีการมีเงินออมแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลเฉพาะตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรแกนของระบบควบคุมการกระทำของกิน ได้แก่ การตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมาย ความตั้งใจที่จะออม พฤติกรรมการออม ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้และตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรของสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม ได้แก่ การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ผู้วิจัยกำหนดทั้ง 406 คนนั้น เมื่อแบ่งออกเป็นกลุ่มบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลไม่มีเงินออมแล้วพบว่า มีจำนวน 272 และ 134 คน ตามลำดับ และเมื่อตัดแบบสอบถามที่มี missing value ออกเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์แบบจำลอง พบว่า กลุ่มบุคคลที่มีเงินออมมีจำนวน 253 คน และ กลุ่มบุคคลที่ไม่มีเงินออมมีจำนวน 124 คน ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ต้องมีไม่น้อยกว่า 15 – 20 คนต่อ 1 ตัวแปร (Hair; et al. 1998: 164–166) ดังนั้น ผู้วิจัยคำนวณค่าคะแนนตัวแปรแฝง (Latent Scores) ตัวแปรทั้ง 6 ตัวโดยใช้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกต เพื่อลดจำนวนตัวแปรและสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบจำลองตามสมมติฐานข้อ 7 (ภาคผนวก ง)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลองความไม่แปรเปลี่ยนของอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายใน และความไม่แปรเปลี่ยนของอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายใน ดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 ผลการประมาณค่าความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลองและค่าพารามิเตอร์ในแบบจำลองระหว่างบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลที่ไม่มีเงินออม

สมมติฐาน	χ^2	df	p	χ^2/df	CFI	RMSEA
1. H_{Form}	14.45	18	0.70	0.803	1.00	0.0
2. H_{β}	15.57	21	0.79	0.651	1.00	0.0
3. H_{Γ}	20.24	22	0.57	0.872	1.00	0.0

สมมติฐาน	$\Delta\chi^2$	Δdf	p
2 เทียบ 1	1.12	3	>.05
3 เทียบ 1	5.79	4	>.05

จากตาราง 17 ผลการประมาณค่าความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลองระหว่างบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลที่ไม่มีเงินออม พบว่า

ในสมมติฐานแรก (H_{Form}) ซึ่งเป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลอง พบว่า ดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกดัชนี บ่งชี้ว่า แบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีเงินออมและไม่มีเงินออมไม่แตกต่างกันหรือมีความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลอง

ในการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายในไปตัวแปรภายใน (H_{β}) โดยการกำหนดให้เมทริกซ์พารามิเตอร์ดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 2 กลุ่ม พบว่า แบบจำลองแต่ละกลุ่มมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าไค-สแควร์ระหว่างค่าไค-สแควร์ของการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ดังกล่าว ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.12 ค่าองศาอิสระเท่ากับ 3 ผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นว่า ภายใต้ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลอง อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลที่ไม่มีเงินออมเท่ากัน

ในการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายนอกไปตัวแปรภายใน (HF) โดยการกำหนดให้เมทริกซ์พารามิเตอร์ดังกล่าวมีค่าเท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า แบบจำลองแต่ละกลุ่มมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าไค-สแควร์ระหว่างการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ดังกล่าว ซึ่งมีค่าเท่ากับ 5.79 ค่าองศาอิสระเท่ากับ 4 ผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นว่า ภายใต้ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลองอิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลที่ไม่มีเงินออมเท่ากัน

ดังนั้น จากสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7 ของการวิจัยที่ได้กล่าวว่า “แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมออมของบุคคลที่มีเงินออมและไม่มีเงินออมแตกต่างกัน โดยการคิดเชิงบัญชีเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญส่งผลต่อความแตกต่างของแบบจำลองของบุคคลสองกลุ่ม”

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีเงินออมและไม่มีเงินออมไม่แตกต่างกัน อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของผู้ที่มีเงินออมและผู้ที่ไม่เงินออมเท่ากัน อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของผู้ที่มีเงินออมและผู้ที่ไม่เงินออมเท่ากัน ดังนั้น การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎซึ่งเป็นตัวแปรภายนอกของแบบจำลองของทั้งสองกลุ่มจึงไม่เป็นตัวแปรที่เป็นเหตุให้เกิดความแตกต่างกันของแบบจำลองของกลุ่มย่อยทั้งสอง ผลการวิจัยนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7

4.3 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมออมของบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตแตกต่างกัน

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ที่ต้องการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยควบคุมพฤติกรรมออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลเฉพาะตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรหลักของระบบควบคุมการกระทำ ได้แก่ การตั้งเป้าหมายการออม ความผูกพันกับเป้าหมาย ความตั้งใจที่จะออม พฤติกรรมการออม ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ และตัวแปรแฝงที่เป็นตัวแปรจากสมมติฐานวัฏจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม ได้แก่ การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ผู้วิจัยกำหนดทั้ง 406 คนนั้น เมื่อแบ่งออกเป็นกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้น กลุ่มบุคคลที่รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมา และกลุ่มบุคคลที่รายได้เฉลี่ยในอนาคตลดลงแล้วพบว่า มีจำนวน 278, 96 และ 32 คน ตามลำดับ ซึ่งจำนวนกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์ว่ารายได้เฉลี่ยจะลดลงในอนาคตมีจำนวนน้อยเกินไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่นำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เข้าสู่การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบแบบจำลอง จึงทำให้มีเพียงการวิเคราะห์

เปรียบเทียบรูปแบบแบบจำลองที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและกลุ่มบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมา และเมื่อจัดแบบสอบถามที่มี missing value ของทั้งสองกลุ่มออกเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์แบบจำลอง พบว่า กลุ่มบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นมีจำนวน 259 คน และ กลุ่มบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมาจำนวน 88 คน ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีไม่น้อยกว่า 15 – 20 คนต่อ 1 ตัวแปร (Hair; et al. 1998: 164–166) จึงสามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบของแบบจำลองได้ ดังนั้น ผู้วิจัยคำนวณค่าคะแนนตัวแปรแฝง (Latent Scores) ตัวแปรทั้ง 6 ตัวโดยใช้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบและความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกต เพื่อลดจำนวนตัวแปรและสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบจำลองตามสมมติฐานข้อที่ 8 (ภาคผนวก จ)

ตาราง 18 ผลการประมาณค่าความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลองและค่าพารามิเตอร์ในแบบจำลองระหว่างบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมาและบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้น

สมมติฐาน	χ^2	df	p	χ^2/df	CFI	RMSEA
1. H_{Form}	6.26	18	1.00	0.348	1.00	0.0
2. H_β	6.77	21	1.00	0.322	1.00	0.0
3. H_Γ	6.55	22	1.00	0.298	1.00	0.0

สมมติฐาน	$\Delta\chi^2$	Δdf	P
2 เทียบ 1	0.51	3	>.05
3 เทียบ 1	0.29	4	>.05

จากตาราง 18 ผลการประมาณค่าความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลองระหว่างบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมา กับบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้น พบว่า

ในสมมติฐานแรก (H_{Form}) ซึ่งเป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลอง พบว่า ดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกดัชนี บ่งชี้ว่า แบบจำลองมีความ

กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมาไม่แตกต่างกัน หรือมีความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

ในการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายในไปตัวแปรภายใน (H_{β}) โดยการกำหนดให้เมทริกซ์พารามิเตอร์ดังกล่าวมีค่าเท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า แบบจำลองแต่ละกลุ่มมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าไค-สแควร์ระหว่างค่าไค-สแควร์ของการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ดังกล่าว ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.51 ค่าองศาอิสระเท่ากับ 3 ผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นว่า ภายใต้ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลอง อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เดิมเท่ากัน

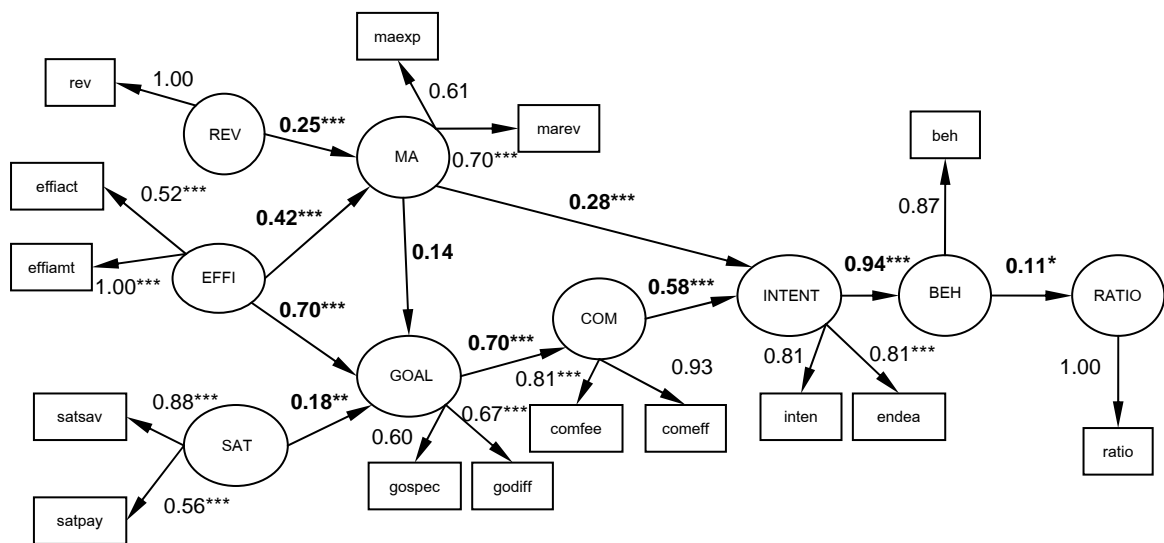
ในการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายนอกไปตัวแปรภายใน (H_{Γ}) โดยการกำหนดให้เมทริกซ์พารามิเตอร์ดังกล่าวมีค่าเท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า แบบจำลองแต่ละกลุ่มมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาความแตกต่างของค่าไค-สแควร์ระหว่างการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ดังกล่าว ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.29 ค่าองศาอิสระเท่ากับ 4 ผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นว่า ภายใต้ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลอง อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมาเท่ากัน

ดังนั้น จากสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 8 ของการวิจัยที่ได้กล่าวว่า “แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้น บุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมา และบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตลดลง มีความแตกต่างกัน”

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมาไม่แตกต่างกัน อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของผู้ที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและผู้ที่ยังคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมาเท่ากัน อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของผู้ที่คาดการณ์รายได้เพิ่มขึ้นและผู้ที่ยังคาดการณ์รายได้ใกล้เคียงเดิมเท่ากัน ผลการวิจัยนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยที่ 8

5. ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม

จากผลการวิเคราะห์ในหัวข้อ 4.1 ที่พบว่า อิทธิพลทางตรงของตัวแปรภายนอกบางตัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ จำนวนผู้ฟังฟัง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์เพิ่มเติมโดยการปรับแบบจำลองด้วยการตัดเส้นอิทธิพลของตัวแปรเหล่านั้นออก และวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุอีกครั้งหนึ่ง (ภาคผนวก ฉ) ผลการวิเคราะห์เป็นดังภาพประกอบ 5

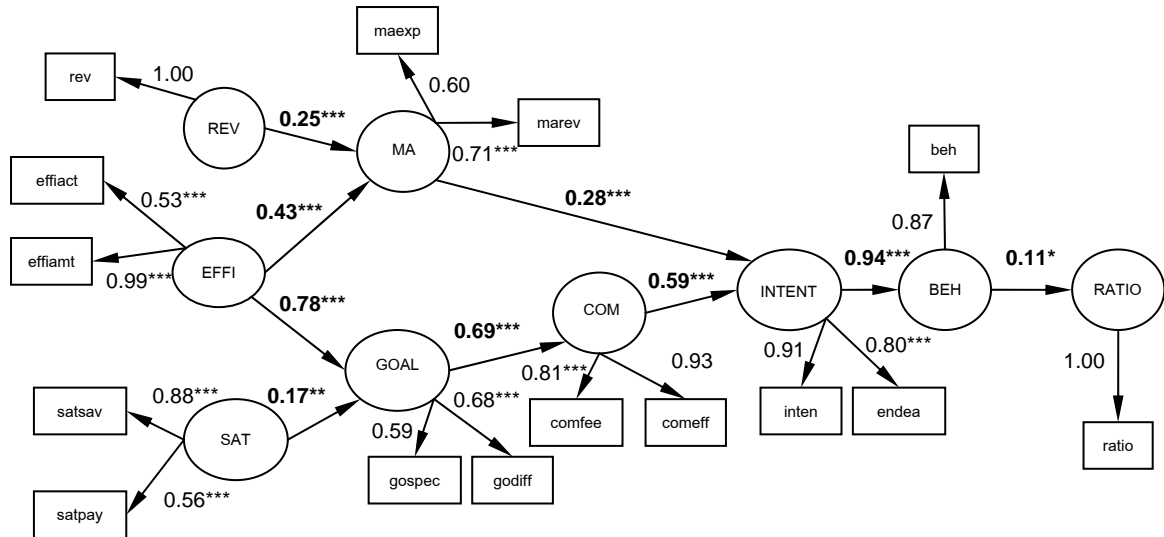

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

ภาพประกอบ 5 ผลการประมาณค่าแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมออมหลังตัดเส้นอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 384.40, $df = 183$ (p-value = 0.00), GFI = 0.91, RMSEA = 0.054, CFI = 0.96, NNFI = 0.94 เมื่อพิจารณาค่าสถิติตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องโดยรวมแสดงให้เห็นว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือค่า χ^2/df น้อยกว่า 3, GFI มากกว่า .90, RMSEA น้อยกว่า 0.08, ค่า CFI มากกว่า 0.90, ค่า NNFI มากกว่า 0.90 แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า อิทธิพลทางตรงของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎที่มีต่อการตั้งเป้าหมายการออมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงปรับแบบจำลองโดยตัดเส้นอิทธิพลนี้ออกจากแบบจำลอง และวิเคราะห์

แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุอีกครั้งหนึ่ง (ภาคผนวก ข) ผลการวิเคราะห์เป็นดังภาพประกอบ 6

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

ภาพประกอบ 6 ผลการประมาณค่าแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมมารอหลังตัดเส้นอิทธิพลจากปัจจัยภายในที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 391.50, $df = 184$ (p-value = 0.00), GFI = 0.91, RMSEA = 0.055, CFI = 0.96, NNFI = 0.94 เมื่อพิจารณาค่าสถิติตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความสอดคล้องโดยรวมแสดงให้เห็นว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ ค่า χ^2/df น้อยกว่า 3, GFI มากกว่า .90, RMSEA น้อยกว่า 0.08, ค่า CFI มากกว่า 0.90, ค่า NNFI มากกว่า 0.90

จากแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมมารอของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีการปรับเส้นอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออก และมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว ผู้วิจัยนำเสนอค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์การทำนายของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อตัวแปรผล ดังตาราง 19

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผล
ต่อตัวแปรผล และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสองของตัวแปร

ตัวแปร สาเหตุ	ตัวแปรผล									
	RATIO			BEH			INTENT			
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
REV		.01 (.00)	.01 (.00)		.07 (.57)**	.07 (.57)**		.07 (.07)**	.07 (.07)**	
EFFI		.05 (.01)*	.05 (.01)*		.42 (3.56)***	.42 (3.56)***		.44 (.44)***	.44 (.44)***	
SAT		.01 (.00)	.01 (.00)		.07 (.57)**	.07 (.57)**		.07 (.07)**	.07 (.07)**	
MA		.03 (.01)	.03 (.01)		.27 (2.27)***	.27 (2.27)***	.28 (.28)***		.28 (.28)***	
GOAL		.04 (.01)	.04 (.01)		.38 (3.29)***	.38 (3.29)***		.41 (.41)***	.41 (.41)***	
COM		.06 (.01)*	.06 (.01)*		.55 (4.73)***	.55 (4.73)***	.59 (.59)***		.59 (.59)***	
INTENT		.11 (.02)*	.11 (.02)*	.94 (8.06)***		.94 (8.06)***				
BEH	.11 (.00)*		.11 (.00)*							
R^2		0.01			0.89			0.52		

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

หมายเหตุ: ค่าที่อยู่นอกวงเล็บเป็นคะแนนมาตรฐาน ค่าที่อยู่ในวงเล็บเป็นคะแนนดิบ

RATIO: สัดส่วนเงินออม
MA: การคิดเชิงบัญชี

BEH: พฤติกรรม
REV: รายได้

INTENT: ความตั้งใจ
EFFI: การรับรู้ความสามารถ

COM: ความผูกพัน
SAT: ความพึงพอใจ

GOAL: การตั้งเป้าหมาย

ตาราง 19 (ต่อ)

ตัวแปร สาเหตุ	ตัวแปรผล								
	COM			GOAL			MA		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
REV							.25 (.25)***		.25 (.25)***
EFF		.54 (.54)***	.54 (.54)***	.78 (.78)***		.78 (.78)***	.43 (.43)***		.43 (.43)***
SAT		.12 (.12)**	.12 (.12)**	.17 (.17)**		.17 (.17)**			
MA									
GOA	.69 (.69)***		.69 (.69)***						
COM									
INT									
BEH									
R^2		0.48		0.70			0.29		

***, **, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ

หมายเหตุ: ค่าที่อยู่นอกวงเล็บเป็นคะแนนมาตรฐาน ค่าที่อยู่ในวงเล็บเป็นคะแนนดิบ

RATIO: สัดส่วนเงินออม BEH: พฤติกรรม INTENT: ความตั้งใจ COM: ความผูกพัน GOAL: การตั้งเป้าหมาย
MA: การคิดเชิงบัญชี REV: รายได้ EFFI: การรับรู้ความสามารถ SAT: ความพึงพอใจ

จากผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลแต่ละตัวแปรดังแสดงในตาราง 19 ผู้วิจัยอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .11 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความตั้งใจที่จะออม ความผูกพันกับเป้าหมายและการรับรู้ความสามารถของตนในการออม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .11, .06 และ .05 ตามลำดับ เมื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรทุกตัวมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนรายได้ ความพึงพอใจต่อผลของการออม การ

ของการรับรู้ความสามารถของตนในการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการตั้งเป้าหมายการออมได้ร้อยละ 70

6. การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดค่าใช้จ่ายและการสร้างกฎได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออมและรายได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .43 และ .25 ตามลำดับ เมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรทั้งสองตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรเหล่านี้ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดค่าใช้จ่ายและการสร้างกฎได้ร้อยละ 29

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง มีวัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสำหรับอธิบายปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม โดยมีสมมติฐานย่อยประกอบด้วย

1. สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของบุคคลได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมกรรมการออม
2. พฤติกรรมการออมของบุคคลได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะออม
3. ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมาย การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้
4. ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางตรงจากการตั้งเป้าหมายการออม
5. การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้ การรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม จำนวนผู้ฟังฟังความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้
6. การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้และการรับรู้ความสามารถของตนในการออม

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความแตกต่างของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมโดยใช้การมีเงินออมเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม

โดยมีสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7 ดังนี้ แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีเงินออมและไม่ มีเงินออมมีความแตกต่างกัน โดยการคิดเชิงบัญชีเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญส่งผลต่อความแตกต่างกันของรูปแบบแบบจำลอง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาความแตกต่างของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออม โดยใช้การคาดการณ์รายได้ในอนาคตเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม

โดยมีสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 8 ดังนี้ แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตเพิ่มขึ้น ลดลง และใกล้เคียงปัจจุบันมีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนอกเวลา ราชการของสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุไม่เกิน 35 ปี เริ่มต้นทำงานก่อนหรือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 มีการตั้งเป้าหมายเก็บออมเงินในช่วงปี พ.ศ. 2551 และ/หรือพ.ศ. 2552 และสถานที่ทำงานตั้งอยู่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตนักศึกษาที่มีคุณสมบัติดังกล่าวของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจและคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตโชติเวช จำนวนทั้งสิ้น 406 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบวัด รวม 11 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคมและตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์ ชุดที่ 2 แบบวัดความพึงพอใจต่อผลของการออม ชุดที่ 3 แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ชุดที่ 4 แบบวัดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม ชุดที่ 5 แบบวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคม ชุดที่ 6 แบบวัดการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ชุดที่ 7 แบบวัดการตั้งเป้าหมายการออม ชุดที่ 8 แบบวัดความผูกพันกับเป้าหมาย ชุดที่ 9 แบบวัดความตั้งใจที่จะออม ชุดที่ 10 แบบวัดพฤติกรรมการออม ชุดที่ 11 แบบวัดความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ แบบวัดชุดที่ 3 – ชุดที่ 11 มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .399 ถึง .882

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากนิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร วิทยาเขตโชติเวช และขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ผู้สอนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์สำหรับการวิเคราะห์สถิติพรรณนา และใช้โปรแกรม LISREL 8.72 สำหรับการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 365.84 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 177 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.92 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.053 ค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.96 ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบค่าการกระจายไม่ปกติ (NNFI) เท่ากับ 0.95 แสดงว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าไค-สแควร์เป็น 2.06 เท่าของค่าองศาอิสระ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนมีค่ามากกว่า 0.90 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ยมีค่าน้อยกว่า 0.08 ค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเปรียบเทียบมีค่ามากกว่า 0.90 และค่าดัชนีความสอดคล้องแบบค่าการกระจายไม่ปกติมีค่ามากกว่า 0.90

ข้อค้นพบจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความตั้งใจที่จะออม ความผูกพันกับเป้าหมาย การตั้งเป้าหมายการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจ และการสร้างกฎ และความพึงพอใจต่อผลของการออม เป็นตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง ในขณะที่ พฤติกรรมการออม ความตั้งใจที่จะออม และความผูกพันกับเป้าหมาย เป็นตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง

โดยตัวแปรในแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมการออมสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงได้ร้อยละ 89 ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมากที่สุด คือ ความตั้งใจที่จะออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.94 ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรง เมื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงลำดับถัดมาและเป็นอิทธิพลทางอ้อมทั้งหมด คือ ความผูกพันกับเป้าหมาย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.54 การตั้งเป้าหมายการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.39 การรับรู้ความสามารถของตนในการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.34 การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.33 และความพึงพอใจต่อผลของการออม มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.07 เมื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความผูกพันกับเป้าหมาย การตั้งเป้าหมายการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม การ

คิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของการทำพฤติกรรมการออม ตัวแปรในแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงได้ร้อยละ 1 ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมากที่สุด คือ พฤติกรรมการออมและความตั้งใจที่จะออม ซึ่งตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ คือเท่ากับ 0.11 เมื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน โดยอิทธิพลของพฤติกรรมการออมที่มีต่อสัดส่วนเงินออมต่อรายได้เป็นอิทธิพลทางตรง ในขณะที่อิทธิพลของความตั้งใจที่จะออมต่อสัดส่วนเงินออมต่อรายได้เป็นอิทธิพลทางอ้อมผ่านพฤติกรรมการออม ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลต่อสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ลำดับถัดมา คือ ความผูกพันกับเป้าหมาย มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.06 ซึ่งเป็นอิทธิพลทางอ้อม เมื่อทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงจะมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับ ความตั้งใจที่จะออมทั้งการมีเจตนาที่จะออมและความพยายามที่จะออม หากบุคคลมีความตั้งใจที่จะออมมาก ก็จะมีพฤติกรรมการออมมาก โดยที่ความตั้งใจที่จะออมนี้ก็ขึ้นอยู่กับความผูกพันกับเป้าหมาย ซึ่งหมายความว่า เมื่อบุคคลมีการตั้งเป้าหมายการออมของตนเอง และมีความผูกพันกับเป้าหมายนั้น จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจที่จะออม การที่บุคคลจะมีการตั้งเป้าหมายการออมก็ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของตนในการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎรวมถึงความพึงพอใจต่อผลของการออม หากบุคคลมีการรู้ความสามารถของตนในการออมมาก การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมาก และมีความพึงพอใจต่อผลของการออมมาก บุคคลก็จะมี การตั้งเป้าหมายที่ยากและมีความจำเพาะเจาะจงมาก ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมการออมมากโดยผ่านความผูกพันกับเป้าหมายและความตั้งใจที่จะออมในที่สุด

ส่วนการที่บุคคลจะมีสัดส่วนเงินออมต่อรายได้มากขึ้นเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับพฤติกรรม การออม หากบุคคลมีพฤติกรรมการออมมาก จะทำให้บุคคลนั้นมีสัดส่วนเงินออมต่อรายได้มาก ซึ่งบุคคลจะทำพฤติกรรมการออมมากขึ้นอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับความตั้งใจที่จะออม หากบุคคลมีความตั้งใจที่จะออมมาก บุคคลจะมีพฤติกรรมการออมมาก โดยที่ความตั้งใจที่จะออมนั้นก็ขึ้นอยู่กับความผูกพันกับเป้าหมายการออม หากบุคคลมีความผูกพันกับเป้าหมายการออมจะทำให้บุคคลนั้นมีความตั้งใจที่จะออมมาก ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า หากบุคคลมีความผูกพันกับเป้าหมายมาก ก็จะส่งผลให้บุคคลนั้นมีสัดส่วนเงินออมต่อรายได้มาก โดยผ่านความตั้งใจที่จะออมและพฤติกรรมการออมตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 มีสมมติฐานการวิจัยย่อย 6 ข้อ ผู้วิจัยจึงอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานย่อยและผลที่เกี่ยวข้องซึ่งส่งผลต่อตัวแปรผลของสมมติฐานย่อยแต่ละสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 กล่าวว่า “สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการออม” ผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมการออม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมีพฤติกรรมการออมเพิ่มขึ้นเพียงใด สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ก็จะเพิ่มขึ้นเพียงนั้น เนื่องจากสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของบุคคล เป็นผลลัพธ์ของพฤติกรรมการออมตามรูปแบบของระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen, 1996: 55-57) กล่าวคือ เมื่อบุคคลแสดงการกระทำที่เป็นการออม ย่อมต้องมีผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมออกมา ซึ่งก็คือ สัดส่วนเงินออมต่อรายได้นั่นเอง

นอกจากผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัยแล้ว จากผลการวิจัยยังพบว่า สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ของบุคคลได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความตั้งใจที่จะออมและความผูกพันกับเป้าหมาย โดยผ่านพฤติกรรมการออมด้วย แสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมีความผูกพันกับเป้าหมายและความตั้งใจที่จะออมเพิ่มมากขึ้นเพียงใด จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการออมเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น และส่งผลให้สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ก็จะเพิ่มขึ้นด้วย กล่าวได้ว่า เมื่อบุคคลมีความผูกพันกับเป้าหมายนั้นมาก จึงมีความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมที่ตนเองคาดหวังว่าจะทำให้บรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้บุคคลทำพฤติกรรมที่ตั้งใจไว้อย่างเข้มงวด ดังนั้น ผลลัพธ์ของพฤติกรรม ในที่นี้ก็คือสัดส่วนเงินออมต่อรายได้จึงเพิ่มสูงขึ้นในที่สุด

แต่อย่างไรก็ตาม จากการที่ตัวแปรเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้เพียงร้อยละ 1 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรเหล่านี้สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น กล่าวได้ว่า นอกจากพฤติกรรมการออม ความตั้งใจที่จะออมและความผูกพันกับเป้าหมายแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่สามารถอธิบายสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยพิจารณาว่า การที่ตัวแปรดังกล่าวมีอำนาจการทำนายสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้เพียงเล็กน้อย อาจเป็นไปได้ว่า การทำพฤติกรรมการออมของบุคคลไม่ได้เป็นการทำพฤติกรรมที่อยู่บนฐานของการใช้สัดส่วนเงินออมต่อรายได้เป็นตัววัดถึงผลลัพธ์การทำพฤติกรรมการออม กล่าวคือ บุคคลมีการทำพฤติกรรมจนทำให้เกิดพฤติกรรมการออม แต่เงินที่ออมได้นั้นไม่ได้ถูกนำไปเปรียบเทียบกับ เป็นสัดส่วนเท่าใดกับรายได้

สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า “พฤติกรรมการออมของบุคคลได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะออม” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการออมของบุคคลได้รับอิทธิพลทางตรงจากความตั้งใจที่จะออมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมีความตั้งใจที่จะออม ซึ่งความตั้งใจที่จะออมมี 2 องค์ประกอบ คือ การมีเจตนาที่จะออม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.81) และความพยายามที่จะออม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ

0.81) เพิ่มมากขึ้นเพียงใด พฤติกรรมการออมจะเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น ผลที่พบนี้เป็นไปตามที่กิน (Geen. 1995: 55-57) กล่าวไว้ว่า บุคคลจะจัดเตรียมการกระทำด้วยการวางแผนที่จะทำให้ตนเองบรรลุเป้าหมาย ซึ่งการจัดเตรียมการกระทำเป็นการแสดงถึงความตั้งใจที่จะกระทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ ซึ่งความตั้งใจที่จะทำกิจกรรมนั้น หมายถึง การมีเจตนาที่จะทำกิจกรรมและการมีความพยายามที่จะทำกิจกรรมตามเจตนา นั้น (Ajzen. 2002; 2009b: online) ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลสามารถควบคุมให้เกิดพฤติกรรมนั้นได้จริง ด้วยเหตุนี้ ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นก่อนการกระทำพฤติกรรม

นอกจากผลการวิจัยตามสมมติฐานแล้ว ยังพบปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการออมอีกว่า พฤติกรรมการออมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความผูกพันกับเป้าหมาย การตั้งเป้าหมาย การออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ การรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม โดยผ่านความตั้งใจที่จะออมด้วย แสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลมีความผูกพันกับเป้าหมาย มีการตั้งเป้าหมายการออม มีการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ มีการรับรู้ความสามารถของตนในการออมและมีความพึงพอใจต่อผลของการออมเพิ่มมากขึ้นเพียงใด จะทำให้ความตั้งใจที่จะออมเพิ่มมากขึ้น และจะส่งผลให้บุคคลทำพฤติกรรมการออมเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งอิทธิพลของความผูกพันกับเป้าหมายที่มีต่อพฤติกรรมการออมในทางบวกผ่านความตั้งใจที่จะออมนั้น เป็นไปตามที่ล็อค (Locke. 1996: 119) ได้กล่าวไว้ว่า ความผูกพันกับเป้าหมายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างมากสำหรับเป้าหมายที่มีความยากและความจำเพาะเจาะจง ซึ่งฮอลเลนเบคและไคลน์ (Hollenbeck; and Klein. 1987: 212) กล่าวว่า ความผูกพันกับเป้าหมายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการคาดการณ์การทำพฤติกรรมตามเป้าหมาย เนื่องจากความผูกพันกับเป้าหมายหมายถึงการเพิ่มความพยายามเพื่อบรรลุเป้าหมายแรกเริ่มที่ตั้งใจไว้และไม่ต้องการยกเลิกหรือลดระดับของเป้าหมายลง

ส่วนอิทธิพลทางอ้อมของการตั้งเป้าหมายการออมที่มีต่อพฤติกรรมการออมในทางบวกผ่านความตั้งใจที่จะออมและความผูกพันกับเป้าหมายนั้น กล่าวได้ว่า หากบุคคลมีการตั้งเป้าหมายที่ยากและจำเพาะเจาะจงมาก บุคคลจะมีความผูกพันกับเป้าหมายมาก ส่งผลให้มีความตั้งใจมากขึ้น และทำให้บุคคลผู้นั้นทำพฤติกรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต ที่พบว่า เป้าหมายที่ยากนำไปสู่การทำพฤติกรรมที่ดีกว่าเป้าหมายที่ง่าย (Geen. 1995: 29; citing Mento, Steel & Karren. 1987. *A Meta-analytic Study of the Effects of Goal Setting on Task Performance*. pp. 52-83; Tubbs. 1986. *Goal Setting: A Meta-analytic examination of the Empirical Evidence*. pp.474-483; Locke. 1996: 118; Locke; et al. 1981: 127-129) และเป้าหมายที่ยากและมีความจำเพาะเจาะจงจะส่งผลให้บุคคลเพิ่มระดับการทำพฤติกรรมที่มากกว่าเป้าหมายที่ยากแต่ไม่จำเพาะเจาะจง (Geen. 1995: 29; citing Mento; et al. 1987; *A Meta-analytic Study of the Effects of Goal Setting on Task Performance*. pp.52-83; Locke. 1996: 118; Locke; et al. 1981: 129-131)

สำหรับอิทธิพลทางอ้อมของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎที่มีต่อพฤติกรรมการออมในทางบวก โดยเส้นทางอิทธิพลมี 2 เส้นทาง คือ เส้นทางที่ 1 การคิดเชิงบัญชี

ส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายการออม ที่ส่งผลต่อไปยังความผูกพันกับเป้าหมายและความตั้งใจที่จะออม และส่งผลต่อพฤติกรรมการออมในที่สุด เส้นทางอิทธิพลนี้สอดคล้องกับระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen. 1995: 55-57) ที่กล่าวว่า การคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบส่งผลต่อการกำหนดเป้าหมายของบุคคล ซึ่งจะส่งผลถึงกระบวนการควบคุมเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายตามมาในที่สุด และเส้นทางที่ 2 การคิดเชิงบัญชีส่งผลต่อความตั้งใจที่จะออม ซึ่งส่งผลต่อไปยังพฤติกรรมการออม เส้นทางอิทธิพลนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเวลส์ (Wells. 2000: 91-92) ที่พบว่า การคิดเชิงบัญชีระยะสั้นที่ใช้ในการตัดสินใจออมเงิน มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจ ซึ่งความตั้งใจนี้เองเป็นตัวแปรเพื่อการทำนายพฤติกรรมการออมที่กำหนดวัตถุประสงค์การออมได้เป็นอย่างดี

ในด้านอิทธิพลโดยอ้อมทางบวกของการรับรู้ความสามารถของตนในการออมที่มีต่อพฤติกรรมการออม โดยเส้นทางอิทธิพลประกอบด้วย 3 เส้นทางคือ เส้นทางที่ 1 การรับรู้ความสามารถของตนส่งผลต่อการตั้งเป้าหมาย ที่ส่งผลต่อไปยังความผูกพันกับเป้าหมาย ความตั้งใจที่จะออมและส่งผลต่อไปยังพฤติกรรมการออมในที่สุด เส้นทางที่ 2 การรับรู้ความสามารถของตนส่งผลต่อการคิดเชิงบัญชี ที่ส่งผลต่อไปยังการตั้งเป้าหมายที่ส่งผลต่อความผูกพันกับเป้าหมาย ความตั้งใจที่จะออมและส่งผลต่อพฤติกรรมการออมในที่สุด และเส้นทางที่ 3 การรับรู้ความสามารถของตนส่งผลต่อการคิดเชิงบัญชีที่ส่งผลต่อไปยังความตั้งใจที่จะออมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมในที่สุด เส้นทางอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนทั้ง 3 เส้นทางเป็นไปตามที่แบนดูรา (Bandura. 2000: 121-122) กล่าวว่า ความสำเร็จของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถของตนเองมีผลต่อผลการดำเนินงานทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านการตั้งเป้าหมายของบุคคลผู้นั้นและกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของดิชแมนและคณะ (Dishman; et al. 2006: 475) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนในการออกกำลังกายของนักเรียนหญิงระดับมัธยมปลาย ส่งผลทางอ้อมต่อการพัฒนากิจกรรมการออกกำลังกาย โดยผ่านการตั้งเป้าหมายและความตั้งใจ

สำหรับอิทธิพลโดยอ้อมทางบวกของความพึงพอใจต่อผลของการออมที่มีต่อพฤติกรรมการออมผ่านความตั้งใจที่จะออมนั้น เป็นไปตามที่ล็อก (Locke. 1996: 120) กล่าวว่า การรับรู้เกี่ยวกับผลการทำพฤติกรรมในอดีตจะมีผลต่อการทำพฤติกรรมที่ตามมาภายหลัง โดยผ่านการตั้งเป้าหมาย ซึ่งผลการวิจัยนี้ก็ชี้ให้เห็นว่า บุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงจะทำพฤติกรรมการออมมากเพียงใด ก็ได้รับอิทธิพลมาจากความพึงพอใจต่อผลของการออมที่ผ่านมา ซึ่งเป็นตัวแปรกำหนดความจำเพาะเจาะจงและความยากของเป้าหมายการออม จึงส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมได้ในที่สุดนั่นเอง

สมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่า “ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมาย การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้” ผลการวิจัยพบว่า ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมาย การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .001 แต่ไม่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 เพียงบางส่วน

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลชั่งวามฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมีความผูกพันกับเป้าหมาย ซึ่งความผูกพันกับเป้าหมายมี 2 องค์ประกอบคือ ความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมาย (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.93) และความรู้สึกต้องการที่จะบรรลุเป้าหมาย (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.81) และบุคคลใช้การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ซึ่งการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมี 2 องค์ประกอบ คือ การจัดหมวดหมู่รายได้ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.70) และ การจัดหมวดหมู่ค่าใช้จ่าย (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.62) เพิ่มมากขึ้นเพียงใด บุคคลก็จะมี ความตั้งใจที่จะออมเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น แต่เมื่อบุคคลพบว่า มีความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้เพิ่มมากขึ้นเพียงใด ก็ไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะออม

การที่ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากความผูกพันกับเป้าหมาย เป็นไปตามที่กิน (Geen. 1995: 42; citing Lewin. 1935. *A Dynamic Theory of Personality*; Klinger; Barta; & Maxeiner. 1980. *Motivational Correlates of Thought Content Frequency and Commitment*. pp.1222-1237) กล่าวไว้ว่าความผูกพันกับเป้าหมายทำให้เกิดแรงผลักดันทางจิต (Psychic forces) ที่ส่งผลต่อกระบวนการใช้ความคิดและความทรงจำที่จะทำตามเป้าหมาย ดังนั้น เมื่อบุคคลมีความผูกพันกับเป้าหมายการออมมาก จึงเพิ่มความตั้งใจที่จะออมด้วยการกำหนดเจตนาในการทำการออมให้มากขึ้นและเพิ่มความพยายามที่จะทำตามเจตนาที่ตนเองกำหนดไว้ในวันด้วย

ส่วนผลที่พบว่า การคิดเชิงบัญชีมีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะออมนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเวลล์ (Wells. 2000: 91) ซึ่งใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นหลักของงานวิจัย เวลล์พบผลว่า เส้นทางอิทธิพลของการคิดเชิงบัญชีที่มีต่อความตั้งใจที่จะออมมีค่ามากกว่าเส้นทางอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavioral control) และเส้นทางอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง (Subjective norm) กล่าวได้ว่า กระบวนการคิดเชิงบัญชีซึ่งเป็นการคิดไตร่ตรองเพื่อสร้างวิธีการในการจัดการเงินรายได้และค่าใช้จ่ายของบุคคลช่วยส่งเสริมให้บุคคลเพิ่มความตั้งใจที่จะออมมากขึ้นได้

แต่สำหรับความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ที่ไม่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจที่จะออมนั้น ไม่เป็นไปตามที่กิน (Geen. 1995: 51; citing Stagner. 1977. *Homeostasis, Discrepancy, Dissonance: A Theory of Motives and Motivation*. pp.103-138) ลatham และ ล็อก (Latham; & Locke. 2006: 332) กล่าวไว้ว่า ความขัดแย้งระหว่างสถานะในปัจจุบันกับสถานะที่ต้องการจะเป็นจะทำให้ระบบการกระตุ้นเตือน (Arousal system) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจที่ถูกนำมาใช้เพื่อปรับลดความขัดแย้งระหว่างสถานะในปัจจุบันกับสถานะที่ต้องการจะเป็นนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งระหว่างสถานะในปัจจุบันกับสถานะที่ต้องการจะเป็นที่จะกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนเป้าหมายหรือความตั้งใจหรือพฤติกรรม จะเป็นความขัดแย้งแบบที่สถานะในปัจจุบันต่ำกว่าสถานะที่ต้องการจะเป็น (Locke; & Latham. 1990: 174-176) เมื่อพิจารณาความ

ขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แม้จะมีค่าเฉลี่ยเป็นลบ ซึ่งแสดงถึงการที่ผลของการออมต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ แต่ค่าเฉลี่ยของความขัดแย้งนี้มีค่าน้อย คือ เท่ากับ -0.22 (พิสัยของข้อมูลอยู่ระหว่าง -3 ถึง 2) และค่าการกระจายของข้อมูลซึ่งวัดจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความเบ้ ความโด่งแล้ว พบว่า ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ของกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายอยู่ใกล้เคียงกับค่ากลางที่เท่ากับศูนย์ ซึ่งหมายถึงไม่มีความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ จึงแสดงให้เห็นว่า ผลของการออมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่วางไว้ ผลการออมที่เป็นเช่นนี้อาจไม่ส่งผลให้บุคคลเกิดความไม่พอใจมากพอที่จะปรับเปลี่ยนเป้าหมายหรือความตั้งใจที่จะออมซึ่งตนเองได้ตั้งไว้แต่แรก (Locke; & Latham. 1990: 201-203)

นอกจากผลการวิจัยตามสมมติฐานแล้ว ยังพบปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมต่อความตั้งใจที่จะออมอีกว่า ความตั้งใจที่จะออมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการตั้งเป้าหมายการออม การรับรู้ความสามารถของตนในการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ความพึงพอใจต่อผลของการออม โดยผ่านความผูกพันกับเป้าหมาย แสดงให้เห็นว่า บุคคลจะมีความตั้งใจที่จะออมมากน้อยเพียงใดย่อมต้องมาจากการมีความผูกพันกับเป้าหมาย ซึ่งความผูกพันกับเป้าหมายนี้มาจากการที่บุคคลมีการตั้งเป้าหมายการออมที่ประกอบด้วยความยากและความจำเพาะเจาะจง บุคคลจะมีการตั้งเป้าหมายที่ยากและจำเพาะเจาะจงมากก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีการรับรู้ความสามารถของตนในการออมมาก การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมากและมีความพึงพอใจต่อผลของการออมมาก

การที่ความตั้งใจที่จะออมของบุคคลจะเป็นเช่นไร ขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนในการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ความพึงพอใจต่อผลของการออมของบุคคลผู้นั้น ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีการตั้งเป้าหมายการออมที่มีความยากและความจำเพาะเจาะจงสูง พร้อมไปกับการสร้างความผูกพันกับเป้าหมายดังกล่าว จนเป็นเหตุให้บุคคลแปลงความผูกพันกับเป้าหมายเป็นความตั้งใจที่จะออมนี้ เป็นไปตามระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen. 1995: 55-57) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจในการทำพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของสังคมหรือตนเองจากข้อมูลที่ผ่านมาหรือสิ่งแวดล้อม บุคคลจะเริ่มต้นจากการตั้งเป้าหมายโดยพิจารณาเลือกเป้าหมายจากความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมาย คุณค่าของเป้าหมายที่มีต่อตนเองและการประเมินระดับความสามารถของตนเองที่จะทำให้เป้าหมายบรรลุได้ เมื่อบุคคลตัดสินใจเลือกเป้าหมายได้แล้วก็จะสร้างความผูกพันกับเป้าหมาย และแปลงความผูกพันไปเป็นความตั้งใจ ด้วยการประเมินทางเลือกที่จะทำให้ตนเองบรรลุเป้าหมายไปพร้อม ๆ กับการระลึกย้อนหลังไปว่า วิธีใดที่เคยทำแล้วทำให้บรรลุเป้าหมาย

สมมติฐานข้อที่ 4 กล่าวว่า “ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางตรงจากการตั้งเป้าหมายการออม” ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางตรงจากการ

ตั้งเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลช่วงวาระการงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมีการตั้งเป้า หมายการออม ซึ่งมี 2 องค์ประกอบคือ ความยากของเป้าหมาย (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.66) และความจำเพาะเจาะจงของเป้าหมาย (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.61) เพิ่มมากขึ้นเพียงใด ความผูกพันกับเป้าหมายก็จะเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น จากผลการวิจัยดังกล่าวอธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลมีโอกาที่จะตั้งเป้าหมายด้วยตนเองโดยสอดคล้องกับความสามารถในการควบคุมของตน เองย่อมทำให้บุคคลนั้นมีความผูกพันกับเป้าหมายมากกว่าเป้าหมายที่ถูกกำหนดโดยผู้อื่นซึ่งอาจประเมินความสามารถในการควบคุมของบุคคลนั้นได้ไม่ถูกต้อง (Locke. 1996: 119; Locke; & Latham. 1990: 167; citing Erez; & Kanfer. 1983. *The Role of Goal Acceptance in Goal Setting and Task Performance*. pp. 454-463) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮินส์; คาล์นแบค และโลเรนท์ซ (Hinsz; Kalnbach; & Lorentz. 1997: 287, 381) ที่พบว่า ความผูกพันกับเป้าหมายจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เลือกที่จะตั้งเป้าหมายของตนเอง โดยเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการตั้งเป้าหมายจากบุคคลอื่น ดังนั้น การตั้งเป้าหมายการออมของบุคคลช่วงวาระการงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายของงานวิจัยนี้ก็เป็น การตั้งเป้าหมายที่บุคคลเหล่านี้กำหนดขึ้นเอง (Self-set goal) ด้วยการกำหนดความจำเพาะเจาะจงและความยากของเป้าหมาย โดยคำนึงถึงความสามารถในการควบคุมตนเองให้ทำพฤติกรรมที่สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติที่วางไว้เหล่านั้น และเมื่อเป้าหมายนั้นมีความจำเพาะเจาะจงมากและมีความยากมาก จึงทำให้บุคคลต้องสร้างความผูกพันกับเป้าหมายการออมที่ตนเองตั้งขึ้นให้มากด้วย ซึ่งเป็นกลไกทางจิตวิทยาที่จะทำให้บุคคลสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มีความจำเพาะเจาะจงและความยากเช่นนั้นได้

นอกจากผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัยแล้ว จากผลการวิจัยยังพบว่า ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม และการคิดเชิงบัญชีที่ด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ผ่านการตั้งเป้าหมายการออมด้วย

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลช่วงวาระการงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมีการรับรู้ความสามารถของตนในการออม มีความพึงพอใจต่อผลของการออมและมีการคิดเชิงบัญชีที่ด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎเพิ่มมากขึ้นเพียงใด จะทำให้การตั้งเป้าหมายการออมเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น ซึ่งส่งผลให้ความผูกพันกับเป้าหมายเพิ่มมากขึ้นด้วย จากผลการวิจัยดังกล่าวอธิบายได้ว่า การที่ความผูกพันกับเป้าหมายได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม เป็นไปตามที่แบนดูรา (Bandura. 2000: 461) ล็อค (Locke. 1996: 120) ล็อค ลัทธาม และอีเรซ (Locke; Latham; & Erez. 1988: 32) และเอียเลย์ (Bandura. 2000: 461-462; citing Earley. 1986. *Supervisors and Shop Stewards as Sources of Contextual Information in Goal Setting: A Comparison of the United States with England*. pp. 111-117) กล่าวไว้ว่า ถ้าหากบุคคลประเมินความสามารถของตนเองสูง ก็จะต้องตั้งเป้าหมายสูงและจะสร้างพันธะที่ผูกพันตนเองให้

เปลี่ยนแปลงได้ยากขึ้น เป้าหมายที่ทำหายจะเพิ่มระดับแรงจูงใจและระดับการทำพฤติกรรมที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยเหตุนี้ ความผูกพันกับเป้าหมายการออมจึงได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออมผ่านการตั้งเป้าหมายการออม

สำหรับอิทธิพลของความพึงพอใจต่อผลของการออมที่มีต่อความผูกพันกับเป้าหมาย ผ่านการตั้งเป้าหมายการออม เป็นไปตามที่ฮอลเลนเบคและไคลน์ (Hollenbeck; & Klein. 1987: 213) กล่าวไว้ว่า ความผูกพันกับเป้าหมายเกิดจากความดึงดูดใจ (Attractiveness) ของการบรรลุเป้าหมาย และการคาดหวังถึงการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสาเหตุหนึ่งของการคาดหวังถึงการบรรลุเป้าหมายคือ การประสบความสำเร็จในอดีต (Past success) ความพึงพอใจต่อผลของการออมในงานวิจัยนี้ ก็หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อประสบการณ์อันเกี่ยวเนื่องกับเงินออมและการออมเงินของตนในอดีตนั่นเอง ดังนั้น เมื่อบุคคลมีความพึงพอใจต่อผลของการออมที่ตนเองมีทั้งที่กำหนดวัตถุประสงค์การใช้จ่ายเงินออมอย่างจำเพาะหรือไม่จำเพาะก็ตาม ก็จะทำให้บุคคลมีการตั้งเป้าหมายการออมที่มากขึ้น เพราะว่า บุคคลได้รับความสุขความพึงพอใจจากการที่ตนเองสามารถมีเงินเก็บเพียงพอที่จะซื้อสิ่งของเพื่อตอบสนองความต้องการของตนได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจนั่นเอง

ส่วนอิทธิพลของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎที่มีต่อความผูกพันกับเป้าหมาย ผ่านการตั้งเป้าหมายการออม สอดคล้องกับข้อเสนอของลีด ลัทธัมและอีเรซ (Locke; Latham; & Erez. 1988: 27) ที่กล่าวว่า ปัจจัยภายนอก (External factors) และปัจจัยปฏิสัมพันธ์ (Interactive factors) จะส่งผลต่อความผูกพันกับเป้าหมายได้โดยผ่านกระบวนการรู้คิด (Cognitive process) โดยที่งานวิจัยในขณะนั้นยังไม่ได้มีการศึกษาถึงกระบวนการรู้คิดอย่างละเอียดลึกซึ้ง อย่างไรก็ตาม การวิจัยเกี่ยวกับการเงินในระยะต่อมาได้ชี้ให้เห็นว่า การคิดเชิงบัญชีเป็นกระบวนการรู้คิดที่มีส่วนอย่างสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเงิน (Thaler. 1999; Shefrin; & Thaler. 1988) ดังนั้น จากผลการวิจัยในครั้งนี้ จึงชี้ให้เห็นว่า กระบวนการรู้คิดที่เรียกว่า การคิดเชิงบัญชีมีอิทธิพลต่อความผูกพันกับเป้าหมายการออมได้ ก็โดยผ่านการตั้งเป้าหมายการออม

สมมติฐานข้อที่ 5 กล่าวว่า “การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้ การรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม จำนวนผู้ฟังฟัง ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้” ผลการวิจัยพบว่าการตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ความพึงพอใจต่อผลของการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001, .01 และ .05 ตามลำดับ แต่ไม่ได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม จำนวนผู้ฟังฟัง และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 เพียงบางส่วน

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลช่วงว่างรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงมีรายได้ มีการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ซึ่งมี 2 องค์ประกอบคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการเก็บออมเงิน (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00) และการรับรู้ความสามารถของตนในการทำกิจกรรมเพื่อเก็บออมเงิน (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.50) มีความพึงพอใจต่อผลของการออม ซึ่งมี 2 องค์ประกอบ คือ ความพึงพอใจต่อผลของการออมที่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.91) และความพึงพอใจต่อผลของการออมที่ไม่กำหนดวัตถุประสงค์จำเพาะ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.54) มีการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ซึ่งมี 2 องค์ประกอบ คือ การจัดหมวดหมู่รายได้ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.70) และการจัดหมวดหมู่ค่าใช้จ่าย (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.62) เพิ่มมากขึ้นเพียงใด ย่อมจะทำให้บุคคลนั้นมีการตั้งเป้าหมายเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น แต่การที่บุคคลได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม ได้รับการถ่ายทอดทางสังคม มีจำนวนผู้ฟังฟังและความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้เพิ่มมากขึ้นเพียงใด ก็ไม่ส่งอิทธิพลต่อการตั้งเป้าหมายการออมของบุคคลนั้น

การที่การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางตรงในทางบวกจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออม เป็นไปตามที่กินกล่าวไว้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถนำมาใช้กับการกระทำอย่างมีเป้าหมายได้ โดยจัดเป็นสิ่งเดียวกับความสามารถในการทำพฤติกรรมที่มุ่งมาดปรารถนา (Geen. 1995: 124) ซึ่งแบนดูรา (Bandura. 2000: 116, 128) ได้กล่าวไว้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตั้งเป้าหมายของบุคคล ในฐานะที่เป็นแรงกระตุ้นภายในของบุคคล โดยแรงกระตุ้นภายในนี้จะทำให้บุคคลกำหนดเป้าหมายที่ท้าทายยกระดับมาตรฐานการกระทำของตนเองให้สูงขึ้น เนื่องจากความต้องการเอาชนะมาตรฐานการกระทำของตนเองเป็นแรงจูงใจอย่างสำคัญต่อการตั้งเป้าหมาย ถ้าหากบุคคลประเมินความสามารถของตนเองสูง ก็จะตั้งเป้าหมายสูงและจะสร้างพันธะที่ผูกพันตนเองให้เปลี่ยนแปลงได้ยากขึ้น เป้าหมายที่ท้าทายจะเพิ่มระดับแรงจูงใจและระดับการทำพฤติกรรมที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย เช่นเดียวกับที่ลาธัมและล็อก (Latham; & Locke. 2006: 332) กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะตั้งเป้าหมายไว้สูงกว่า เพราะบุคคลเหล่านั้นจะไม่พอใจกับเป้าหมายที่ต่ำกว่าและการรับรู้ความสามารถของตนส่งผลกระทบต่อความยากของเป้าหมายที่บุคคลนั้นจะเลือก (Locke. 1996: 120) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยดา สมบัติวัฒนา (2550) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมการออม เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตระดับปริญญาตรีได้มากที่สุด และงานวิจัยของวัลภา สบายยิ่ง (2542) ที่พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนส่งผลทางตรงต่อผลการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของผู้จำหน่ายตรง

อิทธิพลทางตรงของความพึงพอใจต่อผลของการออมทางบวกที่มีต่อการตั้งเป้าหมายการออม เป็นไปตามที่แบนดูรา (Bandura. 2000: 121-122) กล่าวไว้ว่า เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนและไม่คุ้นเคยมาก่อน บุคคลจะใช้ผลการปฏิบัติงานในอดีตมาเป็นตัวกำหนดการ

ตั้งเป้าหมายและความสามารถของตนเอง และการตั้งเป้าหมายของบุคคลนั้นจะส่งผลต่อไปยังผลการปฏิบัติงานหลังจากการตั้งเป้าหมายอีกทีหนึ่ง

สำหรับอิทธิพลทางตรงที่การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมีต่อการตั้งเป้าหมายการออมนั้นเป็นไปตามที่กิน (Geen. 1995: 55-56) กล่าวว่า ก่อนที่บุคคลจะตั้งเป้าหมายใด ๆ บุคคลจะใช้กระบวนการคิดอย่างรอบคอบ สำหรับการจัดการการเงินส่วนบุคคลนั้นพบว่า การคิดเชิงบัญชีมีส่วนอย่างสำคัญต่อการวางแผนจัดการการเงินส่วนบุคคล (Rabinovich; & Webley. 2007; Van De Water, IV. 2004; Graham; & Isaac. 2002; ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2554) โดยที่การคิดเชิงบัญชีเป็นกระบวนการทางจิตวิทยา (Cognitive Psychology) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล (Shefrin; & Thaler. 1988) โดยเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลลดภาระการพึ่งพาการควบคุมตนเอง (Self-control) เพื่อเอาชนะความต้องการบริโภคในปัจจุบันและทำให้มุ่งสู่การทำพฤติกรรมออมอย่างมีประสิทธิภาพได้ (Rabinovich; & Webley. 2007; Van De Water, IV. 2004; ปิยดา สมบัติวัฒนา. 2554)

ส่วนตัวแปรการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม การได้รับการถ่ายทอดทางสังคม รายได้และจำนวนผู้พึ่งพิงนั้นไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตั้งเป้าหมายการออมนั้น กล่าวโดยรวมได้ว่าการตั้งเป้าหมายการออมที่ส่งผลให้บุคคลชั่งวามงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงทำพฤติกรรมการออม เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากความต้องการที่เกิดขึ้นภายในตนเป็นสำคัญมากกว่าที่จะเกิดขึ้นจากปัจจัยทางสังคมหรือปัจจัยทางเศรษฐกิจระดับบุคคล กล่าวคือ ถึงแม้ว่ากิน (Geen. 1995: 55) จะกล่าวไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า กระบวนการที่ทำให้บุคคลกระทำกิจกรรมอย่างมีเป้าหมายนั้น จะเริ่มต้นจาก ก) ความต้องการของสังคม/สิ่งแวดล้อม (Demand in the environment) และหรือ ข) ความต้องการที่เกิดขึ้นจากภายในตนของบุคคลผู้นั้น (Inner need) แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับพฤติกรรมการออมแล้ว จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การที่บุคคลจะทำการตั้งเป้าหมายการออมของตนเอง ต้องอาศัยความต้องการภายในตนหรืออาจเรียกว่า เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดจากตนเองเป็นสำคัญมากกว่าที่จะเป็นอิทธิพลของบุคคลอื่นหรือปัจจัยอื่นภายนอกที่เป็นแรงกระตุ้นการตั้งเป้าหมาย

การที่ตัวแปรการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตั้งเป้าหมายการออมในงานวิจัยนี้ ซึ่งไม่เป็นไปตามเอกสารที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมมา อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีการศึกษาระดับเดียวกัน คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และกำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในสถาบันการศึกษาของรัฐ นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ที่พำนักอยู่เขตเมืองเช่นเดียวกัน จึงทำให้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอาจไม่แตกต่างกันมากนักและความสามารถในการนำข้อมูลข่าวสารไปใช้เพื่อการตัดสินใจอาจมีความแตกต่างกันน้อยจนไม่ส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายการออม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกพร ศักดิ์อุดมขจร (2543) ที่ศึกษาการใช้ประโยชน์จากข่าวสารทางการเงินเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้บริการของธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ การตัดสินใจลงทุน การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการเงินกับบุคคลอื่น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริหารการเงินบุคคลของตน วางแผนการใช้จ่าย และใช้ในการแสวงหาข่าวสารด้านนวัตกรรมทางการเงิน

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง ที่พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากข่าวสารการเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ประชาชนที่เพศต่างกัน อายุต่างกัน อาชีพต่างกัน สถานภาพสมรสต่างกันและรายได้ต่างกัน ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากข่าวสารการเงินแตกต่างกัน ดังนั้น การที่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้เป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาเดียวกันและอยู่ในเขตเมืองหลวงเช่นเดียวกัน จึงอาจทำให้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและการนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการตั้งเป้าหมายของกลุ่มตัวอย่างไม่ส่งผลกระทบต่อการตั้งเป้าหมายการออม

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมไม่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อการตั้งเป้าหมายการออมนั้น แสดงให้เห็นว่า การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการไม่ส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายการออม อาจเป็นไปได้ว่า เนื่องจากบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้เป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งกำลังเป็นช่วงเวลาของการสร้างฐานะและความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น ถึงแม้บุคคลเหล่านี้จะได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในรูปแบบใด มีระดับการถ่ายทอดมากหรือน้อยอย่างไรก็ตาม แต่เนื่องจากความจำเป็นต้องดิ้นรนให้สามารถดำรงชีพในเมืองหลวงที่มีค่าครองชีพสูงได้ จึงทำให้อิทธิพลของการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมไม่มากพอที่จะส่งผลต่อการตั้งเป้าหมายการออม นอกจากนี้ การวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการในการงานวิจัยนี้ ไม่ได้วัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากครูอาจารย์ ซึ่งผลการวิจัยของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่พบว่า แม้ว่าการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา เพื่อน และอาจารย์จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .01 และ .001 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม มีเพียงการเป็นแบบอย่างของอาจารย์เท่านั้นที่เป็นตัวแปรเข้าทำนายพฤติกรรมการออมของนิสิตได้ ร้อยละ 2.70 เหตุที่งานวิจัยนี้ไม่ได้นำการถ่ายทอดทางสังคมที่ได้รับจากอาจารย์เข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งเนื่องจากกิน (Geen, 1995: 26) ได้กล่าวไว้ว่า กลุ่มอ้างอิงที่สำคัญสำหรับการทำพฤติกรรมใด ๆ ก็จะต้องเป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ โดยตรง และจากการวิจัยเกี่ยวกับการออมที่ผ่านมาของผู้วิจัย (ปิยดา สมบัติวัฒนา, 2550; 2554) พบว่า บุคคลที่มีความสำคัญต่อการทำพฤติกรรมการออมของนิสิตหลักสูตรนอกเวลาราชการทั้งระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทจะเป็นบุคคลในครอบครัว เพื่อนและคนรัก เป็นสำคัญ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงไม่ได้นำการเป็นแบบอย่างของอาจารย์มาเป็นส่วนหนึ่งในแบบวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคม

ส่วนการที่ตัวแปรจำนวนผู้ฟังฟังไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการตั้งเป้าหมายการออม อธิบายได้ว่า แม้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะมีผลการวิจัยว่า อัตราการฟังฟังมีอิทธิพลทางลบต่อการทำพฤติกรรมการออม แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีงานวิจัยบางงานที่พบผลการวิจัยว่า อัตราการฟังฟังไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อพฤติกรรมการออม (พนม กิตติวง. 2543; สุวิไล ศรีคณานต์กุล. 2534) และยังมีงานวิจัยบางงานที่พบผลการวิจัยว่า คราวเรือนที่มีผู้ฟังน้อยกว่า 3 คน จำนวนผู้ฟังฟังไม่มีผลกำหนดการออมของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ (ไทรรงค์ วันอารีย์. 2546; สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2541) กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้จำนวน 386 คน คิดเป็นร้อยละ 95.1 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นผู้ที่ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่บุคคลในครอบครัวน้อยกว่า 3 คน ด้วย

เหตุนี้ ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของไตรรงค์ วันอารีย์ (2546) และ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2541) ที่พบว่า จำนวนผู้ฟังฟังที่น้อยกว่า 3 คนไม่มีอิทธิพลต่อการตั้งเป้าหมายการออมอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนตัวแปรรายได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ส่งผลทางตรงต่อการตั้งเป้าหมายการออม แต่ยังคงส่งผลทางอ้อมต่อการตั้งเป้าหมายการออมโดยผ่านการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ โดยมีความสัมพันธ์กับการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎในทางบวก กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีรายได้มากขึ้น บุคคลจะมีการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมากขึ้น และส่งผลให้การตั้งเป้าหมายการออมของบุคคลมีความยากและความจำเพาะเจาะจงมากขึ้น

สำหรับความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ไม่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อการตั้งเป้าหมายการออมนั้น อาจเนื่องมาจาก แม้จะความขัดแย้งระหว่างผลการออมกับเป้าหมายการออมของบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้จะแสดงถึงการที่ผลการออมน้อยกว่าเป้าหมายการออมแต่มีค่าไม่มากนัก เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยและการกระจายของข้อมูล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ผลของการออมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่วางไว้ ผลการออมที่เป็นเช่นนี้อาจไม่ส่งผลให้บุคคลเกิดความไม่พอใจมากพอที่จะปรับเปลี่ยนเป้าหมายหรือความตั้งใจที่จะออมซึ่งตนเองได้ตั้งไว้แต่แรก (Locke; & Latham. 1990: 201-203)

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการเก็บออมเงิน การรับรู้ความสามารถของตนในการทำกิจกรรมเพื่อเก็บออมเงิน การคิดเชิงบัญชีเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่ค่าใช้จ่าย การคิดเชิงบัญชีเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่รายได้ ความพึงพอใจต่อผลของการออมที่มีวัตถุประสงค์จำเพาะ และความพึงพอใจต่อผลของการออมที่ไม่มีวัตถุประสงค์จำเพาะมากเพียงใด บุคคลย่อมจะมีการตั้งเป้าหมายที่มีความจำเพาะเจาะจงและความยากมากขึ้นเพียงนั้น

นอกจากผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัยแล้ว จากผลการวิจัยยังพบว่า การตั้งเป้าหมายการออมได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากรายได้และการรับรู้ความสามารถของตนในการออม โดยผ่านการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ซึ่งอิทธิพลทางอ้อมของการรับรู้ความสามารถของตนในการออมที่มีต่อการตั้งเป้าหมายการออมในทางบวกนั้น เป็นไปตามที่แบนดูรา (Bandura. 2000: 121) กล่าวไว้ว่าความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนส่งผลกระทบไปยังการทำพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านการตั้งเป้าหมายและกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎเป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ตามแนวทางของจิตรู้คิด (Cognitive Psychology) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล (Shefrin; & Thaler. 1988; Thaler. 1999) เพื่อให้มีเงินออม (Rabinovich; & Webley. 2007; Van De Water, IV. 2004)

สมมติฐานข้อที่ 6 กล่าวว่า “การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้และการรับรู้ความสามารถของตนในการออม” ผลการวิจัยพบว่า การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎได้รับอิทธิพลทางตรงจากรายได้และการรับรู้ความ

สามารถของตนในการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การที่การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออมเป็นตามที่วิลลาสลักษณ์ ชวัลลี (2544: 31) กล่าวไว้ว่า การรับรู้ความสามารถของตน มีอิทธิพลต่อการทำพฤติกรรมโดยผ่านกระบวนการรู้คิด (Cognitive process) ในด้านแบบแผนการคิดที่สามารถส่งเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงานได้ เป็นเช่นเดียวกับที่แบนดูรา (Bandura. 2000: 121-122) กล่าวไว้เช่นเดียวกัน ซึ่งการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎจัดว่าเป็นกระบวนการรู้คิดประเภทหนึ่ง เกิดจากการรับรู้ ทัศนคติ และตัดสินใจเลือกการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ให้เป็นไปตามที่ต้องการ ดังนั้น การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎจึงได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ความสามารถของตนในการออมในด้านการประเมินผลลัพธ์จากการตัดสินใจเลือกการกระทำของตน

สำหรับผลการวิจัยที่พบว่า รายได้มีอิทธิพลต่อการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ เป็นไปตามที่ทาเลอร์ (Thaler. 1999: 193) กล่าวไว้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครัวเรือนกับการสร้างกฎการใช้จ่ายและงบประมาณการใช้จ่ายไว้ แต่อย่างไรก็ดี ทิศทางของความสัมพันธ์นั้นยังไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ทาเลอร์ได้กล่าวว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ใกล้เคียงกับเส้นความยากจนจะใช้จ่ายงบประมาณอย่างเข้มงวดมากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้สูง แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้กลับพบว่า บุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีรายได้มากเพียงใด ก็จะใช้การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมากขึ้นเพียงนั้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนมีรายได้สูงกว่าเส้นความยากจน (Poverty line) ของประเทศไทย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551) กล่าวคือ ระดับรายได้ประมาณการที่จัดเป็นเส้นความยากจนของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งรายงานไว้ว่าอยู่ระหว่าง 1,200 – 1,500 บาทต่อคนต่อเดือน เมื่อคิดเป็นรายได้ต่อ 2 ปีเช่นเดียวกับที่งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลมีค่าเท่ากับ 28,800 - 36,000 บาท ในขณะที่ผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้อยู่ระหว่าง 50,000 ถึง 2,600,000 บาท โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 606,459.15 บาท และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 390,851.91 บาท จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่าระดับเส้นความยากจนมาก ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การใช้การคิดเชิงบัญชีอาจเน้นไปสู่การนำมาใช้เพื่อการจัดการรายได้ที่สูงมากกว่าการใช้การคิดเชิงบัญชีเพื่อการจัดการค่าใช้จ่ายตามที่ทาเลอร์ได้กล่าวไว้ จึงส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการใช้การคิดเชิงบัญชีเป็นไปในทางบวก เนื่องจากการวัดการคิดเชิงบัญชีในการวิจัยนี้วัดทั้งด้านการจัดหมวดหมู่รายได้และการจัดหมวดหมู่ค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีซึ่งจัดเป็นกลุ่มบุคคลที่มีการศึกษาระดับสูง ผลการวิจัยจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยของเกรแฮมและไอแซค (Graham; & Isaac. 2002) ที่ได้อภิปรายผลการวิจัยไว้ว่า ผู้ที่มีความสามารถในการคิดคำนวณสูงเช่นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เลือกที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเงินรายได้ของตนเองตามแนวทางของสมมติฐานวิถชีวิตเชิง

พฤติกรรมโดยมีการนำการคิดเชิงบัญชีเป็นองค์ประกอบอันสำคัญ จากผลการวิจัยในครั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า สำหรับบุคคลที่มีรายได้สูงกว่าเส้นความยากจนมากและมีระดับการศึกษาสูง จะนำการคิดเชิงบัญชีมาใช้ในการจัดการรายได้มาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และการคิดเชิงบัญชีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีผลการออมแตกต่างกัน มีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลอง โดยดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกดัชนี กล่าวคือ ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) ค่าไค-สแควร์หารด้วยค่าองศาอิสระ เท่ากับ 0.803 ซึ่งน้อยกว่า 3 ค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 และค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.0

เมื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายในไปตัวแปรภายใน พบว่า ความแตกต่างของค่าไค-สแควร์ระหว่างการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์มีค่าเท่ากับ 1.12 และค่าองศาอิสระเท่ากับ 3

เมื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายนอกไปตัวแปรภายใน พบว่า ความแตกต่างของค่าไค-สแควร์ระหว่างการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์มีค่าเท่ากับ 5.79 และค่าองศาอิสระเท่ากับ 4

ข้อค้นพบจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า รูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีเงินออมและไม่มีเงินออมมีความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลอง ค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของผู้มีเงินออมและผู้ไม่มีเงินออมมีค่าเท่ากัน และค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของผู้มีเงินออมและผู้ไม่มีเงินออมมีค่าเท่ากัน

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีเงินออมและไม่มีเงินออม มีรูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไม่แตกต่างกัน โดยที่ค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในและค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน ดังนั้น การคิดเชิงบัญชีจึงไม่เป็นตัวแปรที่สำคัญส่งผลต่อความแตกต่างของรูปแบบของแบบจำลองของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง 2 กลุ่มดังกล่าว ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7

สมมติฐานข้อที่ 7 กล่าวว่า “แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรม การออมของบุคคลที่มีเงินออมและไม่มีเงินออมแตกต่างกัน โดยการคิดเชิงบัญชีเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญส่งผลต่อความแตกต่างของแบบจำลองของบุคคลสองกลุ่ม”

ผลการวิจัยที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานนี้อาจเนื่องมาจาก พฤติกรรมการออมที่ศึกษาใน ครั้งนี้เป็นพฤติกรรมการออมที่มีการตั้งเป้าหมายการออม ดังนั้น บุคคลทั้งที่มีเงินออมและไม่มีเงิน ออมล้วนมีปัจจัยทางจิตอันเกี่ยวเนื่องเป็นสาเหตุของการควบคุมพฤติกรรมการออมเช่นเดียวกัน และมีค่าอิทธิพลในแบบเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อทำการวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ คะแนนตัวแปรแฝง (Latent Score) ของตัวแปรการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนตัวแปรแฝงการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎของบุคคลที่มี เงินออมแตกต่างจากค่าเฉลี่ยคะแนนตัวแปรแฝงการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ของบุคคลที่ไม่มีเงินออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนตัวแปรแฝง การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎของบุคคลที่มีเงินออมมีค่ามากกว่าบุคคลที่ไม่มี เงินออม (ตาราง 8) แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่า รูปแบบของแบบจำลองของทั้งสองกลุ่มจะไม่แตกต่างกัน แต่ระดับของค่าเฉลี่ยคะแนนตัวแปรแฝงการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎของ บุคคลทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกัน โดยบุคคลที่มีเงินออมมีระดับค่าเฉลี่ยคะแนนตัวแปรแฝงการ คิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมากกว่าบุคคลที่ไม่มีเงินออม ผลการวิจัยที่พบว่า ความแตกต่างระหว่างการคิดเชิงบัญชีของบุคคลที่มีเงินออมและบุคคลที่ไม่มีเงินออมในงานวิจัยนี้ เป็นผลการวิจัยที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของราบินอวิชและ เวบลีย์ (Rabinovich; & Webley. 2007) และฟาน เดอ วอเตอร์ที่ 4 (Van De Water, IV. 2004) ที่พบว่า การคิดเชิงบัญชีเป็นตัวแปรสำคัญที่ จำแนกผู้ที่มีเงินออมและผู้ที่ไม่มีเงินออมออกจากกันได้ แต่การที่รูปแบบแบบจำลองของบุคคลทั้ง สองกลุ่มไม่แตกต่างกันโดยมีการคิดเชิงบัญชีเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำพฤติกรรมการออม ของบุคคลทั้งที่มีเงินออมและไม่มีเงินออม สอดคล้องกับที่ฟาน เดอ วอเตอร์ที่ 4 (Van De Water, IV. 2004: 135) กล่าวว่า การใช้ทฤษฎีจิตภาพและการคิดเชิงบัญชีร่วมในการศึกษาพฤติกรรมการ ออม ย่อมทำให้มีความเข้าใจพฤติกรรมนี้ได้ดียิ่งขึ้น

3. จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิง สาเหตุของปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขต เมืองหลวงที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตแตกต่างกัน มีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบ แบบจำลอง โดยดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกดัชนี กล่าวคือ ค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) ค่าไค-สแควร์หารด้วยค่าองศาอิสระ เท่ากับ 0.348 ซึ่งน้อยกว่า 3 ค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 และ ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.0

เมื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัว แปรภายในไปตัวแปรภายใน พบว่า ความแตกต่างของค่าไค-สแควร์ระหว่างการทดสอบความไม่

แปรเปลี่ยนของรูปแบบและความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์มีค่าเท่ากับ 0.51 และค่าองค์การอิสระเท่ากับ 3

เมื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายนอกไปตัวแปรภายใน พบว่า ความแตกต่างของค่าไค-สแควร์ระหว่างการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์มีค่าเท่ากับ 0.29 และค่าองค์การอิสระเท่ากับ 4

ข้อค้นพบจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า รูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมา มีความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลอง ค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของผู้ที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและผู้ที่ยังคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมา มีค่าเท่ากัน และค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในของแบบจำลองของผู้ที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและผู้ที่ยังคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมา มีค่าเท่ากัน

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมา มีรูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไม่แตกต่างกัน โดยที่ค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายในและค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายในไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน ผลการวิจัยนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 8

สมมติฐานข้อที่ 8 กล่าวว่า “แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้น บุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับรายได้เฉลี่ย 2 ปีที่ผ่านมา และบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตลดลง มีความแตกต่างกัน”

จากผลการวิจัยนี้ กล่าวได้ว่า บุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตในทิศทางที่แตกต่างกัน มีรูปแบบของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า การตั้งเป้าหมายการออม การคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ความผูกพันกับเป้าหมาย ความตั้งใจที่จะออม และความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลทั้งสองกลุ่มในลักษณะเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนตัวแปรแฝงพฤติกรรมกรรมการออมของกลุ่มบุคคลทั้งสอง พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนตัวแปรแฝงพฤติกรรมกรรมการออมมีค่าแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตเพิ่มขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.026 และบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.310 ซึ่ง

แสดงให้เห็นว่า ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนตัวแปรแฝงของพฤติกรรมการออมของบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมา มีระดับสูงกว่าบุคคลที่มีการคาดการณ์รายได้ในอนาคตเพิ่มขึ้น แม้ว่า จะเป็นความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีแนวโน้มทิศทางที่จะสอดคล้องกับทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้ถาวรได้กล่าวไว้คือ คริวเรือนที่พิจารณาว่า รายได้ในปัจจุบันสูงกว่ารายได้เฉลี่ยในระยะยาว (กลุ่มที่คาดการณ์รายได้ลดลง) มีแนวโน้มที่จะทำการออมส่วนต่างรายได้ดังกล่าว ส่วนคริวเรือนที่พิจารณาว่า รายได้ในปัจจุบันต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยในระยะยาว (กลุ่มที่คาดการณ์รายได้เพิ่มขึ้น) มีแนวโน้มที่จะทำการอมน้อยกว่า หรือไม่ออมเลย แต่จะกู้ยืมโดยใช้รายได้ในอนาคตเป็นหลักประกัน (Sach; & Larrain. 1993: 93) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวันธันว์ เจริญเผ่า (2548) และสมชาย ธนุกิพยกุล (2549) ที่พบว่า การคาดการณ์รายได้ในอนาคตมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการออม แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยที่พบว่า แบบจำลองของบุคคลทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำพฤติกรรมการออมของบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นและบุคคลที่คาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมาไม่แตกต่างกัน ซึ่งหมายความว่า พฤติกรรมการออมของบุคคลทั้งสองกลุ่มสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรเดียวกันในทิศทางเดียวกันได้ ดังนั้น ไม่ว่าบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงจะมีการคาดการณ์รายได้เฉลี่ยในอนาคตเพิ่มขึ้นหรือใกล้เคียงกับ 2 ปีที่ผ่านมา หากบุคคลนั้นมีการตั้งเป้าหมายการออมที่มีความจำเพาะเจาะจงและมีความอยากมาก มีการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎมาก มีความผูกพันกับเป้าหมายมาก มีความตั้งใจที่จะออมมากและมีความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายกับการออมที่ทำได้มาก จะทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมการออมมาก

ผลสรุปในทางทฤษฎีจากการวิจัยในครั้งนี้ กล่าวได้ว่า จากการที่งานวิจัยนี้ได้พัฒนาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมโดยใช้ทฤษฎีหลายทฤษฎีร่วมกัน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ระบบควบคุมการกระทำของกิน (Geen. 1995: 55-57) เป็นตัวแบบซึ่งสามารถอธิบายพฤติกรรมการออมได้ดี ด้วยการนำตัวแปรการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ที่มาจากสมมติฐานวิญจักรชีวิตเชิงพฤติกรรม (Shefrin; & Thaler. 1988) และตัวแปรทางจิตวิทยาที่สำคัญต่อการตั้งเป้าหมาย 2 ตัวแปรได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนในการออมและความพึงพอใจต่อผลของการออม (Bandura. 2000) มาประกอบเป็นตัวแปรเหตุของการตั้งเป้าหมายการออม สำหรับตัวแปรเหตุที่มาจากทฤษฎีอื่น ได้แก่ จำนวนผู้ฟังฟัง การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออมและการได้รับการถ่ายทอดทางสังคม ยังไม่สามารถร่วมอธิบายพฤติกรรมการออมพร้อมกับตัวแปรของระบบควบคุมการกระทำของกินได้ดี นอกจากนี้ จากผลการวิจัยยังแสดงว่า ตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งของระบบควบคุมการกระทำของกิน คือ ความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้ ก็ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ดี อันเนื่องมาจากความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้มีค่าโน้มเอียงไปทางที่มีความขัดแย้งน้อย จึงเป็นเหตุให้ความขัดแย้งดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบต่อ การตั้งเป้า

หมายการออมและความตั้งใจที่จะออม ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของทฤษฎีการตั้งเป้าหมายและการประเมินผลของล็อกและลาธัม (Locke; & Latham. 1990: 201-203)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่แสดงว่า พฤติกรรมการออมได้รับอิทธิพลจากความตั้งใจที่จะออมมากที่สุด โดยที่ความตั้งใจที่จะออมของบุคคลจะเกิดขึ้นได้ก็สืบเนื่องมาจากการที่บุคคลมีความพร้อมในองค์ประกอบทางจิตวิทยา อันได้แก่ มีการรับรู้ความสามารถของตนในการออม ใช้การคิดเชิงบัญชี และมีความพึงพอใจต่อผลของการออม จึงส่งผลให้บุคคลมีการตั้งเป้าหมายการออมและมีความผูกพันกับเป้าหมาย จนนำไปสู่การแปลงความผูกพันกับเป้าหมายเป็นการแสดงเจตนาและความพยายามที่จะออมและเกิดเป็นพฤติกรรมการออมได้ในที่สุด ดังนั้น การกระตุ้นพฤติกรรมการออม จึงควรเริ่มต้นจากการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของบุคคลในการออม การคิดเชิงบัญชี และการสร้างประสบการณ์การออมที่ก่อให้เกิดพึงพอใจ และเมื่อบุคคลเข้าสู่วัยทำงานจึงมีความพร้อมทางเศรษฐกิจ คือ มีรายได้เป็นของตนเอง บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะตั้งเป้าหมายการออมจนนำไปสู่การทำพฤติกรรมการออมอย่างมีเป้าหมายได้

2. จากการที่ปัจจัยทางจิต อันได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตน การคิดเชิงบัญชีและความพึงพอใจต่อผลของการออม เป็นปัจจัยเชิงเหตุที่สำคัญต่อการทำพฤติกรรมการออมผ่านการตั้งเป้าหมายการออม โดยที่ปัจจัยเหล่านี้เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่สามารถเกิดขึ้นได้ นับเนื่องตั้งแต่บุคคลยังเป็นเยาวชน ดังนั้น บุคคลที่มีโอกาสใกล้ชิดมากทีสุดกับเยาวชน อันได้แก่ บิดามารดา หรือผู้ปกครองควรให้การฝึกฝนปัจจัยทางจิตวิทยาเหล่านี้ให้กับเยาวชน ด้วยการกระตุ้นให้เยาวชนมีการตั้งเป้าหมายออมเงินโดยกำหนดระยะเวลาและ/หรือจำนวนเงินที่เหมาะสมกับอายุของเยาวชน และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะช่วยเด็กบรรลุเป้าหมายการออมเงิน คือ วิธีการของการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ได้แก่ การจัดสรรเงิน “ค่าขนม” ออกไปเก็บออม การแบ่งแยกเงินที่ต้องการเก็บออมออกจากเงินที่ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคประจำวัน และการกำหนดขอบเขตการใช้จ่ายสำหรับค่าใช้จ่ายแต่ละประเภท จากประสบการณ์ดังกล่าว หากเยาวชนประสบความสำเร็จในการทำออมจะทำให้เขาได้รับประสบการณ์ที่สร้างความพึงพอใจกับการออมและเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถในการออมให้ดียิ่งขึ้น ผลของการฝึกฝนเช่นนี้จะส่งผลให้เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เยาวชนมีความพร้อมที่จะทำพฤติกรรมการออมเงินรายได้จากการทำงานของตนเองได้ในที่สุด

บุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีโอกาสในการฝึกฝนเยาวชนได้ คือ ครูอาจารย์ ซึ่งครูอาจารย์สามารถมีบทบาทส่งเสริมพฤติกรรมการออมของเยาวชนด้วยการฝึกการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ ด้วยการอบรมสั่งสอนเทคนิคการแบ่งแยกประเภทรายได้และค่าใช้จ่าย โดยจัดเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระสังคมศึกษาที่ว่าด้วยวิชาเศรษฐศาสตร์หรือ

กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีที่ว่าด้วยวิชางานธุรกิจ ซึ่งจะช่วยฝึกการคิดของเยาวชนเพื่อส่งเสริมการจัดการเงินที่เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพได้

3. จากการศึกษาศักยภาพการออมระดับบุคคลของผู้ที่อยู่ในช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าปัจจัยทางจิตตามระบบควบคุมการกระทำและสมมติฐานว่ากฎจักรชีวิตเชิงพฤติกรรมมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการออมและส่งผลต่อผลของการออมเชิงปริมาณ คือสัดส่วนของเงินออมต่อรายได้ ดังนั้น บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้คำแนะนำแก่ประชาชนในด้านการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล เช่น นักวางแผนการเงินรับอนุญาต (Certified Financial Planner) จึงควรให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจปัจจัยทางจิตอันเกี่ยวเนื่องเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การให้คำแนะนำการวางแผนการเงินแก่ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับปัจจัยภายในทางจิตของบุคคลยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการกระตุ้นส่งเสริมการพัฒนาระดับการออมของประชาชนชาวไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ระบบควบคุมการกระทำของกินสามารถนำมาใช้ในการอธิบายพฤติกรรมการออมของบุคคลได้ดี ดังนั้น ควรนำระบบควบคุมการกระทำไปใช้ในการศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอื่น เช่น พฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมการทำงาน เป็นต้น

2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้จำกัดการศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการออมที่มีการตั้งเป้าหมายของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง แต่อย่างไรก็ตาม บุคคลกลุ่มดังกล่าวอาจมีการทำพฤติกรรมการออมที่ไม่ได้มีการตั้งเป้าหมายการออมอยู่ด้วยซึ่งไม่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อพฤติกรรมการออมของบุคคลกลุ่มนี้อย่างครอบคลุม การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาถึงปัจจัยทางจิตที่เกี่ยวข้องกับการทำพฤติกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นที่ไม่มีการตั้งเป้าหมายการออม ปัจจัยทางจิตที่ยังควรเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปคือ การรับรู้ความสามารถของตนในการออมและการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ

3. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเพียงครั้งเดียว โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามย้อนระลึกถึงสิ่งที่ตนเองจดจำได้เกี่ยวกับการตั้งเป้าหมายการออมของตนเองและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตั้งเป้าหมายนั้นในอดีต ดังนั้น อาจมีความคลาดเคลื่อนระหว่างความจริงกับสิ่งที่บุคคลจำได้บ้างด้วยเหตุนี้ การทำวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้วิธีการศึกษาแบบเก็บข้อมูลเป็นระยะ ๆ นับตั้งแต่บุคคลมีการตั้งเป้าหมายการออมตลอดระยะเวลาการเก็บออมเงิน ซึ่งจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โดยติดตามกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิมอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความคลาดเคลื่อนดังกล่าวซึ่งจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยได้

4. ควรนำแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมการออมที่มีความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวงนี้ ไป

วิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะแตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อาทิเช่น ระดับการศึกษาสูงสุดที่แตกต่างกัน เช่น ชั้นประถมหรือเทียบเท่า ชั้นมัธยมหรือเทียบเท่า ช่วงวัยที่แตกต่างกัน สถานที่พำนักที่แตกต่างกัน เช่น เขตเมืองที่มีขนาดใหญ่ของภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย เขตชนบท เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ทราบว่า แบบจำลองนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของกลุ่มที่มีความแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อจะได้นำแบบจำลองนี้ไปใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมกรรมการออมได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะของกลุ่มคนต่อไป

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมการออม ความตั้งใจที่จะออมและความผูกพันกับเป้าหมายสามารถอธิบายสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้เพียงร้อยละ 1 นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การพิจารณาความสามารถในการออมของบุคคล โดยวัดจากปริมาณเงินออมเมื่อเทียบกับรายได้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญส่งผลต่อความสามารถในการดำรงอยู่ทางเศรษฐกิจของบุคคลผู้นั้นในอนาคตไปจนชั่วอายุขัยของเขา ดังนั้น เพื่อให้มีความเข้าใจต่อบัจจัยที่จะสามารถอธิบายสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ได้ดีขึ้น ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหาคำปัจจัยอื่น ๆ ที่อธิบายสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ในงานวิจัยอื่นต่อไป

6. การวิจัยครั้งนี้ใช้การมีเงินออมเป็นตัวแปรแบ่งกลุ่ม โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รายงานข้อมูลของตนเอง ผู้วิจัยอาจเปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเงินออมเป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารแทน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

7. การวัดการฟุ้งฟิงโดยใช้จำนวนผู้ฟุ้งฟิงเป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวอาจไม่เพียงพอสำหรับการแสดงระดับการฟุ้งฟิงที่ส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม ดังนั้น อาจเพิ่มการวัดแบบอื่นด้วย เช่น สัดส่วนจำนวนเงินที่ต้องใช้เพื่อสนับสนุนดูแลผู้ฟุ้งฟิงเมื่อเทียบกับรายได้ในปัจจุบัน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพร ศักดิ์อุดมขจร. (2543). การแสวงหาข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และพฤติกรรมกรรมการบริหารการเงินบุคคลของประชาชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตรพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรรณิกา ศิลปพรหมมาศ. (2547). ปัจจัยด้านจิตลักษณะและสถานการณ์ทางสังคมของพยาบาลวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตเวชที่มีจริยธรรม. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรรณิการ์ เอกเผ่าพันธุ์. (2548). ระบบการออมและแนวทางการระดมเงินออมในประเทศไทย. วารสารการเงินการคลัง. 18(56): 40-47.
- กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูรย์. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- การปลูกฝังสร้างเสริมค่านิยมพื้นฐานเรื่องการประหยัดและหมั่นออม. (2539, กุมภาพันธ์). การศึกษาตลอดชีวิต. 17(12): 55-57.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2548). กรอบยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ. สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ: หจก. บางกอกบลิ๊อค.
- . (2009). *National Income of Thailand 2009 edition*. Retrieved June 5, 2011 from http://www.nesdb.go.th/econSocial/macro/gdp_data/mainaccount.htm.
- งามตา วณิชานนท์. (2536). ลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิฑามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงบุตร. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 50. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตรา โมธินา. (2547). พฤติกรรมการออมของวัยเริ่มต้นทำงาน. ภาคนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิระ บุรีคำ. (2544, กรกฎาคม - มิถุนายน). แบบอย่างการออมของครัวเรือนในภาคเกษตรกรรม : กรณีศึกษาครัวเรือนเกษตรกรรมภาคเหนือตอนบน. เศรษฐศาสตร์ลานนา. 1(2): 75-87.
- ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. (2544, เมษายน - มิถุนายน). การวางแผนภาษีทางการเงิน. จุฬาลงกรณ์วารสาร. 13(51): 63-81.
- เชิดเชาว์ เชาวน์เมธากิจ. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออมของครอบครัวคนที่ยู่ในวัยทำงานของประเทศไทย. ภาคนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ณรงค์ สมพงษ์. (2543). *สื่อสารมวลชนเพื่องานส่งเสริม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐพล บุญฤทธิ์ และคณะ. (2549). *พฤติกรรมกรรมการออมของข้าราชการสมาชิก กบข. ศึกษากรณีสมาชิกในเขตกรุงเทพมหานคร*. รายงานการวิจัย วิชา รอ 800 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน หลักสูตรการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไทรรงค์ วันอารีย์. (2546). *ผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินอิสลามและพฤติกรรมกรรมการออมของลูกค้ำ*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์วารี สุปรีย์ศิลป์. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการออมในตลาดการเงิน*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า. (2544). *ปัจจัยด้านจิตสังคมของผู้ดูแลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้ติดเชื้อเอดส์*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธาดา ชำรงค์อนันต์สกุล. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนวัยกลางคน: ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาภาคพิเศษ กรุงเทพมหานคร คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ธำรงค์ศักดิ์ ตีมงคล. (2545). *การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออมของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การทหาร). กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.
- ธีระวัฒน์ จันทิก. (2550). *ผลของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีต่อการออมเงินส่วนบุคคล*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (มปป.) *การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เรื่อง การใช้โปรแกรม SPSS เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล II*. เอกสารประกอบการอบรม. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุษบง ศรีสันต์. (2542). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- ปฐวี เคล้าจันทร์. (2548). การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารการเงินส่วนบุคคลของนิสิตระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประณต คำนิม. (2549). จิตวิทยาพัฒนาการ. เอกสารคำสอน ภาควิชาจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป จินน์. (2539). ผลของการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 61. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรารธนา หลีกภัย. (2551, เมษายน – มิถุนายน). การวิเคราะห์การออมของครัวเรือนในจังหวัดตรัง. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 14(2): 321–332.
- ปรีดา เบ็ญการ. (2548). การส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนในกระบวนการพัฒนาการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู. ปริญญาโท วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยดา สมบัติวัฒนา. (2550). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมของนิสิตปริญญาตรี โครงการบริหารธุรกิจภาคสมทบ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. งานวิจัย 1 วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยดา สมบัติวัฒนา. (2554). การคิดเชิงบัญชีเพื่อการจัดการการเงินส่วนบุคคลของนิสิตระดับปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. งานวิจัย 2 วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พนม กิติวัง. (2543). พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ ศ.ม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พนารัตน์ วงศ์คุณาศานติ. (2540). ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทย. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปริญญ์ บุญรักษ์. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของข้าราชการวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ ศ.ม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- พัชรี รัตนพันธ์. (2551). *สถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. ปรินญาณินพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิพัฒน์ นวเชียร. (2541). *ผลของการผ่อนคลายการควบคุมทางการเงินต่อการบริโภคและการออมของภาคครัวเรือนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พูนทรัพย์ สิทธิพรหม. (2539). *การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์. (2549). *พัฒนาการมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- ไพเราะ เพชรประพันธ์. (2548). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมภาคครัวเรือนไทย*. ภาคนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ไพโรจน์ เภาวิจิตร. (2543). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ถ่ายเอกสาร.
- รสนันท์ ณ นคร. (2550). *ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมต้นที่มีธนาคารโรงเรียน*. ภาคนิพนธ์ ศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วรรษัย ทองไทย และ อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ. (2537). *ความรู้ การรับข้อมูลข่าวสาร และพฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์: โครงการสำรวจประสิทธิผลของสื่อสารเรื่องโรคเอดส์ต่อพฤติกรรมและค่านิยม พ.ศ. 2536*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรรณะ บรรจง. (2546). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูในภาคใต้*. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วลิตา อุไรรางกูล. (2548). *พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออมสำหรับการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- วันฉันทน์ เจริญเฝ้า. (2548). การลดลงของสัดส่วนการออมของภาคครัวเรือนไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, บรรณาธิการ. (2540). พจนานุกรมศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัลภา สบายยิ่ง. (2542). ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเอง และ บุคลิกภาพที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของผู้จำหน่ายตรง. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิทยากร เชียงกุล. (2546). อธิบายศัพท์เศรษฐกิจ ธุรกิจ การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- วินัย ตำสุวรรณ. (2542). การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการมุ่งวิจัยเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิระวรรณ จันทะกุล. (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิรัตน์ ปานศิลา. (2542). การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน จิตลักษณะ และการรับรู้เกี่ยวกับ บทบาทที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบล ในภาคเหนือ ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542). ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของคนที่มีความ ต่อ แรงจูงใจภายในของนักเรียน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2543). การรับรู้ความสามารถของตน. สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 19(เมษายน): 29-36.
- (2548). ทฤษฎีและการวิจัยพัฒนาการทางจิต. (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- วิวัฒน์ โชตนะพันธ์. (2547). การรับรู้และการปฏิบัติของวิศวกรที่มีต่อการบริหารงานด้านการ ประหยัดพลังงานในนิคมอุตสาหกรรมบางชั้น. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2544). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : บุญศิริ การพิมพ์.

- ศุภชัย ชำรงค์สกุลศิริ. (2536). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ศึกษากรณีของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2513 – 2532*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีสังคม(เกริก). ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2550). *รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่าง ๆ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2551a). *การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง คุณธรรมจริยธรรมของคนไทย*. รายงานวิจัยเรื่องที่ 3 ใน 4 ของชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม: การพัฒนาและพัฒนากการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2551b). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับ คุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. *อิทธิพลและความรับผิดชอบของสื่อสารมวลชน*. รายงานการสัมมนา สื่อสารมวลชน วันที่ 3 – 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2507. กรุงเทพฯ: กองเผยแพร่การศึกษา.
- สมชาย ธนุทิพย์กุล. (2549). *การศึกษาปัจจัยที่ทำให้สัดส่วนการออมภาคครัวเรือนไทย ในช่วงปี 2522 – 2548* ลดลง. ภาคนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมปอง แจ้งสุบิน. (2544). *เปรียบเทียบพฤติกรรมการออมของครัวเรือนก่อนและหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สรรเกียรติ กุลเจริญ. (2539). *พฤติกรรมการออมของครูประถมศึกษา: ศึกษากรณีข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพระประแดงที่สอนอยู่ในเขตสุขาภิบาลสำโรงใต้*. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2541). *รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่อง พฤติกรรมการออมของครัวเรือน พ.ศ. 2541*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). *เครื่องชี้วัดภาวะเศรษฐกิจไทยที่สำคัญ พ.ศ. 2551*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2554 จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/indicator/indEco51.pdf>
- สิทธิพร โสถธิสุพร. (2547). *การออมภาคเอกชนในประเทศไทย*. ภาคนิพนธ์ ศ.ม. (พัฒนากการเศรษฐกิจ). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สิรินทร เศรษฐีธร. (2536). พฤติกรรมหรือเกณฑ์การตัดสินใจ การออม และ/หรือการลงทุน
กรณีศึกษา: ผู้มีรายได้ปีละไม่เกิน 120,000 บาท ใน กทม. ภาคนิพนธ์ พบ.ม.
(พัฒนาการเศรษฐกิจ). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุจิตรา บัวใบ. (2527). การวิเคราะห์พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบท
ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุชาติ กงกะนันทน์. (2549). ทักษะและพฤติกรรมการออมของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตปทุมวัน. ภาคนิพนธ์ ศ.ม. (พัฒนาสังคม).
กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- สุนันทา คู่อทอง. (2541). พฤติกรรมการออมหลังวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ. ภาคนิพนธ์ ศ.ม.
(เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุพพตา ปิยะเกตุอิน. (2546). การเงินส่วนบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์
และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริย์ ด่านสวัสดิ์. (2537?). บทบาทของการออมกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ:
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- สุวิไล ศรีคณานต์กุล. (2534). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคนไทย. ภาคนิพนธ์
พบ.ม. (พัฒนาการเศรษฐกิจ). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวลักษณ์ ธรรมที่ปกุล. (2539). พฤติกรรมการออมของครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า ช.ก.ส.
วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- โสภณ โรจน์ธำรงค์. (2528). พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2548). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และ
สังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- องอาจ รังสิโรตม์โกมล. (2543). พฤติกรรมการออมของผู้ใช้แรงงานในนิคมอุตสาหกรรมบางปะกง
เฟส 2. งานวิจัย ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อนุช อาภาภิรม. (2545). การสื่อสาร ความพยายามแสวงหาสื่อเพื่อสาธารณะในโลกยุคไร้
พรมแดน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา.

- อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. (2549). *การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ*. ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา ผ่องอุดม. (2546). *พฤติกรรมกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. รายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อาธิ ครูศากยวงศ์. (2537). *การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคและการออมของสมาชิกที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน สหกรณ์ออมทรัพย์กรมส่งเสริมการเกษตร จำกัด*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก). ถ่ายเอกสาร.
- อารมณ รั้วอินทร์. (2548, มกราคม-มิถุนายน). เงินทองบนเส้นทางชีวิต. *BU Academic Review*. 4(1): 110-123.
- อารี ตันท์เจริญรัตน์. (2520). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อิสริยา บุญญะศิริ. (2551, มกราคม – มีนาคม). การออมทำไมจึงต้องเร่งภายใต้โครงสร้างประชากรสูงอายุ. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*. 45(1): 26–30.
- อุดม โฟพี, พลโท. (2536?). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของคนไทย*. การวิจัยส่วนบุคคล. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- อุบลรัตน์ เฟิงสถิต. (2529). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: กิ่งจันทร์การพิมพ์.
- (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Ajzen, Icek. (1991). *The Theory of Planned Behavior*. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*. 50: 179-211.
- Ajzen, Icek. (2002). Perceived behavioral control, self-efficacy, locus of control, and the theory of planned behavior. *Journal of Applied Social Psychology*. 32: 1-20.
- (2009a). *TpB Diagram*. Retrieved July 8, 2009 from <http://www-unix.oit.umass.edu/~aizen/tpb.diag.html#null-link>
- (2009b). *Constructing a TpB Questionnaire: Conceptual and Methodological Considerations*. Retrieved July 8, 2009 from <http://www-unix.oit.umass.edu/~aizen/pdf/tpb.measurement.pdf>
- Bandura, Albert. (1999). *Self-efficacy in Changing Societies*. New York: Cambridge University Press.
- (2000). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. 4th ed. New York: W.H. Freeman & Co.
- Banks, James; Blundell, Richard; & Tanner, Sarah. (1998). Is there a retirement-savings puzzle?. *American Economic Review*. 88(4): 769-788.

- Benabou, Roland; & Pycia, Marek. (2002). Dynamic inconsistency and self-control: a planner-doer interpretation. *Economic Letters*. 77: 419–424.
- Benhabib, Jess; & Bisin, Alberto. (2005). Modeling internal commitment mechanisms and self-control: A neuroeconomics approach to consumption-saving decisions. *Games and Economic Behavior*. 52: 460–492.
- Bollen, Kenneth A. (1989). *Structural Equations with Latent Variable*. New York: John Wiley & Sons.
- Browne, Kenneth A. & Cudeck, Robert. (1993). Alternative Ways of Assessing Model Fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.) *Testing structural equation models*. Newbury Park: Sage Publications.
- Burnside, Irene M.; Ebersole, Priscilla; & Monea, Helen E., eds. (1979). *Psychosocial Caring Throughout The Life Span*. New York: McGraw-Hill.
- Crain, William C. (1980). *Theories of Development*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Craig, Grace J. (1996). *Human Development*. 7th ed. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Deaton, Angus. (2005). *Franco Modigliani and the Life Cycle Theory of Consumption*. Paper presented at the Convengno Internazionale Franco Modigliani, Accademia Nazionale dei Lincei, Rome, February 17th-18th, 2005.
- Diamantopoulos, Adamantios; & Siguaw, Judy A. (2000). *Introducing LISREL*. London: Sage Publications.
- Diamond, P. A.; & Hausman, J. A. (1984). Individual retirement and savings behavior. *Journal of Public Economics*. 23: 81-114.
- Dishman, Rod K.; et al. (2006). Goals and Intentions Mediate Efficacy Beliefs and Declining Physical Activity in High School Girls. *American Journal of Preventive Medicine*. 31(6): 475-483.
- Geen, Russell G. (1995). *Human Motivation: A Social Psychological Approach*. California: Wadsworth, Inc.
- George, Darren; & Mallery, Paul. (2006). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference 13.0 update*. 6th ed. Boston: Pearson Education, Inc.
- Graham, Fred; & Isaac, A. G. (2002). The behavioral life-cycle theory of consumer behavior: survey evidence. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 48: 391-401.
- Green, Francis. (1981). The effect of occupational pension schemes on saving in the United Kingdom : a test of the life cycle hypothesis. *The Economic Journal*. 91: 136-144.

- Hair, Joseph F., Jr.; et al. (1998). *Multivariate data analysis*. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Hair, Joseph F., Jr.; et al. (2010). *Multivariate data analysis : A global perspective*. 7th ed. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Heath, C.; & Soll, J. B. (1996). Mental budgeting and consumer decisions. *Journal of Consumer Research*, 23: 40 – 52.
- Hinsz, Verlin B.; Kalnbach, Lynn R.; & Lorentz, Nichole R. (1997, September). Using Judgmental Anchors to Establish Challenging Self-Set Goals without Jeopardizing Commitment. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*. 71(3): 287-308.
- Hollenbeck, John R.; & Klein, Howard J. (1987). Goal commitment and goal setting process: problems, prospects and proposals for future research. *Journal of Applied Psychology*. 72(2): 212 – 220.
- Hurd, Michael; & Rohwedder, Susann. (2004). *The retirement-consumption puzzle: Anticipated and actual declines in spending at retirement*. Working paper: wp 2004-069. Michigan Retirement Research Center. University of Michigan
- Hyland, M. E. (1988). Motivational control theory: An integrative framework. *Journal of Personality and Social Psychology*. 55: 642-651.
- Janoff-Bulman, R.; & Timko, C. (1987). Coping with traumatic events: The role of denial in light of people's assumptive worlds. In *Coping with negative life events: Clinical and social psychological perspectives*. C. R. Snyder & C. E. Ford. pp.135-159. New York: Plenum.
- Jöreskog, Karl & Sörbom, Dag. (1993). *LISREL 8: Structural Equation Modeling with the SIMPLIS Command Language*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Karlsson, Niklas; Gärling, Tommy; & Selart, Markus. (1999). Explanations of effects of prior income changes on buying decisions. *Journal of Economics Psychology*. 20: 449–463.
- Kanfer, F. H.; & Hagerman, S. (1987). A model of self-regulation. In *Motivation, intention, and volition*. F. Halisch & J. Kuhl. pp.293-307. New York: Springer-Verlag.
- Kelloway, E. Kevin. (1998). *Using LISREL for structural equation modeling: A researcher's guide*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Klein, H. J. (1989). An integrated control theory model of work motivation. *Academy of Management Review*. 14: 150-172.

- Latham, Gary P.; & Locke, Edwin A. (2006). Enhancing the Benefits and Overcoming the Pitfalls of Goal Setting. *Organizational Dynamic*. 35(4): 332-340.
- Levin, Laurence. (1998). Are assets fungible? Testing the behavioral theory of life-cycle savings. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 36: 59-83.
- Lewis, Jeannine Nicole. (1999). *Factors Influencing Savings Behaviors of Selected African Americans in Metropolitan Areas of Georgia*. Thesis (Master of Science). Georgia: The University of Georgia.
- Locke, Edwin A. (1996). Motivation through Conscious Goal Setting. *Applied & Preventive Psychology*. 5: 117-124.
- Locke, Edwin A.; et al. (1981). Goal Setting and Task Performance: 1969-1980. *Psychological Bulletin*. 90(1): 125-152.
- Locke, Edwin A.; & Latham, Gary P. (1990). *A Theory of Goal Setting & Task Performance*. New Jersey: Prentice Hall.
- Locke, Edwin A.; Latham, Gary P.; & Erez, Miriam. (1988, January). The Determinants of Goal Commitment. *Academy of Management Review*. 13(1): 23-39.
- Madsen, Jakob B.; & McAleer, Michael. (2001). Consumption, liquidity constraints, uncertainty and temptation: An international comparison. *Journal of Economic Psychology*. 22: 61 –89.
- Moon, Philip; Keasey, Kevin; & Duxbury, Darren. (1999). Mental accounting and decision making: The relationship between relative and absolute savings. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 38: 145–153.
- Nguanbanchong, Aphitchaya. (2004). *The Analysis of Gender Effects on Saving: Evidence from Urban Poor Home-based Workers in Thailand*. Dissertation. Ph.D. in Economics. Washington, D.C.: American University.
- O'Donoghue, Ted; & Rabin, Matthew. (1996). *Procrastination in Preparing for Retirement*. Retrieved November 30, 2005, from <http://elsa.berkeley.edu/~rabin/retire.pdf>
- Powers, W. T. (1973). Feedback: Beyond behaviorism. *Science*. 179: 351-356.
- Rabinovich, Anna; & Webley, Paul. (2007). Filling the gap between planning and doing: Psychological factors involved in the successful implementation of saving intention. *Journal of Economic Psychology*. 28: 444-461.
- Renn, Robert W. et al. (1999). Further Examination of the Measurement Properties of Leifer & McGannon's (1986) Goal Acceptance and Goal Commitment Scales. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*. 72: 107–113.

- Rha, Jong-Youn; Montalto, Catherine P.; & Hanna, Sherman D. (2006). *The effect of self-control mechanisms on household saving behavior*. Association for Financial Counseling and Planning Education.
- Sachs, Jeffrey D. and Larrain, Felipe B. (1992). *Macroeconomics in the Global Economy*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.
- Scheier, M. F.; & Carver, C. S. (1988). A model of behavioral self-regulation: Translating intention into action. In *Advances in experimental social psychology*. L. Berkowitz. pp. 303-346. New York: Academic Press.
- Shefrin, H. M.; & Thaler, R. H. (1988). The behavioral life-cycle hypothesis. *Economic Inquiry*. 26: 609-643.
- (1992). Mental Accounting, Saving, and Self-Control. In G. Lowenstein & J. Elster (Eds). *Choice over time*. pp.287–330. New York: Russell Sage Foundation
- Starr, Martha A. (2007). Saving, Spending, and Self-Control: Cognition versus Consumer Culture. *Review of Radical Political Economics*. 39: 214-229.
- Sussangkarn, Chalongsob. (1989). *Literature review of household consumption and saving in Thailand*. Bangkok: Thailand Development Research Institute.
- Tabachnick, Barbara G. & Fidell, Linda S. (2007). *Using multivariate statistics*. 5th ed. Boston: Pearson Education, Inc.
- Thaler, Richard H. (1990). Anomalies: Saving, fungibility, and mental accounts. *Journal of Economic Perspectives*. 4(1): 193-205.
- (1999). Mental accounting Matters. *Journal of Behavioral Decision Making*. 12: 183-206.
- Van De Water IV, Thomas J. (2004). *Mental Accounting Psychology and Life Cycle Economics: Who saves, Who doesn't and How to tell the difference*. Dissertation Ph.D. (Psychology). New Hampshire: University of New Hampshire.
- Wells, Cassandra. (2000). *An integrative model of psychological and economic factors to better predict consumer saving behavior: theoretical foundations and an empirical investigation*. Dissertation (Ph.D.). Georgia Institute of Technology.
- Wicklund, R. A. (1975). Objective self-awareness. In *Advances in experimental social psychology*. L. Berkowitz (Ed.). pp.233-275. New York: Academic Press.
- Winnett, Adrian; & Lewis, Alan. (1995). Household accounts, mental accounts, and savings behavior: Some old economics rediscovered?. *Journal of Economics Psychology*. 16: 431-448.

Xiao, Jing-Jian; & Olsen, Geraldine I. (1993). Mental accounting and saving behavior.
Home Economics Research Journal. 22(1): 92-109.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

1. รองศาสตราจารย์ ดร. อรพินทร์ ชูชม
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ
อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ดำสุวรรณ
อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. อาจารย์ ดร. สิทธิเดช พงศ์กิจวรสิน
อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

**คำอธิบายจำแนกแบบความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม
ของแบบสอบถามชุดที่ใช้เก็บข้อมูล**

ตาราง 20 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการตั้งเป้าหมายการออม

ข้อที่	r
ด้านความจำเพาะเจาะจงของเป้าหมาย	
1	.574
2	.663
3	.718
4	.591
$\alpha = .816$	
ด้านความยากของเป้าหมาย	
5	.131
6	.470
7	.472
8	.413
$\alpha = .577$	

ตาราง 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามความตั้งใจที่จะออม (วัดจากการมีเจตนา)

ข้อที่	r
1	.469
2	.622
3	.413
4	.560
5	.614
6	.170
7	.013
8	.580
9	.529
10	.429
11	.467
12	.572
$\alpha = .792$	

ตาราง 22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามความตั้งใจที่จะออม (วัดจากความพยายาม)

ข้อที่	r
1	.498
2	.633
3	.411
4	.530
5	.607
6	.164
7	-.046
8	.547
9	.505
10	.397
11	.405
12	.586
$\alpha = .776$	

ตาราง 23 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนในการออม

ข้อที่	r
ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเก็บออมเงิน	
1	.511
2	.597
6	.469
7	.451
8	.394
$\alpha = .720$	
ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเก็บออมเงิน	
3	.543
4	.480
5	.192
$\alpha = .583$	

ตาราง 24 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการออม

ข้อที่	r
ด้านผลประโยชน์ของการออมเงิน	
1	.475
2	.438
3	.359
4	.625
5	.469
6	.476
7	.370
$\alpha = .743$	
ด้านวิธีการออม	
8	.523
9	.506
10	.392
11	.623
12	.483
13	.520
14	.440
$\alpha = .774$	
ด้านพฤติกรรมการออมของบุคคลสำคัญ/บุคคลที่มีชื่อเสียง	
15	.629
16	.614
17	.628
18	.736
19	.669
20	.671
21	.604
$\alpha = .871$	

ตาราง 25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมด้านการออม

ข้อที่	r
ด้านการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการ	
1	.610
2	.554
3	.573
4	.177
5	.364
$\alpha = .689$	
ด้านการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ	
6	.422
7	.576
8	.422
9	.554
10	.463
$\alpha = .722$	

ตาราง 26 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามการคิดเชิงบัญชีด้านบัญชีคิดในใจและการสร้างกฎ

ข้อที่	r
ด้านการจัดหมวดหมู่ค่าใช้จ่าย	
1	.207
3	.270
4	.215
10	.199
11	.193
12	.111
$\alpha = .399$	
ด้านการจัดหมวดหมู่รายได้	
2	.192
5	.264
6	.181
7	.112
8	.295
9	.306
13	.025
$\alpha = .413$	

ตาราง 27 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามความผูกพันกับเป้าหมาย

ข้อที่	r
ด้านความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมาย	
1	.644
2	.765
3	.657
4	.691
$\alpha = .849$	
ด้านความรู้สึกรู้สึกต้องการที่จะบรรลุเป้าหมาย	
5	.742
6	.784
7	.786
$\alpha = .882$	

ตาราง 28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามพฤติกรรมกรออม

ข้อที่	r
1	.442
2	.402
3	.537
4	.547
5	.218
6	.124
7	.524
8	.248
9	.477
10	.376
11	.405
12	.541
13	.238

$\alpha = .760$

ตาราง 29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามความขัดแย้งระหว่างเป้าหมายการออมกับการออมที่ทำได้

ข้อที่	r
1	.509
2	.055
3	.634
4	.382
5	.419
$\alpha = .634$	

ภาคผนวก ค

คำสั่งวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

```

!Full Model Normal Cov
Observed variables
CARE TREV RATIO SATSAV SATPAY GOSPE GODIF INTEN ENDEA EFFAM EFFAC INFBEN
INFTEC
INFVIP SOCAC SOCPA MAEXP MAREV COMEF COMFE BEHAV DISC ZREV

Covariance Matrix from file: norscore.cov

Sample size = 377
Latent variables
Lcare Lratio Lsat Lgoal Linten Leffi Linfo Lsoc Lma Lcom Lbeh Ldisc
Lzrev

Relationships

BEHAV = 1*Lbeh

INTEN = Linten
ENDEA = Linten

COMEF = Lcom
COMFE = Lcom

GOSPE = Lgoal
GODIF = Lgoal

DISC = 1*Ldisc

MAEXP = Lma
MAREV = Lma

EFFAM = Leffi
EFFAC = Leffi

SATSAV = Lsat
SATPAY = Lsat

SOCAC = Lsoc
SOCPA = Lsoc

INFBEN = Linfo
INFTEC = Linfo
INFVIP = Linfo

CARE = Lcare

ZREV = Lzrev

RATIO = 1*Lratio

```

Lgoal = Lsat
Lgoal = Lsoc
Lgoal = Linfo
Lgoal = Lcare
Lgoal = Lzrev
Lgoal = Ldisc
Lgoal = Lma
Lgoal = Leffi

Lma = Leffi
Lma = Lzrev

Lcom = Lgoal

Linten = Lcom
Linten = Ldisc
Linten = Lma

Lbeh = Linten

Lratio = Lbeh

set error variance of BEHAV equal to 23.6342
set error variance of DISC equal to 0.2745
set error variance of CARE equal to 0.00
set error variance of ZREV equal to 0.00
set error variance of RATIO equal to 0.00

Path Diagram

Iteration = 250

LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

End of problem

ภาคผนวก
คำสั่งวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบของแบบจำลอง
ระหว่างกลุ่มที่มีการมีเงินออมแตกต่างกัน

คำสั่งทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลอง

```
group 1 sav
System file from file: sav_data.dsf

!Latent variables
!Lcare Lratio Lsat Lgoal Linten Leffi Linfo Lsoc Lma Lcom Lbeh Ldisc
Lzrev

Relationships

Lgoal = Ldisc
Lcom = Lgoal
Linten = Lcom
Linten = Ldisc
Lbeh = Linten
Lgoal = Lma
Linten = Lma

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

group 2 nsav
System file from file: nsav_data.dsf

Relationships

Lgoal = Ldisc
Lcom = Lgoal
Linten = Lcom
Linten = Ldisc
Lbeh = Linten
Lgoal = Lma
Linten = Lma

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

End of problem
```

**คำสั่งทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของอิทธิพลเชิงสาเหตุของ
ตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายใน**

```

group 1 sav
System file from file: sav_data.dsf

!Latent variables
!Lcare Lratio Lsat Lgoal Linten Leffi Linfo Lsoc Lma Lcom Lbeh Ldisc
Lzrev

Relationships

Lgoal = Ldisc
Lcom = Lgoal
Linten = Lcom
Linten = Ldisc
Lbeh = Linten
Lgoal = Lma
Linten = Lma

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

group 2 nsav
System file from file: nsav_data.dsf

Relationships
Lgoal = Ldisc
Linten = Ldisc
Lgoal = Lma
Linten = Lma

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

End of problem

```

คำสั่งทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของอิทธิพลเชิงสาเหตุของ
ตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายใน

```
group 1 sav
System file from file: sav_data.dsf

!Latent variables
!Lcare Lratio Lsat Lgoal Linten Leffi Linfo Lsoc Lma Lcom Lbeh Ldisc
Lzrev

Relationships

Lgoal = Ldisc
Lcom = Lgoal
Linten = Lcom
Linten = Ldisc
Lbeh = Linten
Lgoal = Lma
Linten = Lma

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

group 2 nsav
System file from file: nsav_data.dsf

Relationships
Lbeh = Linten
Linten = Lcom
Lcom = Lgoal

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

End of problem
```

ภาคผนวก จ

คำสั่งวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบของแบบจำลอง
ระหว่างกลุ่มที่คาดการณ์รายได้ในขนาดแตกต่างกัน

คำสั่งทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบแบบจำลอง

```
group 1 equal
System file from file: equa_data.dsf

!Latent variables
!Lcare Lratio Lsat Lgoal Linten Leffi Linfo Lsoc Lma Lcom Lbeh Ldisc
Lzrev

Relationships

Lgoal = Ldisc
Lcom = Lgoal
Linten = Lcom
Linten = Ldisc
Lbeh = Linten
Lgoal = Lma
Linten = Lma

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

group 2 increase
System file from file: incr_data.dsf

Relationships

Lgoal = Ldisc
Lcom = Lgoal
Linten = Lcom
Linten = Ldisc
Lbeh = Linten
Lgoal = Lma
Linten = Lma

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

End of problem
```

คำสั่งทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของอิทธิพลเชิงสาเหตุของ
ตัวแปรภายในที่มีต่อตัวแปรภายใน

```
group 1 equal
System file from file: equa_data.dsf

!Latent variables
!Lcare Lratio Lsat Lgoal Linten Leffi Linfo Lsoc Lma Lcom Lbeh Ldisc
Lzrev

Relationships

Lgoal = Ldisc
Lcom = Lgoal
Linten = Lcom
Linten = Ldisc
Lbeh = Linten
Lgoal = Lma
Linten = Lma

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

group 2 increase
System file from file: incr_data.dsf

Relationships
Lgoal = Ldisc
Linten = Ldisc
Lgoal = Lma
Linten = Lma

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

End of problem
```

คำสั่งทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของอิทธิพลเชิงสาเหตุของ
ตัวแปรภายนอกที่มีต่อตัวแปรภายใน

```
group 1 equal
System file from file: equa_data.dsf

!Latent variables
!Lcare Lratio Lsat Lgoal Linten Leffi Linfo Lsoc Lma Lcom Lbeh Ldisc
Lzrev

Relationships

Lgoal = Ldisc
Lcom = Lgoal
Linten = Lcom
Linten = Ldisc
Lbeh = Linten
Lgoal = Lma
Linten = Lma

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

group 2 increase
System file from file: incr_data.dsf

Relationships
Lbeh = Linten
Linten = Lcom
Lcom = Lgoal

Path Diagram
Iteration = 250
LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

End of problem
```

ภาคผนวก จ

คำสั่งวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพิ่มเติม (1)

```

!Normal Cov Only sig LV
Observed variables
CARE TREV RATIO SATSAV SATPAY GOSPE GODIF INTEN ENDEA EFFAM EFFAC INFBEN
INFTEC
INFVIP SOCAC SOCPA MAEXP MAREV COMEF COMFE BEHAV DISC ZREV

```

Covariance Matrix from file: norscore.cov

Sample size = 377

Latent variables

```

Lcare Lratio Lsat Lgoal Linten Leffi Linfo Lsoc Lma Lcom Lbeh Ldisc
Lzrev

```

Relationships

BEHAV = 1*Lbeh

INTEN = Linten

ENDEA = Linten

COMEF = Lcom

COMFE = Lcom

GOSPE = Lgoal

GODIF = Lgoal

DISC = 1*Ldisc

MAEXP = Lma

MAREV = Lma

EFFAM = Leffi

EFFAC = Leffi

SATSAV = Lsat

SATPAY = Lsat

SOCAC = Lsoc

SOCPA = Lsoc

INFBEN = Linfo

INFTEC = Linfo

INFVIP = Linfo

CARE = Lcare

ZREV = Lzrev

RATIO = 1*Lratio

Lgoal = Lsat

!Lgoal = Lsoc

!Lgoal = Linfo

!Lgoal = Lcare

!Lgoal = Lzrev

!Lgoal = Ldisc

Lgoal = Lma

Lgoal = Leffi

Lma = Leffi
Lma = Lzrev

Lcom = Lgoal

Linten = Lcom
!Linten = Ldisc
Linten = Lma

Lbeh = Linten

Lratio = Lbeh

set error variance of BEHAV equal to 23.6342
set error variance of DISC equal to 0.2745
set error variance of CARE equal to 0.00
set error variance of ZREV equal to 0.00
set error variance of RATIO equal to 0.00

Path Diagram

Iteration = 250

LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

End of problem

ภาคผนวก ข

คำสั่งวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพิ่มเติม (2)

!Normal Cov Only sig LV no MA to GOAL

Observed variables

CARE TREV RATIO SATSAV SATPAY GOSPE GODIF INTEN ENDEA EFFAM EFFAC INFBEN
INFTEC
INFVIP SOCAC SOCPA MAEXP MAREV COMEF COMFE BEHAV DISC ZREV

Covariance Matrix from file: norscore.cov

Sample size = 377

Latent variables

Lcare Lratio Lsat Lgoal Linten Leffi Linfo Lsoc Lma Lcom Lbeh Ldisc
Lzrev

Relationships

BEHAV = 1*Lbeh

INTEN = Linten

ENDEA = Linten

COMEF = Lcom

COMFE = Lcom

GOSPE = Lgoal

GODIF = Lgoal

DISC = 1*Ldisc

MAEXP = Lma

MAREV = Lma

EFFAM = Leffi

EFFAC = Leffi

SATSAV = Lsat

SATPAY = Lsat

SOCAC = Lsoc

SOCPA = Lsoc

INFBEN = Linfo

INFTEC = Linfo

INFVIP = Linfo

CARE = Lcare

ZREV = Lzrev

RATIO = 1*Lratio

Lgoal = Lsat
!Lgoal = Lsoc
!Lgoal = Linfo
!Lgoal = Lcare
!Lgoal = Lzrev
!Lgoal = Ldisc
!Lgoal = Lma
Lgoal = Leffi

Lma = Leffi
Lma = Lzrev

Lcom = Lgoal

Linten = Lcom
!Linten = Ldisc
Linten = Lma

Lbeh = Linten

Lratio = Lbeh

set error variance of BEHAV equal to 23.6342
set error variance of DISC equal to 0.2745
set error variance of CARE equal to 0.00
set error variance of ZREV equal to 0.00
set error variance of RATIO equal to 0.00

Path Diagram

Iteration = 250

LISREL OUTPUT ME=ML MI SS SC AD=OFF EF

End of problem

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	ปิยดา สมบัติวัฒนา
วันเดือนปีเกิด	10 กรกฎาคม 2511
สถานที่เกิด	จังหวัดพิษณุโลก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	109/21 ถนนกาญจนาภิเษก 20 แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กทม. 10250
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	มัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2533	บัญชีบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2535	พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ) จาก สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พ.ศ. 2535	เศรษฐศาสตรบัณฑิต จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
พ.ศ. 2545	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การเงิน) จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2554	วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ